

ПОЛИТИКИ

ЗАБАВНИК

15

динара

БРОЈ

1514

2.1.1981. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLII

ЖИВОТ У 21. ВЕКУ

стр.4-5

Ripley

Веровати или не!

ПОГЛАВИЦА

СЕВЕРНОАМЕРИЧКИХ
ИНДИЈАНАЦА ПОНИ,
КОЈИ СЕ НАЛАЗИО
НА ЧЕЛУ ПЛЕМЕНА
ТРИДЕСЕТИХ ГОДИНА
ОВОГА ВЕКА, НА
СВОЈИМ ГРУДИМА
ИМАО ЈЕ НАЦРТАНЕ
ДВЕ ШАКЕ
КАО ЗНАК
НЕПОБЕДИВОСТИ
У БОРЕМА
ГОЛИМ
РУКАМА.

У БЕКОУСФИЛДУ

У ЕНГЛЕСКОЈ, НАЛАЗИ СЕ МИНИЈАТУРНИ
ГРАДИК СА ОКО 75 КУЋА ВИСОКИХ ОД
2,5 САНТИМЕТРА ДО ПОЛА МЕТРА,
1200 ФИГУРА И МАКЕТОМ ЛОНДОНСКЕ
ПОДЗЕМНЕ ЖЕЛЕЗНИЦЕ.

УСНЕ ХАРМОНИКЕ

СУ НА ПОЧЕТКУ
20. ВЕКА
ИМАЛЕ
И
ДВА
ЗВОНЧИ-
КА.

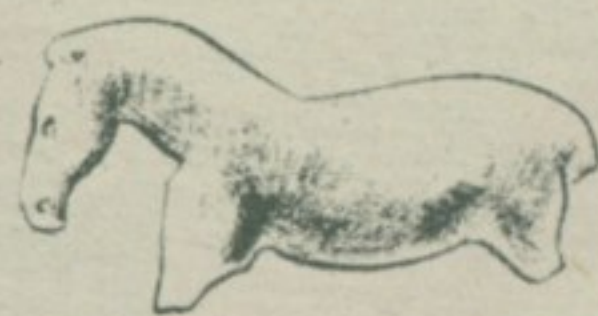
ТУКАНИ

СЕ УГЛАВНОМ ХРАНЕ ПЛОДОВИМА
И БОБИЦАМА, АЛИ И ОНИМ ШТО МОГУ
УКРАСТИ ОД ДРУГИХ ПТИЦА, ПА ЧАК
И ЊИХОВИМ МЛАДУНЦИМА И ЈАЗИМА.

НАЈМАЊУ РАДИОНИЦУ

НА СВЕТУ НАПРАВИО ЈЕ АМЕРИКАНАЦ
ЏОРџ ПЕРАЛТ. У ЊОЈ СЕ НАЛАЗИ И
МИНИЈАТУРНИ АЛАТ КОЈИ РАДИ
НА СТРУЈУ.

ФИГУРА КОЊА

ИЗРАЂЕНА ЈОШ ПРЕ 32.000
ГОДИНА ОД КОСТИ МАМУТОВИХ
КЉОВА ЈЕДНО ЈЕ ОД НАЈ-
СТАРИЈИХ УМЕТНИЧКИХ ПРЕДМЕТА.

©1990 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● научници су утврдили да сузе имају исто дејство као неки од најјачих антисептика. Још у току прошлог рата војници су сузама лечили чиреве на ногама. Недавна истражи-

вања показала су да сузе садрже две антисептичне супстанце — лизоцим и биотин и да је кашичица суза растворена у двадесет литара воде у стању да уништи на хиљаде бакцила.

● плетење води порекло из Арабије и старо је преко 3000 година. Неки предмети које су

исплели мушки припадници номадских племена из тог времена сачувани су и до данас. Све до 16. века жене се нису бавиле плетењем па је до тог периода оно било углавном „мушки посао“.

● карте за играње употребљавале су се у Кини још у 10. веку. Иако не постоје поуздани подаци, верује се да су се користиле и раније. У Европу су их у 14. веку донели Цигани и у почетку су служиле само за прорицање судбине.

● најмлађи пливач (12 година) који је савладао канал Ламанш је Британац Маркус Хупер. Из

Довера је кренуо 15. августа 1979. и до француске обале било му је потребно 14 часова и 37 минута. Најмлађа девојчица која је препливала канал је Египћанка Абла Адел Каири. Она се у овај подухват упустила 1974. године када је имала тринаест година, а пливала је укупно дванаест и по часова.

● у Холандији је донет занимљив закон: рекламирање бонбона, кекса и других слаткиша на телевизији дозвољено је само под условом да се на екрану све време види четкица за зубе.

● Американац Дани Цанипер одлучио је да постане славан по сваку цену и укључи се у књигу светских рекорда. Дошао

је на идеју да сакупља спајалице. Али, није их куповао већ их је узимао са разних списа и докумената. Сада, пошто је направио богату колекцију од сто хиљада спајалица, спојио их је у ланац дугачак три километра.

● енглески стручњаци обећавају да ће ускоро челична плоча дебљине тринаест милиметара моћи да се исече за свега неколико секунди и то помоћу обичне воде. Наиме, у Удружењу за хидромеханичка истраживања у источној Енглеској усавршили су нов начин резања челика млазом воде под великим притиском који у себи садржи честице супстанце која чегриза метал.

СВЕТ
ИЗ ШАШАВОГ
УГЛА

НЕМА, НЕМА, ПА ДРВО!

ЈЕСТЕ ЛИ ЧУЛИ ЗА НАЈКРАЋУ РЕКУ НА СВЕТУ КОЈА СЕ
ЗОВЕ Д? А ЗА ЛЕДЕНИ БРЕГ ВЕЋИ ОД БЕЛГИЈЕ? ИЛИ ЗА
НАЈГЛУПЉЕГ СТВОРА СВИХ ВРЕМЕНА? СВЕ ТО МОЖЕТЕ
НАЋИ У ПОСЛЕДЊЕМ ИЗДАЊУ ГИНИСОВЕ КЊИГЕ РЕ-
КОРДА ЗА МЛАДЕ.

Знате ли који део наше планете је најсунчанији? А најтоплији? Најсунчаније је у источној Сахари. Тамо сунце нештедимице сија по 4300 часова годишње. Најтоплије је у Далолу у Етиопије где највиша дневна температура за све месеце сем зимских износи 37,8°C. Када у Далолу страшно захладни, жива се спусти на 24,4°C.

Кад смо већ код температуре, најхладније место света је научноистраживачка станица Восток у унутрашњости антарктичког копна. Просечна годишња температура у Восток износи — 57°C. А уколико сте мислили да је тамо најхладније у јануару, преварили сте се. Јун, јул и август су на јужној хемисфери зимски месеци. У најхладнијем месту света најхладније је у јулу: — 90°C.

Најветровитији део кугле земаљске је ивица антарктичког копна. Године 1951. рећимо, тамо је ветар пуна 122 дана дувао просечном брзином од 117 километара на сат.

Највећи ледени брег свих времена открили су 12. новембра 1956. године у јужном Пацифику морнари америчког брода „Глечер“. Цин има површину од 31 хиљаде квадратних километара. Колико ли му то дође? Па, већи је, рећимо, од читаве Белгије.

За најдужу реку на свету вероватно сте чули: то је 6670 километара дугачак Нил. Како се зове и колико је дугачка најкраћа река на Земљи? Ни краћег имена ни краће реке: Д је дугачка 134 метра и повезује Ђавоље језеро у Орегону са Пацификом.

Како бисте „узели мере“ таласу? Е, па ево: сваки талас има висину (раздаљина од кресте до удолине), дужину (растојање од кресте једног до кресте следећег таласа) и период (време потребно да два таласа прођу крај неке фиксирани тачке). Највиши талас на свету изазван је земљотресом (тзв. цунами) 24. априла 1971. године и настао је недалеко од острва Ишигаки у Источном кинеском мору. Цунами је био висок тачно 85 метара!

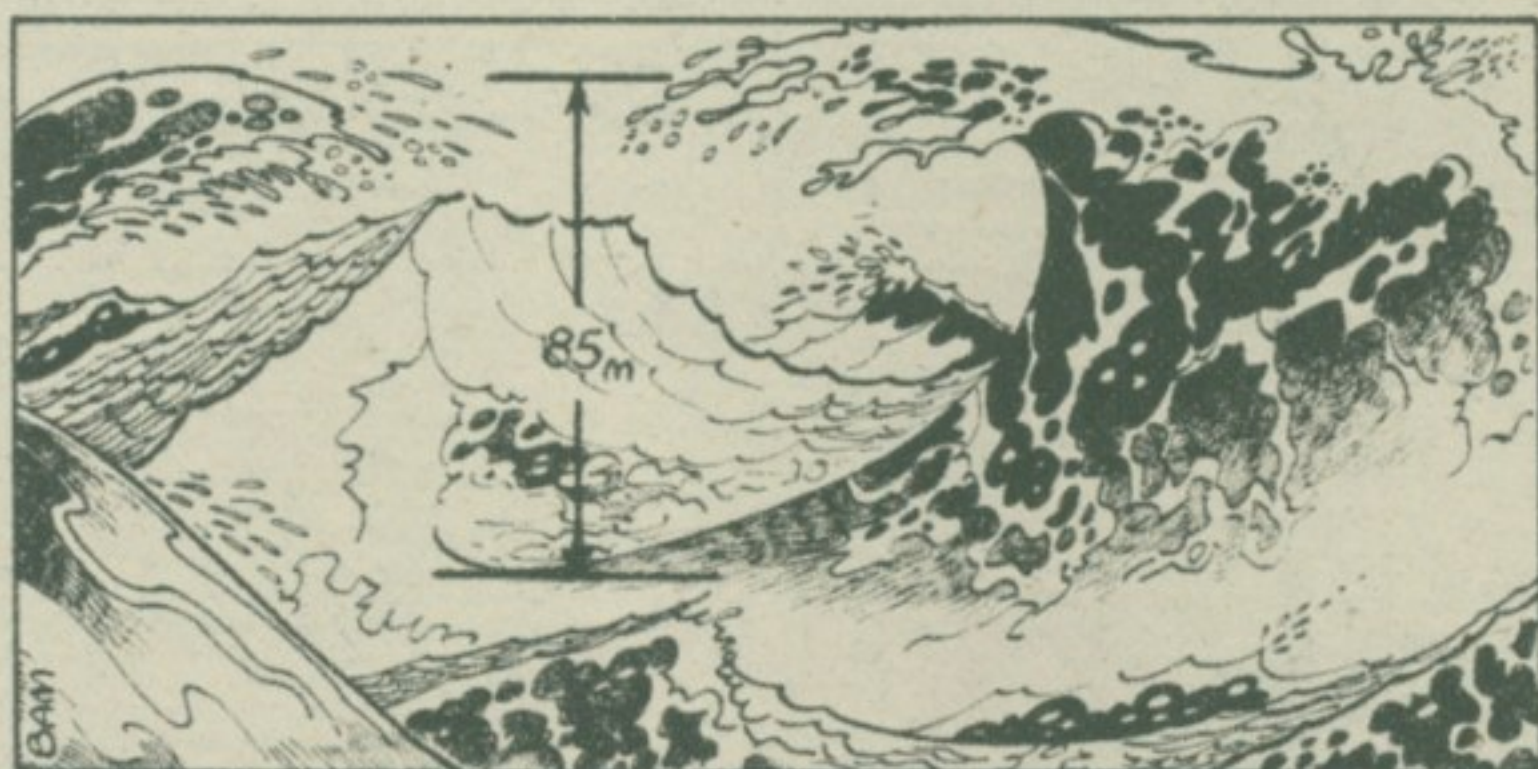
Најкишовитије место наше планете је планина Ваи-але-але на Куаију, једном од хавајских острва. На Ваи-але-алеу киша у просеку пада 335 дана у години. Много? И није, у изузетно „мокрој“ години кишобран је тамо потребан и по 350 дана...

У Калами у Чилеу киша није падала 400 година.

Титулу најсувљег града Калама је изгубио 10. фебруара 1972. године: провала облака која је трајала читаво послеподне изазвала је катастрофалну поплаву и клизање земљишта. Нема, нема... па у бујицама.

Најстарије од свих живих бића на Земљи има 4600 година. То је амерички бор, зван „Метузалем“, са планине Вајт у Калифорнији. Метузалем је 1974. још био у одличној кондицији — дао је 48 изданака.

Највеће живо биће високо је 83 метра. Његова тежина, из разумљивих техничких разлога, никада није измерена, али се процењује на 2030 тсна. Реч је о калифорнијској секвоји латинског имена *Sequoiadendron giganteum* од миља званој „Генерал Шерман“. Неко је сео па израчунао: када би се „генерал“ посекао, од њега би могло да се направи 5 милијарди шибица, односно 40 колиба са пет просторија.

Најусамљеније дрво на свету било је оно које је расло у пустињи Тенере у Нигерији: од првог следећег стабла делило га је 50 километара што није омело једног Француза да фебруара 1960. године камионом налети на њега. Самотно дрвце је после несреће пребачено у музеј нигеријског града Ниамија.

Најспорије од свих својих гранатих рођака расте смрча ситка која је утрошила 98 година да нарасте до висине од 28 центиметара. Јадну ситку треба разумети — живи на самом рубу Арктика.

И међу поврћем има цинова, а њихов рај је свакако Велика Британија у којој се сваке године одржава такмичење најве-

ћих међу воћкама и поврћем. Ево неколико важећих светских рекорда: главица купуса тешка 51,8 карфиол од 23,9 килограма, петнаест килограма и 800 грама тежак целар.

Најтежи сувоземни кичмењак свих времена била је праисторијска животиња по имену *Brachiosaurus*. Дотични је, како се процењује на основу дужине нађених костију, морао бити тежак стотинак тона.

Некога памте по тежини, неког по — ограничениости. Најглупљи праисторијски гмизавац, *Stegosaurus*, тежио је и до 1750 килограма, а имао је мозак величине бадема, тежак 70 грама. Како с мозгом није најбоље стајао, *Stegosaurus* је око рамена и бокова развио нервне центре који су му бар помагали да не греша када покреће ноге и маше репом.

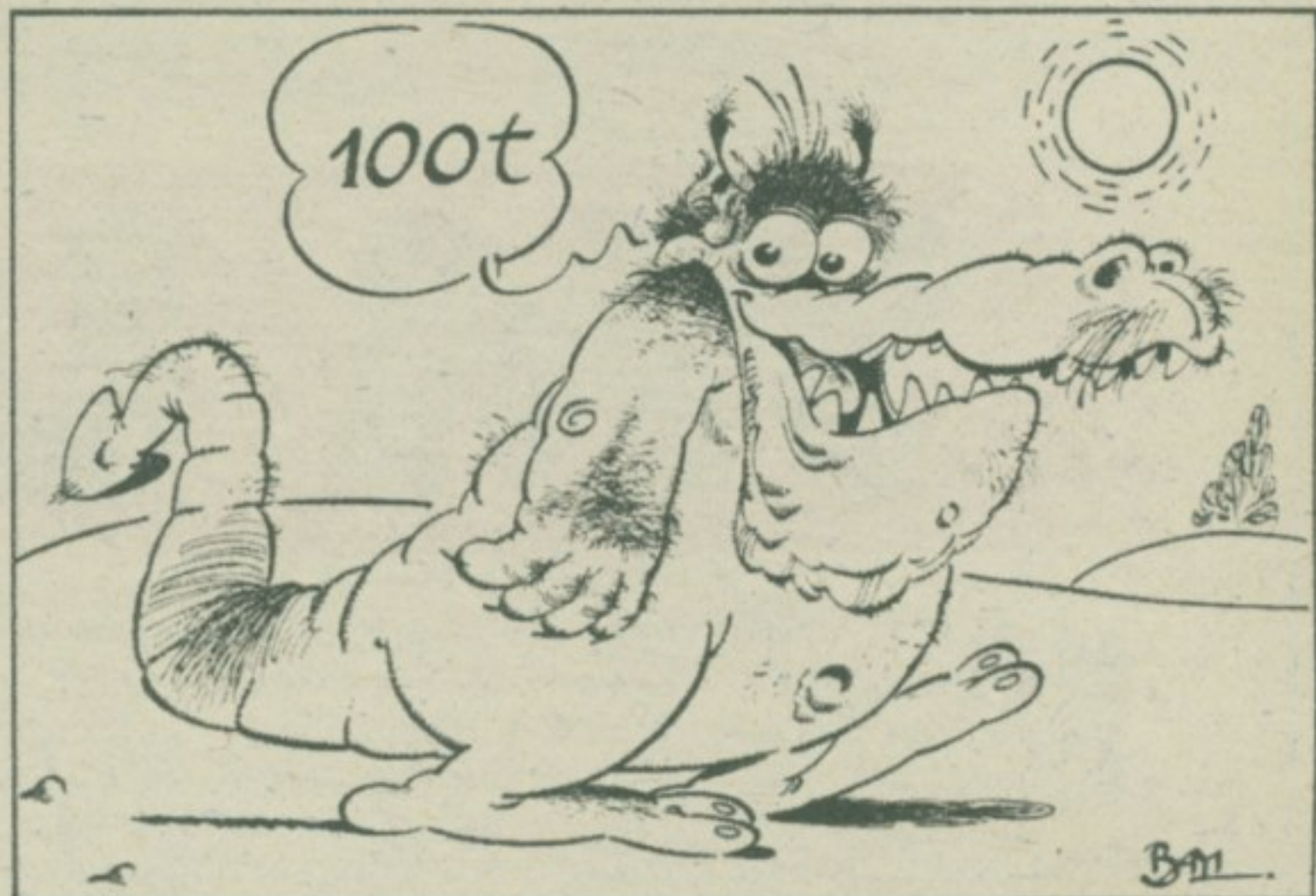
Највећи торбари су аустралијски црвени кенгури. Од врха носа до краја репа одрасли мужјак достиже дужину од 2,19 метра, а зна да тежи и по 77 ки-

лограма. Осим што су највећи, кенгури су вероватно и најратоборнији међу својом сабраћом. Бокс им је у крви.

Кад год се неки вођа чопора разљути он (обично младог) бунтовника васпитава на следећи начин: ослободити о реп, прво га неколико пута поштено ритне, а онда му, ваљда како би што боље запамтио лекцију, зада још два-три силовита директа и по неколико крошеа и аперката.

Кенгур по имену Фуци побегао је 1966. године из циркуса у Токију где је гледаоцима приказивао своје боксерско умеће. А онда се са рукавицама Фуци растрчао по граду. И оних неколико полициј-

ских кола, и пешаци који су се уз пут придружили потери, добро су се намучили пре него што су га сустигли. Нимало необично: бегунац је на махове скакутао брзином од 64 километра на час! Ни пошто су га коначно опколи-

ли, Фуци није одмах дигао руке: пре него што га је један полицајац обуздао зналачким цудо захватом, Фуци је нокаутирао тројицу својих гонилаца.

Најплоднији композитор свих времена Немац Георг Телеман компоновао је 12 комплетних миса, око 35 ораторијума, више од 1500 кантата, 40 опера, 600—700 свита и још много концерата, свита за камерне оркестре, клавирских соната, фантазија, ода и песама. Колико је то тачно дела вредни Георг створио сазнаће се кад група немачких историчара музике која је 1950. године почела да пописује и класификује његову заоставштину доврши посао. До сада још нису...

Кад смо већ код музике, јесте ли чули за музичко дело са најдужим насловом на свету? То је симфонија у С-дуру, опус 2, чешког композитора Павела Враницког. Наслов ове симфоније која је настала 1791. године има равно 61 реч!

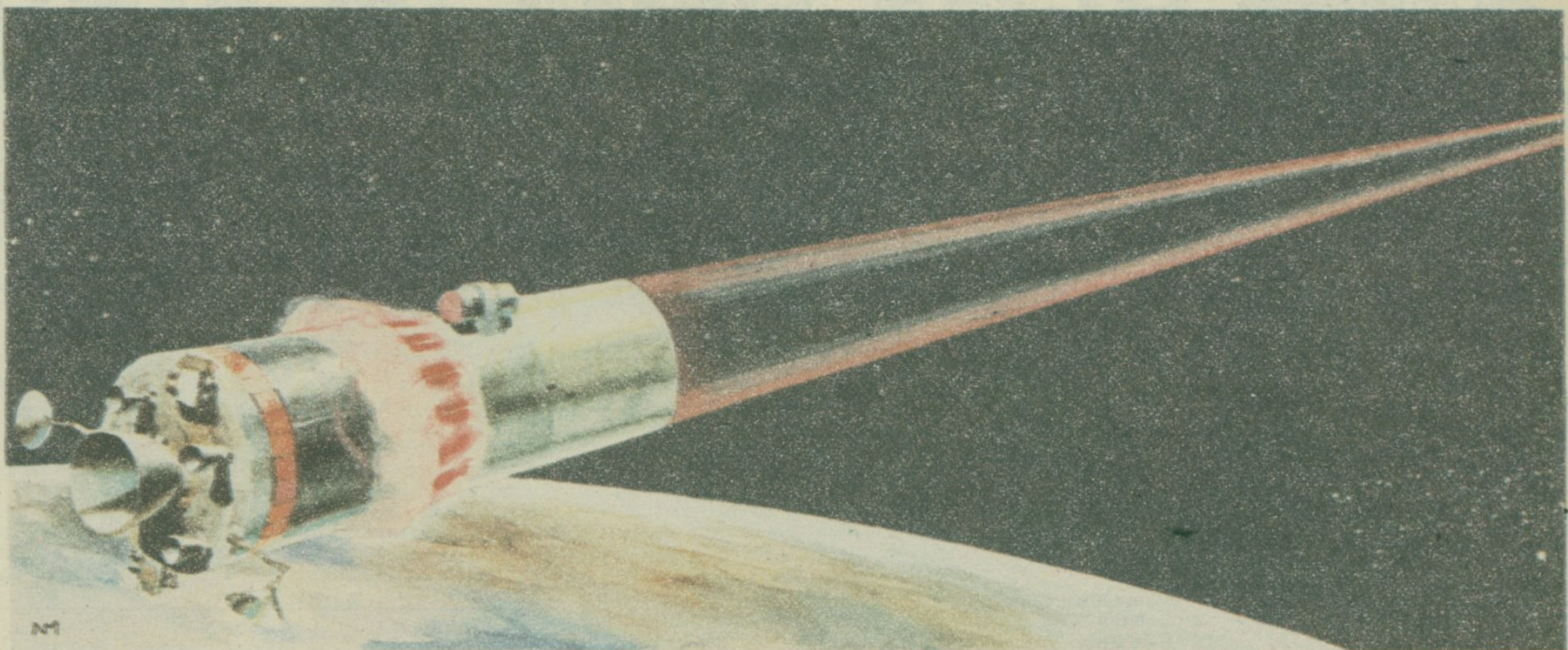
Највише псеудонима имао је викторијански аутор балада Чарлс Артур Ролингс. Жеља за анонимношћу навела га је да се потписује са 45 различитих имена.

Најдосадније музичко дело? Ту ствари нису свим јасне. Све до 1970. примат је држао немачки

композитор Петер Корнелијус. Године 1859. он је компоновао дело „један тон“ у коме се нота Б понавља 80 пута у 30 тактова. Много монотонија, ако ни због чега другог, оно бар зато што је дужа, је композиција „У С-дуру“ коју је почетком 1970. премијерно извео норвешки пијаниста Сире Ном. Атмосфере ради, извођач је захтевао да се сва светла у концертној сали у току изведбе погасе. Када је Сире завршио, а светла се упалила, у дворани више није било ни живе душе. Слушаоце треба разумети — Норвежанин је 26 минута свирао само ноту С.

М. И.

УМ ЦАРУЈЕ, ТИ

Каков ће бити свет сутрашњице? Хоће ли нам донети чуда технике налик на она из научнофантастичних прича? По свему судећи хоће, а према брзини којом напредује данашња технологија, могло би се рећи да смо, макар само прстима, већ закорачили у свет сутрашњице. Јер, о будућности се данас више не сањари на начин генијалног визионара Жила Верна; она већ настаје, на столовима инжењера и електроничара, у лабораторијама и научним установама... А онда, појави се на неком сајму неки модел или прототип и људима застане дах: тако ће изгледати „ово“ или „оно“ у будућности. Ето, већ завирујемо у њу!

СВЕМИРСНИ МОТОЦИКЛ

На недавно одржаном Салону мотоцикла у немачком граду Келну, међу блиставим моделима „нормалног“ облика, појавио се и један који је назван мотоциклом деведесетих година. То је још само студија фабрике „Порше“ која је до сада производила искључиво аутомобиле. О свом првенцу фабрика није хтела да даје податке. Али, оно што се споља види, наговештава да се ради о тако изузетној новини да неки већ говоре о револуцији у мотоциклизму!

Рам „поршеовог“ модела је пуно сакривен: пресвучен је оклопом од кованог лима који уједно штити возача, али и смањује отпор ваздуха. Од истог кованог лима начињен је и полуоклоп за точкове, тако да гуме само „провирују“ из њега на доњем делу, што такође много доприноси аеродинамичности овог мотоцикла. Свакако и његовом „свемирском изгледу“.

Нагађа се и да ће овај двоточкаш сигурно знати штедети гориво, ту болну тачку у сутрашњем свету изобиља... ако се не пронађу начини за потпуну замену нафте неком другом енергијом. Јер, разни електрични аутомобили, мада се и о њима говори као о возилима сутрашњице, још нису ни довољно брзи ни практични.

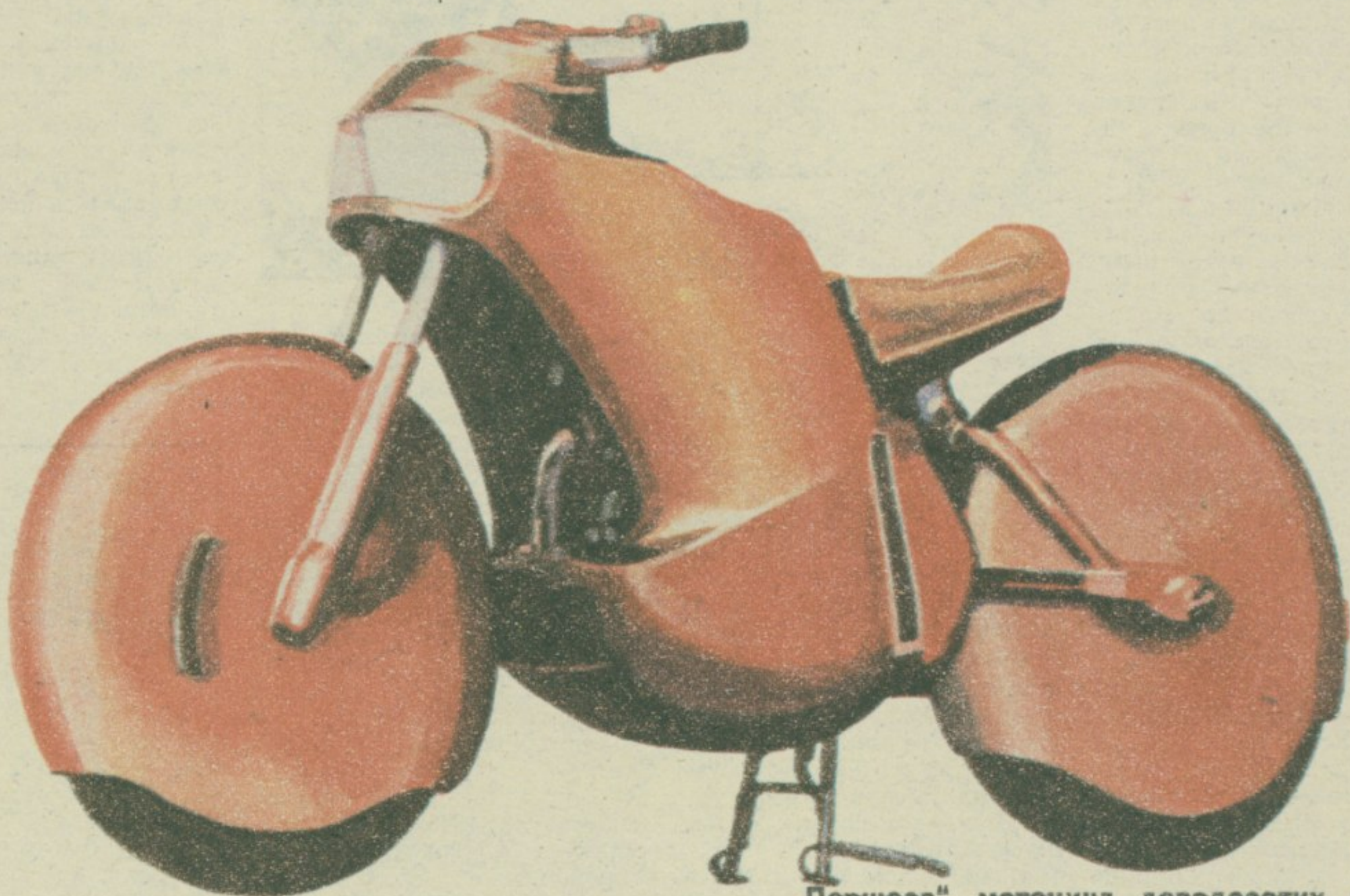
Брзина као да је опсеција нашег времена, а

императив будућег. Јапански електроничари управо су добили још једну трку: фирма „Фуџицу“, велики произвођач компјутера, најавила је нови модел пред којим памет неће ни стићи да стане. Толико је брз! Јапански научници успели су то да постигну јер су за „писту“ по којој јуре електрони и која је до сада била од силицијума, искористили галијум арсенит, ужасан отров. По

њему се електрони крећу чак двадесет пута брже него по силицијуму. Али, да би се избегле неке нежељене вибрације галијума, температура на којој се одвија процес мора бити — минус 196 степени Целзијусових!

ГРАДОВИ ПОД ВОДОМ

За данашње материјале и опрему ниске температуре више нису препрека, ни за електроне, ни за

„Поршеов“ мотоцикл деведесетих година

**МНОГА ЧУДА ЉУДСКОГ
УМА КОЈА ЋЕ У БУДУЋНО-
СТИ БИТИ САСТАВНИ
ДЕО СВАКОДНЕВНОГ ЖИВО-
ТА ВЕЋ ДАНАС СЕ МОГУ
ВИДЕТИ КАО МОДЕЛИ ИЛИ
ПРОТОТИПОВИ**

**Ласерско
оружје
на
носачу-сателиту,
за
ратовање
у
свемиру!**

електронским или про-
тонским снопом, у којем
се ове честице крећу
приближно брзином свет-
лости! А у једној кали-
форнијској лабораторији
у Лос Аламосу увелико
се ради на усавршавању
треће врсте снопа за ова
оружја који би погађао
циљ неутронима, чести-
цама без наелектрисања,
што би погодовало усло-

вима ратовања у — све-
миру. Предвиђа се и про-
изводња оваквог оружја
за америчку војску већ у
1990. години.

А што се тиче преци-
зности гађања, лаборато-
рија у Лос Аламосу сма-
тра да достизање циља
на даљину од пет хиљада
километара са грешком
од шест стохиладитих
делова степена — не за-

довољава! Потребно је
смањити и тај угао.

После овога остаје нам
да се надамо да до пра-
вог „рата звезда“ ипак
неће доћи. Ако је у ста-
њу да смисли и произве-
де оваква чуда, људски
ум је, ваљда, толико па-
метан да никада не доз-
воли и њихову примену.

М. К.

ТЕХНИКА ВЛАДА

људе. На дну океана, до-
душе, не влада баш ми-
нус 196, али довољно је
хладно и мрачно. Ипак
они што се баве скупља-
њем података и искуста-
ва за подводне градове
будућности, не пате у
својим оделима и „купо-
лама“ у којима станују и
раде: у њима владају
услови као на Земљи, са-
мо осветљење није Сун-
чево, него неонско. Такве
подводне лабораторије и-
мају Совјети у Балтич-
ком мору, а Американци
у Атланском океану.

Већ неколико година е-
кипе америчких акванау-
та живе по неколико не-
деља на дну Каријског
мора у једном од таквих
центара. Они, у ствари,
врше истраживања која
ће омогућити изградњу
будућих насеља на дну
мора, чији би се станов-
ници бавили гађењем ал-
ги или китова. Али, у-
слови под којима живе
ови одабраници личе и
на свемирске. Зато и раде
под покровитељством
НАСЕ... А гигантска
компанија „Ценерал Мо-
торс“ из Детроита, сма-
трајући, ваљда, да је
тренутак настањивања
морског дна већ догледан,
израдила је „Футураму“,
минјатурни модел будућег
центра за живот, одмор,
или војну обуку у океану.

За оне који више воле
површину воде, изми-
шљен је и ускоро ће се
производити непотопљив
брод. Није велик, више

личи на јакту. Био је и-
зложен на Ђеновском са-
лону наутичке опреме, у
октобру. Тај брод од поли-
уретана настао је у Ита-
лији и већ се говори да
би могао да послужи и
као одличан чамац за
спасавање пошто га ни-
каква бура не може
превртнути.

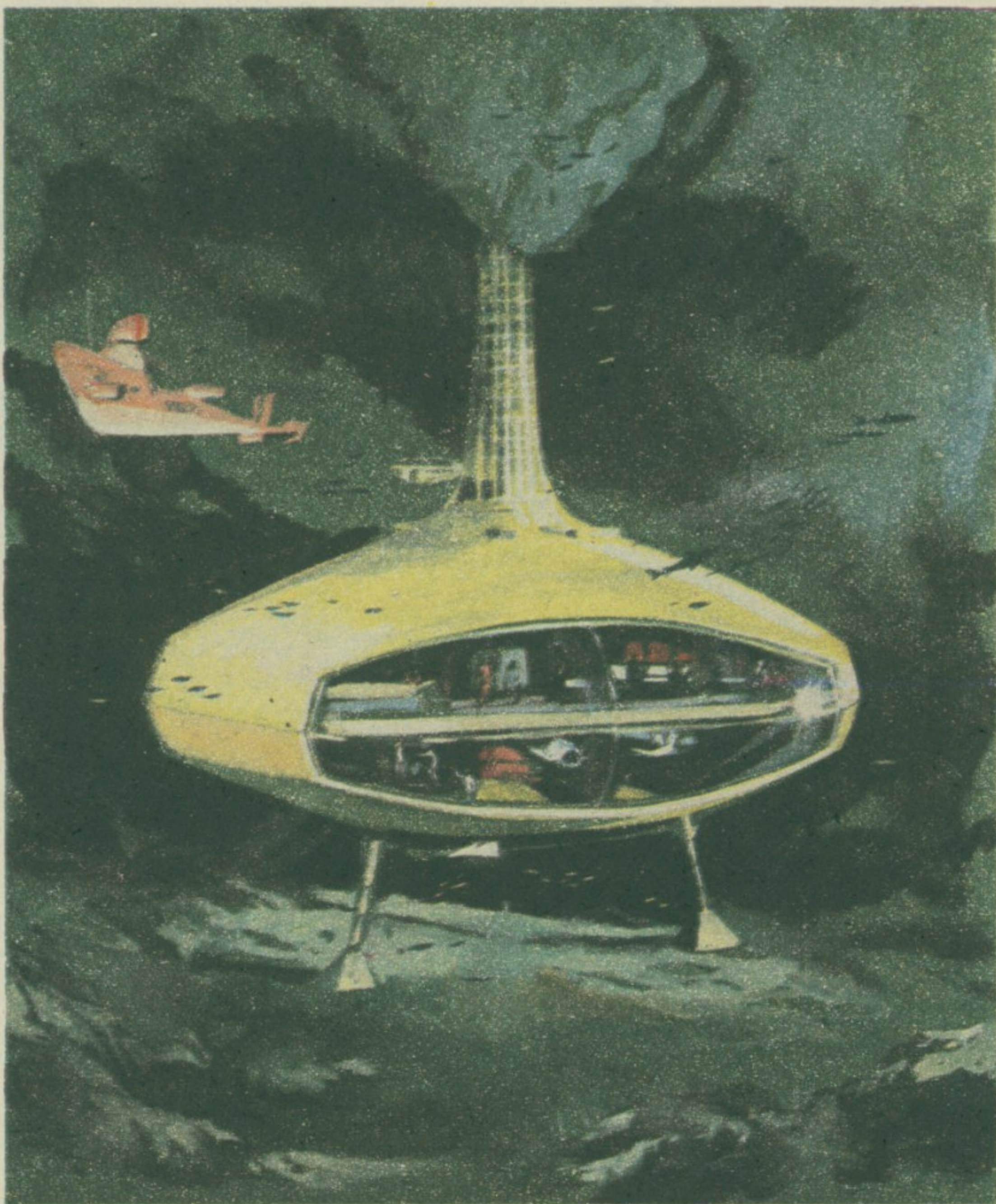
УБИТАЧНИ ЕЛЕКТРОНИ

На жалост, нису сви
„производи будућности“
на добробит човека...
Генијални мозгови увели-
ко раде и на усавршава-
њу уништавајућих сред-
става. Говори се чак о
оружју које ће унети ре-
волуцију у ратовање!

Угледан амерички ча-
сопис пише о последњим
напорима америчких на-
учника да до краја уса-
врше ласерско оружје јер
је у томе, како кажу,
совјетска технологија се-
дам година испред њихо-
ве. А већ сада постоје
тако моћни ласери чији
је зрак у стању да проби-
је дебео слој челика!

Нешто још савршеније
(и убитачније) од ласера
је оружје које гађа циљ

**„Футурама“ — модел
центра за живот,
одмор, гађење алги
или китова на дну
мора.**

Илустрација: Нина Микова

НОВОГОДИШЊИ ОБИЧАЈИ

ДА СРЕЋА НЕ ОДЛЕТИ

Обичај да се пред нову годину рођаци и познаници узајамно дарују, пожеље један другом успех и срећу, потиче још од старих Римљана и сматра се да је уведен 1. јануара 153. године пре наше ере. Уз први дан нове године Римљани су везивали и многа предсказивања. Сматрало се, на пример, да ће цела година бити онаква какав буде њен први дан. Због тога се на дан нове године морало обући ново одело, требало је потиснути све бриге и веселити се.

Одјек тих старих предсказивања налазимо и код данашњих Италијана: пред нову годину очи све старе ствари избацују кроз прозор у дворишта или на улице.

Код Бугара постоји веровање: човек који кихне за новогодишњом трпезом доноси срећу у кућу и њему ће због тога домаћин обећати прво јанђе, теле или ждребе којег добија те године.

У Немачкој, нарочито на селима, младићи и млади мушкарци сакупљају се у кући једнога од њих, пију вино или пиво и играју карте. Пред саму поноћ сви се испну на столове и столице и с првим ударом звона које откуцава дванаест часова „скачу у нову годину“ бацајући иза себе на стару дебелу батину.

Мађари сматрају да уочи нове године не треба јести ништа што има крила иначе ће „срећа одлетети“. Портуланске фигурице прасета или лимничара дмеће, међутим, успех и срећу. У мађарским селима стара година испраћа се звоњавом звона а нова дочекује песмом.

На острву Криту први човек који крочи у кућу пошто је нова година већ наступила, доноси са собом велики камен, ставља га на под, седа на њега и изговара новогодишње жеље: домаћину и укућанима срећу и берићет, а да у том ује грумен злата тежак као камен на коме он седи.

На острву Лемносу добро углачан белутак унесен у кућу пред Нову годину донеће домаћину богату жетву.

Шпанци дочекују нову годину гроњем: кад поноћ почне да откуцава, на сваки удар часовника

поједу по једно крупно зрно. Тако ће виногради у новој години обилно родити, вино ће бити добро, а добро вино, ако се умерено пије, значи здравље. Међутим, дан уочи Нове године није испуњен само весељем већ

и великом бригом: последњег дана старе године „нечисте силе“ су толико распојасане да се обичним средствима против њих ништа не може. Зато пред Нову годину према прадавном обичају треба преградити друмове

и поставити замке и клорке.

„Прва нога“ назива се у Енглеској новогодишње предсказање према коме од човека који први ступи у кућу после поноћи зависи цела наступајућа година. Ако је дошао ве-

сео човек коме све полази од руке, и домаћина ће пратити срећа. Несрећан, зао и нерадник донеће несрећу којој ће се укућани тешко одупрети.

Французи, а и Шпанци и Португалци, верују да се по првом дану може предсказати шта нова година носи. Ако првог јануара ветар дува с југа, година ће бити топла и берићетна. Западни ветар предсказује рибе и млека у изобиљу, а источни обиле воћа. Према првих дванаест дана јануара може се предвидети каква ће бити наступајућа година, свих њених дванаест месеци. Какво време буде 1. јануара такав ће бити и тај месец све до краја. Време другог јануара одредиће временске прилике у фебруару, трећег јануара у марту итд.

ВРАТИТЕ НАМ ТРИ МЕСЕЦА

По старинском обичају руски цар Петар I дочекао је 1. септембра у московском Кремљу нову 7208. годину од стварања света. А 15. децембра уз свечане звонке добоша гласници су објавили народу „царски“ указ. „Од сада ће се почетак нове године рачунати не од 1. септембра већ од 1. јануара. И 1. јануара плотуном из 200 топова оглашен је у Москви почетак 1700. године.“

У Енглеској се тада Нова година још дочекивале по старом, 25. марта. Тек после нешто више од пола века, после дугих и бучних расправа, енглески Парламент је одлучио да почетак 1752. године помери на 1. јануар. Вест о тој реформи била је дочекана с негодовањем. Због чега су нам скратили 1751. годину? Узбуђени Енглези упорно су захтевали: „Вратите нам наше три месеца!“ Нарочито су се узбуђивале даме из дворских кругова жалећи се да су наједном постале старије за три месеца и 25 дана.

У Француској, Шпанији, Италији и Португали-

ји нови грегоријански календар, према коме је година почињала 1. јануара, примљен је још 1564. године. Аустрија је нови календар усвојила 1584, а Мађарска 1587. године. Оне наше покрајине које су биле у склопу ове две државе такође су рано имале нови календар. Немачка и Холандија прихватиле су нови календар 1700, а Швајцарска 1724, а Шведска 1753. Код нас је после првог светског рата, у јануару 1919. године, прихваћен нови календар за територију Србије, Црне Горе и Македоније.

У арапским земљама задржао се муслимански календар. „По вољи алаха“ сваки месец почиње од оне вечери када се после заласка Сунца први појави уски срп новорођеног Месеца. Година има 12 лунарних месеци или 354 — 355 дана. У том скраћеном календару новогодишњи празници се шетају по свим годишњим добима. Тако су, 1943. године муслимани своју нову годину дочекали два пута: 8. јануара и 28. децембра...

ПРВА СТАНИЦА ~ ПАЦИФИК

Нова година, ви то свакако знате, не наступа на свим меридијанима наше планете истовремено. Она прво почиње на тзв. датумској граници, односно на 180. степену географске ширине на Тихом океану. Када томе почне нова година, код нас је још 31. децембар и то — једанаест часова пре подне. Одатле Нова година креће на пут око света преко Аустрије, Азије,

Европе, Африке и Америке и даље све до друге стране датумске границе.

Не падају све нове године, као наша, у зиму. Бурманској деци рецимо, Деда Мраз поклоне доноси у пролеће!

Што се становника острва Бали тиче, они новогодишње свечаности одржавају увек у друго време јер према њиховом календару година има 210 дана.

КО ЈЕ ПРОНАШАО ДЕДА МРАЗА?

Једна америчка фирма за израду честитки објавила је 1962. године да је њиховим сарадницима у пропагандном одсеку најзад пошло за руком да открију ко је пронашао Деда-Мраза.

Године 1822, тврдило се, један данас готово непознат песник, Клемент Мор, написао је песму у којој се налази опис Деда-Мраза онаквог какав је данас: црвени огртач и исто тако капа, дуга седа брада, благ осмех и торба пуна играчака. Из Морове песмице Деда-Мраз је постепено ушао у живот и постао нераздрожни део зимских празника. Тако кажу Американци.

Што се деце далеке Лапоније тиче, њима Мороза песмица уопште није била потребна да би измислили

Деда-Мраза јер у снежним белинама Лапоније од давнина живи легенда коју зна свако дете далеког Севера.

Јулупки, тако се у Лапонији зове Деда-Мраз, устаје са сунцем, упреже

ирвасе у санке претрпане поклонима, набија своју црвену капу на уши и тера ирвасе према Корванену, тамо где сва финска деца шаљу писма са новогодишњим жељама. Кад прочита њихове жеље, Јулупуки путује тундрама и језерима како би поклоне разнео. С времена на време, када се умори, Деда-Мраз се заустави у каквој колиби од дрвета или камења. У њој наложи варту од дебелих цепаница и пије млеко које мирише на дим. Ни Јулупукија, разуме се, није лако пронаћи, јер је свет огроман, а он мора да посети сву његову децу. По негде се у снегу могу приметити само трагови шилаћих стопа Јулстла, Деда-Мразовог Виљенака веселјака који воли да игра и скаче.

Београд је, као престоница, први у Србији увео у обичај новогодишње празновање које је временом, по угледу на „Силвестрово“, на Западу, почело да се светкује у позајмљеним формама „бдења“, односно „чекања“ Нове године, уз разне шале и весела у току ноћи.

...После ратова из 1876-79. целу Србију је обузео хук балова и забавна са играчкама. Стари „танцмајстер“ Кезић причао је да се у Србији никад више није играло него између 1880. и 1890. По целој Србији отворани су „танцшули“, и учитељи играња почели су да стилизују наша кола, класификујући их у брза и тиха (или салонска). Музичари су чак почели да компонују и нова кола посвећена појединим личностима, корпорацијама, професијама итд.

Новогодишњи балови су носили весело, па чест и врло весело карактер. Пошто би се одиграло десетак игара, па чак и неко несташно коло, као на пример, „Хајд на лево, браца Стево, хајд на десно, сека Персо!“ — заиграло би се Баба-Мундрино коло, које се играло под сунцобранима! — уз сву афектацију отмености, употребом лепеца, шлепова, лорњона и цветова у руци итд. — а затим би један „аранжер“ изишао наред сале и узвикнуо: „Госпође и господо, имам да вам јавим једну тужну вест: Стара година је умрла и сада ћемо је сахранити... Молим вас да се свако повуче на своје место!... У том тренутку би се „угулиле“ лампе и

кроз салу би био пронесен бео чамов мртвачки сандук, око којег су разни веселјаци носили свеће и певали „Свјати боже!“ ... За ковчегом су ишли сжалашћени, то јест намаскирани и презбучени људи и жене који су представљали беду, разне ругобе, и пороке, правећи се да плачу и ридају. Чим би се сар-

шила та „ксмедија“, биле би запаљене светиљке и неко би викнуо: „Срећна нова година!“ Обично се пазило да то буде оштар у своје гаравом оделу и са целом својом опремиса, и у салу би била уведена нека девојчица у беломе,

НОВА ГОДИНА У СТАРОМ БЕОГРАДУ

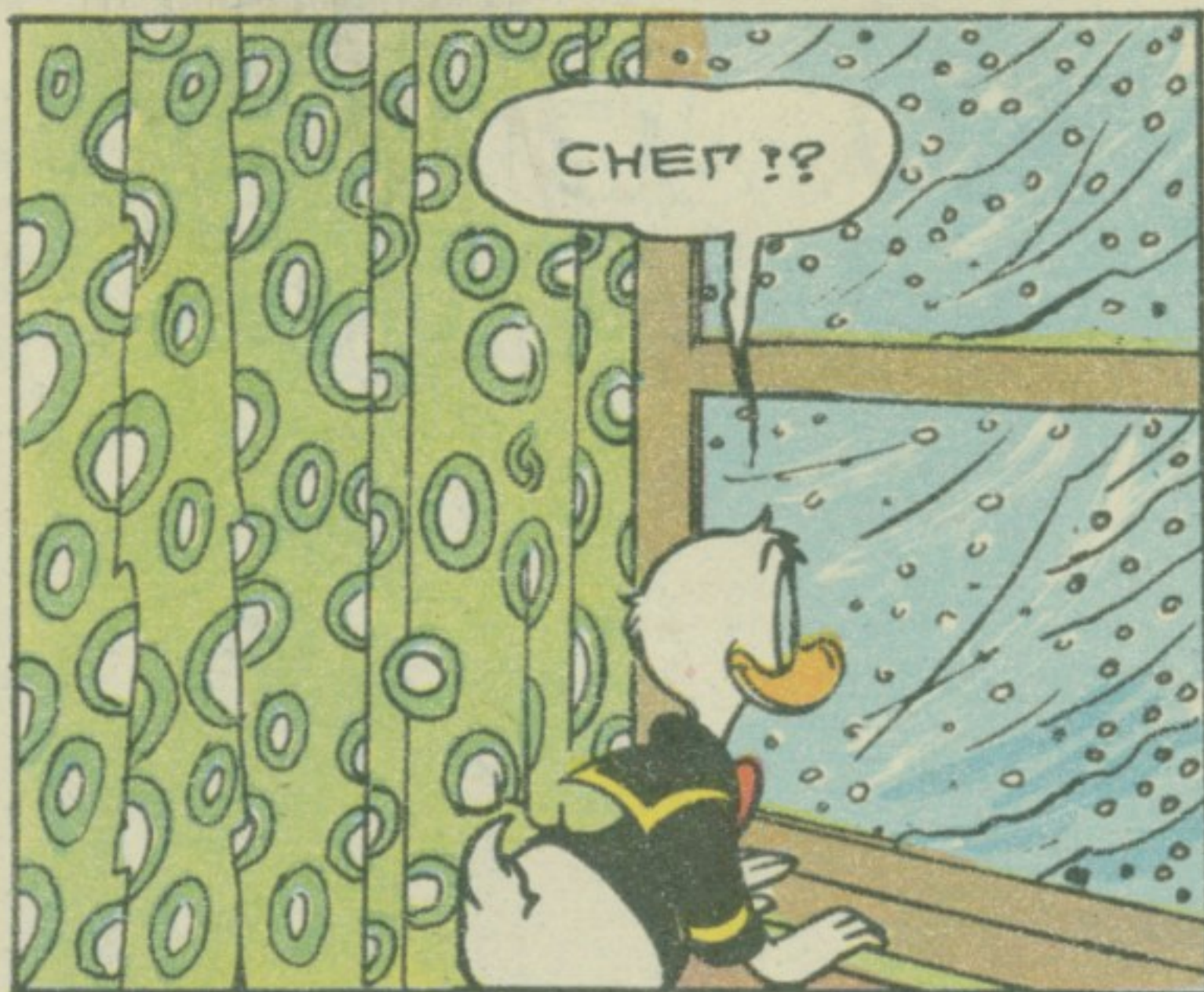
ранжер“ би однекуд пустио у дворану неко ђилкош-прасе, које би грокотало и цикало и, не умејући да се снађе, пролетело између ногу кавалера и дама (које су такође цикале), те би и то допринело општој веселости. Млади људи су јурили за прасетом да га ухвате — јер је прасе симболизовало срећу (Немци и сада реч »Schwein« сматрају за синоним речи „срећа“! — а тада би већ неко повеслако и весело коло, те би се тако пресекала та општа гужва. То је бис тренутак у коме би газда локала у коме је држан бал почео да служи цео свет крофнама (и то у финијим локалима омањим, таксзваним „шприц-крофнама“, па чак и неким колачима који се у француским куварима зову »lettres d'amour«, то јест „љубавна писма“, а које наш свет зове „салњаче“ или „мечје шапе“, а у паланкама и у популарним локалима крофнама великим кас лепиње); у једној од тих крофни морао је бити „наполеон“ (или бар дукат) а биле су продаване по грош; зато се цео свет

грабис око тих крофни, које су кидане са узбуђењем, јер су сви тражили у њима златник, а кад би он најзад био откривен, настао би плесак, задикивање и урнебес.

Сутрадан, на Нову годину, у Београду и у градовима по унутрашњости била је „тарапана“ од честитања. Очајари, поштари, продавци новина, шегрти, ђаци и дечурлија разнотисли су по кућама честитке са сликама и стиховима, очекујући да буду даривани, а цигани су ишли по вароши и обилазили домове богатих света да му уз свирку честитају. Исто тако су јурили на честитања и млађи официри и чиновници, затим сви сестрићи, синовци, свастичићи, кумићи итд. обилазећи своје тетке и чике, деде и старе мајке. Фијакери су летели по неравној калдрми, а пијаног света било је на свим улицама... Таква је, отприлике, била атмосфера у којој је стари Београд некад испраћао стару годину и очекивао „ново лето“, полажући у њега нове наде и по здрављајући га са вером у будућност!

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

КАКО ОНО БЕШЕ

мали квиз за свезналице

ТОП-ЛИСТА СВЕЗНАЛИЦА

Макси свезналице (5 до 12 тачних одговора).

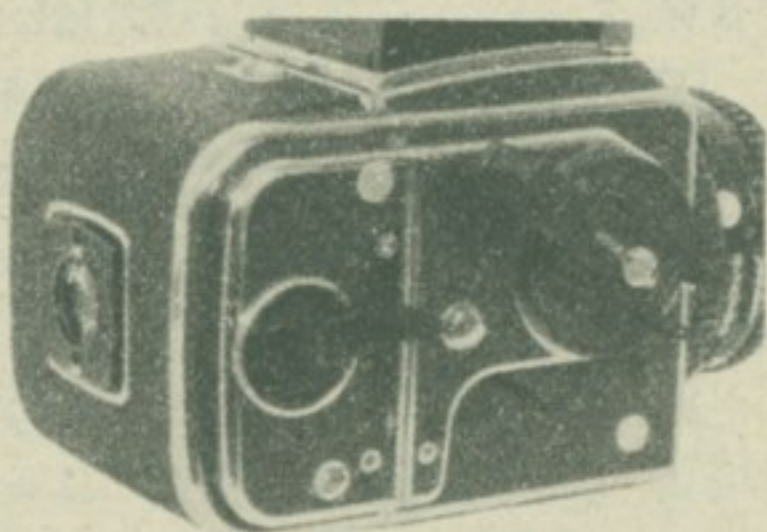
Мини-макси свезналице (4 до 8 тачних одговора).

Мини свезналице (мање од 4 тачна одговора).

1

Пороком се Бразилец, з родом:

- пантер
- јагуар
- рис

4

Формат негатива шведског професионалног фото-апарата "хаселблат" је:

- 5 mm
- 35 mm
- 6 x 6 cm

7

Острвце унутар острва:

- Раба
- Мљета
- Корчула

8

Носилац главне улоге у играном филму Крсте Палића "Тајна Николе Тесле" зове се:

- Раде Шербеџија
- Раде Марковић
- Петар Божовић

2

Онофријева чесма налази се у:

- Дубровнику
- Дрмлепу
- Светозареву

5

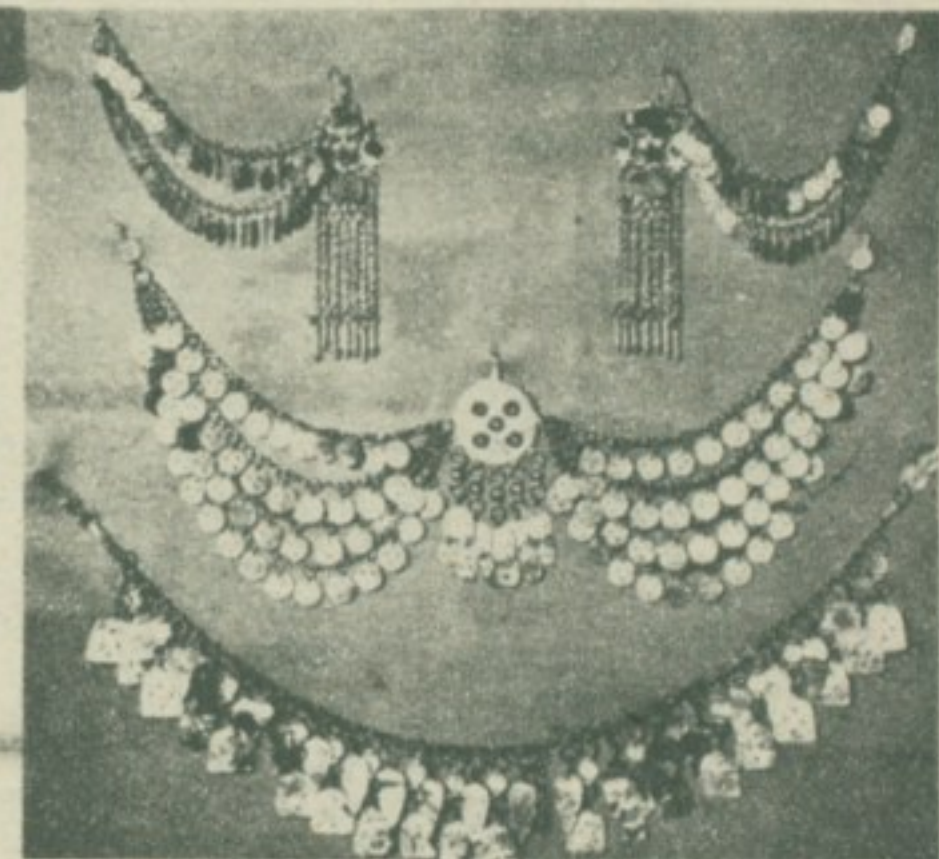
Џон Вејк и Џејмс Стјуарт прославили су се у вестерну "Човек који је убио Либерти Валенса". Режирао га је кишто мање слави:

- Џон Форд
- Франсис Форд Копола

9

На слици је македонски накит за:

- руке
- ноге
- груди и главу

3

Наша оперска певачица светског гласа:

- Радмила Бакочевић
- Сенка Веленталић
- Љиљана Молнар-Талатић

ATOMSKO SKLONIŠTE

№ 001217

6

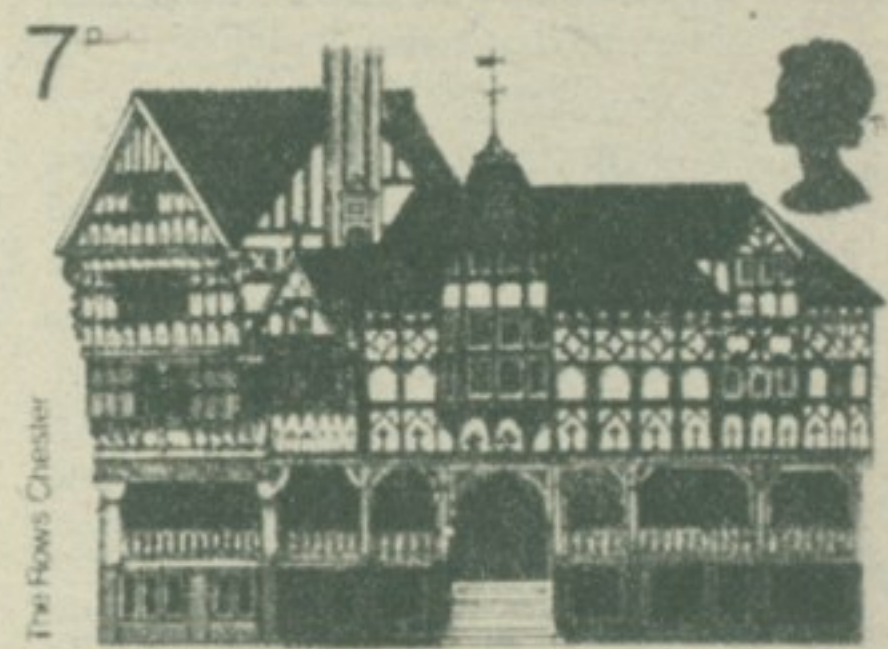
Последња ЛП плоча пулске рок-групе носи наслов:

- "У времену хороскопа"
- "Црно-бијели свијет"
- "Најјачи остају"

10

Марка највеће острвске земље у Европи:

- Велика Британија
- Данска
- Италија

ТАЧНИ ОДГОВОРИ:

1 — јагуар; 2 — Дубровнику; 3 — Љиљана Молнар-Талатић; 4 — 6x6 cm; 5 — Џон Форд; 6 — "У времену хороскопа"; 7 — Мљета; 8 — Петар Божовић; 9 — груди и главу; 10 — Велика Британија.

ГДЕ ЈЕ ПТИЦАМА КОМПАС?

НАУЧНИЦИ НИКАКО ДА СЕ СЛОЖЕ: ЈЕДНИ ВЕРУЈУ ДА ЈЕ ИНСТИНКТ СЕЛИДБЕ КОД ПТИЦА НАСТАО КАО ПОСЛЕДИЦА НАДИРАЊА ЛЕДЕНОГ ПОКРИВАЧА, ДРУГИ ДА СЕ ОНЕ СВАКЕ ГОДИНЕ У СТВАРИ САМО ВРАЋАЈУ У ПРАПОСТОЈБИНУ, А ИМА И ОНИХ КОЈИ СУ УБЕЂЕНИ ДА СУ ЗА СВЕ »КРИВЕ« ДВЕ НАЈОБИЧНИЈЕ ЖЛЕЗДЕ.

Арктичне ласте прави су рекордери међу селицама. Гнезде се на Северном полу, али их то не спречава да насније потегну све до супротног краја Земљине кугле.

Када јој дође време сеобе, сићушна америчка птица певачица блекпогрмуша без одмора прелети 3700 километара. Грмуша при том 86 сати „нон-стоп“ маше крилима. У потрази за повољним ветровима у стању је чак и да се вине у хладне разређене висине од преко шест хиљада метара, кад се саберу све њене шетње небом, ова певачица у току једне године прелети око шеснаест хиљада километара.

Апсолутни рекордери ипак су арктичке које се гнезде близу Северног пола, али их то не спречава да касније потегну све до Антарктика (што ће рећи, на супротни крај кугле земаљске).

Амерички бурњак сваке јесени са северног Атлантика запуца на пут дуг 12800 километара до острва Тристан да Куња у јужном Атлантику. Како га ама баш никада не промаши, никоме није јасно.

Осам и по грама тешка арктичка грмуша гнезди се на Аљасци, а зимује на Филипинима! Црвенорати колибри сваке године прелеће Мексички залив, путештвије од неких 800 километара. И није неки подвиг? Варате се. За 3,5 грама тешку птицу то је прави маратон: колибри тада пуних 25 сати без престанка замахује крилима по 50 пута у секунду.

Зашто ова крхка створења крећу на тако дале-

ка путовања? Како их издржавају? Каква их то незнана сила на то нагони? Најзад, како се оријентишу?

СУНЦЕ, ЗВЕЗДЕ И ИНФРАЗВУК

Људима су потребни компаси, мапе, секстанти, хронометри, математичке табеле. Каквим се то „инструментима“ служе птице и у ком делу пернатих телаца су они смештени?

Одавно се зна да птице правац својих путовања одређују помоћу Сунца и звезде, а скорашњи експерименти упућују и на закључак да се на неки нама загонетан начин када ослањају чак и на магнетно и гравитационо поље Земље.

Птице су и непогрешиви предсказивачи времена. Колико су осетљиве на све што се око њих збива показују експерименти у

којима су пернати заморчићи реаговали на незнатне разлике у атмосферском притиску између пода и таванице лабораторије. Дешавало се и да промену времена региструју пре

него што се јаве било какви предзнаци наступајућег „комешања“.

Недавно је утврђено да голубови виде поларизовану светлост (простира се само у једном правцу) као и ултравиолетну и да их, по свему судећи, користе при летењу.

Голубови могу још нешто што људима никако не полази за руком — да чују инфразвук (онај који настаје испод фреквенце што је региструје човечије уво, испод 16 херца). Експериментални голубови на истоку САД реаговали су тако чак и на грмљавину на супротном крају земље, па и на ритмично пулсирање јоносфере. Сигурно је да им овако истанчан слух помаже при оријентацији.

Чак и ако ова открића делимично објашњавају како птице успевају да одреде правац својих путовања, једно и даље остаје неразјашњено: зашто на њих уопште крећу?

Рећи ћете, чине то да би побегле од хладноће и нашле храну. Како онда објаснити податак да већина селица путује много даље него што би им било потребно да их на то на-

да се огреју и прехране? Зашто се, рецимо, северноамерички кардинал и вирџинијска препелица читавог живота не усуђују да се од родног гнезда

води искључиво потреба удаље више од 16 километара?

Већина научника слаже се да су масовне сеобе птица условљене још у леденом добу. Мање су, међутим, сложни кад је реч о њиховим узроцима. Неки верују да је инстинкт „сеобе“ формиран у плеистоцену као последица погоршавања климе и надирања леденог покривача, посебно на северној хемисфери. Други, опет, истичу да је у поређењу са дугом историјом птица на овој планети плеистоцен трајао само „трен“ и да, према томе, није могао толико да утиче на њих. Зашто се, питају се они, неке птице селе из предела које никада није зајватио лед?

Трећи сматрају да је јужна хемисфера прапостојбина многих птичјих врста и да се оне данас, вековима касније, сваке године — у ствари само враћају до станишта

Црвенорати колибри тежан је 3,5 грама.

предака. Ова теорија могла би да објасни путештвије виреола, вуга и та-нагрија, за које је доказано да потичу из тропских предела, али не и сеобе многих других врста.

Има и оних који верују да птице на далеки пут шаљу — најобичније жлезде. Поборници ове теорије, наиме, сматрају да продужење дана (у пролеће) и скраћење (у јесен) делује на хипофизу и епифизу. Ове жлезде тада мењају ритам лучења

Голубовима при летењу не поману само Сунце и звезде. Снорашњи експерименти показали су да они виде поларизовану и ултравиолетну светлост и да су у стању да чују инфразвук.

Све до 19. века веровало се да су птице, као и сисари, у стању да преспавају зиму. Први је „погрешио“ Аристотел који је записао да се ласте у јесен увлаче у склоништа из којих излазе тек на пролеће. Мудри Грн једноставно није могао да поверује у оно што данас свано дете зна — да се ласте селе.

хормона, а ти „сигнали“ узнемиравају птицу. Када напетост достигне врхунац, селица зна да је крајње време да крене на пут.

ЧУДНЕ НЕКЕ ПРЕПЕЛИЦЕ

Ко је у праву и шта је узрок птичијих сеоба за сада ипак нико не зна. Сигурно је само да је ово питање обузимало људе од памтивека.

Још је Аристотел записао да се многе врсте у јесен селе у друге крајеве. За њега при том није било никакве дилеме — чине то, веровао је, да би побегле од зиме и глади.

Ко зна зашто, тек Аристотел никако није могао да поверује да се ласте селе, па је њихов нестанак у јесен овако објаснио: оне не путују — зиму преспавају у удобним гнездима из којих излазе тек на пролеће.

Ласте нису превариле само мудрог Грка. Веровање да су птице, као и неки сисари, у стању да снизе метаболизам и падну у стање зимске обамрлости одржало се све до 19. века. Данас се зна да је једина птица на свету којој то полази за руком америчка помракуша која је име, баш као што се и да погодити, зарадила због „ноћног живота“. Када дође зима, помракуша се удобно смести у шупљину неке стене, телесну температуру са уобичајених 41 смањи на око 15° С, готово престане да дише... и чека пролеће.

Аристотелу дугујемо и први запис о тзв. зисин-

ској миграцији (сеоби с једне на другу надморску висину): још је он забележио да се неке птичије врсте у јесен спуштају у низине, а на пролеће враћају у брда. Његово запажање потврђују америчке планинске препелице које се у јесен са три стотине метара спуштају до висине од неких 150 метара — лепо се построје у колоне „по један“ и (буквално) одштају до нижих станишта. А дође пролеће, препелице запуцају назад. Опет пешице.

КОРЊАЧЕ НЕ ГРЕШЕ

Не селе се само птице. Чине то и јегуље, лососи, зебре, китови и лептир-монарси. Женке зелених морских корњача препливају 1400 миља од бразилске обале до јужнопацифичког острвца Асеншн да би на њему положили јаја. Како у непрегледном океану проналазе острво дугачко 11 километара, права је загонетка. Неки научници верују да им у томе помаже њух, али за занимљива теорија за сада није поткрепљена доказима.

Њух или нешто друго, тек то је оно што је недостајало америчким пилотима у II светском рату: острвце је тада служило као станица за узимање горива, али се често дешавало да га авијатичари промаше. Корњаче, за разлику од људи, не греше.

Китови и корњаче су, ако ништа друго, тешки и јаки. Одакле птицама снага за тако велика путовања?

Па, оне се за пут обично добро опреме. Већ помињана блекпол-грмуша, ре-

цимо, пре сеобе на југ удвостручи тежину и у авантуру креће као прави „буца“. Сувишни килограми (у ствари лоптице масти) и те како су јој потребни за оних 105 до 115 сати „нон-стоп“ лета до јужне Америке. О каквом је подвигу реч биће можда јасније када се каже да је енергија коју грмуша при том утроши равна оној која би била потребна човеку да трчи брзином од 24 километра на час — пуних 80 сати.

Птице јесу лаке, али су зато веома мишићаве. У односу на њихову величину, птичији грудни мишићи који покрећу крила већи су и развијенији од мишића било ког другог сисара. Како би иначе сићушни колибри могао да и по три хиљаде пута у минуту замахне крилима?

И дисајни систем код птица савршено је прилагођен њиховом начину живота: птице апсорбују кисеоник из атмосфере ефикасније од било ког другог кичмењака те тако и могу да опстану на неслућено великим висинама. Хималајским гускама уопште нису потребне боце кисеоника док се шеткају на висини од 8800 метара.

Ове гуске су ипак изузетак. Највећи број врста сели се летећи на висину која не прелази 2 200 метара. Радарска посматрања показала су да просечна брзина лета износи 32-48 километара на час.

Шта птице уопште нагони на селидбу? Да ли је тачно да се танагри, птица за коју је донато да потиче са јунне хемисфере, сване године само враћа у прапостојбину?

Још нешто: све птице не лете на југ у исто доба дана. Већина путује ноћу, а одмара се и поткрепљује дању. Ни јесења и пролећна сеоба нису истоветне — у првом случају птице лете у организованим јатима, али спорије, а у другом су раштркане али брже.

КАД СЕ ЈАТО ПРЕРАЧУНА

Не преживе све птице сеобу. Амерички орнитолог (орнитологија, наука о птицама) Вилијамс установио је да се од укупног броја птица певачица које сваке јесени напусте Месачусетс у пролеће врати само половина. Страдају углавном младе и недовољно развијене птице: или им понестане снаге, или их ветар одува с утврђеног пута.

Данак не плаћају само певачице. Прекоокеански бродови често неочекивано добију читава јата „слепих путника“, изнурених селица којима је понестало снаге да наставе пут.

Како највећи број птица путује ноћу, дешава се да у помрчини налете на неки светионик, небодер или телевизијски торањ.

У току једне једине ноћи 1972. године седам телевизијских торњева у централном Илиноису усмртило је преко три хиљаде птица. Рефлектујуће стакло које се све више примењује у архитектури је још једна опасност за селице — јадним „путницама“ учини се да су дрвеће и небо што их виде на стаклу прави...

Дешава се и да се јата прерачунају и на повратно путовање крену раније него што би требало — убију их или хладноће или изненадне пролећне олује. Године 1974. пролеће је „закаснило“ у Манитоби (покрајина у Канади): зима и недостатак инсеката изазвали су помор међу канадским грмушама. Кажу да је на сваких 45 сантиметара земљишта, један орнитолог налазио мртву птицу.

И човек је умешао прсте у трагичан биланс птичијих сеоба: од 100 милиона водених птица што се сваке јесени са обала Северне Америке преко Атлантика и Карибског мора запути ка јужној Америци следеће године врати са само 40 милиона. Ловци устреле 20 милиона, остале униште грабљивице, заразе, временске непогоде.

М. И.

КРИМИНАЛ ИЛИ БЛИСКИ СУСРЕТ ТРЕЋЕ ВРСТЕ

РОБЕРТО, ГДЕ СИ БИО?

У ИТАЛИЈИ СЕ ЈОШ НИЈЕ СТИШАЛА БУРА ОКО ЗАГОНЕТНОГ НЕСТАНКА ТРОГОДИШЊЕГ ДЕЧАКА ИЗ ОКОЛИНЕ ТЕРАМА И ЊЕГОВОГ, ЈОШ ЗАГОНЕТНИЈЕГ, ПОВРАТКА ПОСЛЕ ЧЕТРДЕСЕТ ЧАСОВА НЕИЗВЕСНОСТИ.

У званичном полицијском извештају каже се да је средином прошле године Роберто Балдасаре, трогодишњи син сиромашних земљорадника из покрајине Абруцо, необјашњиво нестао док се играо испред куће, да би се после четрдесет часова одсуствовања, такође необјашњиво, поново појавио понашајући се као да се ништа није догодило. У из-

вештају се претпоставља да је малишан био отет да би се за њега добио откуп, али се разбојништво срећно завршило јер су отмичари, највероватније игром случаја, киднаповали погрешну особу.

Узнемирени мештани, међутим, од самог почетка ове необичне драме с чеверицом прихватају свако овоземаљско објашњење. Уверени су, наимае, да мали Ро-

берто Балдасаре, из сасвим јасних разлога, није могао уопште да буде предмет пажње уцењивача, и да у време одсуствовања није био са Земљанима већ са непознатим ванземаљским бићима. Роберта нису одвезли аутомобилом, кажу они, однео га је непознати свемирски брод.

NLO ЕСКАДРИЛА

У Тераму и околини поново се прича о ванземаљским летелицама и посетиоцима из свемира. Не без разлога.

Ова област налази се између планине Гран Сасо и Јадранског мора, којег истраживачи неидентификованих летећих објеката и других појава ове врсте називају Магнетским пролазом. Ради се управо о зони

у којој је појава летећих тањира и других необјашњених феномена чешћа него на другим местима у Италији. Само у 1979. години забележено је дванаест оваквих случајева. Први и најнеобичнији догодио се на самом почетку године, седамнаестог јануара.

Над покрајином Абруцо тога дана беснело је невреме. Улице градића Камплија и друмови у околини били су потпуно пусти. У мрклом мраку светлוצале су једино пахуљице које је ветар наносио на ретко осветљене прозоре кућа. Онда је изузетно снажна светлост најједном ускомешала готово уснули град: на мрачном небу стајао је раскошно осветљени предмет огромних димензија, који су касније назвали „небеска палата“. У први мах само изненађени и ра-

дознали а касније преплашени мештани су немо зурили у блештаву летелицу чији је облик подсећао на дно флаше — са доње стране равна а са горње овална. Једно време непомично је лебдела изнад куполе локалног радио-пријемника, затим је направила неколико кругова, крећући се брзином муње, и најзад нестала у правцу Град Саса.

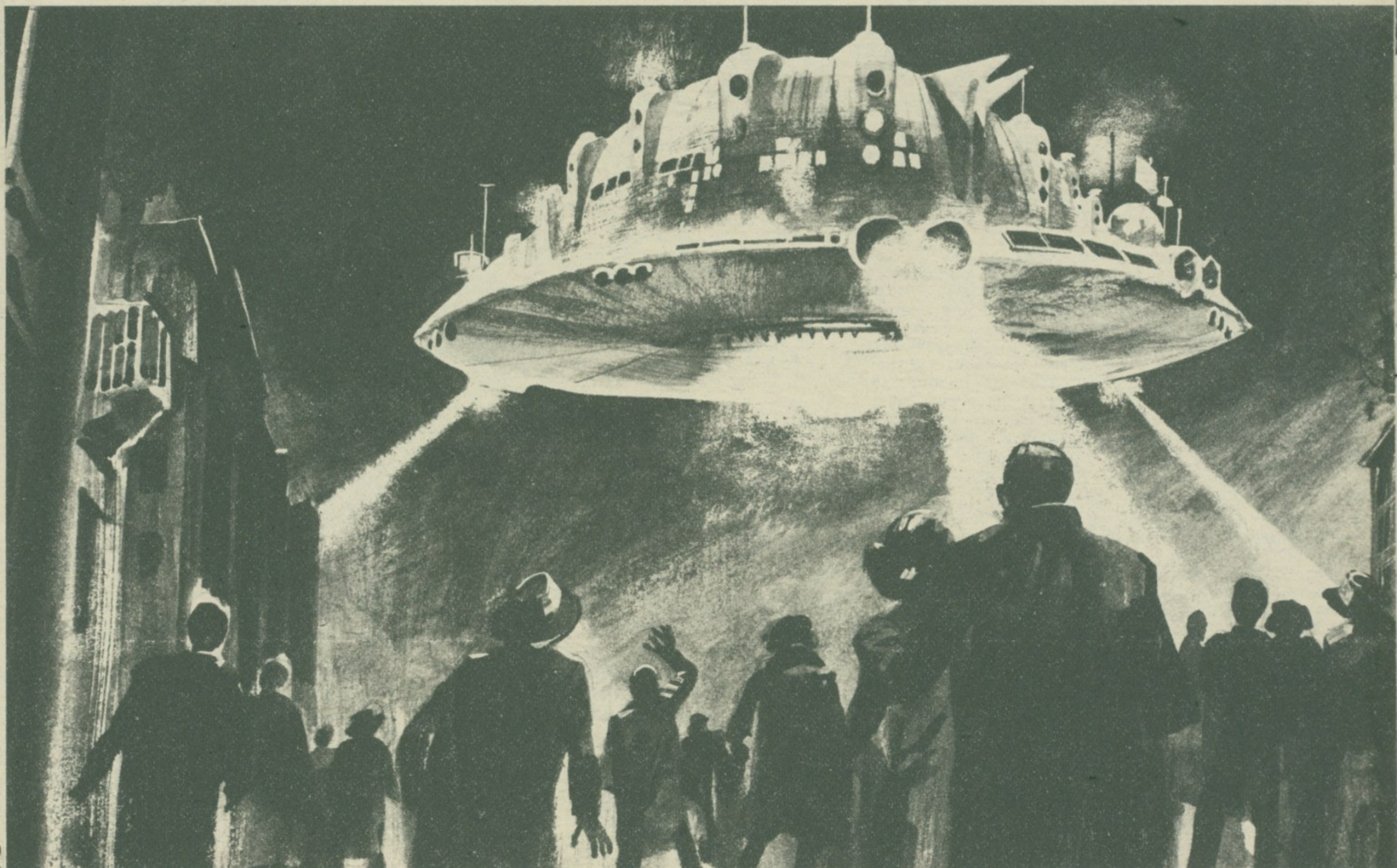
У ноћи између 28. и 29. јануара прошле године у овој области појавила се читава формација сличних летећих објеката. Говорило се о „НЛО светлећој ескадрили“ која је емитовала плавичасте зраке. Неке од ових летелица само су се за тренутак заустављале на небу, усмеравајући ка земљи своју снажну рефлекторску светлост, да би затим великом брзином настављале пут.

У овој истој области примећене су и неке друге необичне појаве које још нису научно објашњене као, на пример, изненадно уздицање вода Јадранског мора у виду огромних водених стубова и слично.

КАО ПРОЈЕКТОВАН

Неке околности у вези са случајем малог Роберта Балдасареа дају повода и за најсмелије претпоставке.

Роберто се читаво поподне играо у великом дворишту где су га видели све до осамнаест часова. Кад је мало касније мајка пошла да га уведе у кућу, није га

више било. Нестао је. Нико ништа необично није приметио. Није се чуо никакав шум, бука, врисак, запомагање или нешто слично.

Дигнута је узбуна. Мештани и карабинијери полицијске станице Де Роза дали су се у потрагу. У међувремену почела је да пада киша: наишло је невреме које је трајало читави два дана. Временски услови били су веома слични онима који су владали у време кад се појавила „небеска палата“.

Ни други дан потраге није донео ништа ново. Полицијски пси махнито су јурили унасколо не откривајући никакав траг. Било је јасно да се Роберто сам није удаљио од куће већ да су га одвели или однели неким превозним средством.

И кад су већ сви помишљали и на оно најгоре, тачно четрдесет часова после нестанка, малишан се поново појавио. Све се збило неочекивано и на потпуно тајанствен начин: Роберто је наједном искрснуо у дворишту куће, тачно на месту одакле је нестао. Као да га је неко ту уживо пројектовао. У међувремену, ниједан од стотину полицајаца, ангажованих заједно са псима трагачима, ништа сумњиво није приметио.

Роберто је био бос, али му на стопалима нису откривене огреботине нити било какве повреде, што би свакако било неминовно да је малишан заиста тумарао по

околној шуми, како се у почетку претпостављало. Није био поспан нити гладан, само мало нервозан, такође, потпуно сув и чист, што је говорило да је све време био под кровом и имао неспходну негу.

Од малишана је било немогуће добити чак и сасвим површно објашњење онога што се догодило. Речник му је још ограничен на неколико десетина појмова. Родитељима, који су га први прихватили и с њим разговарали, причао је на дечији начин неповезано „Чика... зелено... река... светло... папа... добро...“ Све ово заједно навело је на помисао да је Роберто заиста био протагониста „блиског сусрета трећег врсте“.

ШТА ЋЕ РЕЋИ АНАЛИЗА КРВИ?

Карабинијери у свом извештају остају при томе да НЛО са овим случајем нема никакве везе. Дечак је, кажу, на класичан начин киднапован. Вероватно су га отмицари заменили за једно друго дете његових година, истог имена и презимена. То је син једног богатог узгајивача стоке настањеног у Риму који је у то време био на одмору у околини Терама. Киднаперници су, наводно, већ следећег дана увидели грешку, и чим им се указала прилика да малишана врате, оставили су га тамо одакле су га и однели.

Поборници тезе о летећем тањиру уверени су да званично објашњење није комплетно. Позивају се, између осталог, и на говор државног министра одбране који је изјавио да су последњих година у земљи учестале појаве неидентификованих летећих објеката и, при том, изнео неке проверене податке држане у тајности како би се избегла паника становништва. На пример, случај шесторице војних и цивилних pilota који су, над обалским делом покрајине Марке, приметили зелену светлост непознатог порекла како их прати и повремено им пресеца пут...

Многи се питају зашто се у званичном извештају не помиње да је јавни тужилац у Тераму наредио да се малом Роберту узме крв и детаљно клинички анализира. Ако су званични органи сигурни да је у питању била отмица, кажу они, онда је ово сасвим изlišно. Чињеница је, такође, да на детету нису откривени никакви трагови насилништва, што је у случају отмице родовно.

Резултати анализе крви још нису обелодањени, а то код поборника „свемирске“ верзије догађаја подстиче нове сумње. Ко зна, можда је дете ужињало међу звездама?

Д. В.

НЕЋУ ДА САМ БАКСУЗ

И данас пснени људи верују да могу прорећи будућност из хорскопа, карата, шолице с кафеом, или из линија на длану. У прошлости, када је сујеверје било јаче, људи су гатали и на много других начина. Између осталог — и из сопственог имена или презимена. Та врста врачања назива се у науци **ономатомантија**, од грчког **онома** — име и **manteia** — предсказивање.

У 14. и 15. веку по Европи је кружило неколико „приручника“ за ономатомантију, у којима је за свако слово била дата бројна вредност. Бројеви свих слова у имену су се сабирали, збир се делио одређеним бројем (обично 29), а остатак дељења требало је потражити у посебној табели. У њој су сви могући остаци дељења били разврстани у шест група, од најповољније до најгоре, са сликовитим називима: „Велики живот“, „Средњи живот“, „Мали живот“, „Мала смрт“, „Средња смрт“ и „Велика смрт“. Таквом гатању се прибегавало по рођењу детета, при избору брачног друга, уочи двобоја и у многим другим приликама.

Данас научници поново испитују ове старе, наивне књиге, наравно не зато што би веровали у њих, већ због података које им оне могу пружити о историјском развоју имена. Одавно је било познато да су у ранијим вековима имена писана сасвим неуједначено, са безброј ортографских варијаната. Углавном се то тумачи слабом писмености и непостојањем званичног правописа у оно доба. Али у многим случајевима могућно је да су људи намерно мењали облик свог имена да би постигли повољнију „бројну вредност“ у врачању. То је утолико вероватније ако знамо да су поједини „ономатоманти“ додавали збиру и датум оног догађаја (венчања, двобоја и сл) чији је исход требало предсказати. Стога је сујеверним људима одговарало да се у разне дане различито „зову“.

У Немачкој је некада било доста раширено име Фрајданг, али се оно јавља и у облику Фрајдранг. Додавање тога „р“ тешко се може објаснити чисто језичним разлозима. У наше време један научник је израчунао „бројне вредности“ и утврдио да се од Фрајданг добија остатак дељења 10, који на поменутој табели спада у „средњу смрт“. Напрстив, ако се дода р, цео збир се мења, остатак дељења сада је 23, а тај број на табели спада у најбољу групу, „Велики живот“. Неког празноверног Фрајданга није требало много убеђивати да измени своје име ако је веровао да ће се једним потезом пера претворити из баксуза у — срећног и дуговечног човека!

МУКО, ЉУБАВИ МОЈА

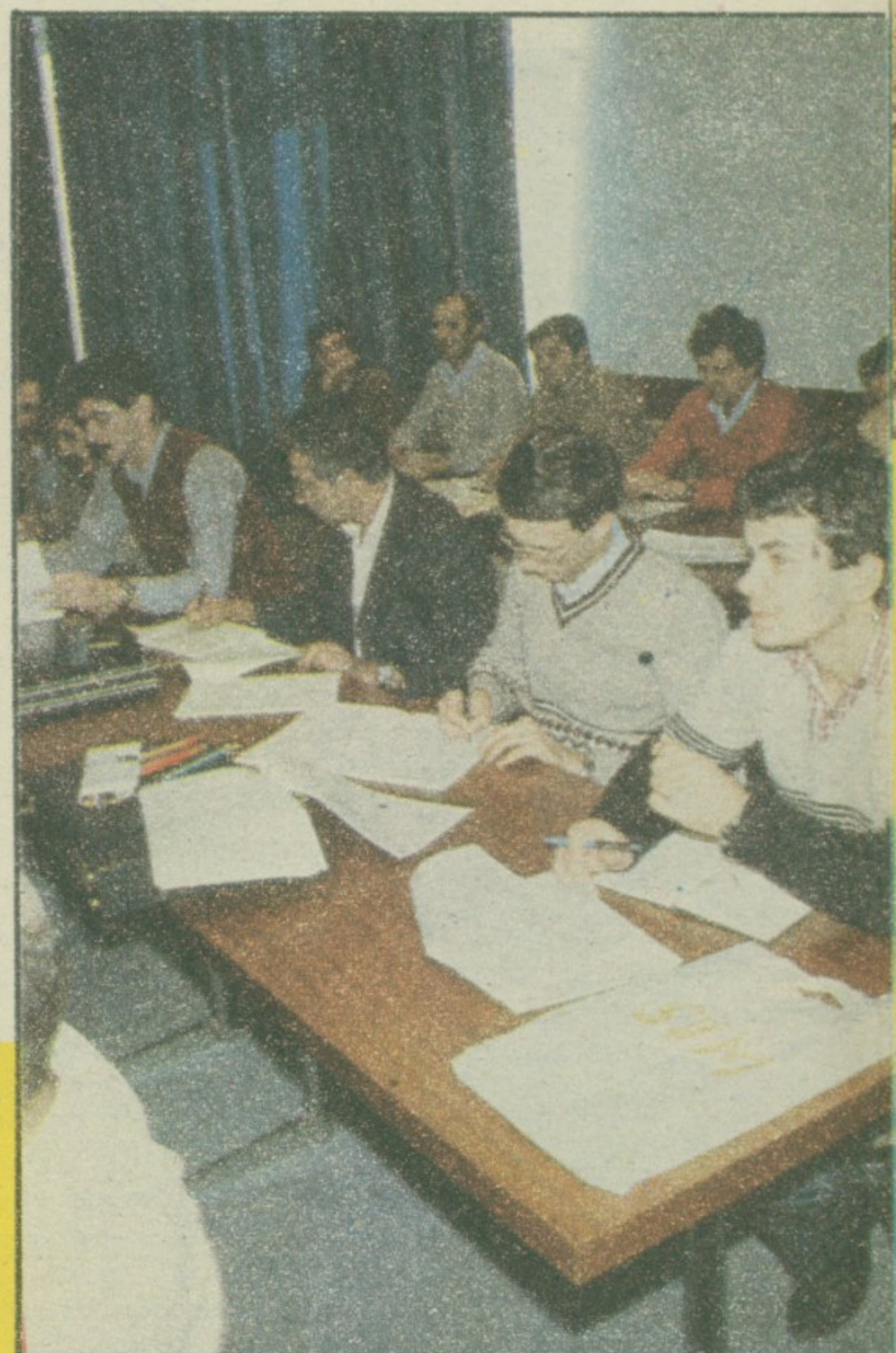

Ова ислужена „наравела“ данас служи само за обуку будућих пилота. На њој се учи иснањање из летелице.

Тренажер је први додир са инструментима савременог путничког авиона који показује све што и прави

Почиње се од теоријске наставе. Мало ученика отпадне, највише двојица-тројица у генерацији. За ЈАТ је и то много.

Кад заврше двогодишњу школу у Вршцу, будуће ЈАТ-ове летаче очекује још годину дана обуке на аеродрому у Сурчину. Проћи кроз то изузетно скупо и густо сито — прави је подвиг.

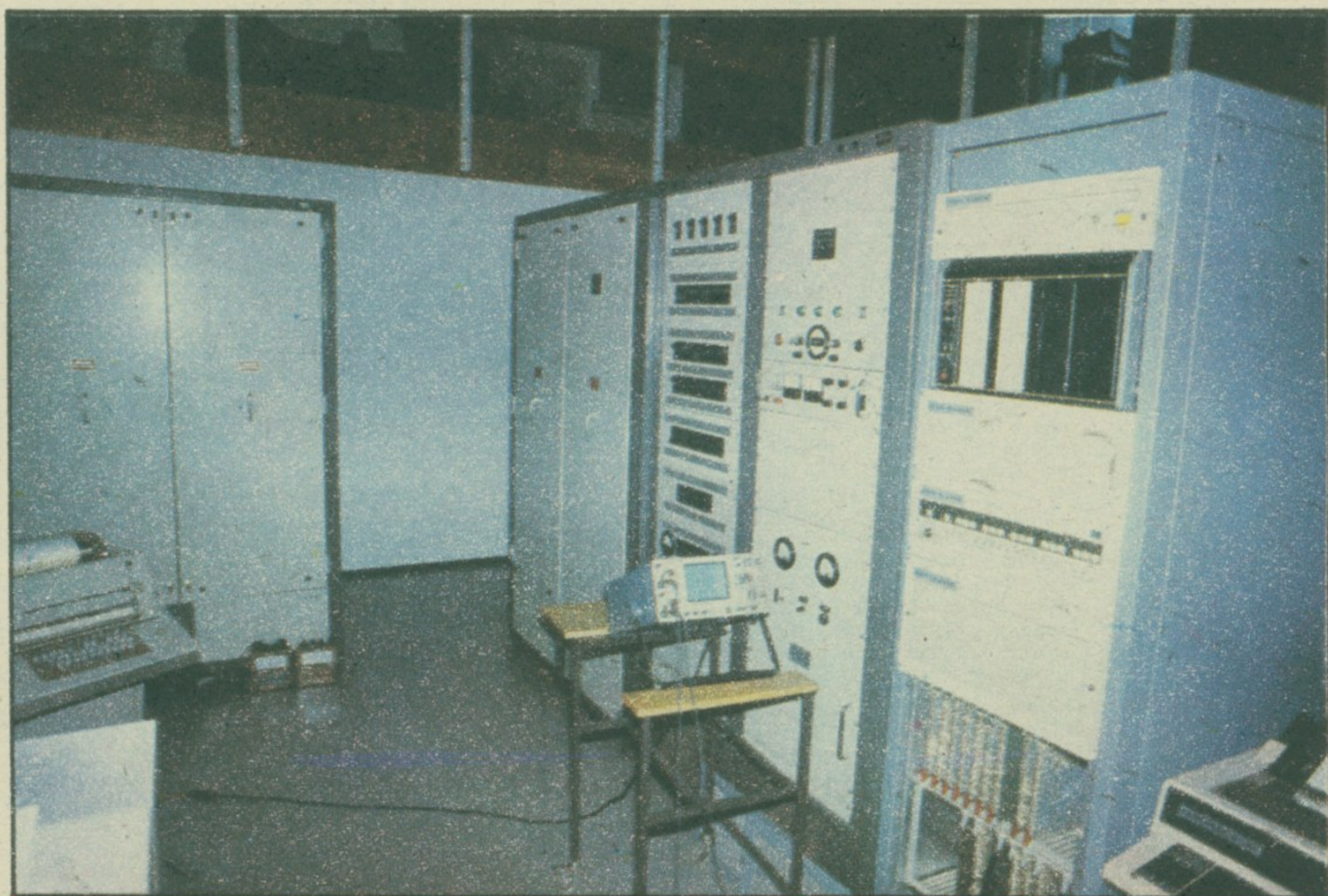
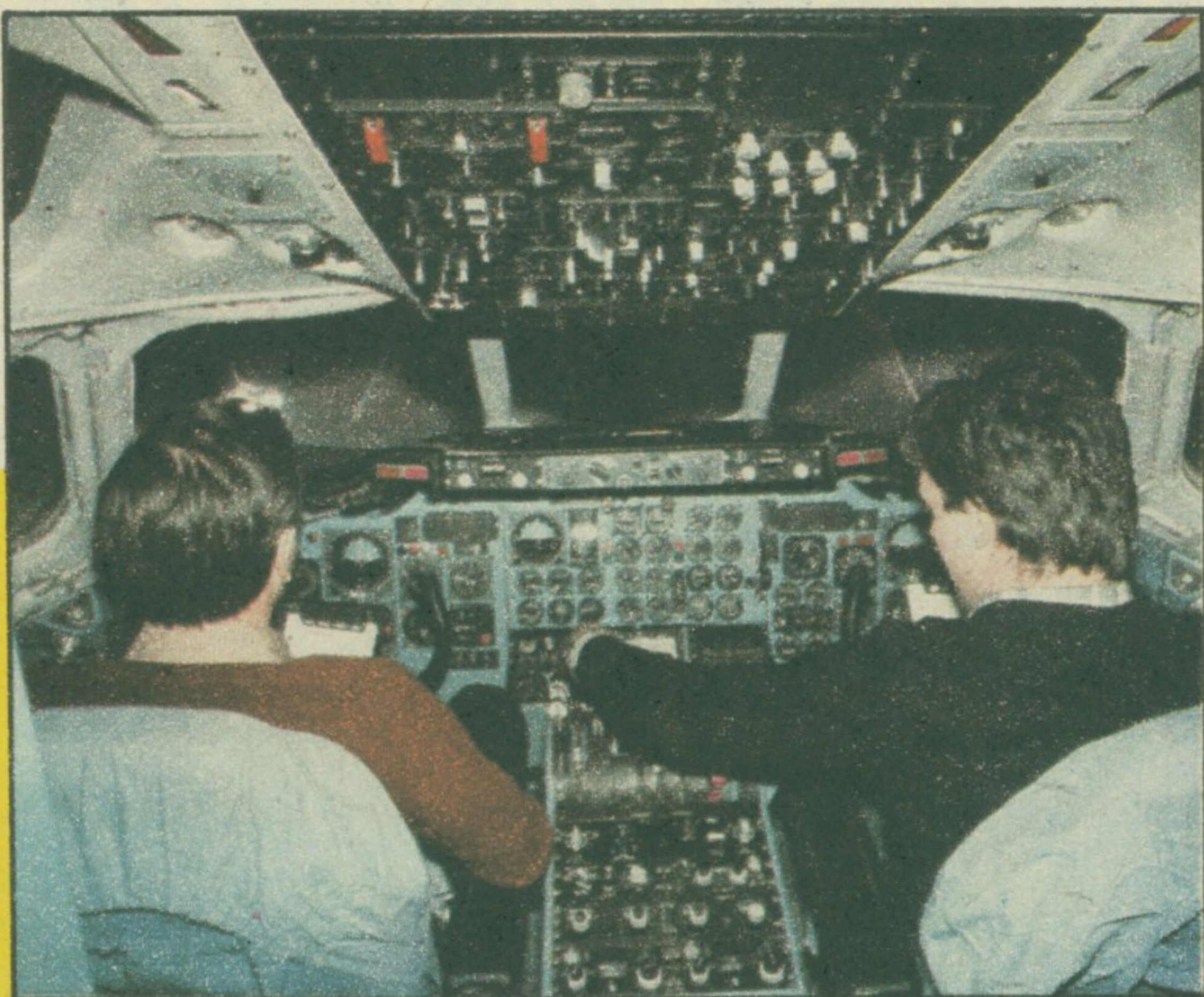
Ваздухопловна школа у Вршцу и Школски центар на аеродрому у Сурчину надомак Београда чине једну целину — ЈАТ-ово школство.

Пред новом зградом од црвене опеке у Сурчину портирница и портир. У круг Школског центра не улази се лако. Портир као да има радар, све види. Без личне крате са посетиоцем неће ни да разговара. Тражи је чак и од групе младића у плавој униформи која се појави сваке године у децембру или јануару. Зна о коме се ради, али служба је служба. Само понекад отме му се бодља:

— Шта је, зелембаћи, стигли сте!

Портир би да се нашао, а момцима није до тога. Кроз капију вршачке Ваздухопловне школе и-

Тврде да симулатор пилотске кабине авиона ДЦ-9 ствара илузију летења авионом. Проверили смо и уверили се: полетели смо и слетели на београдски аеродром у Сурчину имајући утисак да заиста то чинимо.

Симулатор не би могао да обавља операције без компјутера „накључаног“ свим ситуацијама у којима се налази авион ДЦ-9 приликом летења. Оба дела чине целину која је плаћена прено једанаест милијарди старих динара.

зашли су после две године и неколико месеци школовања са дозволом пилота и овлашћењем за лет по инструментима, али с гим папирима не могу ни да приђу путничком авиону! Да би сели за његове команде, очекује их још једно „науковање“ дуго око годину дана. Није претерано рећи да је било која виша школа у

земљи права песма у поређењу са овом!

НЕМА ШВЕРЦОВАЊА

Наша највећа авио-компанија сваке године прими и пошаље у Вршац на школовање 25—30 свршених средњошколаца. Обично, то су заљубљени-

ци у авионе. Сви су на ЈАТ-овом хлебу. Ту благодет уживају и када дођу у Школски центар на аеродрому у Сурчину где су обавезни да се јаве одмах после окончања школе у Вршцу. Стижу у четири групе, свака у размаку од по месец дана. Онима из унутрашњости ЈАТ плаћа смештај у хотелу, а свима

даје за депарац по 150 хиљада старих динара месечно. Није много, али за цигарете и одлазак у биоскоп или на играчку са девојком — довољно. Одећа је обезбеђена. Објашњено нам је:

— Наши момци носе пилотске униформе. Препознају се по томе што на рукаву имају један, док копилот има два.

МУКО, ЛУБАВИ МОЈА

старији копилот — три, а капетан четири жута ширита!

Обука се обавља у згради Школског центра. Час траје 45 минута, постоји и дневник, али нема класичних периодичних оцена. Шапутање и „шверцовање“ на часу не помаже: или се градиво зна, или не зна. Ученик мора да покаже све, баш све што ће сутрадан као пилот чинити. Систем „лакоћемо“ не пали. Сваки час обуке веома је скуп и прави је луксуз доћи неспреман. Предавачи не раде са великим оделењем већ са групом у којој не може бити више од шест ученика! Тако се има потпун увид у њихову оспособљеност и спречава провлачење кроз иглене уши.

Уопште, цео систем једногодишњег, завршног школовања у Сурчину је такав да се ни најмања ситница не схвата олако нити се ђутке прелазе преко ње, а сито провере толико је густо да је искључено да неко буде пропуштен из непажње или намерности. Разлог је једноставан: прописи у цивилном ваздухопловству изузетно су оштри, па је незамисливо да за команде авиона седне половично оспособљен пилот.

ЧЕК-ЛИСТА И »ОСТАЛО«

Школовање у Сурчину точице земаљском обуком. Настава је теоријска. Везана је само за путнички авион типа ДЦ-9. У учиноци се изучавају хидраулични уређаји, климатизација, мотори, електроника, систем за гориво... укупно 22 предмета. После два месеца полаже се испит из сваког. У случају да ученик не положи, има право на два „поправна“ рока. Важи правило: на поправном се полажу сви предмети макар се пало само из једног!

Следећа два месеца протичу у опсервирању. Будући пилот лети са посадом на редовној путничкој линији и гледа шта раде капетан и копилот. Намера је чазити га на атмосферу у пилотској кабини и научити реду и понашању које важи за летачко особље. Има право, чак је обавезан да пита о свему што му није јасно. Стално лети са истим капетаном који на крају подноси извештај о његовом интересовању.

После 60 часова дружења са летачима у ваздуху, ученик се враћа у

Школски центар где га очекује нових 60 часова летења, али на симулатору пилотске кабине авиона ДЦ-9. Симулатор је купљен у Канади за 11 милијарди старих динара! Његова кабина до у детаљ је права и у њој се обављају све радње као у авиону. За све време на екрану се ствара оптички утисак да се слеће, узлеће, лети, чак је и исти шум мотора!

У симулатору су увек инструктор и два ученика, један на левом — капетанском, други на десном — копилотском седишту. Ученик проводи 30 часова на капетанском и исто толико на копилотском месту. Од тренутка када уђе у кабину симулатора понаша се као да је у правом авиону. Пред њим је чек-листа. Треба да је зна напамет, али има право да

се подупире текстом. Не сме да пропусти ниједну радњу. У ствари, чек-листа је редослед потеза које капетан и копилот чине од тренутка уласка у авион и заузимања места за командама. Свака радња пропраћује се гласним описом, то је процедура предвиђена међународним прописима. Неизговарање ма и једне радње коју капетан и копилот обаве сматра се тешким прекршајем!

Неозбиљност и комоција приликом летења на симулатору и уопште искључени су и веома кажњиви, а за ученике разлог да се опросте од жеље да буду пилоти. Све се да научити, тешко је објаснити младом човеку да је беспрекорна дисциплина обавезна. У симулатору не постоји „погрешис сам није важно“ или „може и без тога“. Кад би ученик тако нешто изучио, инструктор би га згрануто погледао.

После обуке на симулатору, следи испит. Један члан комисије је из Савезне управе за цивилну ваздушну пловидбу. Ко не положи има право на два „поправна“ испита.

Готово, рекло би се. Ни говара! На реду је ново решето звано летење у

зони празним авионом. Ученик узлеће са ДЦ-9. Инструктор је на месту капетана, ученик на седишту копилота. Обично се узима авион који је слободан на аеродрому. Лети се изнад градова, најчешће Београда, Љубљане и то углавном ншчу због смањеног саобраћаја. Час летења кошта око седам милиона старих динара и плаћа се у доларима! За полагање је довољно пет часова налета у зони. Ученик стаје пред комисију. Опет је један члан из Савезне управе за цивилну ваздушну пловидбу и опет ученик који не положи има право на два „поправна“.

Крај мука се назире. Будућем пилоту остало је још да „одради“ 75—100 часова летења као копилот на ДЦ-9. На месту капетана је инструктор, увек из редова најбољих ЈАТ-ових пилота. Њих двојица чине посаду, у авиону су путници, лети се на редовној линији у земљи и иностранству.

И опет испит. Састоји се из три дела: првог и другог контролног лета пред комисијом ЈАТ-а и завршног испита пред мешовитом комисијом ЈАТ-а и Савезне управе за цивилну ваздушну пловидбу. Линија је редовна, ученик је копилот, капетан је неки од ЈАТ-ових ваздушних вукора.

То је крај. Следећих шест година дојучерашњи ученик биће други пилот (копилот) и провешће на свим типовима ЈАТ-ових авиона 2400 часова, а онда ће поново на испит, сада за саобраћајног пилота. Комисија је поново — мешовита, а испити су сви они из „вршачких времена“. Саобраћајни пилот може самостално да лети, али не и да буде капетан. То звање — максимум у летачкој професији — добиће ако опет седне пред комисију и још једном положи свих 22 предмета из шачких дана у Сурчину и на симулатору, успешно обави летење у зони, начини налет око 50 часова на путничкој линији и поврх свега изађе на завршни испит за капетана.

Ко преброди све то, лево, капетанско седиште у авиону ДЦ-9 обезбеђено му је. Ако жели да промени тип авиона, зна се — испит: теорија, симулатор, зона, линијско летење...

Испит до испита, али будућим и садашњим летачима ниједан није тежак. За њих је сваки слатка мука.

Миленко Тодоровић

Живели су у Риму а у зимски центар Червинија стигли су са групом туриста, фебруара 1976. Четрдесетогодишњи Клаудио и његова нешто млађа супруга Марија Антоанета нису били нарочито наклоњени спорту, па су се више из радозналости уписали на течај за почетнике у скијању.

Кад је обука завршена, у недељу 29. фебруара, одлучили су да се мало прошећају. Сели су на жичару и попели се до највиших скијашких терена који су Клаудију пружали нове могућности да се посвети свом омиљеном хобију: фотографисању пејзажа полароид апаратом који даје готове снимке. Међутим, било би свакако боље да су се тога дана определили за стеновити врх Фирген него што су кренули у правцу платоа Роза. Сунце је грејало пуном снагом, готово пржило.

Чим су напустили жичару, дали су се у потрагу за неким погодним местом где би могли да ужинају. Клаудио је одмах искористио прилику да направи неколико снимака Червиније. У међувремену, његова супруга која се мало удаљила у правцу летње успињаче, пронашла је место и позвала га да седну.

Док је разгледао начињене снимке, Клаудио је поново зачуо супругу. Овог пута то је био врисак од којег му се следила крв. Дижући поглед успео је само да види како тоне у снег са високо уздигнутим рукама у којима је још држала кесу с храном.

Скамењен од страха, Клаудио је са зебњом пришао месту на којем је остала само рупа, али је снег под њим неочекивано попустио и он је, такође, полетео у дубину...

СПАСОНОСНА ИЗБОЧИНА

Познато је да су, поред лавина, пукотине у леду највећа опасност за људе у планини, нарочито кад повећана спољна температура омекша површински слој снега. У ствари, огромна маса глечера временом се помера и стварају се пукотине понекад дугачке и више стотина метара. Кад пукотине имају облик ла-

тиничног слова „V“, према карактеристичном улегнућу у снегу лако их је уочити. Али, ако имају облик обрнутог „V“, то је онда немогуће. Несрећни брачни пар Турела нашао се у једној оваквој пукотини.

Процеп у који је најпре Марија Антоанета упала био је кос и нешто мало шири од њеног тела. Захваљујући томе она није директно полетела у појор већ се постепено клизала наниже, да би се коначно зауставила на једној малој избочини на двадесетак метара дубине.

Збуњена и преплашена, али не и повређена, једно време је немо зурила у огромни ледени бедем који је окруживао. Затим је погледала доле: испод заравни на којој је стајала пукотина се настављала унедоглед. Високо изнад главе видела је само сићушно парче неба. Ван себе од страха почела је да запознава дозивајући супругу. Готово истовремено огласио се Клаудио са „ту сам!“ Високо је између ледених зидова, леве од ње, и беспомоћно млатао ногама. И сам престрављен и уз то повређен, једва је смогао снаге да се спусти на спасоносни плато. У грудном кошу и леђима осећао је јаке болове.

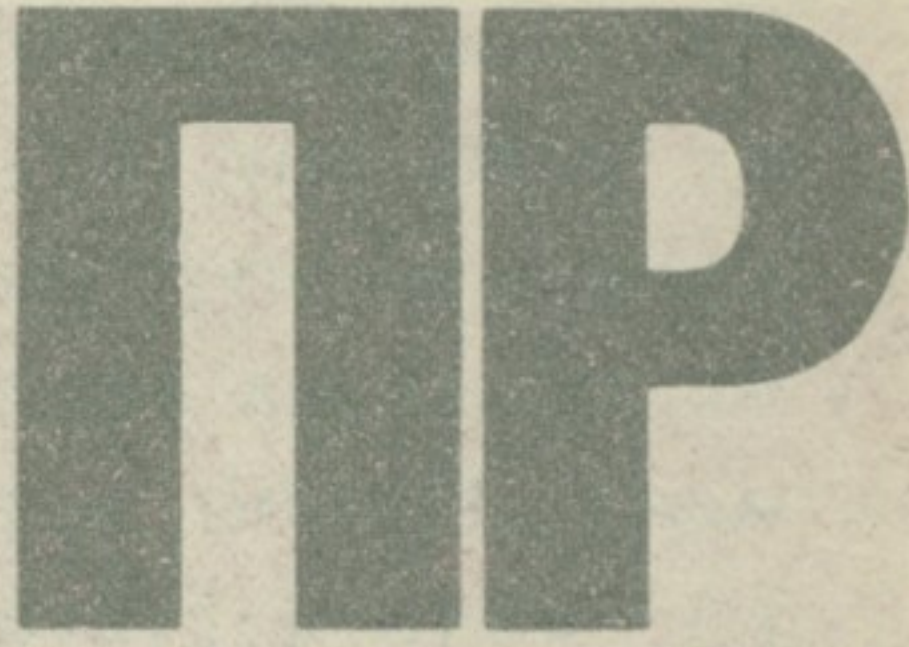
Било им је јасно да се налазе у безнадежној ситуацији. Зидови од лега, глатки попут стакла, нису пружали никакве могућности за самостално избављење. Нису имали куд, па су заједнички почели да дозивају упомоћ. Нису ни слутили да су снег и лед веома лоши проводници звука и да се њихови гласови на површини готово и не чују.

НА ИВИЦИ СВЕСТИ

Пао је мрак а помоћ није стизала. Разговор којим су се борили против поспаности и њихове позиве за помоћ повремено је прекидао необичан застрашујући звук: злослутно шкрипање леда који се топио и лагано померао.

У зору су покушали да нешто презалогаје. Али, узалуд, сендвичи су били у пола смрзнуте. Остало им је једино да нагрebu мало леда и бар оквасе уста.

Највише муке задавао им је ледени ветар који је

ПРИЧА ИЗ ЖИВОТА

ОКЛЕТО „V”

НА ДНУ ПУКОТИНЕ У ГЛЕЧЕРУ ВЛАДАЛА ЈЕ НЕПОДНОШЉИВА ХЛАДНОЋА, А ЗИДОВИ ГЛАТКИ ПОПУТ СТАКЛА НИСУ ПРУЖАЛИ НИКАКВУ МОГУЋНОСТ ЗА ИЗБАВЉЕЊЕ. МАРИЈУ И КЛАУДИЈА САМО ЧУДО ЈЕ МОГЛО СПАСТИ БЕЛЕ СМРТИ

непрестано продирао у пукотину. Њихова зимска одећа за овакве услове била је недовољна, нарочито за Клаудију која је био ланганди обучен. Да би се загрејали, махали су рукама и непрестано скакутали с ноте на ногу.

Читав следећи дан расположење им се мењало, од крајњег очајања до наде да ће нас бити у реду. На ње постоје на време сти-

ћи. Клаудија је пред ноћ почела да тресе грозница. Халуцинирао је.

Како је јутро било веома хладно, Марија Антоанета му је на главу навукла пластичну кесу из које је избацила смрзнуту храну, а потом му је сву расположиву хартију натрпала у чарапе и испод кошуље.

Следеће ноћи њој се учинило да види светлост батерије и чује људе који се договарају о томе како ће сутрадан доћи да их избаве. Несвесна чињеница

да и сама халуцинира, општила је ово Клаудију дајући му нову снагу за још једну тешку ноћ. Кад је, најзад, схватила да је то био само привид, жена је бризнула у плач.

ЗБУЊУЈУЋЕ ОТКРИЋЕ

У хотелу су одмах приметили да их нема. Дигнута је узбуна и формирана спасилачка екипа. Међутим, нико из групе није поуздано знао у ком правцу је кренуо брачни пар Турела. Зато су граничари и карабињери организовали потрагу на две стране — на Фиргену и на платоу Роза. Претражен је сваки кутак и проверено свако сумњиво удубљење на леднику да би се, евентуално, открила нека пукотина. Са швајцарске стране Фиргена спасилачка екипа је још истог дана пронашла смрзнута тела брачног пара који је, давно пре тога, проглашен за нестало.

Убрзо је у Червинио стигао Марио, Клаудијев брат, кога су о свему телефоном обавестили. Он се свим срцем придружио потрази обилазећи чак и до пет километара удаљена села у червинској долини. Прегледао је сваки поток, завирио у сваку пастирску колибу и претражио свако место где би фотограф из хобија могао да застане. После четири дана безуспешног трагања обе спасилачке екипе састале су се у хотелу где је Марио одсео. Чуо се предлог да треба да се прекине са трагањем.

Марио се није предавао: замолио је присутне да са потрагом наставе бар још један дан. Људи су поново кренули у планину.

ДВА ЧАСА ПРЕ КРАЈА

У четвртак, четвртог дана од несреће, и Марија Антоанета била је на измаку снага. Са сузама у очима посматрала је Клаудију који је већ био почео да се губи. Халуцинирање је заменила равнодушност, а то је значило почетак краја. Осећао је толико јаке болове да је стално био згрчен и сваког момента могао је да склизне у ам-

бис, и можда чак и њуса собом повуче. После три дана стајања у њима више није остало ни трупчице снаге.

Тада је Марија Антоанета, сасвим случајно, угледала удубљење у леду којем су све време били лежи-ма окренути. Ни сама не зна како је успела да у то удубљење увуче Клаудију.

Док је стајала на улазу ове мале пећине и у очајању гледала у оно једино парче неба, учинило јој се да за њих више нема наде.

У петак ујутру, међутим, два граничара Банфранко и Ђампијетро, заједно са водичем Ђерманом Отином, самоиницијативно су кренули у претраживање платоа Роза.

У близини летње успи-њаче Отин се нагло зауставио: његово искусно и непогрешиво око запазило је трагове у снегу. Истог тренутка Ђампијетро је угледао рупу и зачуо слабији глас који је вапио за помоћ. Једно време пажљиво су ослушкивали а затим су четвороношке пришли отвору. Ђампијетро је завирио унутра и повикао:

— Има ли кога доле?

— Ту смо, помагајте! — гласио је готово нестваран одговор.

Са конопцем увијеним око струка Отин је започео спуштање у процеп. Док је силазио, непрестано је до-викивао:

„Не бојте се! Нашли смо вас! Спасени сте!”

Најпре је проверио да ли су повређени, а затим им је дао по гутљај коњака.

Клаудио и Марија Антоанета су конопцима извучени на површину и хеликоптером хитно пребачени у болницу. Прошло је тачно 107 часова од тренутка кад су њих двоје учинили онај судбоносни корак у празно. Остало је још нешто мање од два часа времена предвиђеног за трајање потраге, убрзо се спустила магла и пао је снег: невреме је трајало пуна два дана.

Већ после месец дана опоравка брачни пар Турела напустио је болницу а почетком лета јавио се на своју редовну дужност. Лекари кажу да су преживели захваљујући добром здрављу, а највише због тога што су били заједно.

Д. В.

Dik
BROWNE

ХОТАР СТРАШНИ

Током последњих тридесет година лекари здравственог осигурања широм света пуну су примену на рачун пацијената: на десетине уображених болесника продефиљује сваког дана кроз ординацију траћећи драгоцене време премореном доктору а на штету људи којима је заиста потребна помоћ.

Многи болесници, прави или умишљени — ту је понекад тешко повући границу — у западним земљама упућују се лекарима приватне праксе који су углавном ефикасни, цењени и — прескупи.

Болесницима плитког цепа престају шарлатани и чудотворци који своје услуге не наплаћују много, а ипак за кратко време зараде милионе.

На том пољу предњаче Сједињене Америчке Државе а неки од „најнадахнутијих“ лекарских изума изложени су у Музеју лекарског друштва у Сент Луису, савезна држава Мисури.

ПОСЕТИОЦИ КРАДУ ЕКСПОНАТЕ

Такозвани летрил је најновија лудост. То је називик против рака а главни састојак су му коштице кајсија. Летрил је тако успешно рекламиран да је у Тихуани у Мексику отворен читав ланац клиника које „лече“ рак овим мелемом. Летрилом се лечио и недавно преминули филмски глумац Стив Меквин.

Пацијенти морају да путују у Тихуану пошто је растурање летрила у Сједињеним Државама забрањено: слово закона је рекло да летрил нема никаквог дејства.

Летрил није штетан и сенатор Вилем Кемпвел, рецимо, ватрено се залаже за његову легализацију у савезној држави Калифорнији. Сенатор је изјавио листу „Тајмс“: „Слобода избора лечења основно је људско право“.

У Музеју лекарског друштва летрил је заступљен само на постери — посети-

оци су „позајмили“ све изложене узорке, злу не требало.

Историја „слободних лекарских предузећа“ није од јуче. Године 1793. били су у широкој употреби такозвани Перкинови трактори, у ствари метални ексерци за „извлачење штетних флуида из тела“. Ексерци су довитљивом изумитељу довели позамашно богатство.

Понос Музеја је патокласт и електрометабограф, апарат направљен на основу „радионичких“ теорија доктора Алберта Абрамса. Апарат је „прегрисавао вибрације из оболелог дела тела и тако их враћао на здраву фреквенцију“.

Лекари који су поседовали овај инструмент наплаћивали су 25 долара (750 динара) за сваку сеансу што је представљало лепу свотицу, нарочито ако се има на уму да је сеанси увек било бар десетак.

На жалост лаковерних, Служба за храну и лекове запленила је патскласте 1965. године: установљено је да су сви прекидачи и бројчаници славног апарата били спојени између себе, а не за тело пацијента.

У Музеју је и примерак Акумulatorа оргонске енергије, изум изванредног за живота несхваћеног психолога психијатра и филозофа Вилхелма Рајха. Већина Рајхових биографа слаже се да је научник већ био нервно растројен када је измислио оргонску енергију.

Оргонски акумulator је усправан дрвени сандук, нешто већих димензија од мртвачког. Обложен је цинком да би привукао благотворне космичке зраке.

Субјекат који се лечи седао би у сандук, по могућству са шеширом у облику купе или пирамиде на глави, добро умотан у нарочит ограч за повећавање концентрације. Апарат је имао маску за дисање и цев спојену с празном, цинком обложеном кутијом.

Рајх је раздао — за разлику од других он није од болесника узимао ни пребијене паре — на хиљаде акумulatorа оргонске енер-

ДОКТОРСКИ БИЗНИС

ВОЛИТЕ ЛИ КАЈСИЈЕ?

НЕДАВНО ЈЕ ОТВОРЕН МУЗЕЈ ЛЕКАРСКОГ ДРУШТВА У СЕНТ ЛУИСУ ГДЕ СУ ИЗЛОЖЕНИ РАЗНОВРСНИ ШАРЛАНСКИ АПАРАТИ КОЈИ СУ ПОМОГЛИ САМО СВОЈИМ ТВОРЦИМА — ДА СЕ ОБОГАТЕ.

гије пре него што му је суд званично забранио да их прави и растура. Научник је храбро наставио, ухапшен је и умро је у затвору.

СРЧАНИ »ДИМ У ТВОЈИМ ОЧИМА«

Убедљиво највише новца намлатила је извесна Рут Драун са својим радио-терапеутским инструментом. Из „оперативног центра“ у Холивуду довитљива дама позивала је, народ преко свих средстава информисања. Тражила је само узорке крви за анализу, тврдећи да може сваког да излечи путем радио-таласа, без обзира у ком кутку света живи.

У току своје каријере „лечила“ је 35 хиљада људи и згрнула пола милиона долара (15 милиона динара) пре него што је 1951. године ухапшена због кршења Закона о храни, лековима и козметици.

Инструмент несобичног имена сонус филм-о-соник нудио је нежне третмане. Магнетофонске траке слале су жичаним путем вибрације које су, преко нарочитих меких слушалица, продирале у тело пацијента: мелодија „Дим ти иде у счи“ за срчане сметње, „Звездана прашина“ за рак.

Са Галајалијевим спектрохромом постигали су исти резултати, само не звуком већ светлошћу: црвена за болести срца, љубичаста за рак.

Генератор виолетних зрака стигао је наручиоцу из читав низ стаклених „прикључака“ у облику чешља или папилотни, већ у зависности да ли је корисник желео да стклони бубуљице или да регенерише косу.

Закон о храни и лековима проценио је да моћни генератор не вреди ни цента а 1951. године га забранио, а изумитеља — који је био и трговац — казнио са две хиљаде долара (60 хиљада динара). Десетак година касније генератор је

враћен у употребу и поново забрањен 1956

ИДИ МИ, ДОЋИ МИ

И тако, на стотине примера „докторског бизниса“ или богато процветају па увену, или преживе административне забране и врате се у промет. Наруквице од бакра, специјалне наравно, за отклањање артритиса годинама се успешно рекламирају и продају.

Или такозвани релаксајзер, забрањен 1949. пошто је једну неопрезну пацијенткињу усмртила струја доск је њиме руководила, поново се налази на тржишту. Може се купити у Америци за 249 долара (7.470 динара) уз напмену: „Ручкуј пажљиво“.

Повратак је доживео и микродинаметар, вероватно најчувенији од свих таквих справа Он, наводно, поставља непогршиву дијагнозу сваком обољењу мерењем струјних кола човечијег тела. Микродинаметар сада кошта 850 долара (25.500 динара).

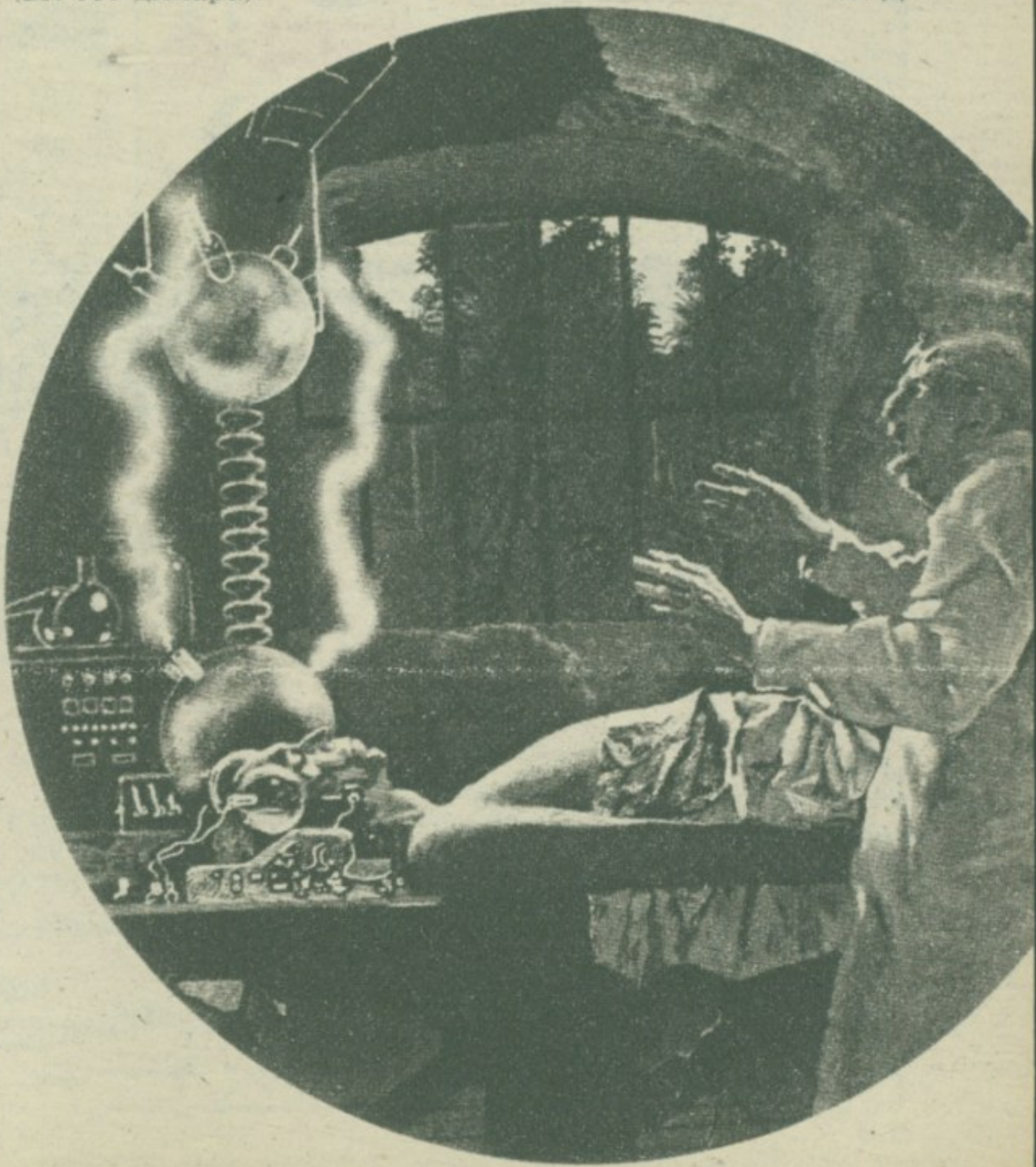
У првобитној верзији пацијент је држао две ручке спојене са машином, што је лекару омогућавало да повећа или смањи проток биострује кроз дршке и на бројчанику прочита резултате.

Неко се присетио да завири у апарат и откривено је да су бројчаници били повезани с прекидачем за контролisanje протока струје. Апарат је избачен из употребе да би се недавно поново појавио.

Пошто се сличне машине појављују сваког часа под разним именима и амбалажом, а и нове су преплавиле тржиште, директор Музеја лекарског друштва Холистер Смит био би веома захваљан сваком ко би му послао неки занимљив примерак. Директор жали што не може да се реваншира — Музеј послује без профита.

Ево адресе: Mr Hollister Smith, Food and Drug Administration's National Museum of Quackery, St. Louis Medical Society, 3839 Lindell Boulevard, St. Louis, Missouri 63108, USA.

Б. Д.

БИМ И БУМ

МАМА, МАМА!
ДОБИ БРЗО ДА ВИ-
ДИШ ПУН МЕ-
СЕЦ?

СТАРИ ЉУДИ
СУ УВЕК ГО-
ВОРИЛИ ДА
ЈЕ МОГУЋЕ
ВИДЕТИ
СВАКУ
ТАЧКИ-
ЦУ КАД
ЈЕ МЕ-
СЕЦ
ПУН!

Е, БАШ ДА
ВИДИМ ТЕ
ЊИХОВЕ КРА-
ТЕРЕ!

ПШ-Ш-Ш-Ш!

ШТА КАЖЕ-
ТЕ НАБОЈУ
ОВЕ МОЈЕ
МЕСЕЧИ-
НЕ?

А ЈА КУ МАМИ
ДА НАПРАВИМ
ТЕЛЕСКОП
ДА ЈЕ
БОЉЕ
ВИДИ
ЛУДА
ЈЕ!

ПРОСТО НЕВЕРОВАТНО! ЈАО,
ДЕЦО, ЈА ТАМО ВИДИМ И
НЕКО ЧУДНО БИЋЕ!

МА ШТА НАМ РЕЧЕ!
ТО ЈЕ НЕКИ МЕ-
СЕЧЕВАЦ?

?!.

ЗАМИСЛИТЕ НЕВАЉАЛЦА!
И ОН ИМА НЕШТО
И БУЉИ У НАС?

БАШ ЈЕ
НЕВАСПИ-
ТАН!

ШТА
СЕ ТОЛИКО
БЕЧИТЕ
НА
МЕНЕ?

ЗАР ОН ТО МЕ-
НИ УМЕСТО
НОВОГОДИ-
ШЊЕ ЧЕС-
ТИТКЕ?

НЕКА ВИДЕТИ НЕ-
ВАСПИТАНИ МЕСЕ-
ЧЕВЦИ ШТА
ЈА МИСЛИМ
О ЊИМА?

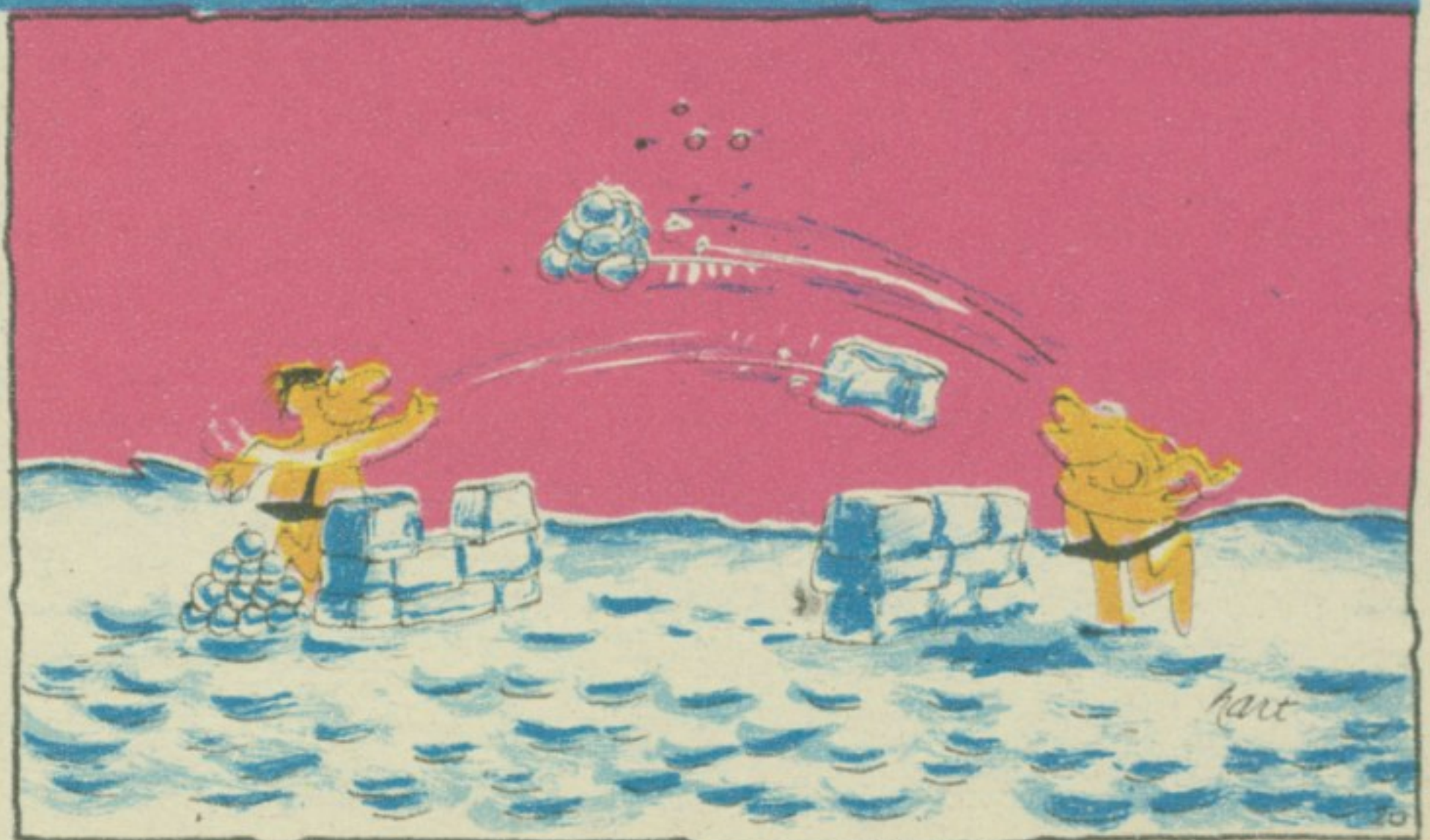
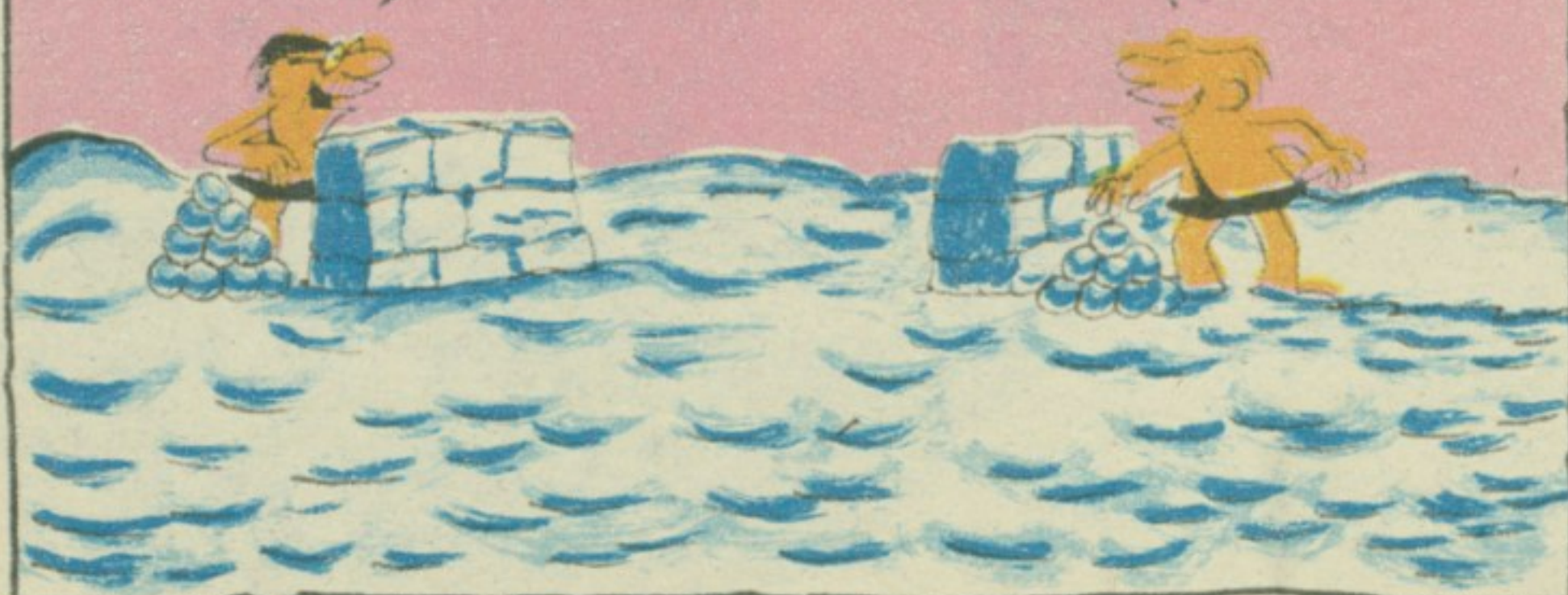
СКЛОНИ ТУ
СВОЈУ СПРАВУ
ДОКТИ ЈА НИСАМ
ДОШЛА ГОРЕ!

ПЕРВИНАРИ

СПРЕМАН?

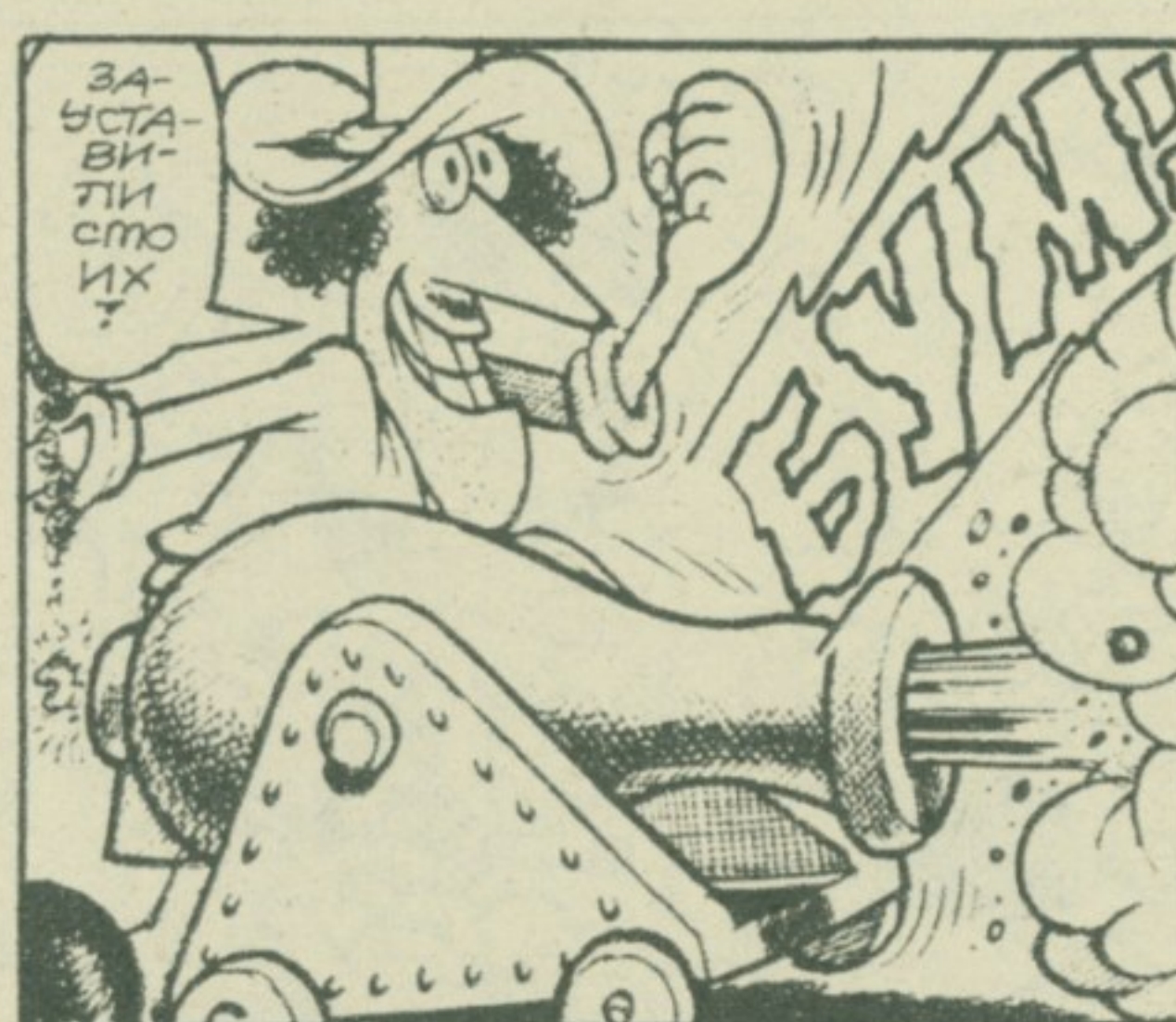
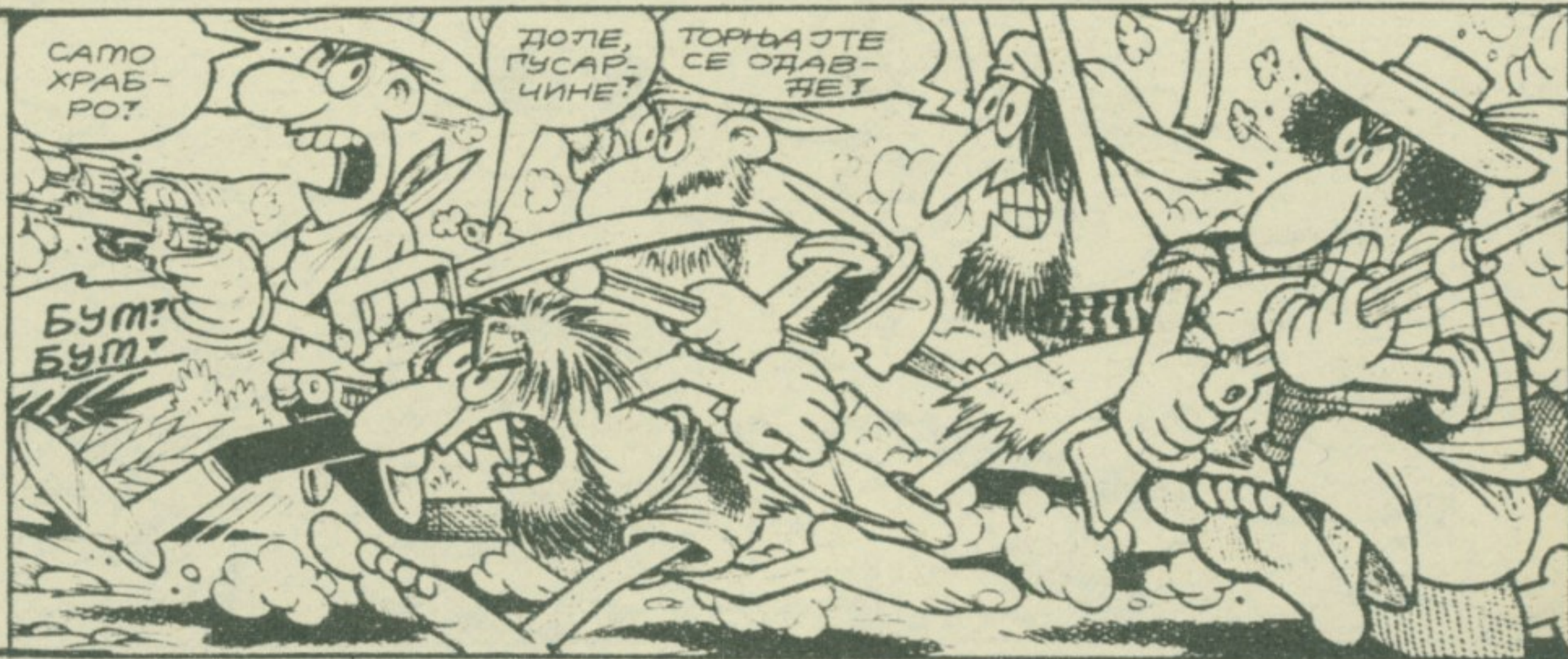
СЛОБОДНО
НАВАЛИ!

КОКО
БИЛ:

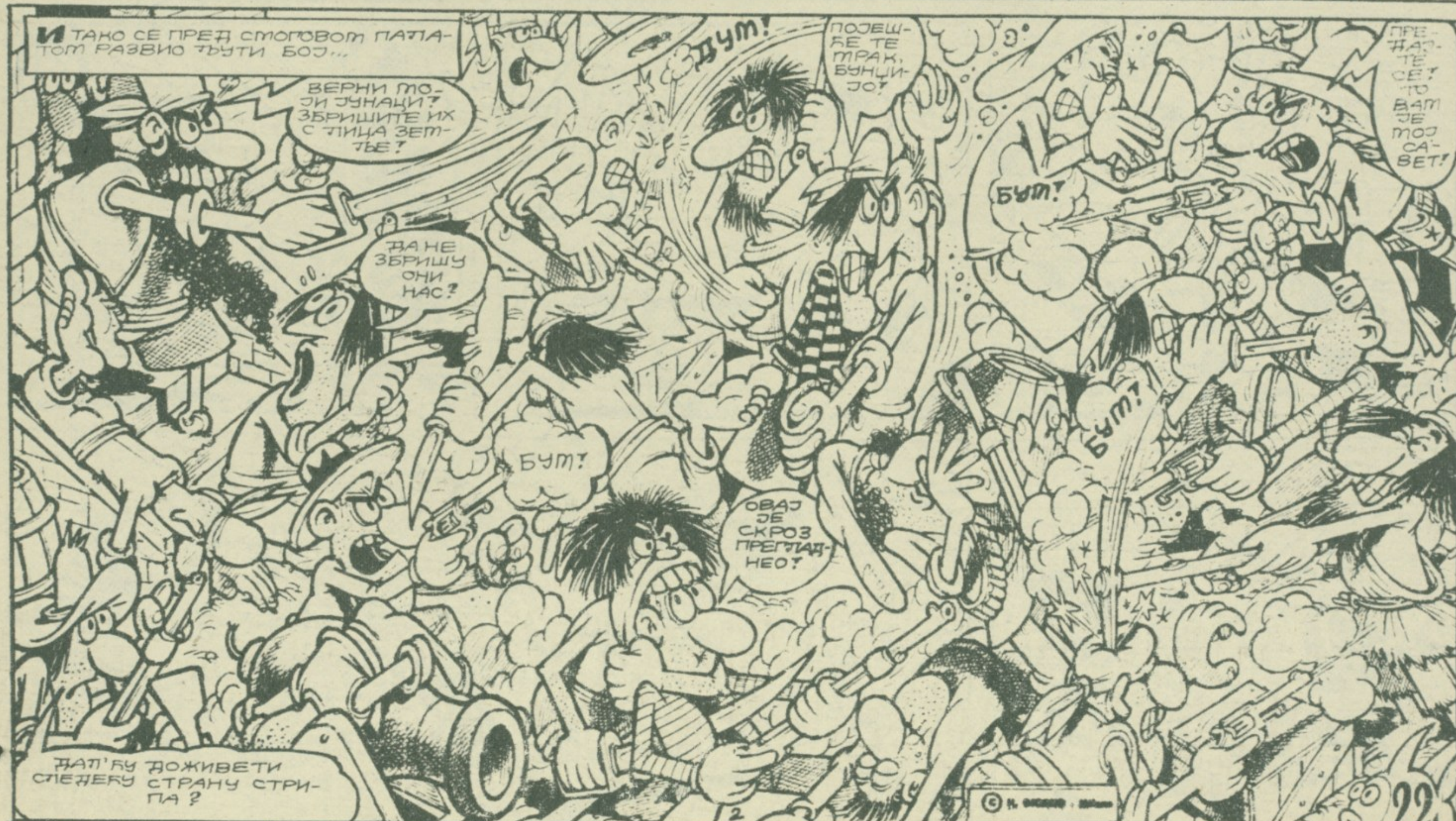
НА ПИРАТСКОМ ОСТРВУ 2.

ПОСЛЕ ЈЕДНЕ ТУЧЕ У
ЛУЦИ КУКУ БЕЗ, КОКО БИЛ
СЕ НАШАО НА БРОДУ НИКОЛА-
СА ЛУПАША. НА ПУЧИНИ СУ
ИХ НАПАЛИ ГУСАРИ И ОД-
ВЕЛИ НА ПИРАТСКО ОСТРВО
ДА ИСКОПАЈУ СКРИВЕНО
БЛАГО. КОКО БИЛ ЈЕ ОСЛО-
БОДИО НИКОЛАСОВЕ МОР-
НАРЕ И ХРАБРО СЕ УПУСТИО
У ОКРШАЈ С ГУСАРИМА...

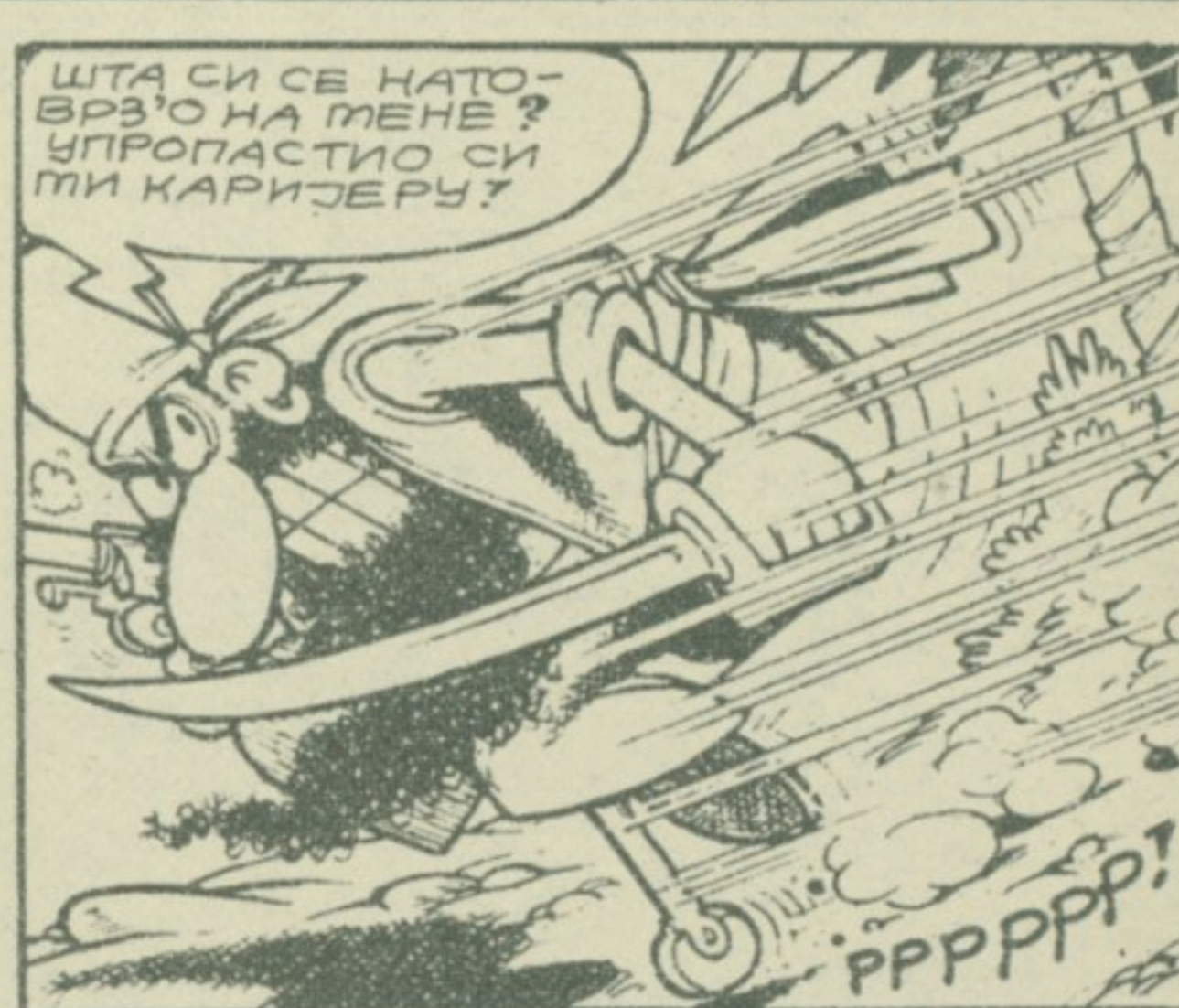
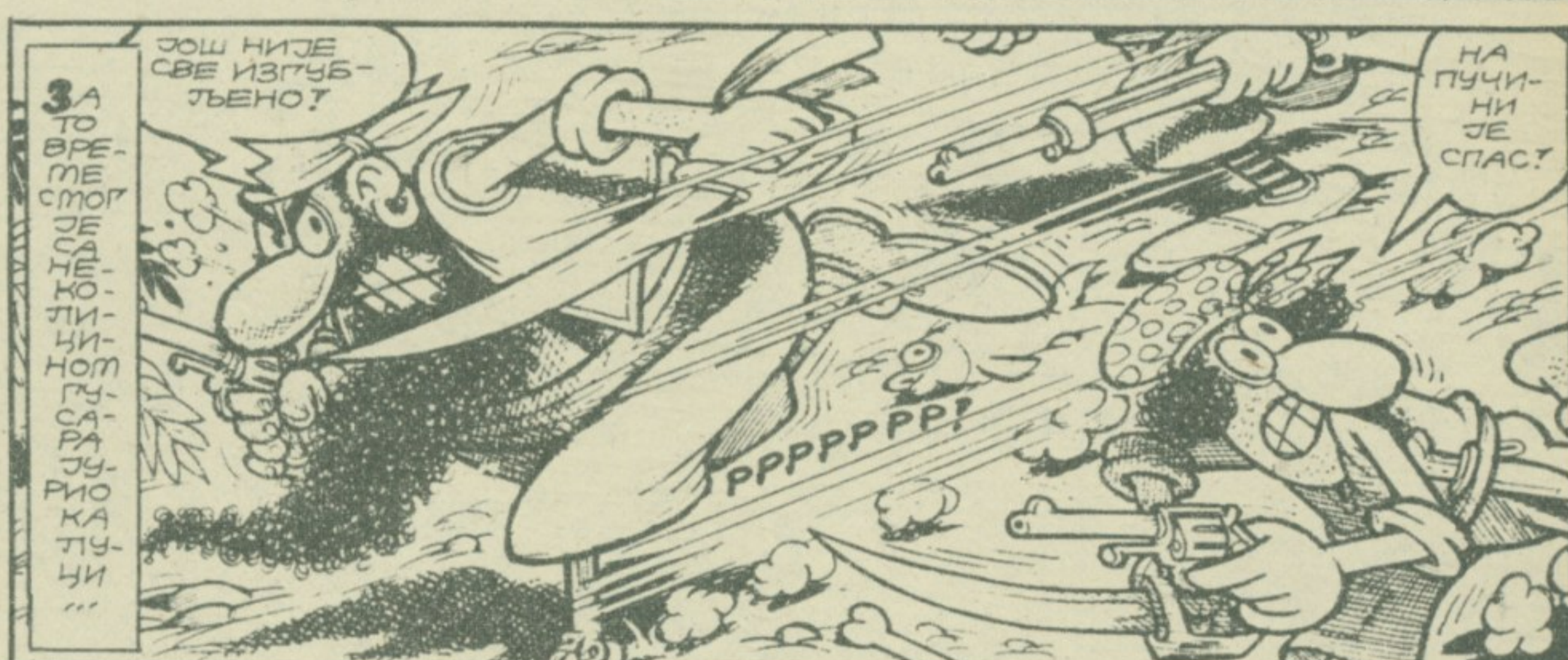

КОКО
БИЛ:

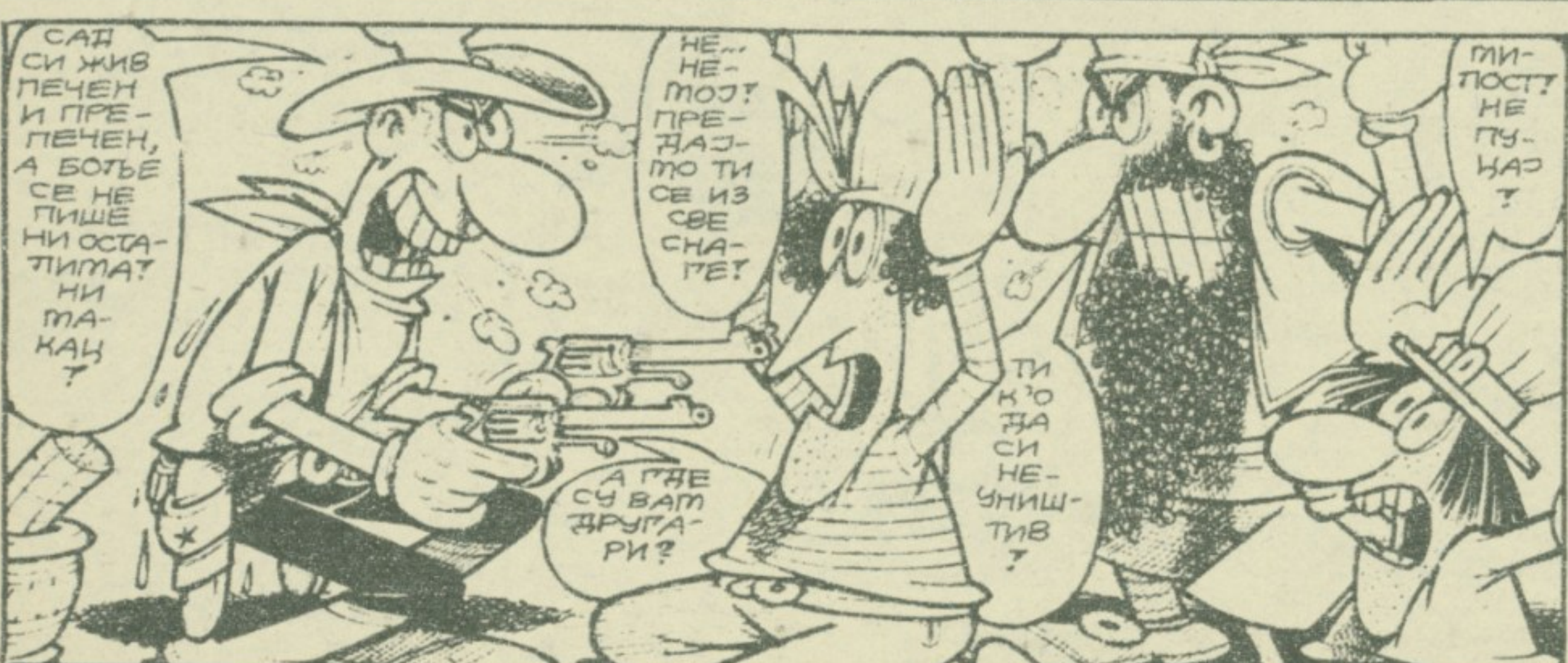
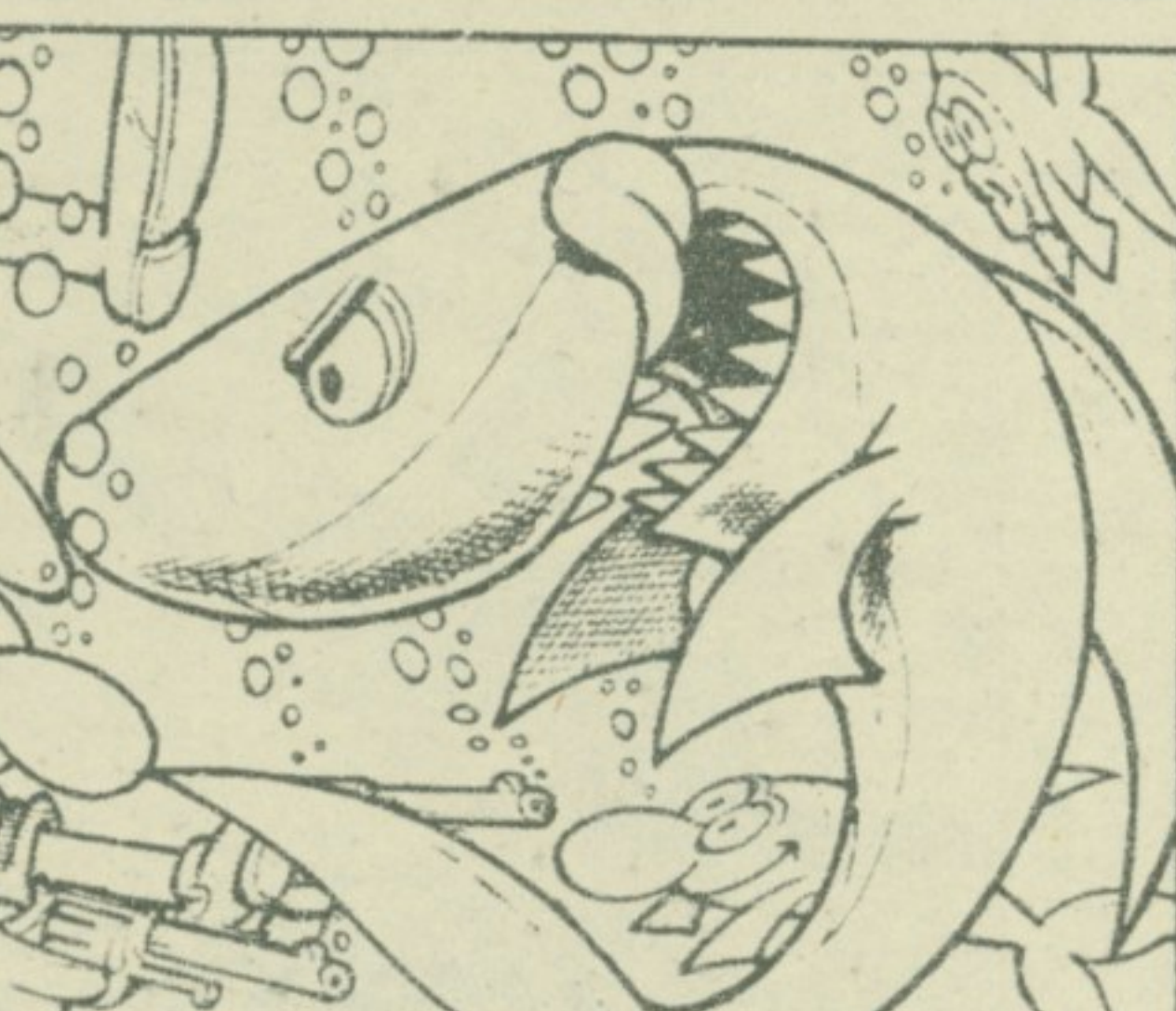
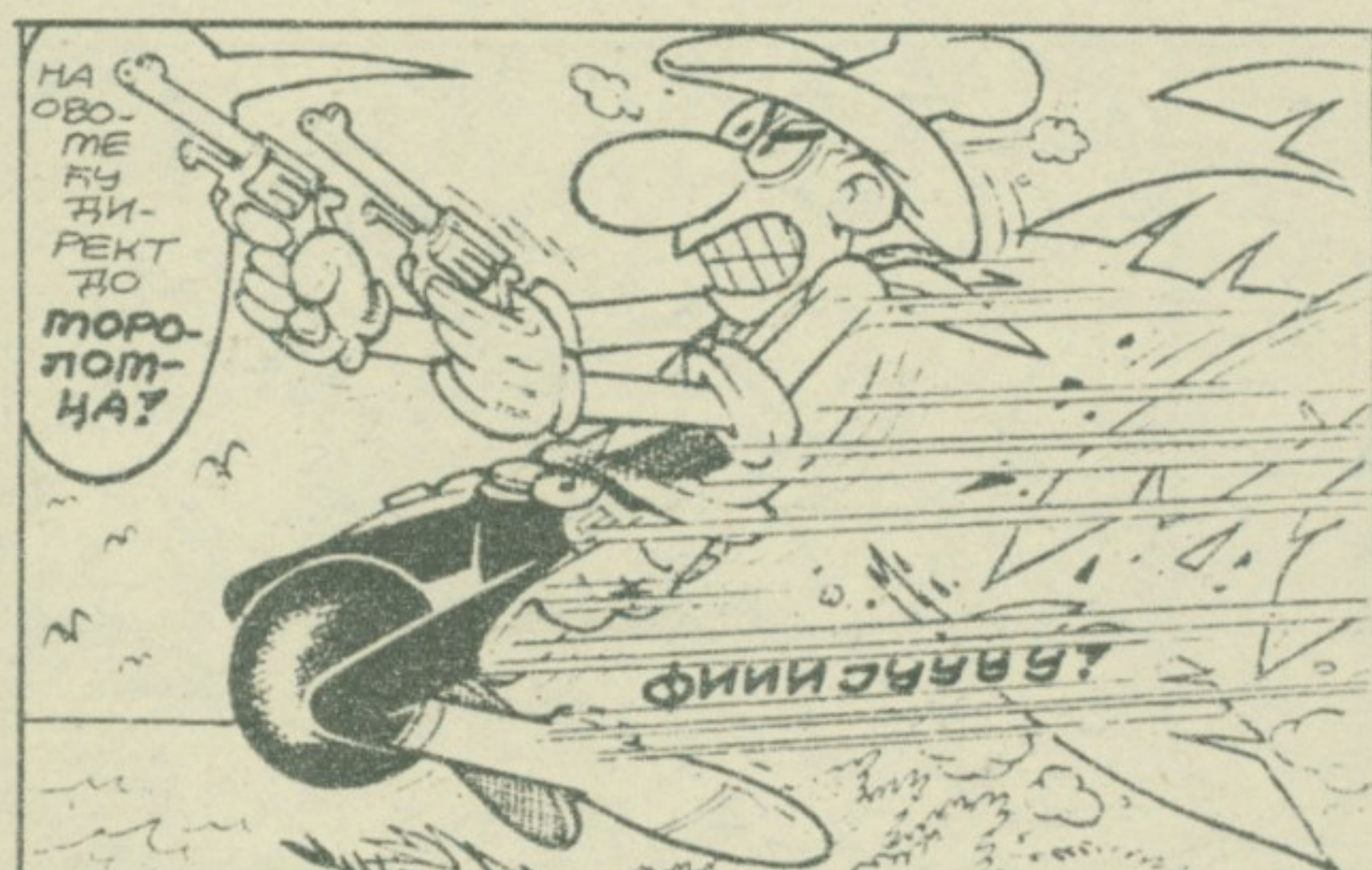
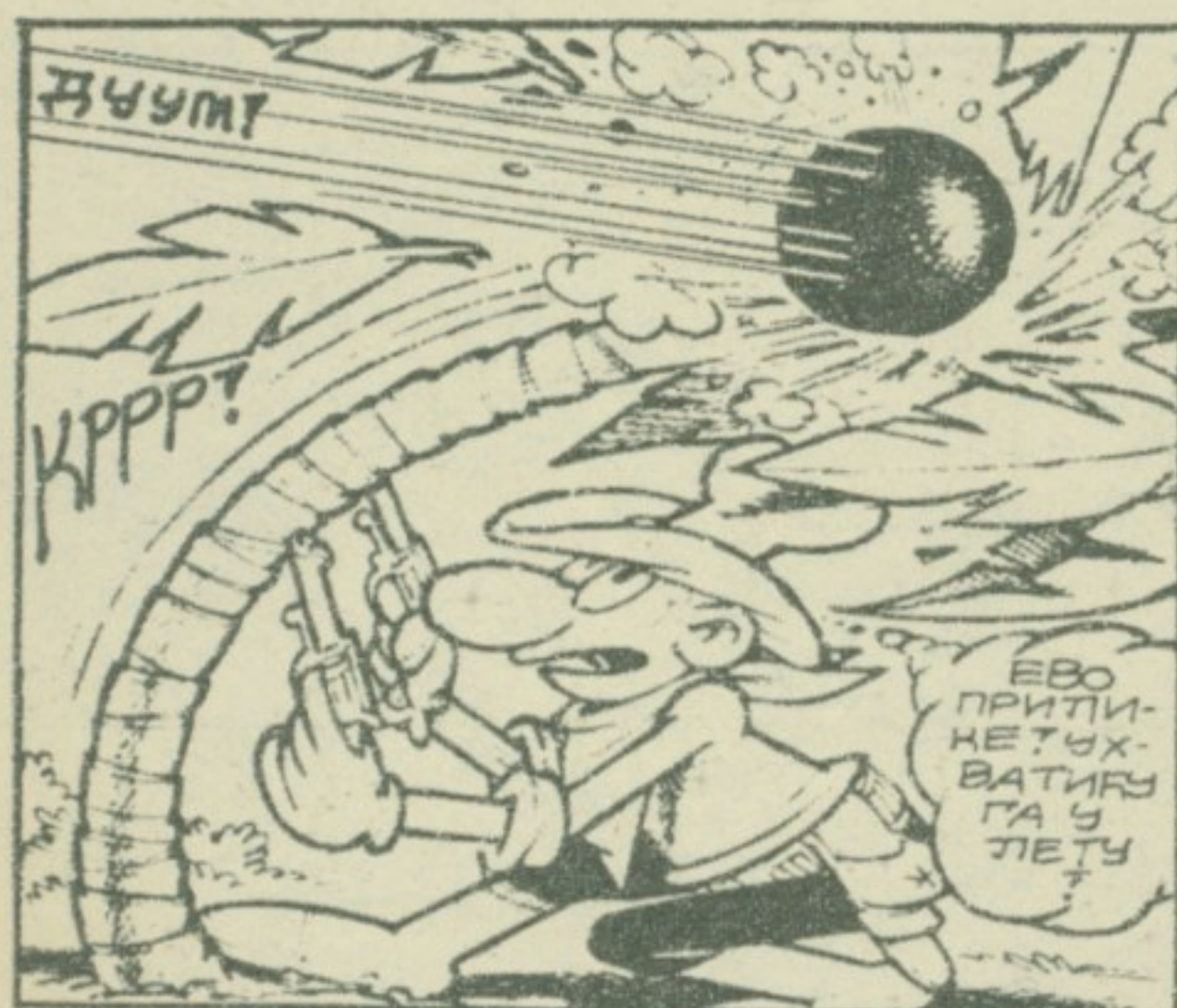
НА ПИРАТСКОМ ОСТРВУ 2.

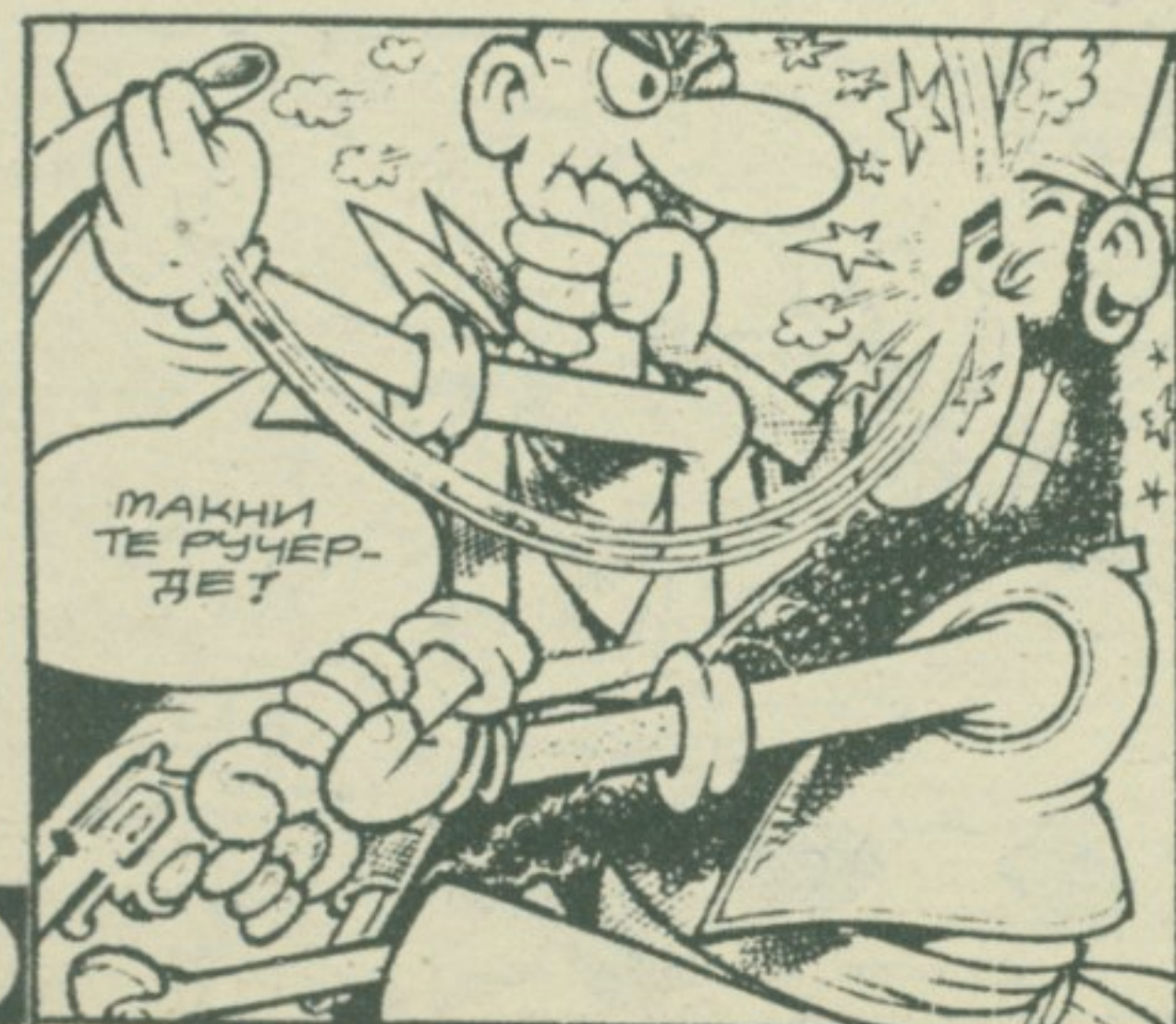
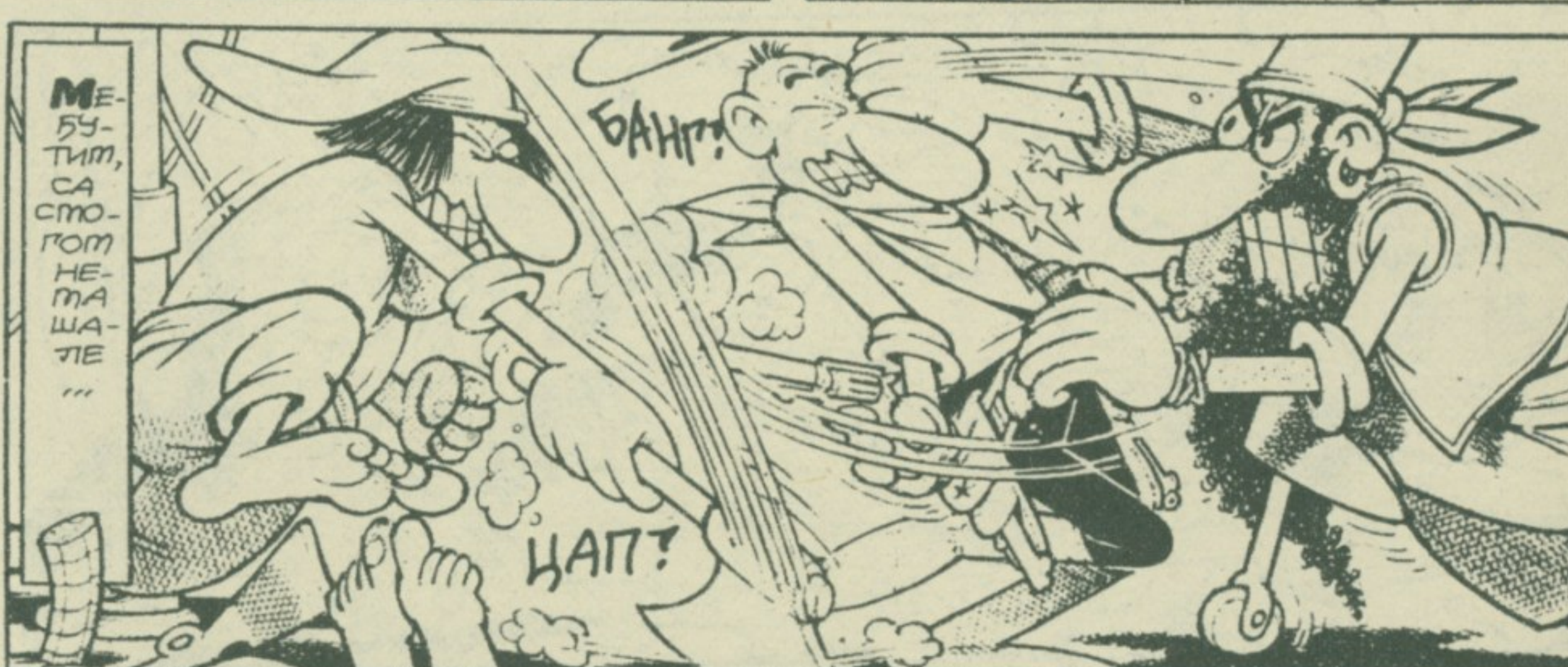
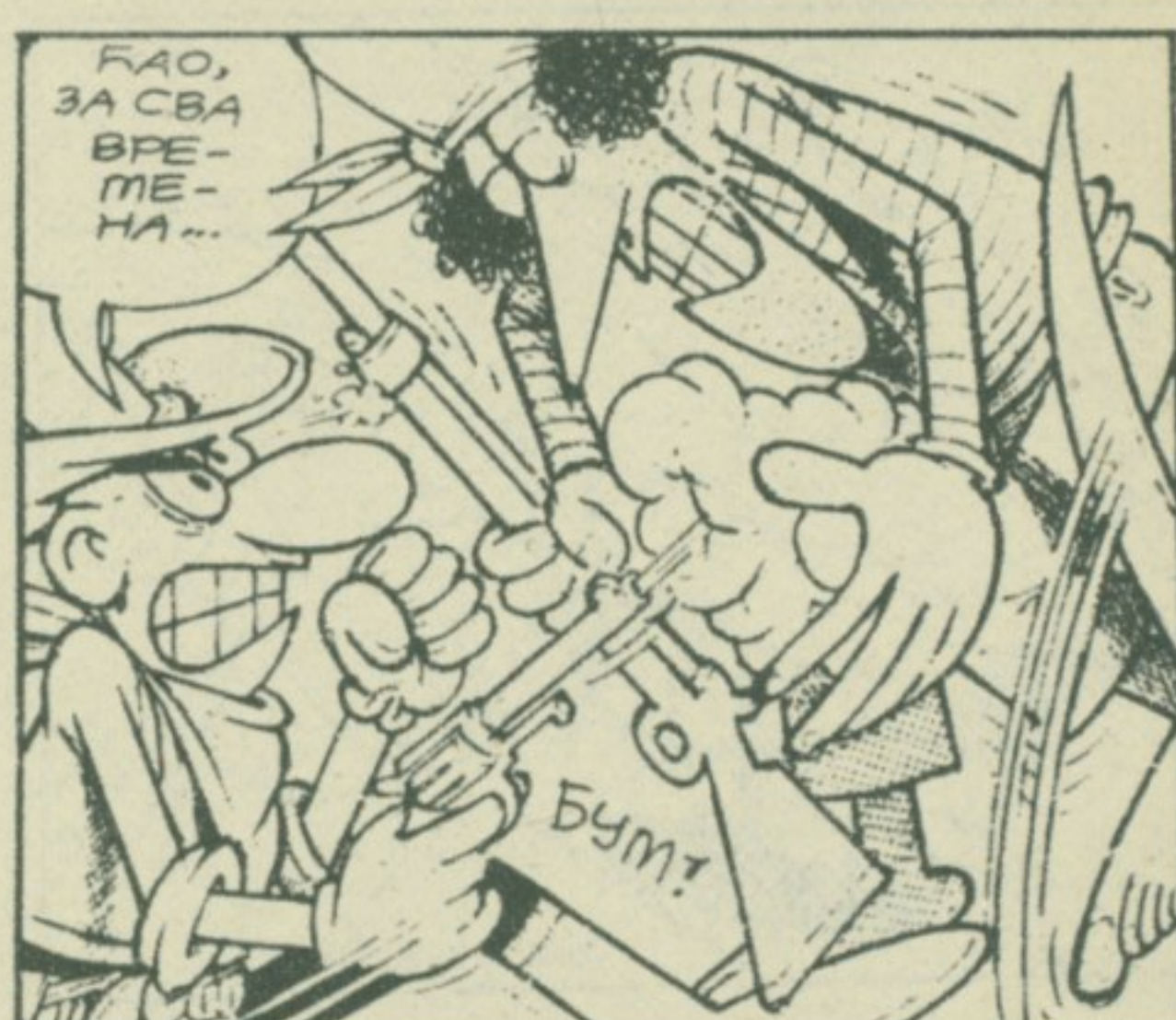
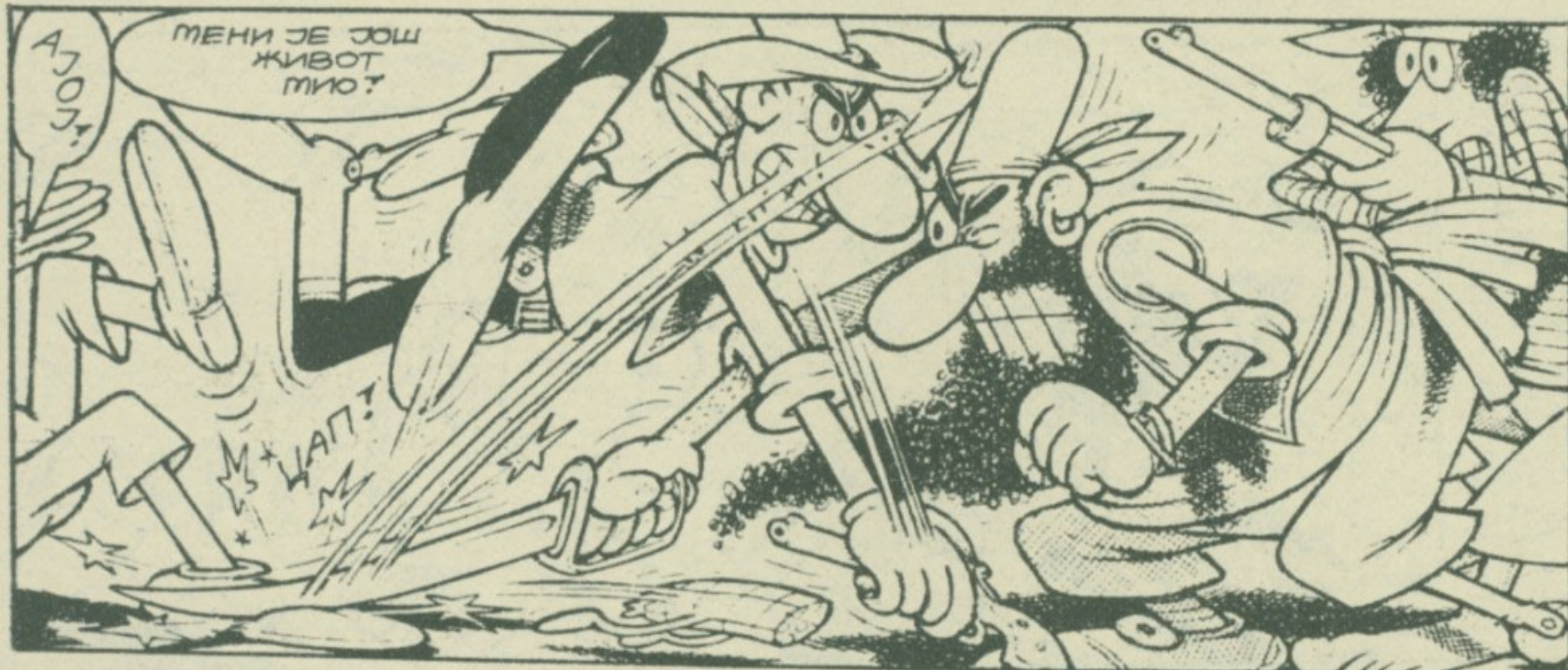
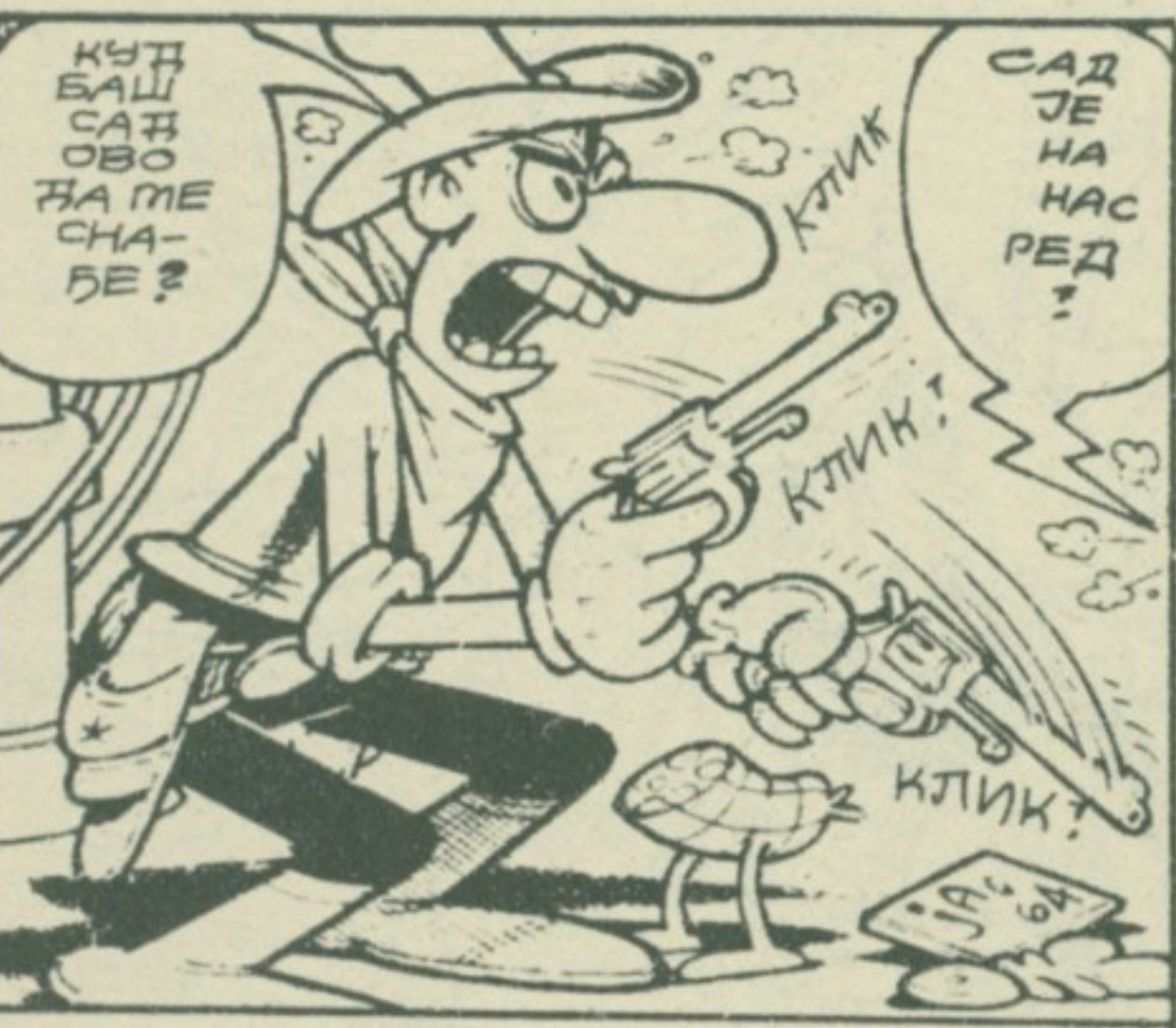
КОКО БИЛ: НА ПИРАТСКОМ ОСТРВУ 2.

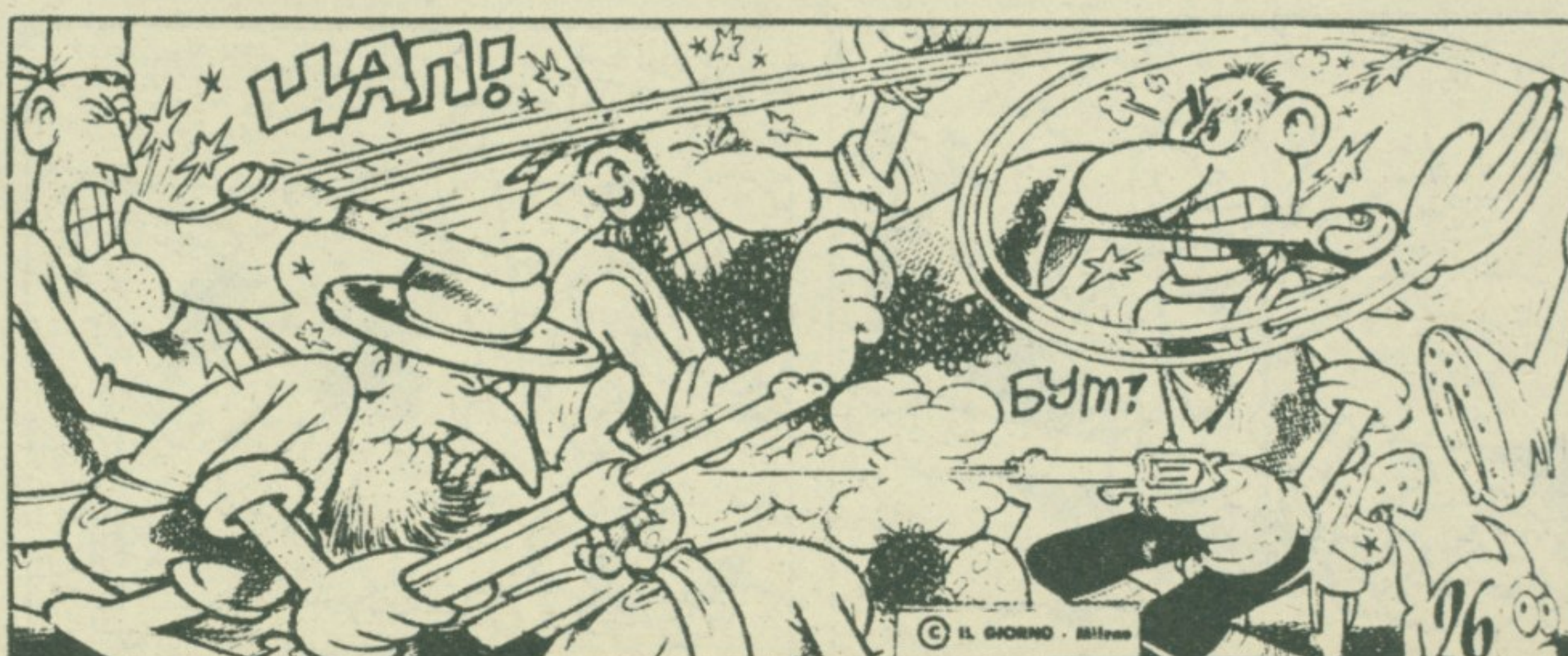
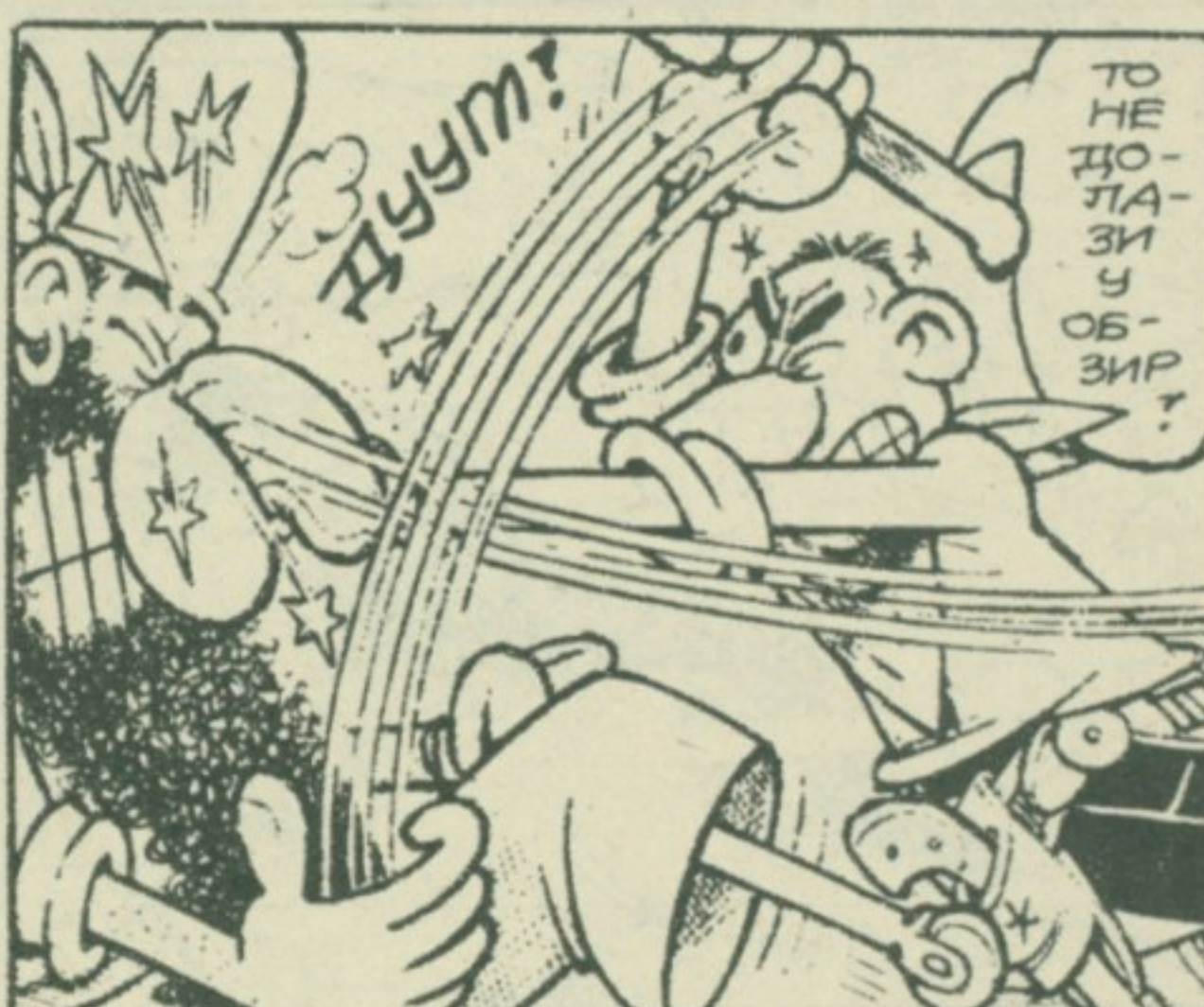
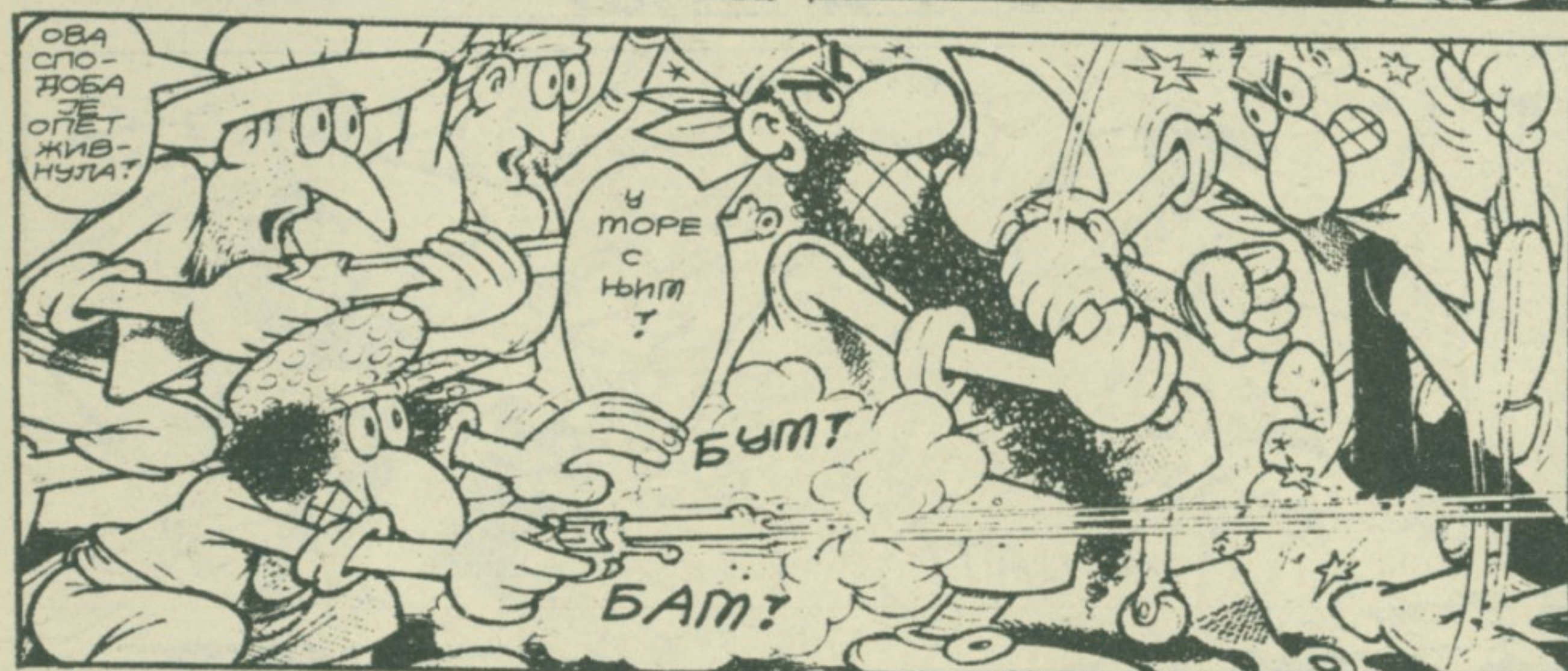
КОКО
БИЛ:

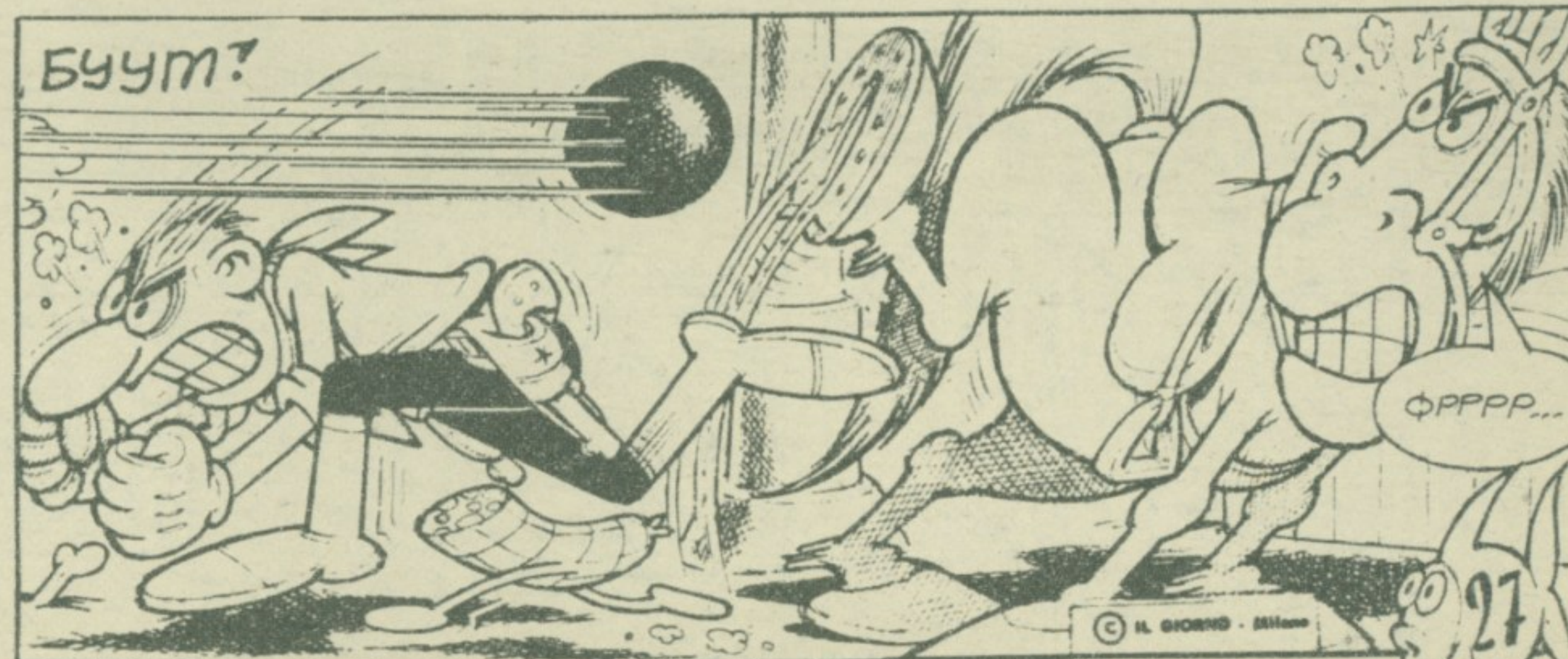
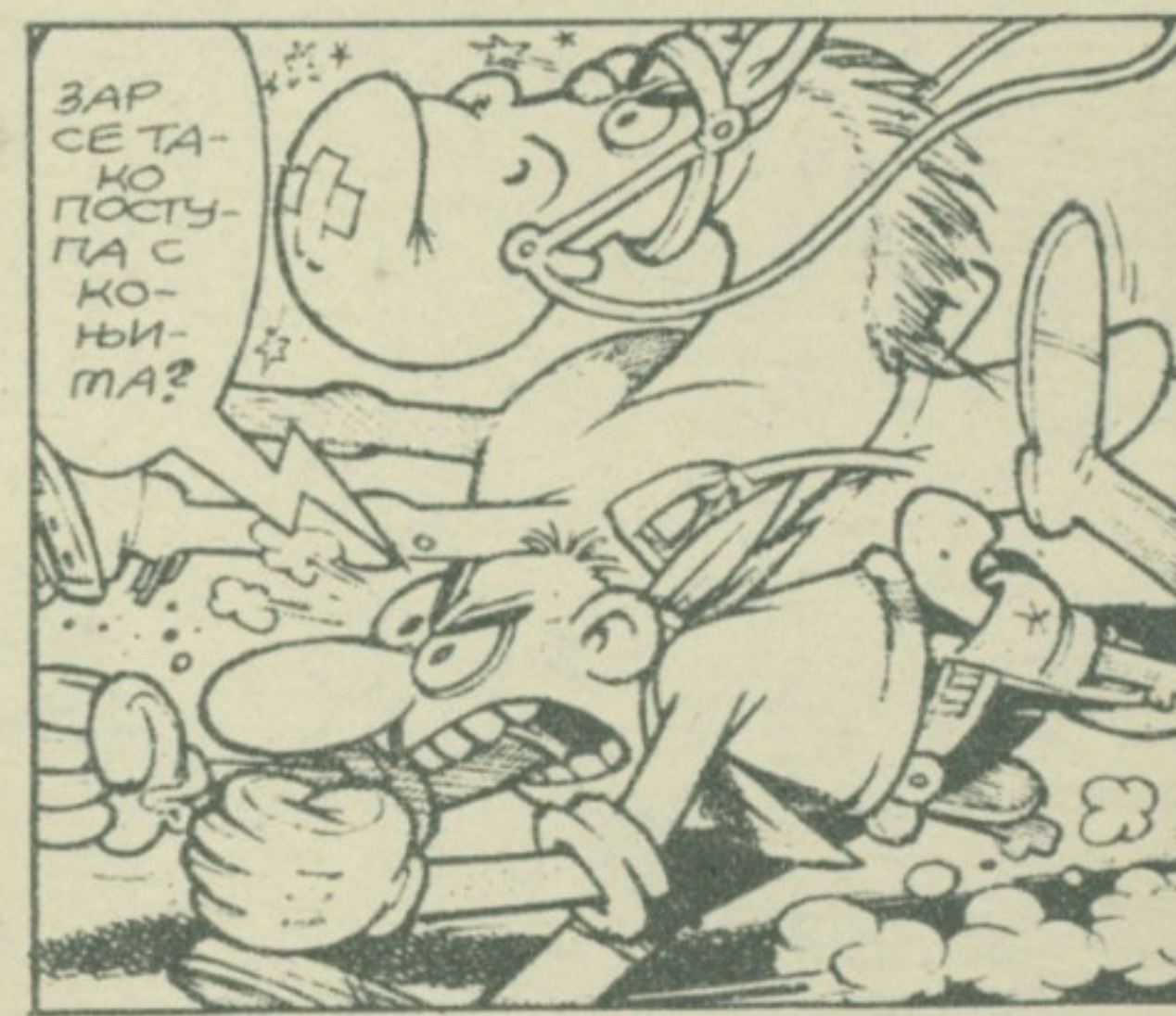
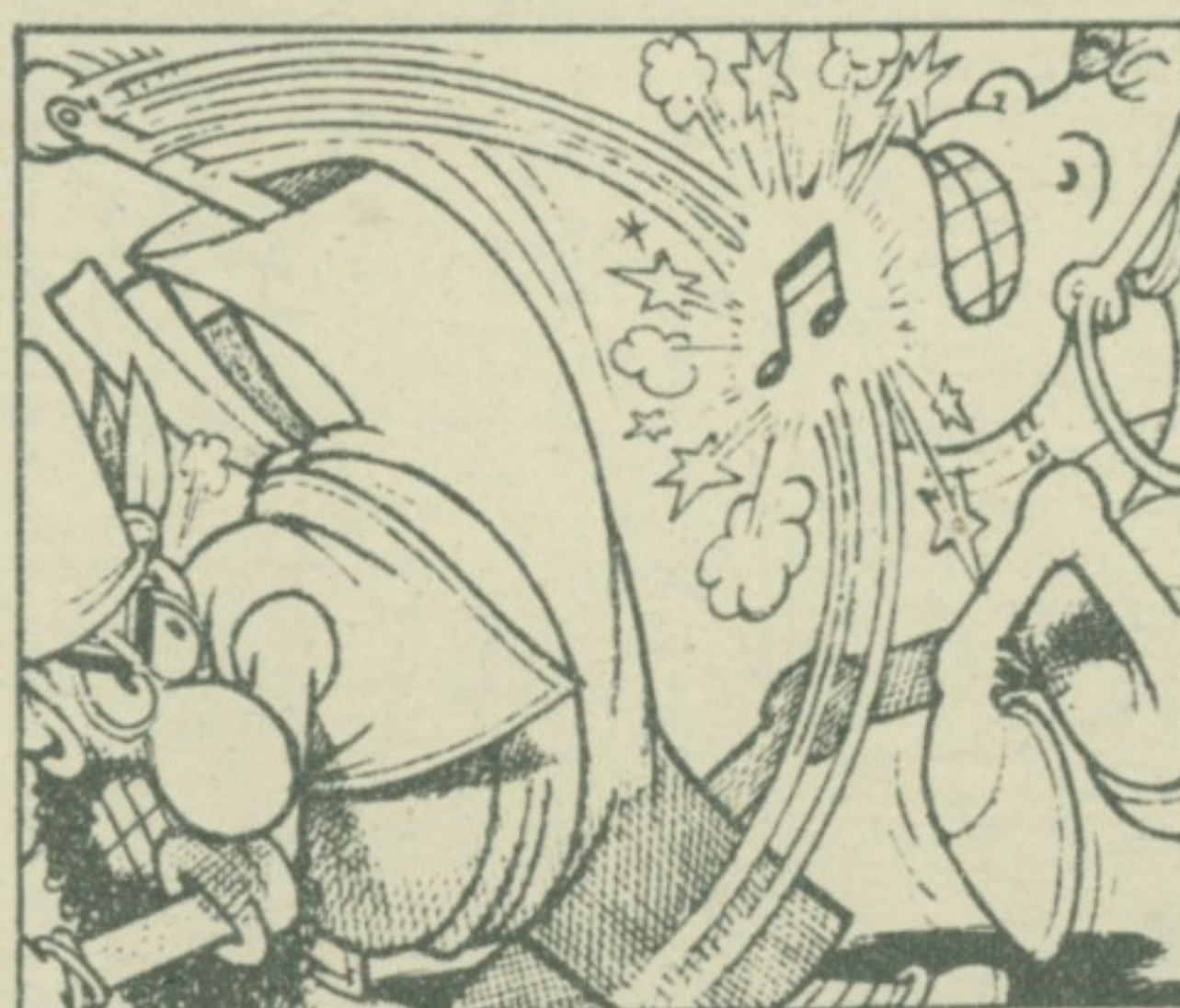
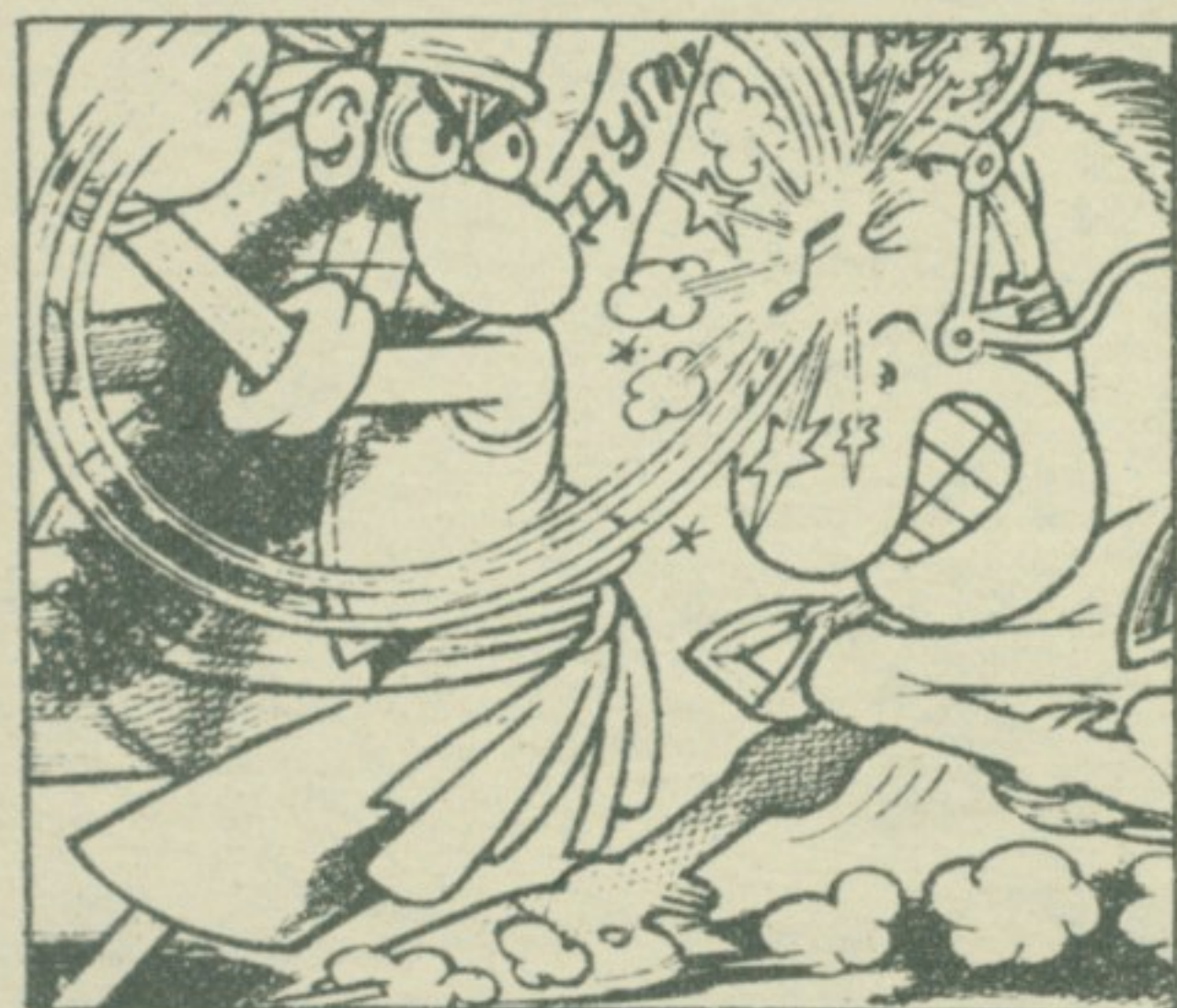
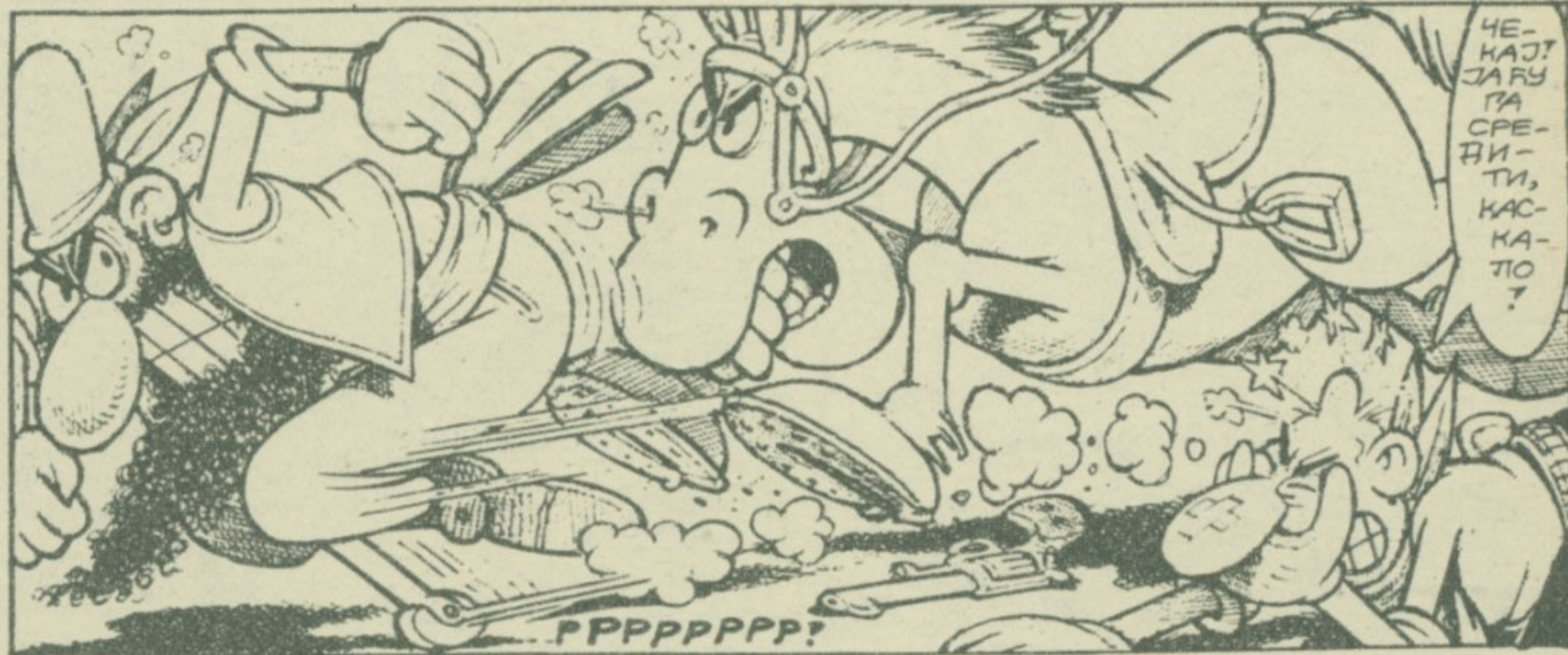
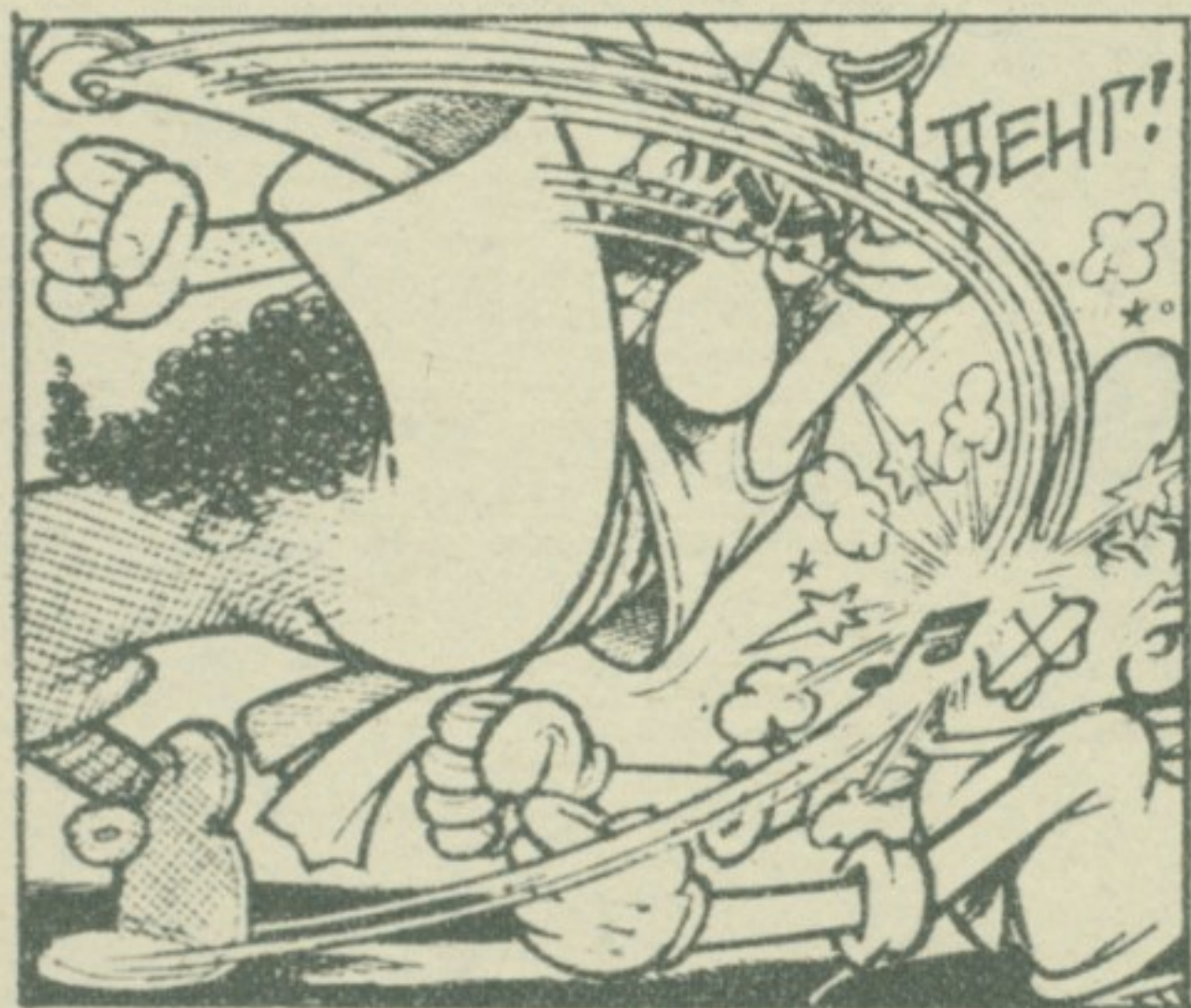
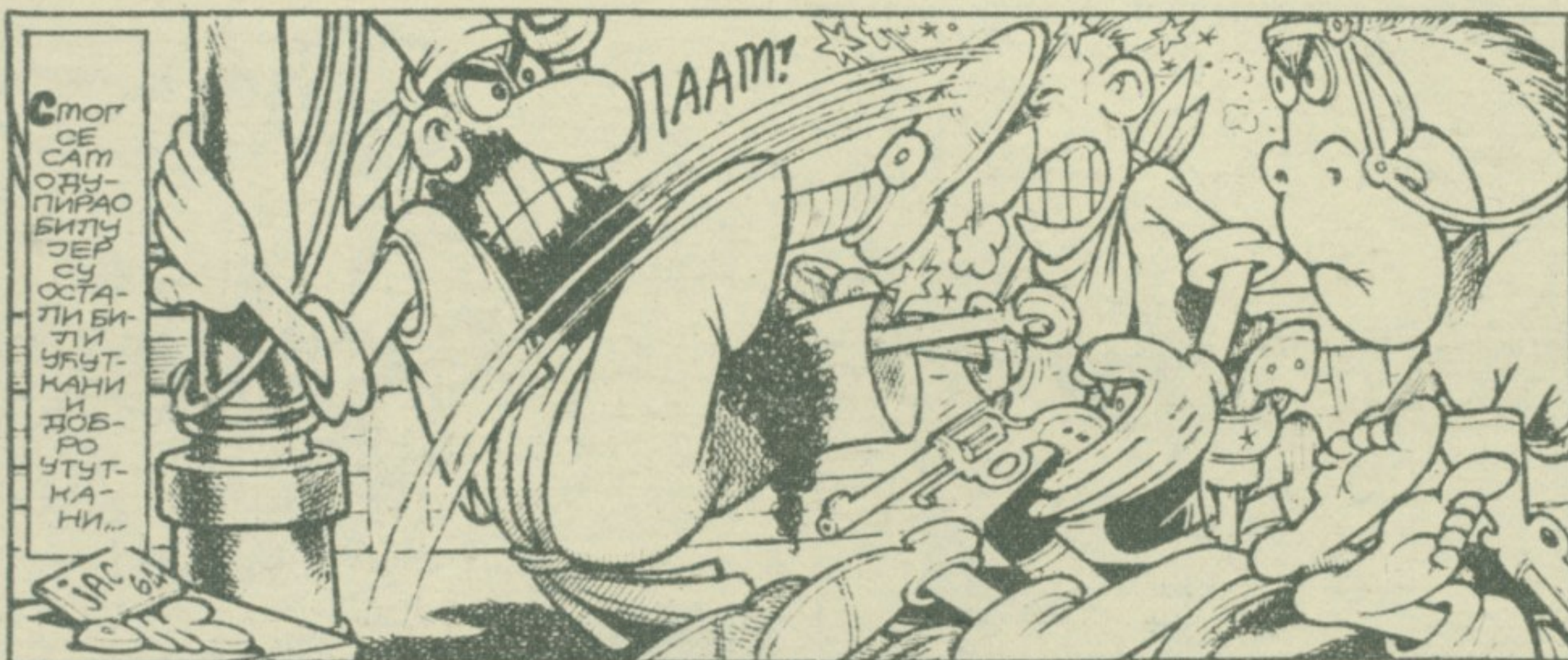
КОКО БИЛ:

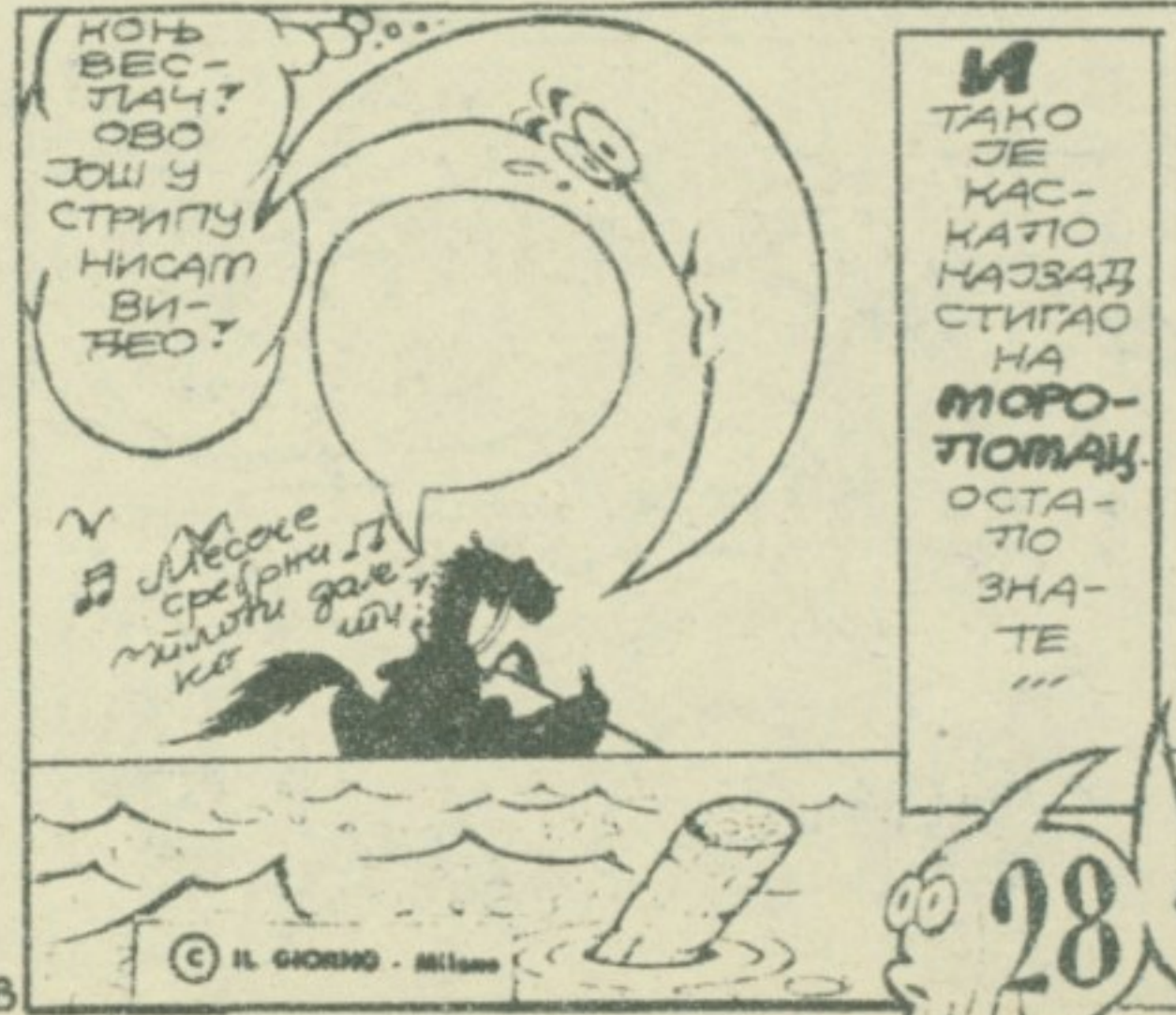
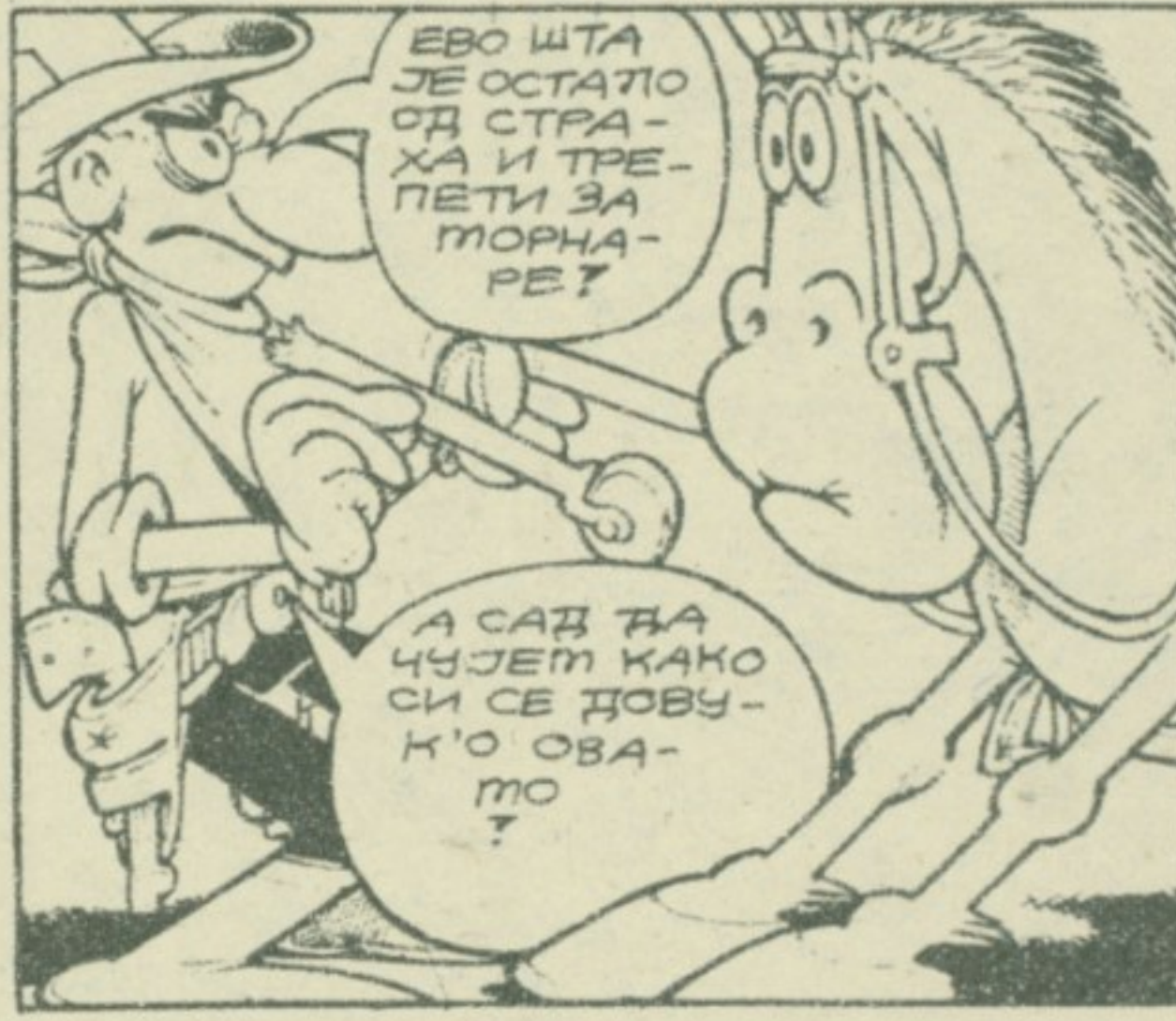
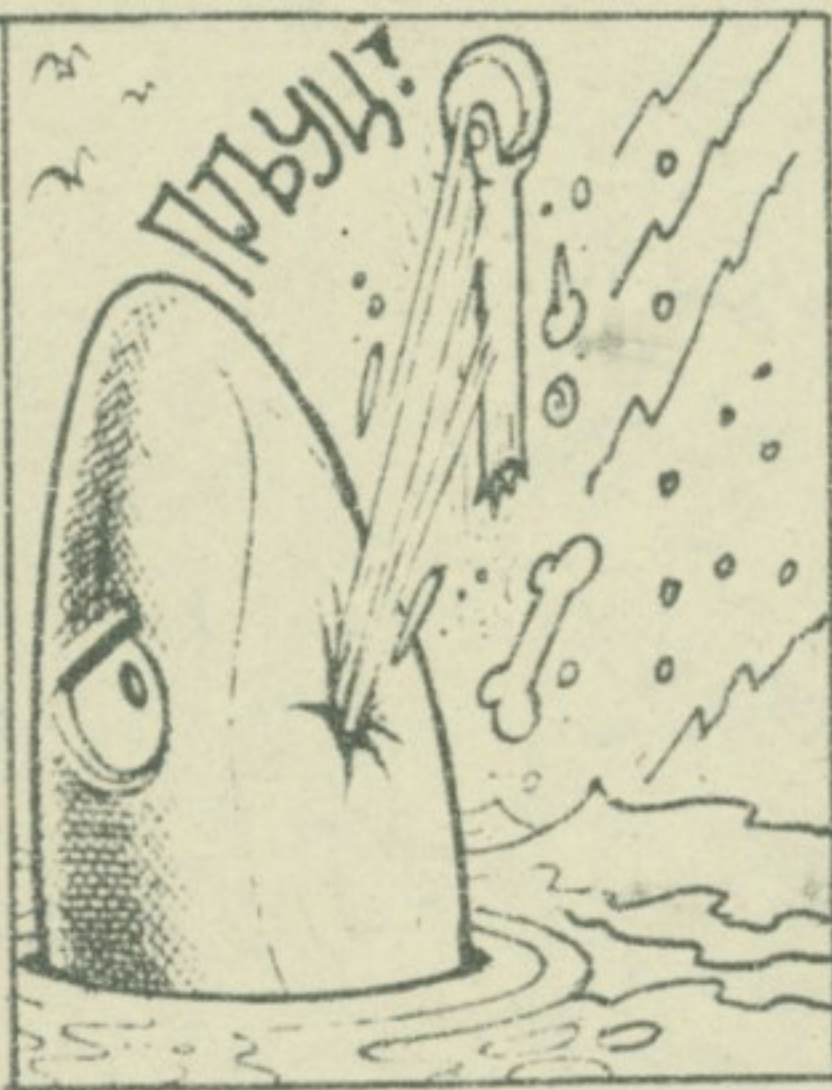
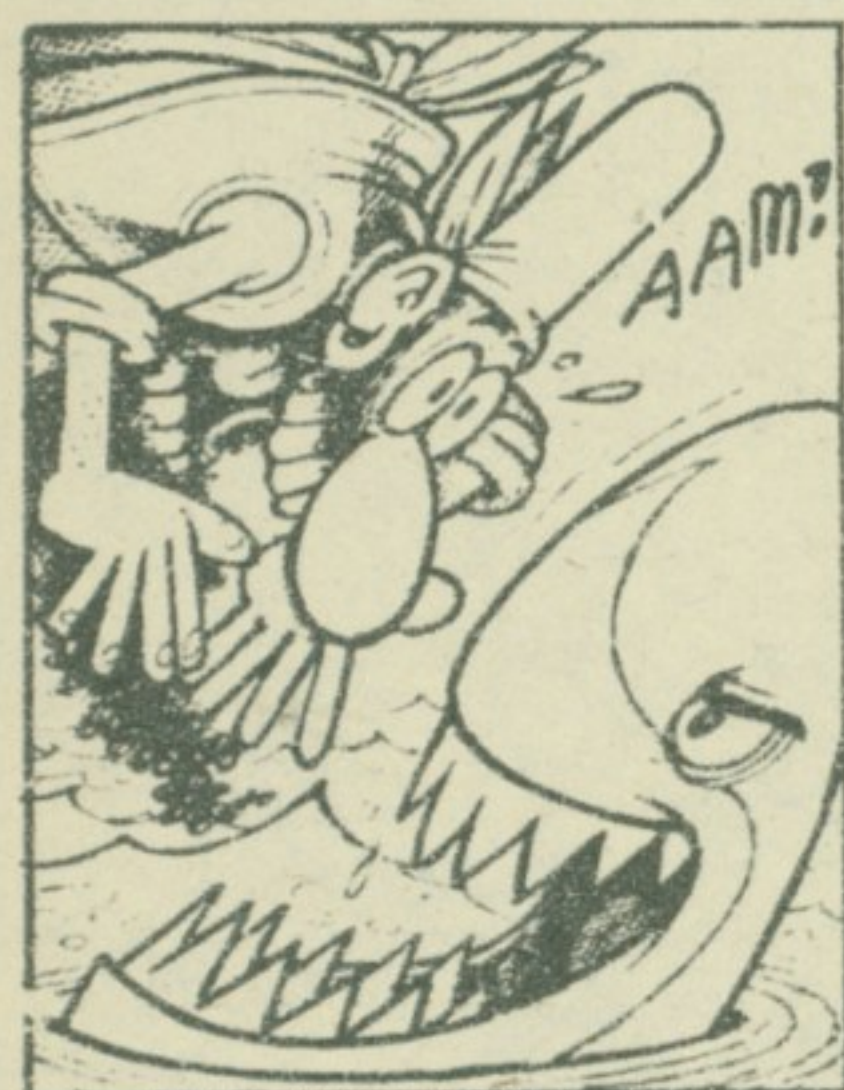
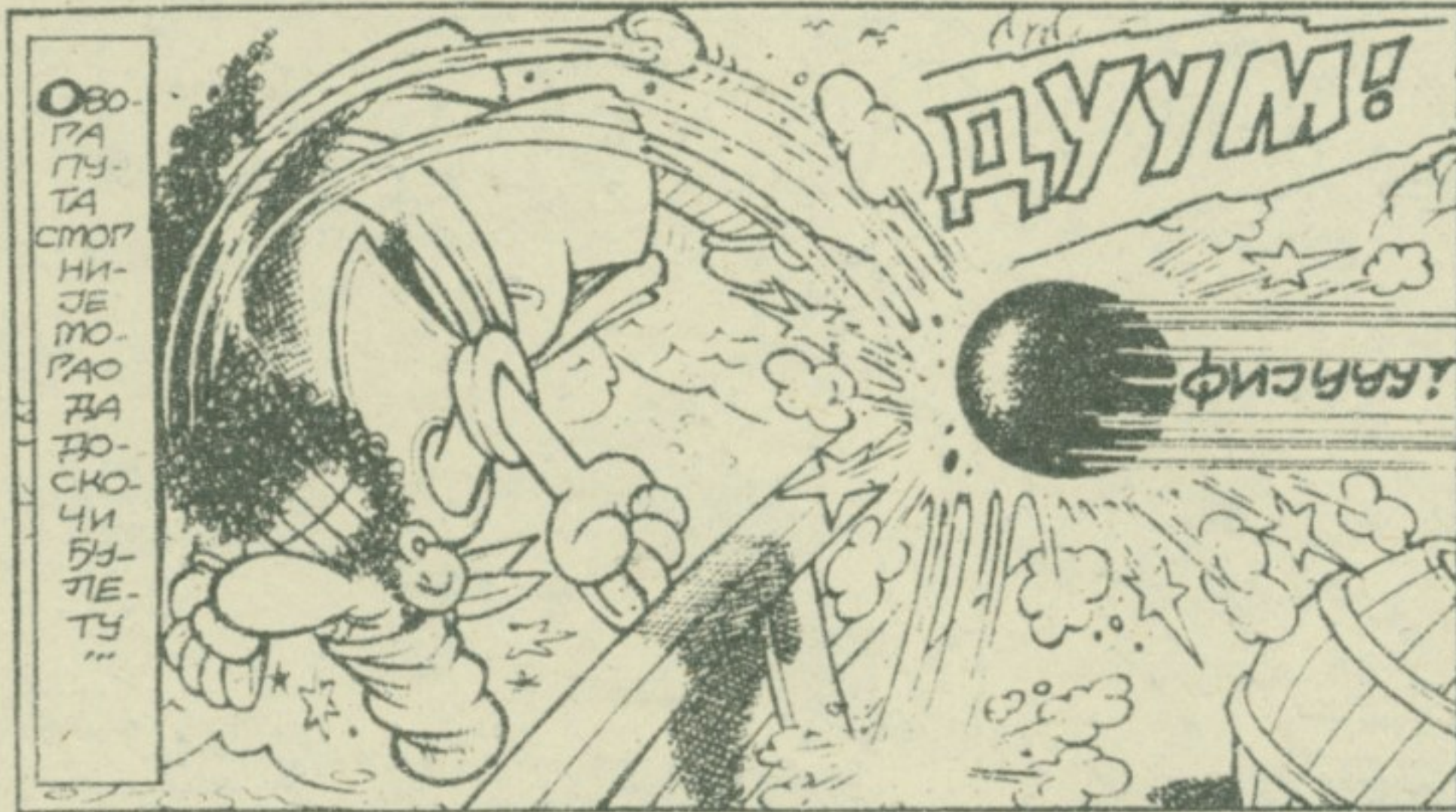
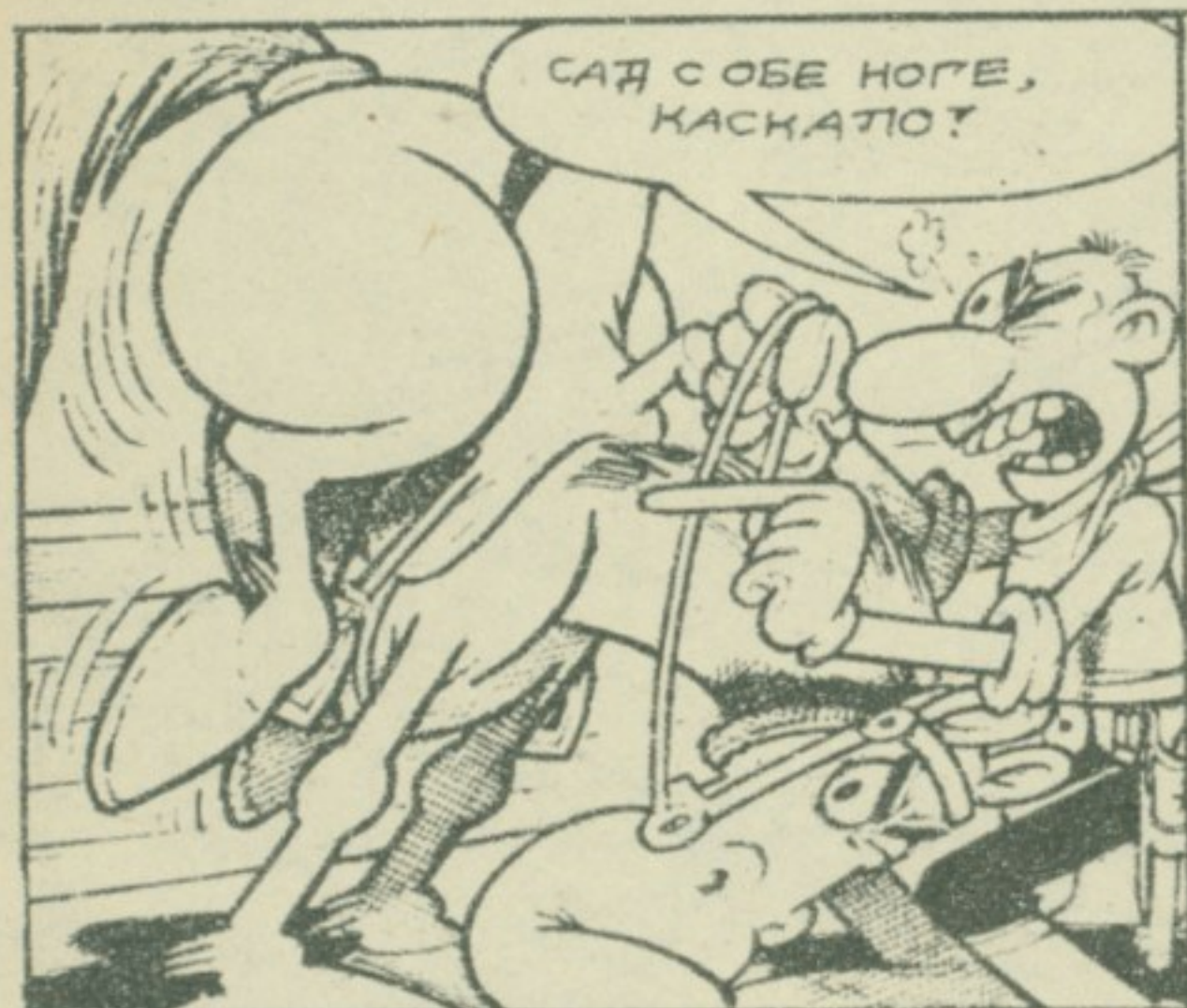
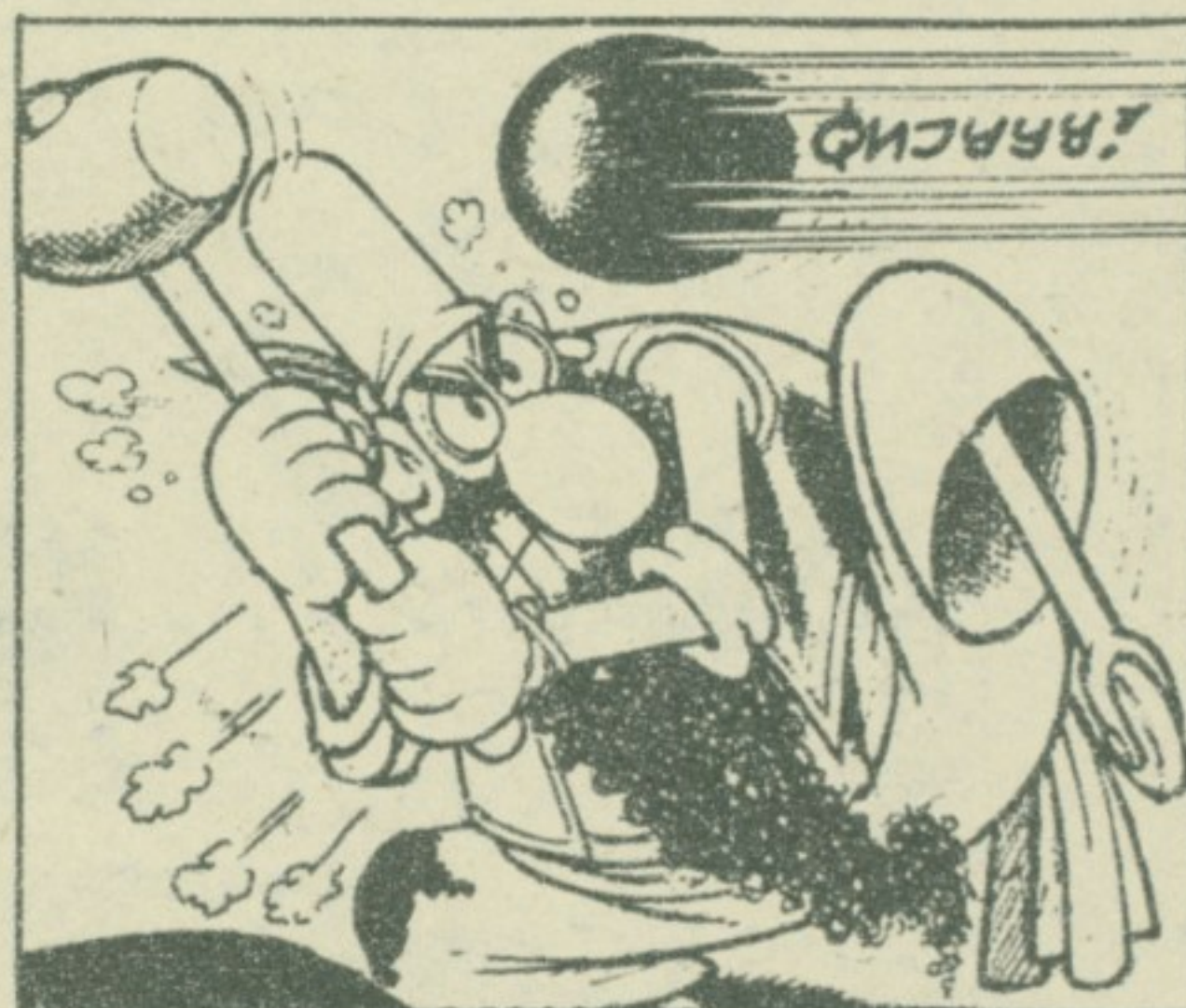
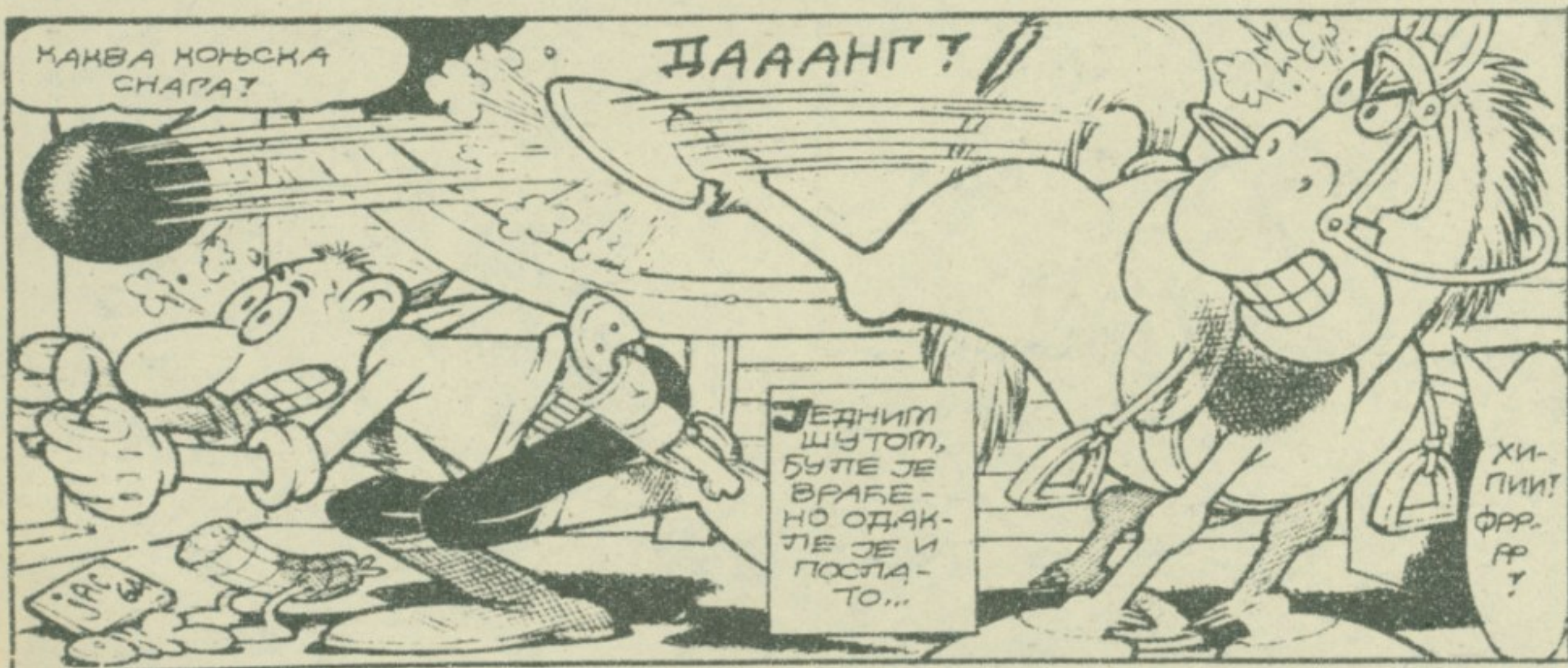
КОКО БИЛ: НА ПИРАТСКОМ ОСТРВУ 2.

КОКО БИЛ: НА ПИРАТСКОМ ОСТРВУ 2.

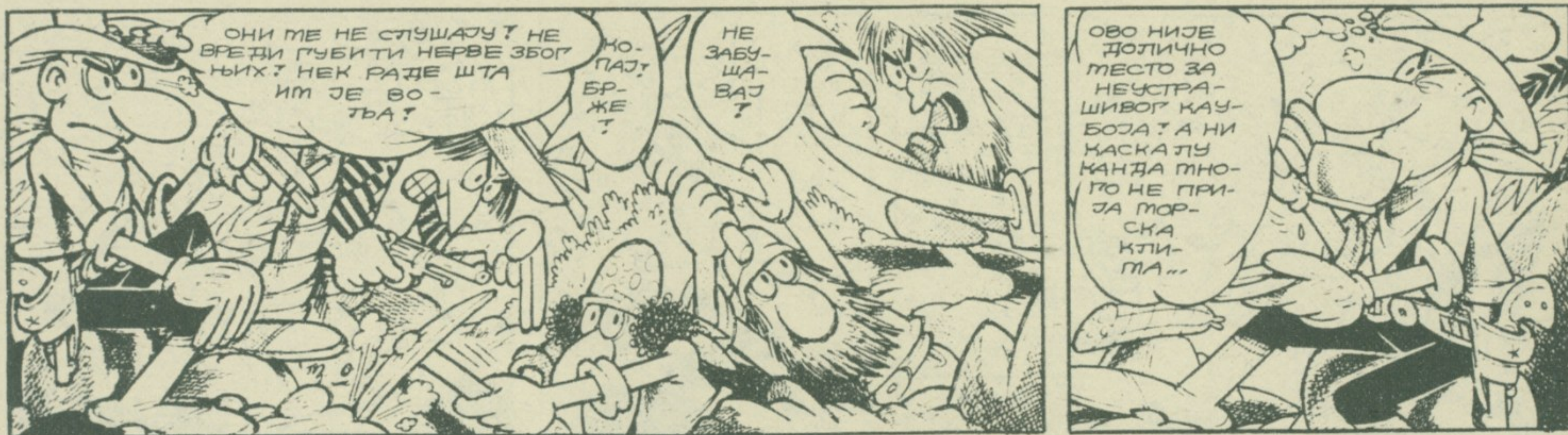

КОКО БИЛ: НА ПИРАТСКОМ ОСТРВУ 2.

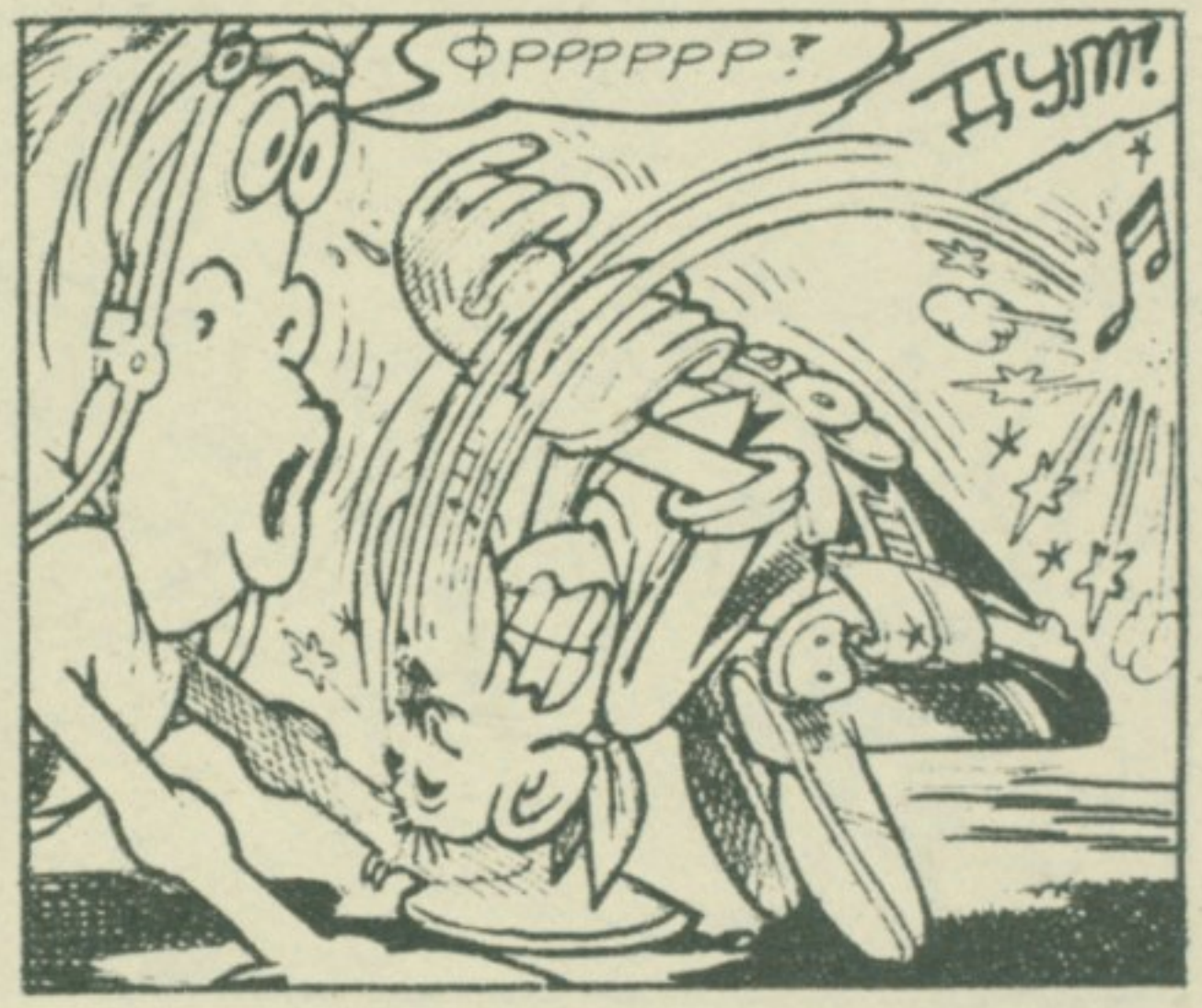
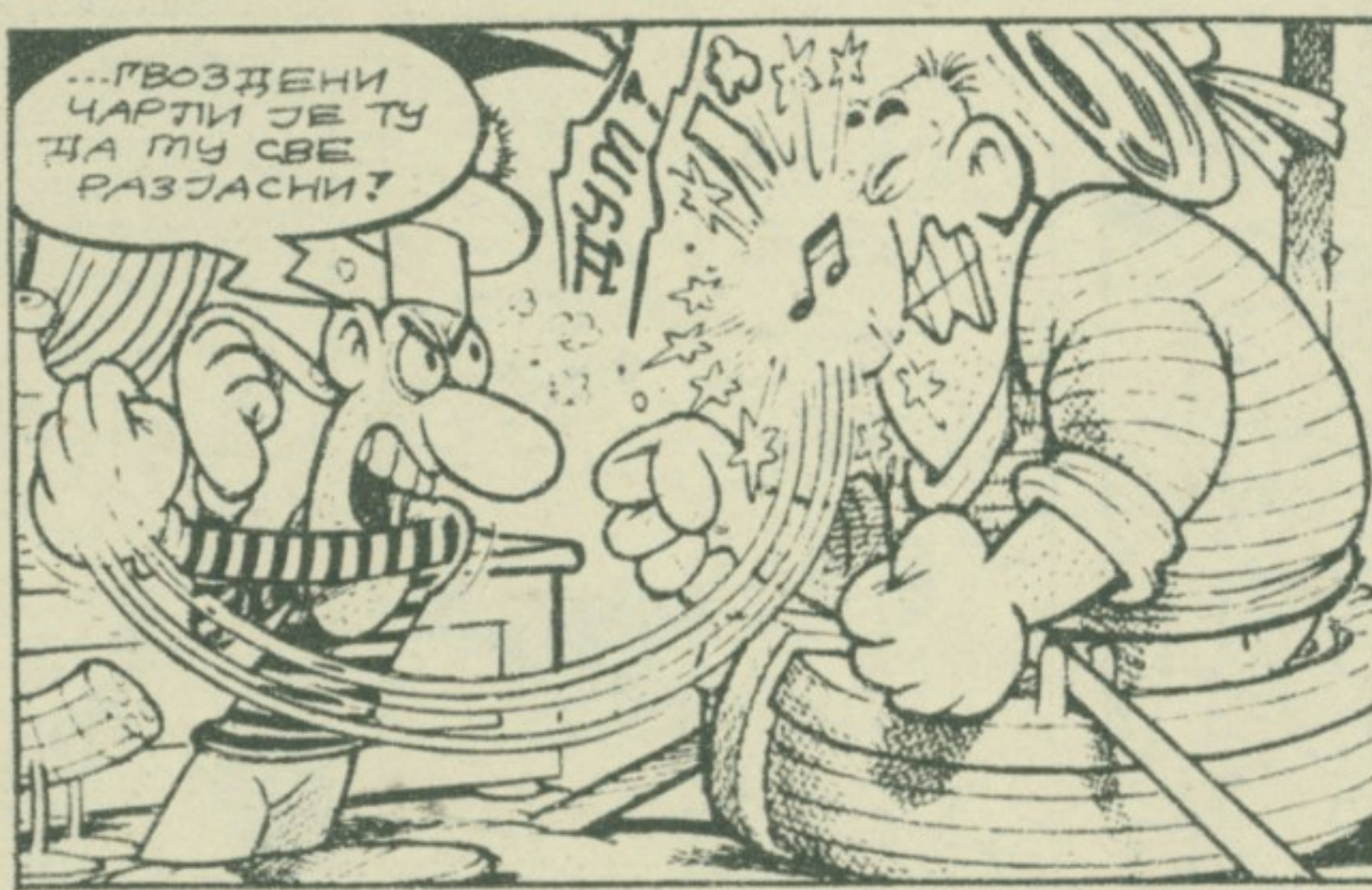
КОКО
БИЛ:

НА ПИРАТСКОМ ОСТРВУ 2.

КОКО
БИЛ:

НА ПИРАТСКОМ ОСТРВУ 2.

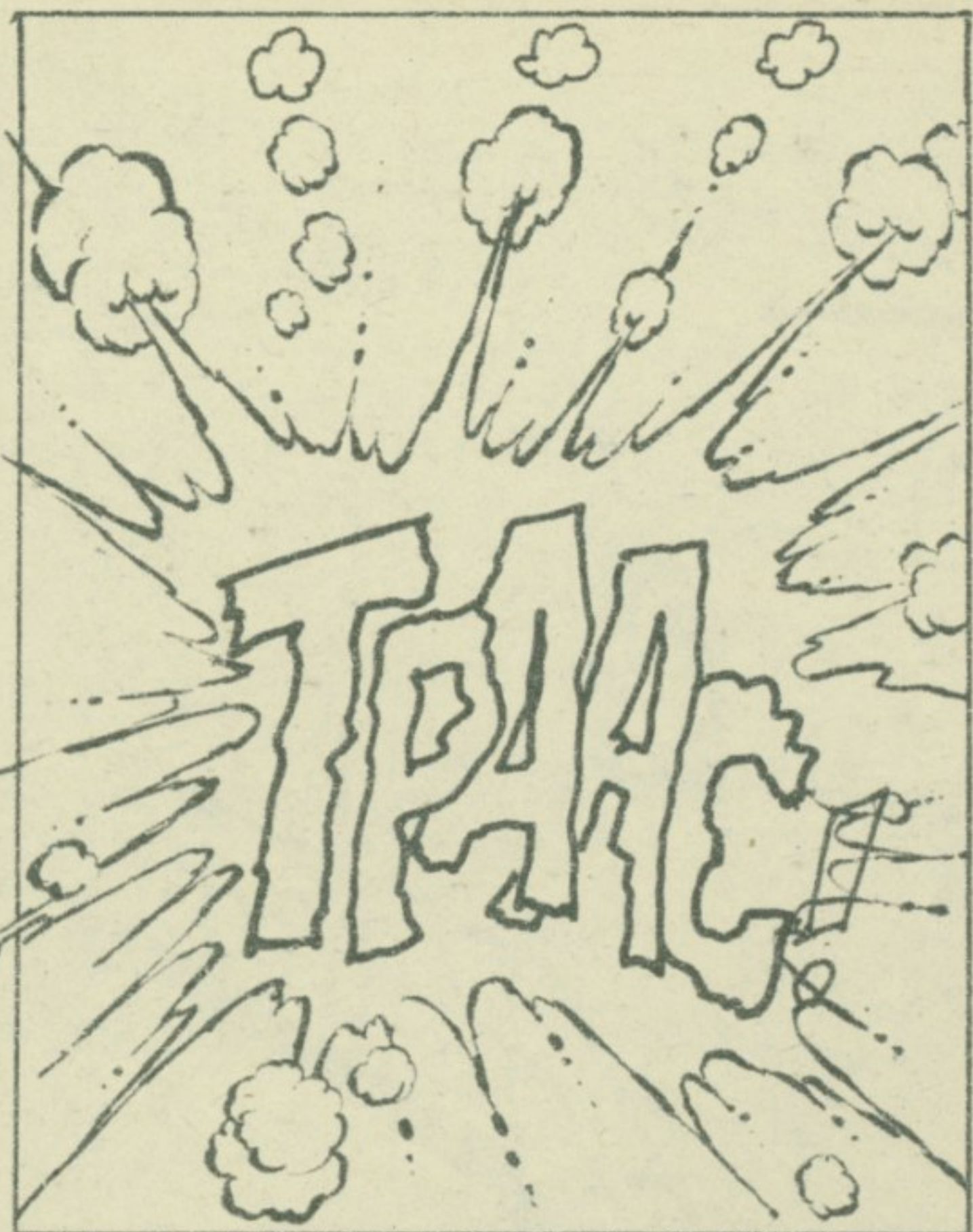
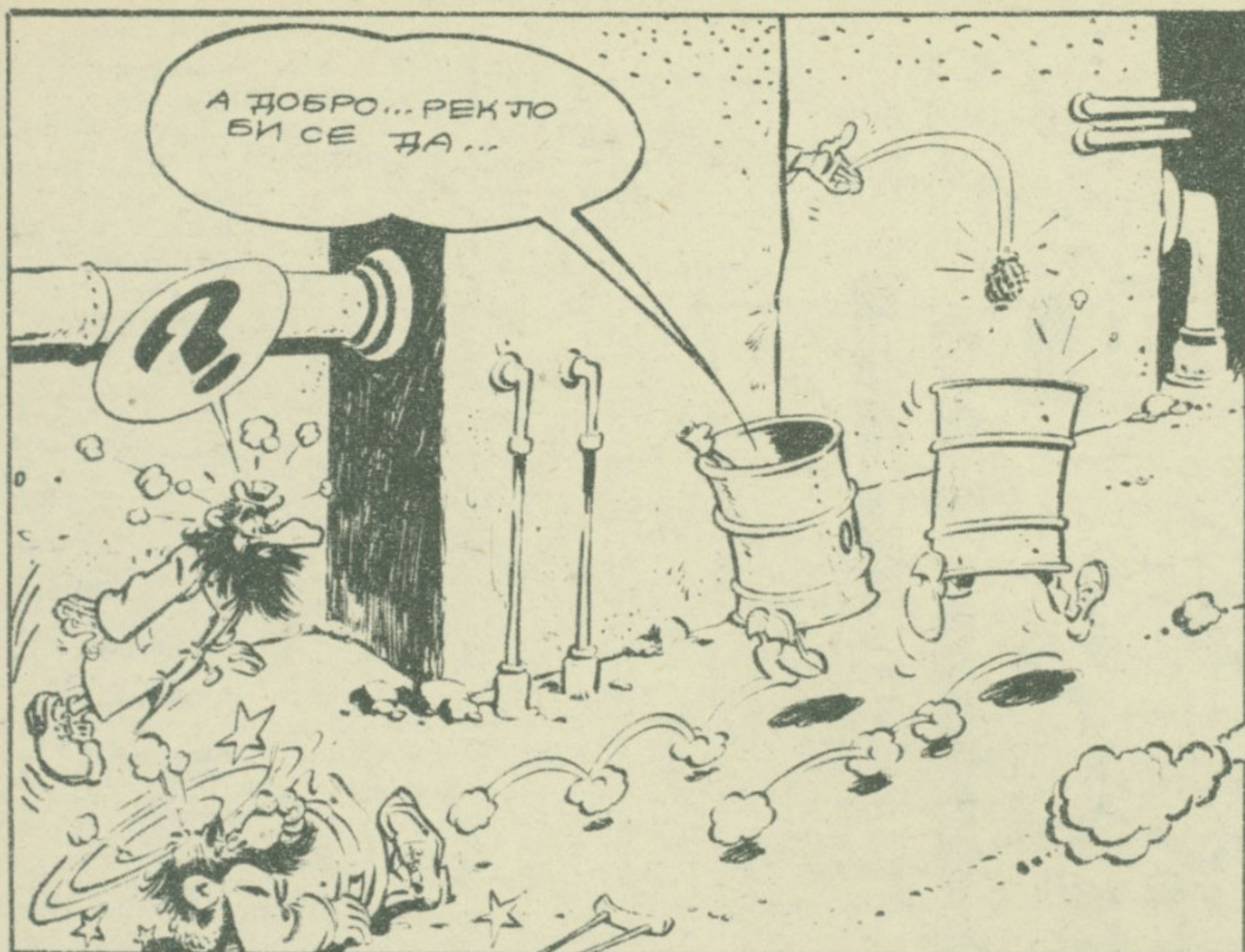

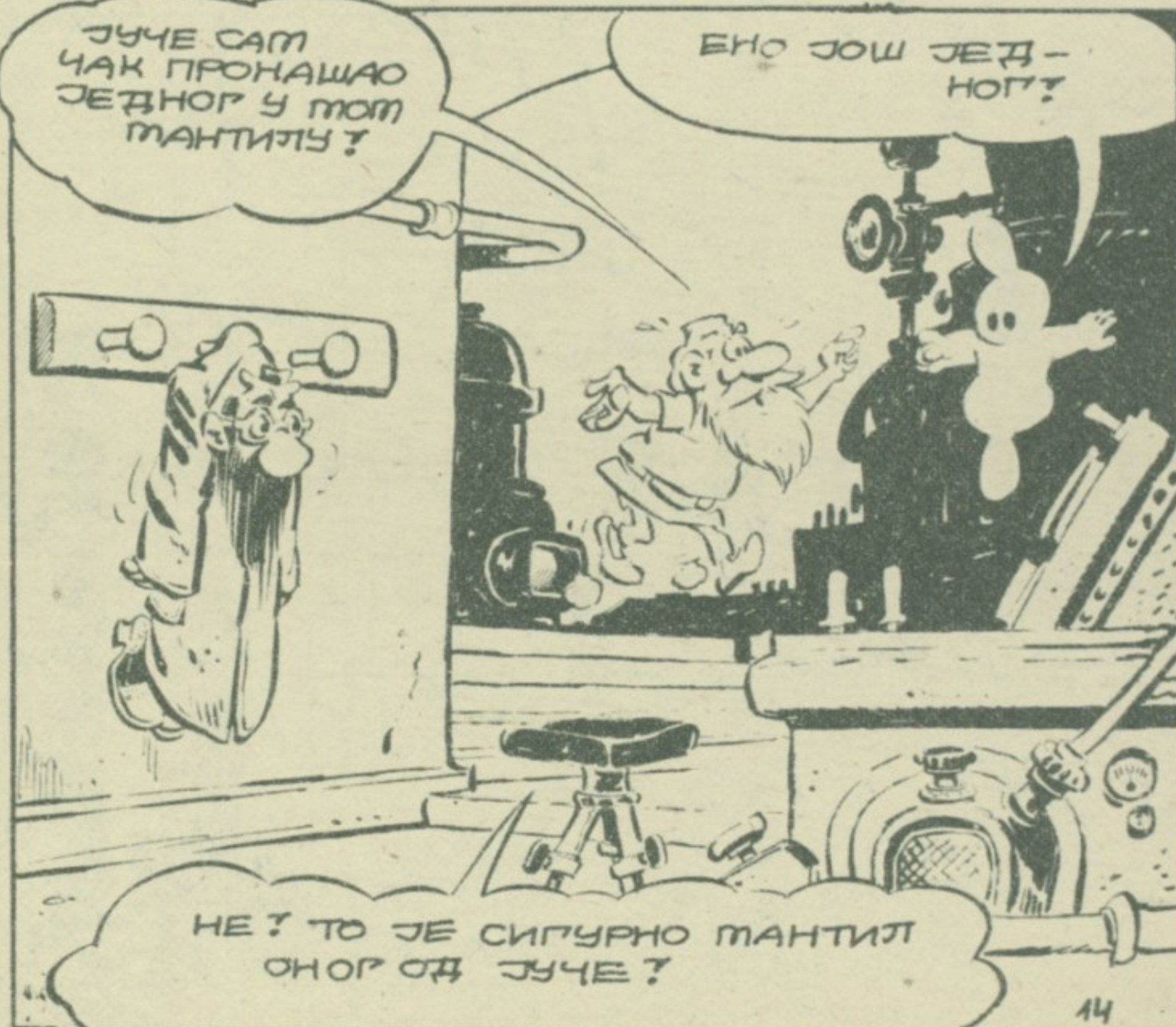
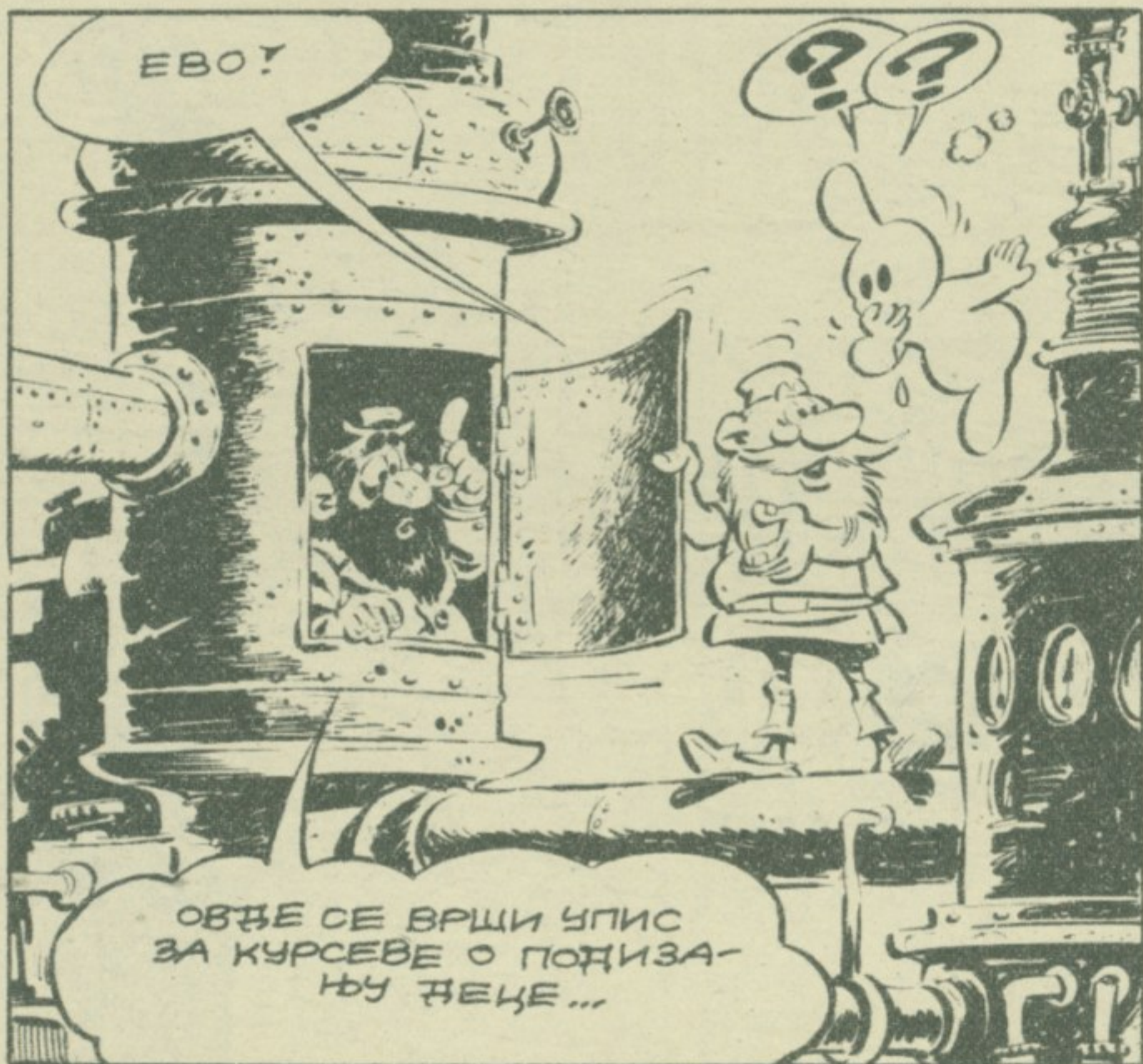
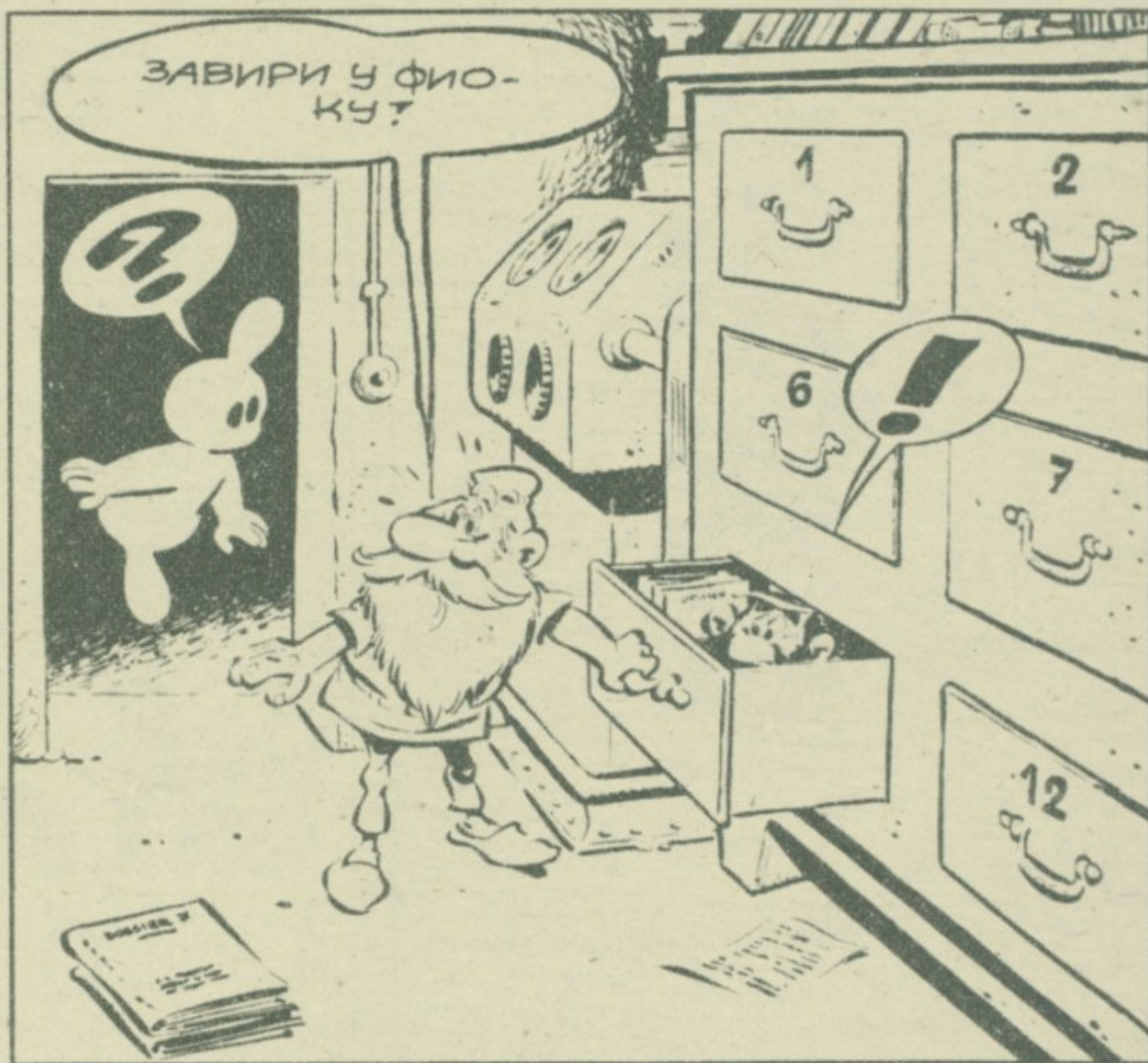
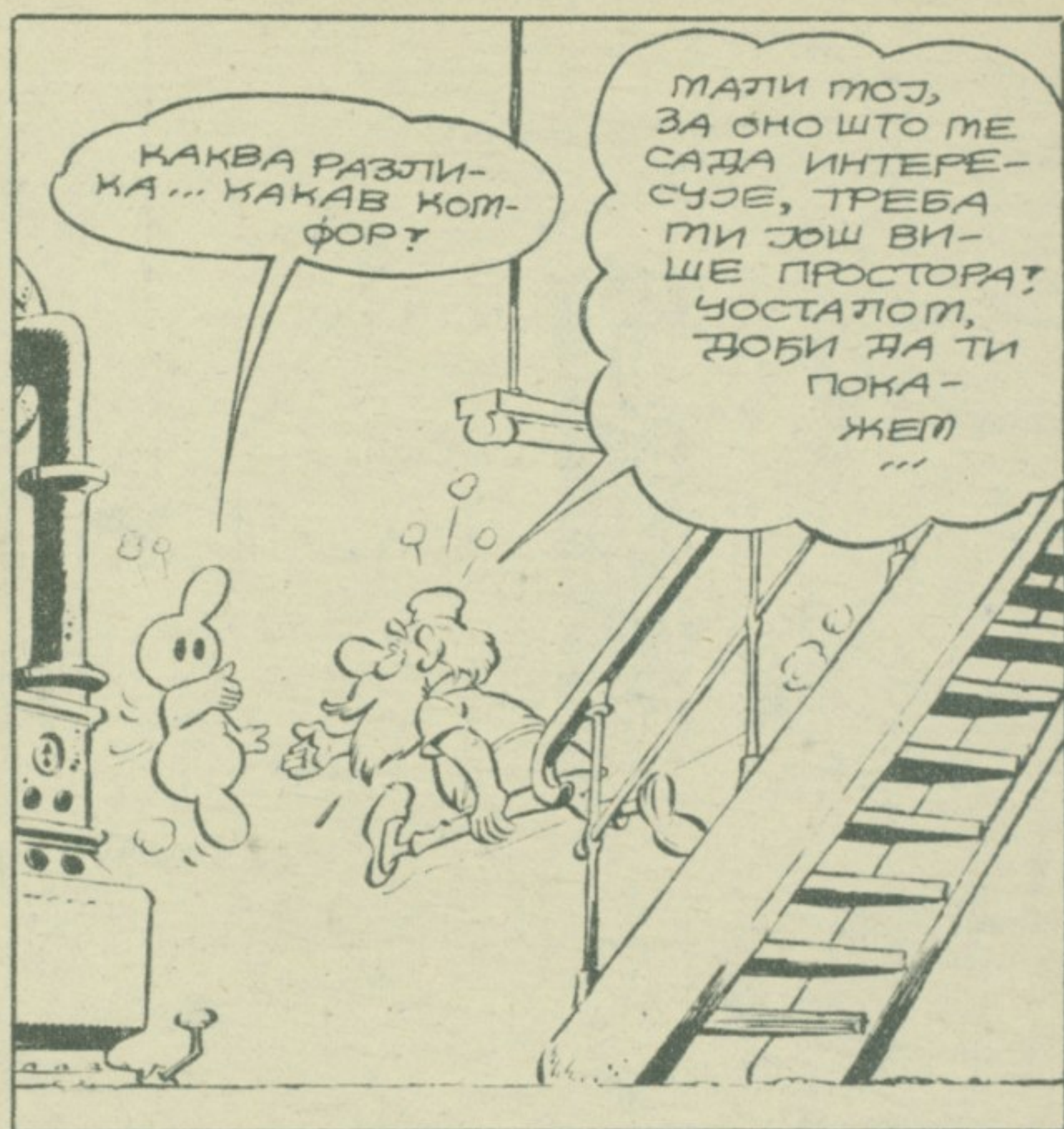
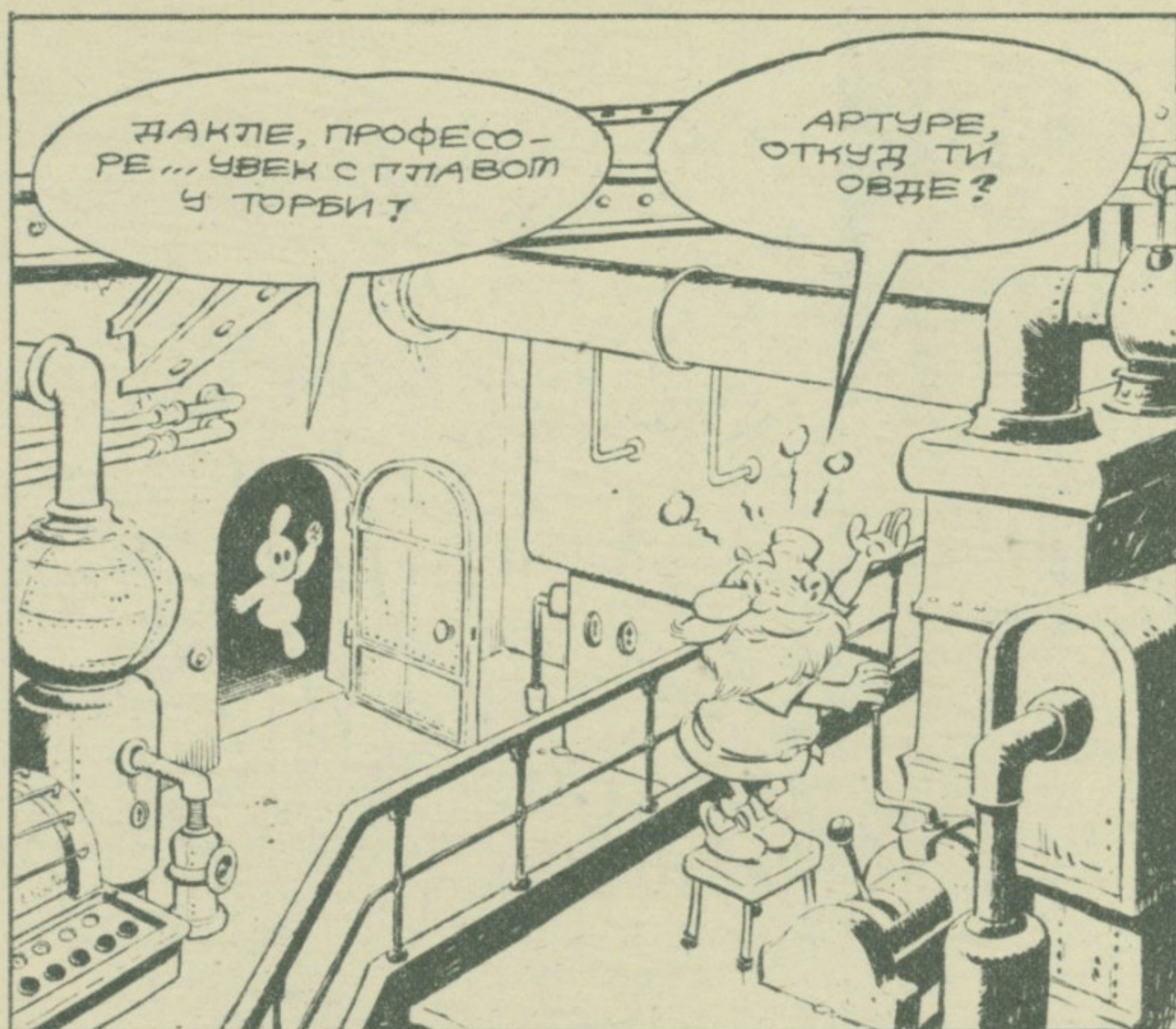
АРТУР,
ЧЕСТАШНИ
ДУХ:

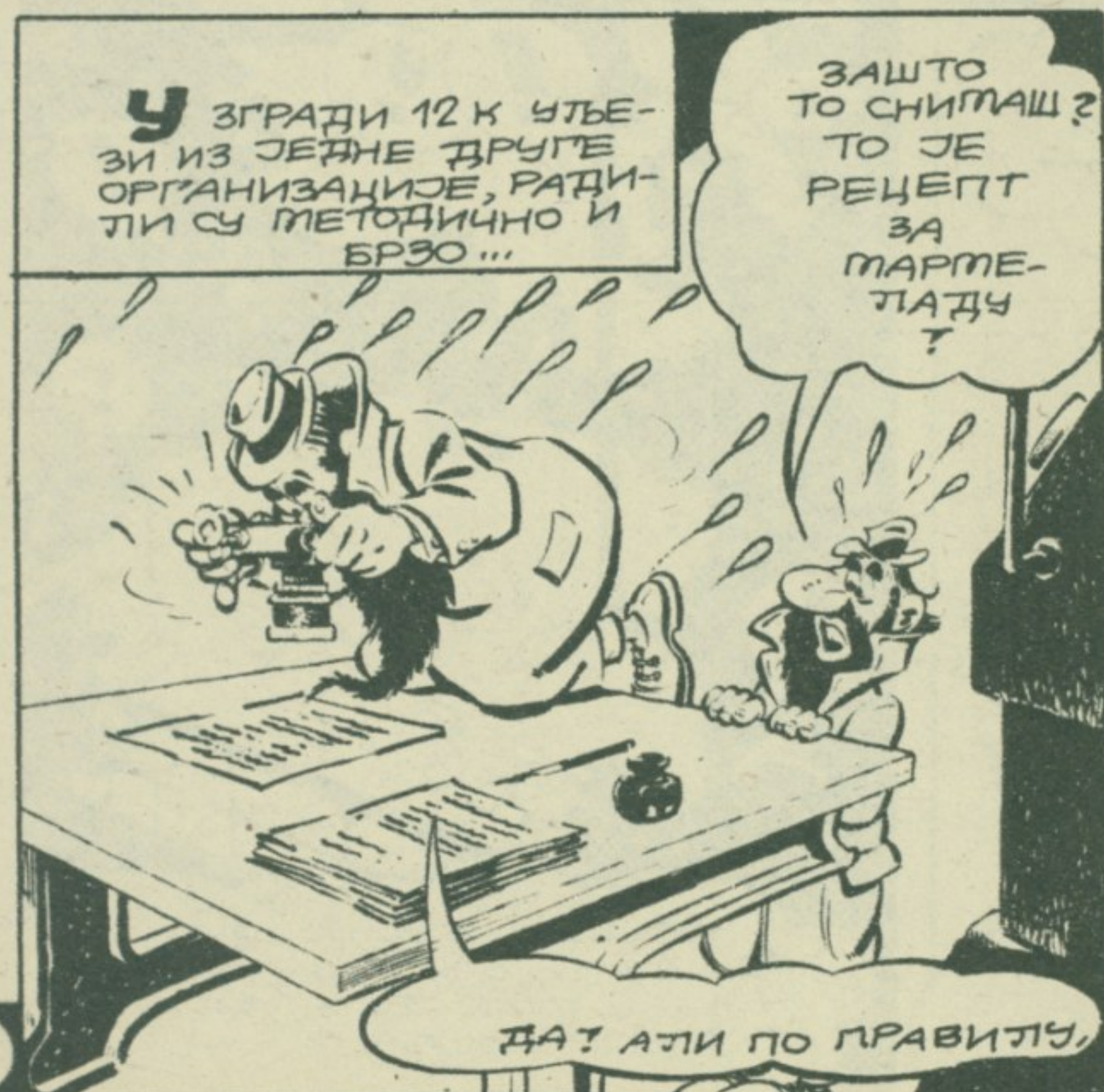
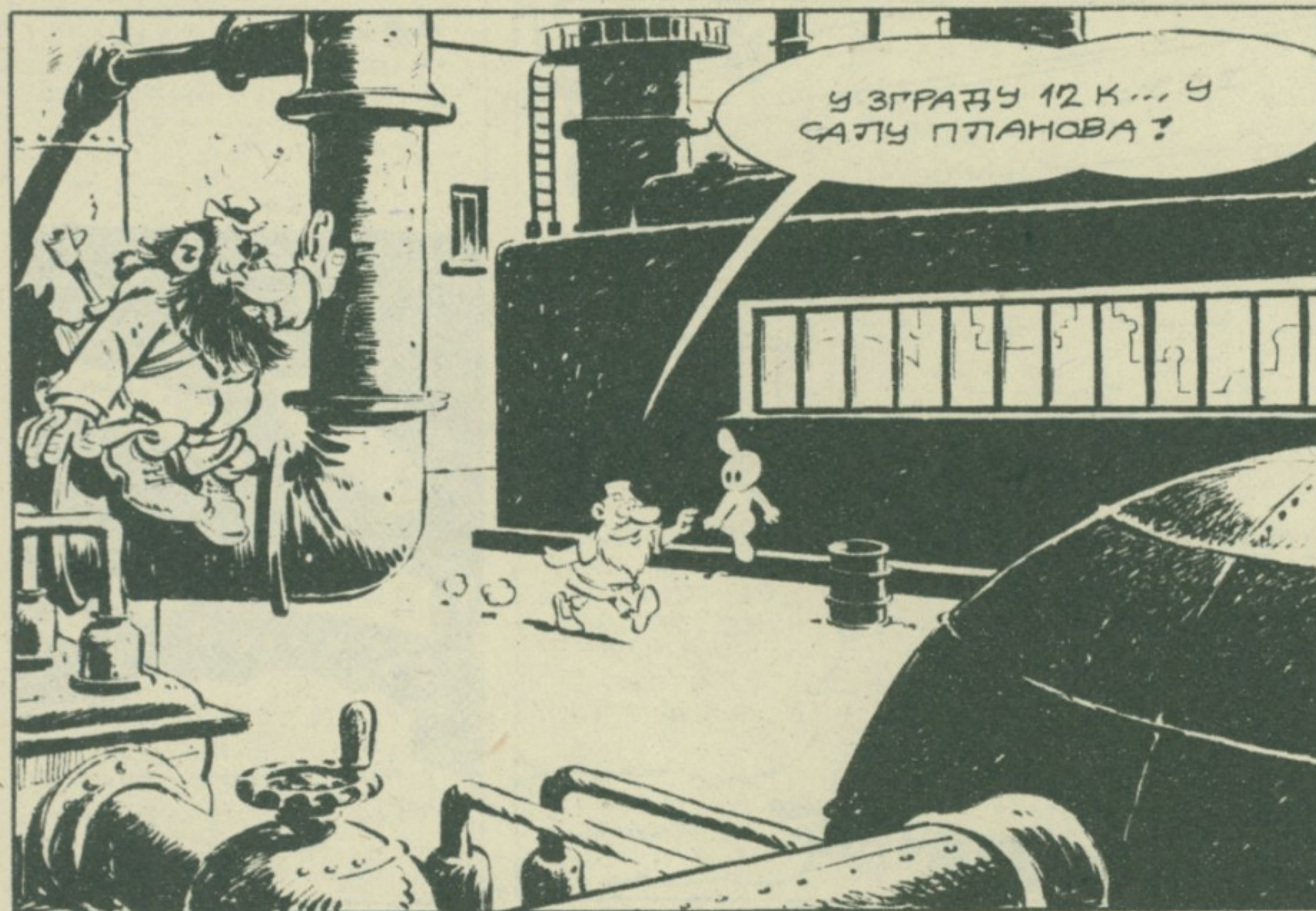
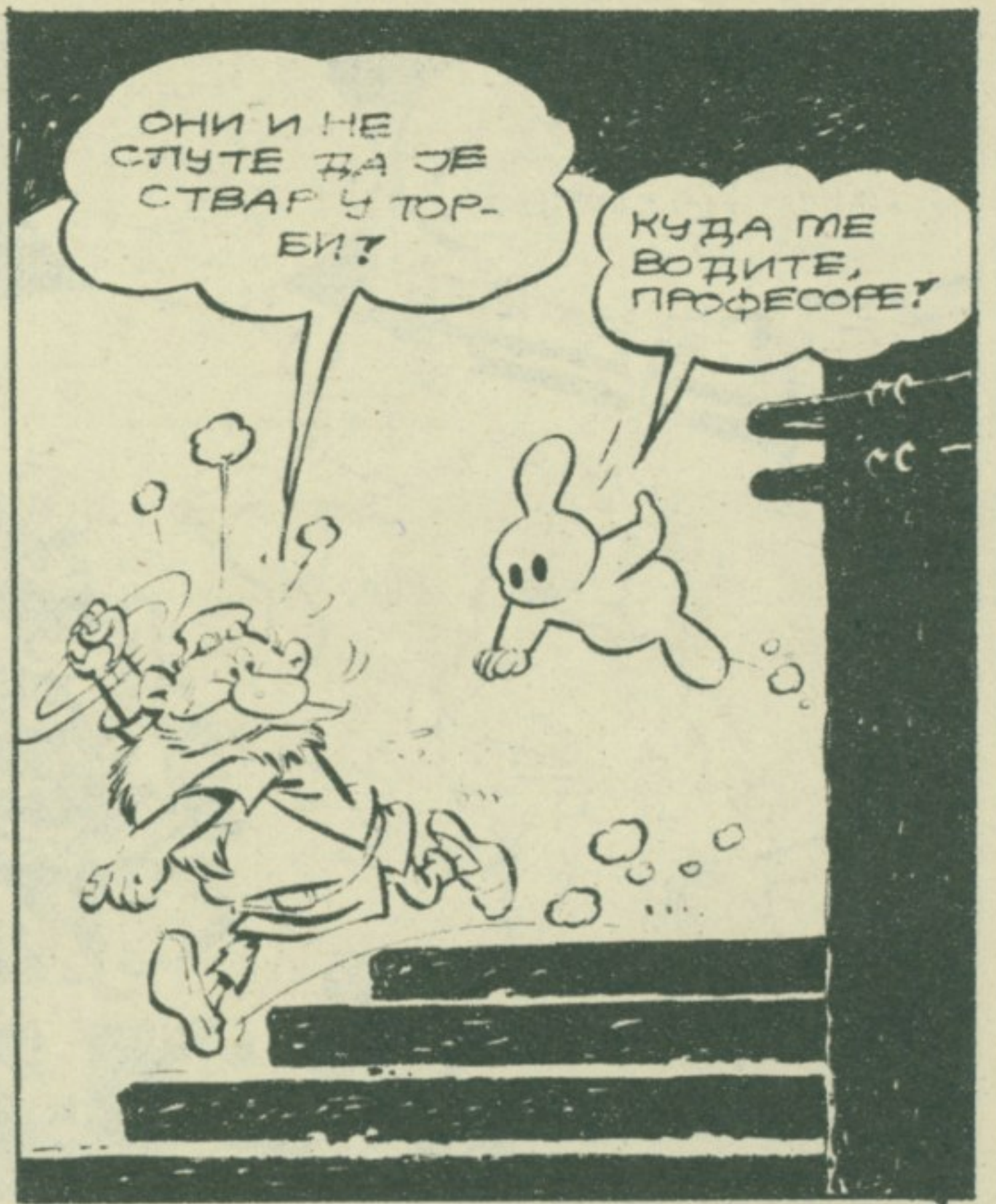
ТАЈАНСТВЕНО ГОРИВО

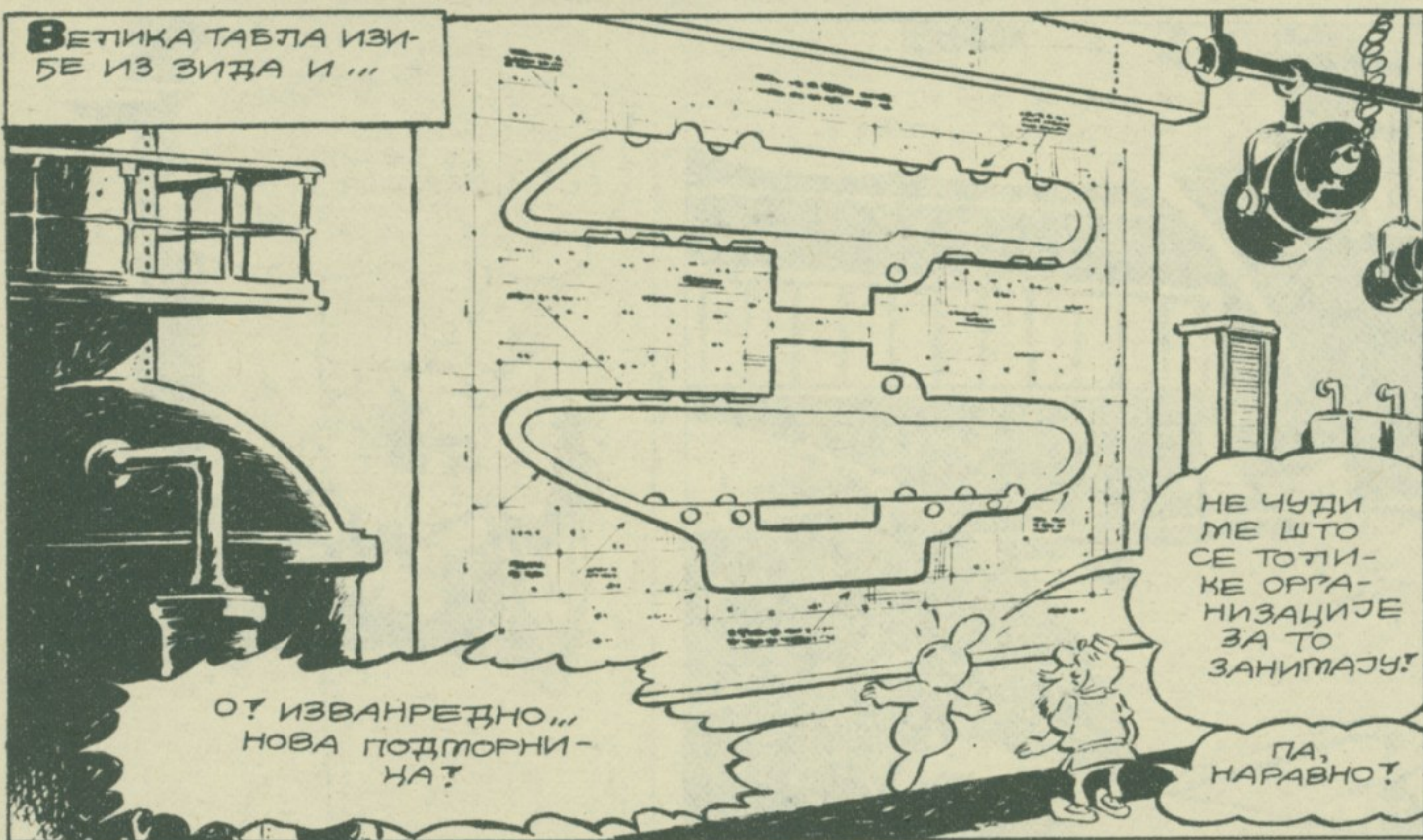
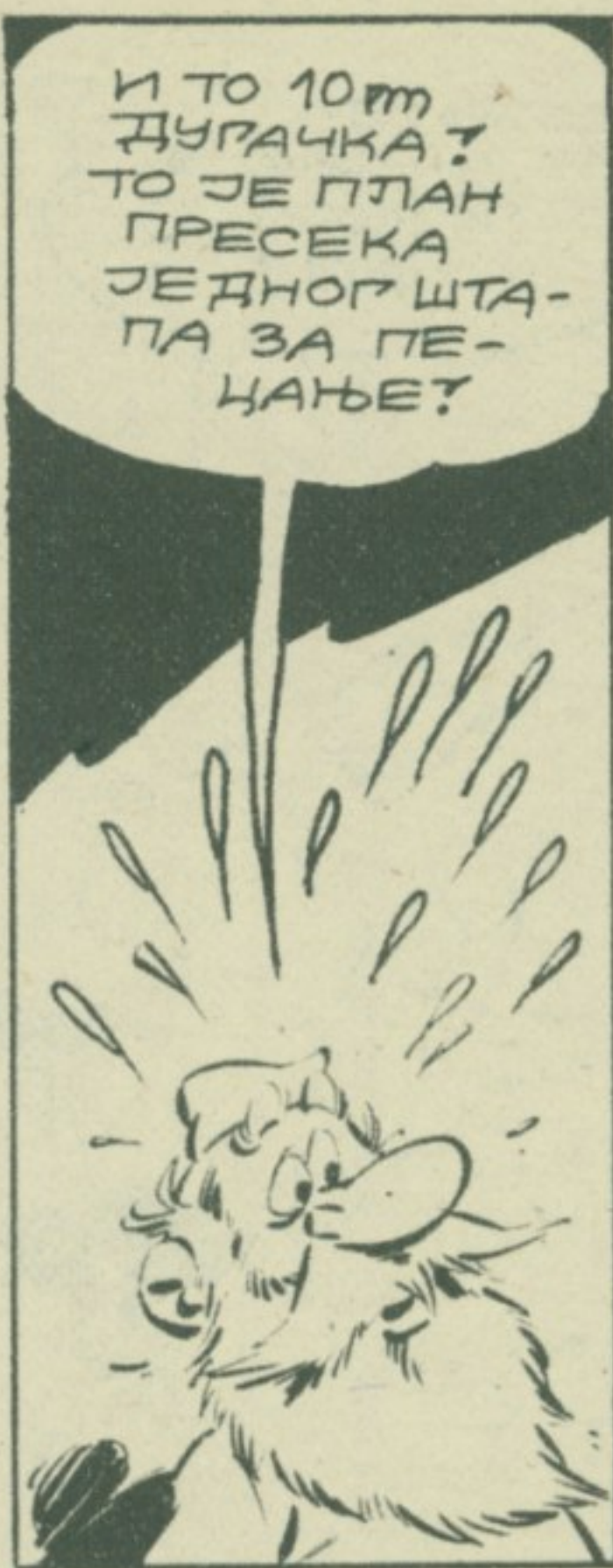
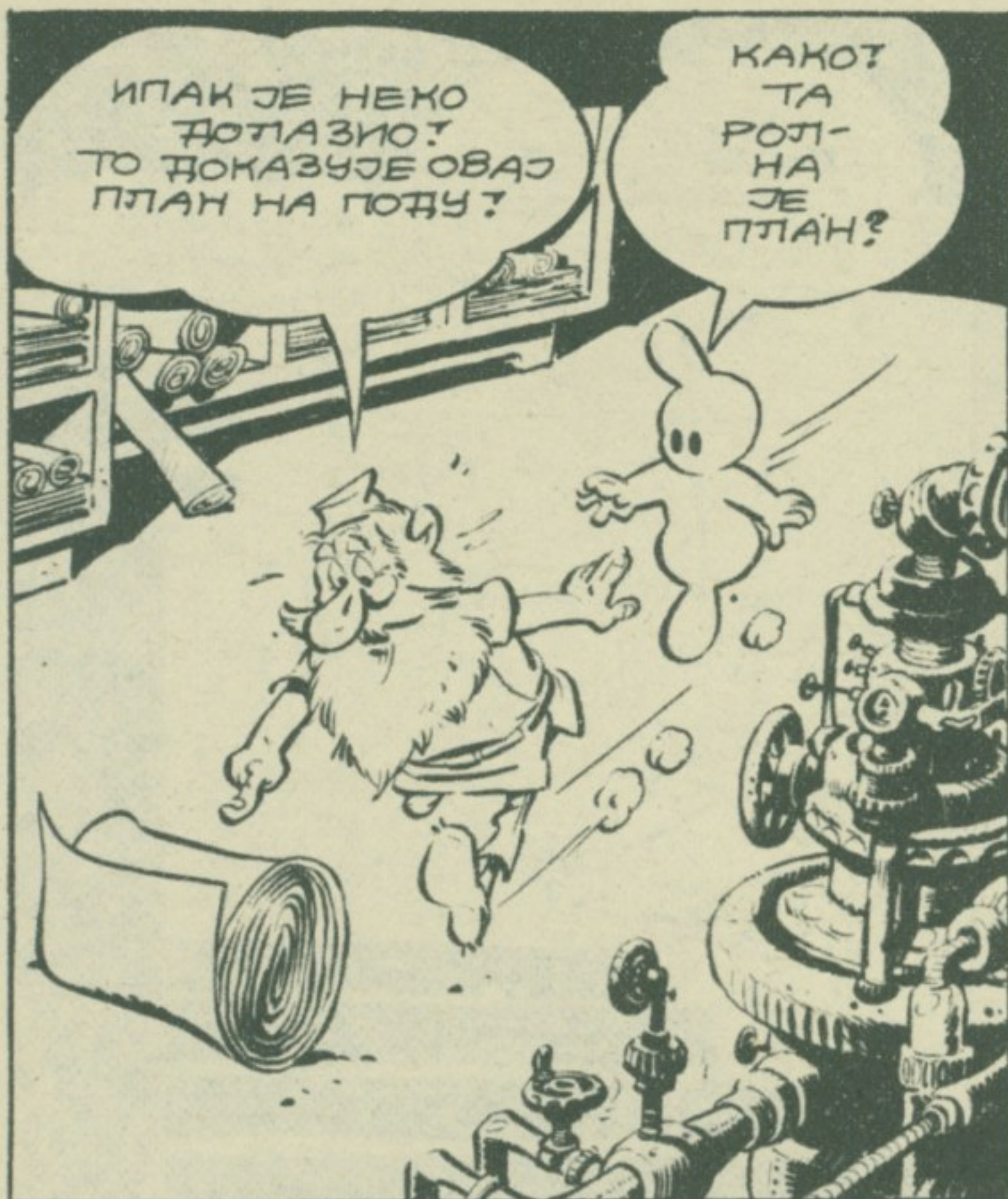

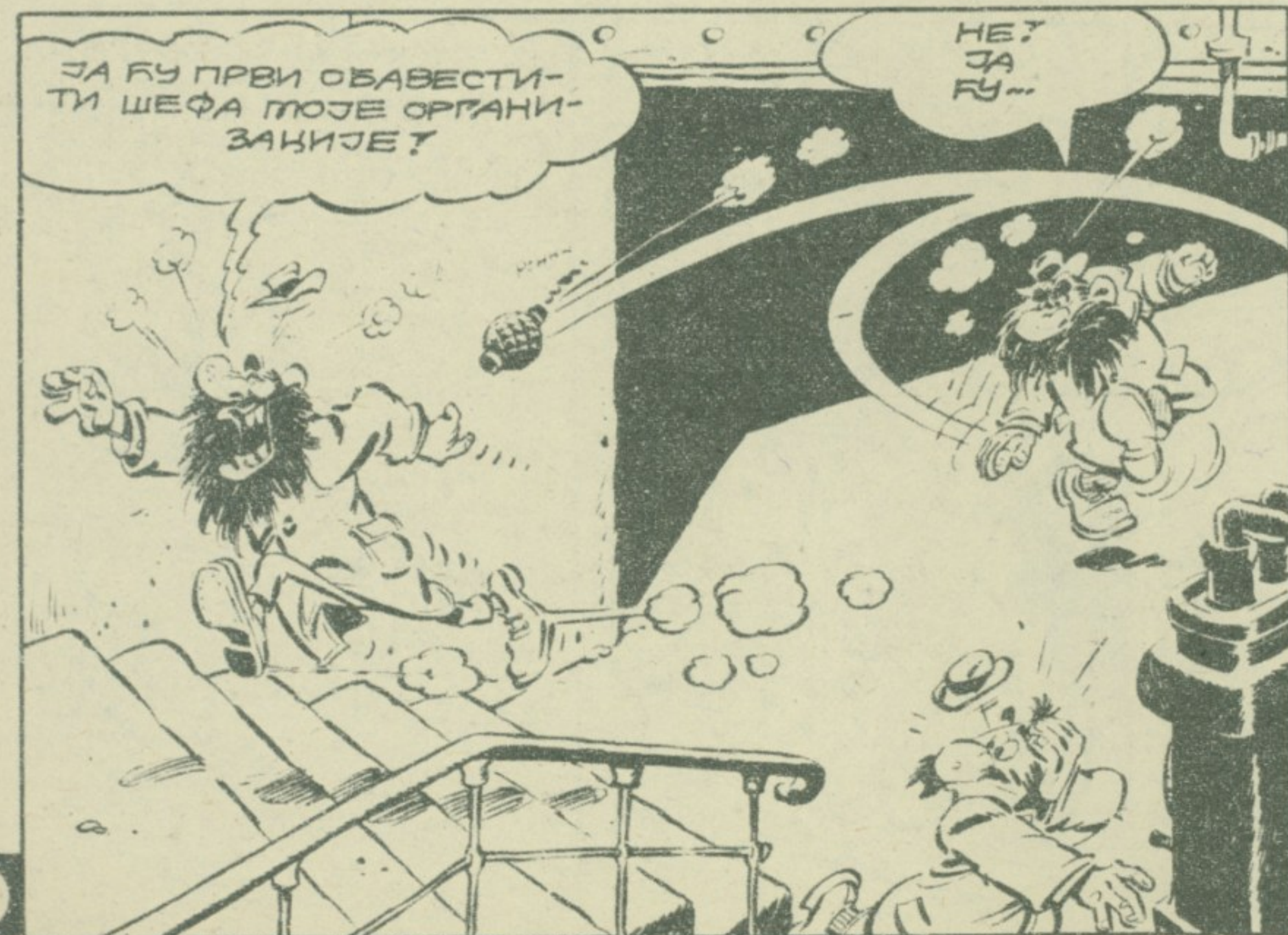
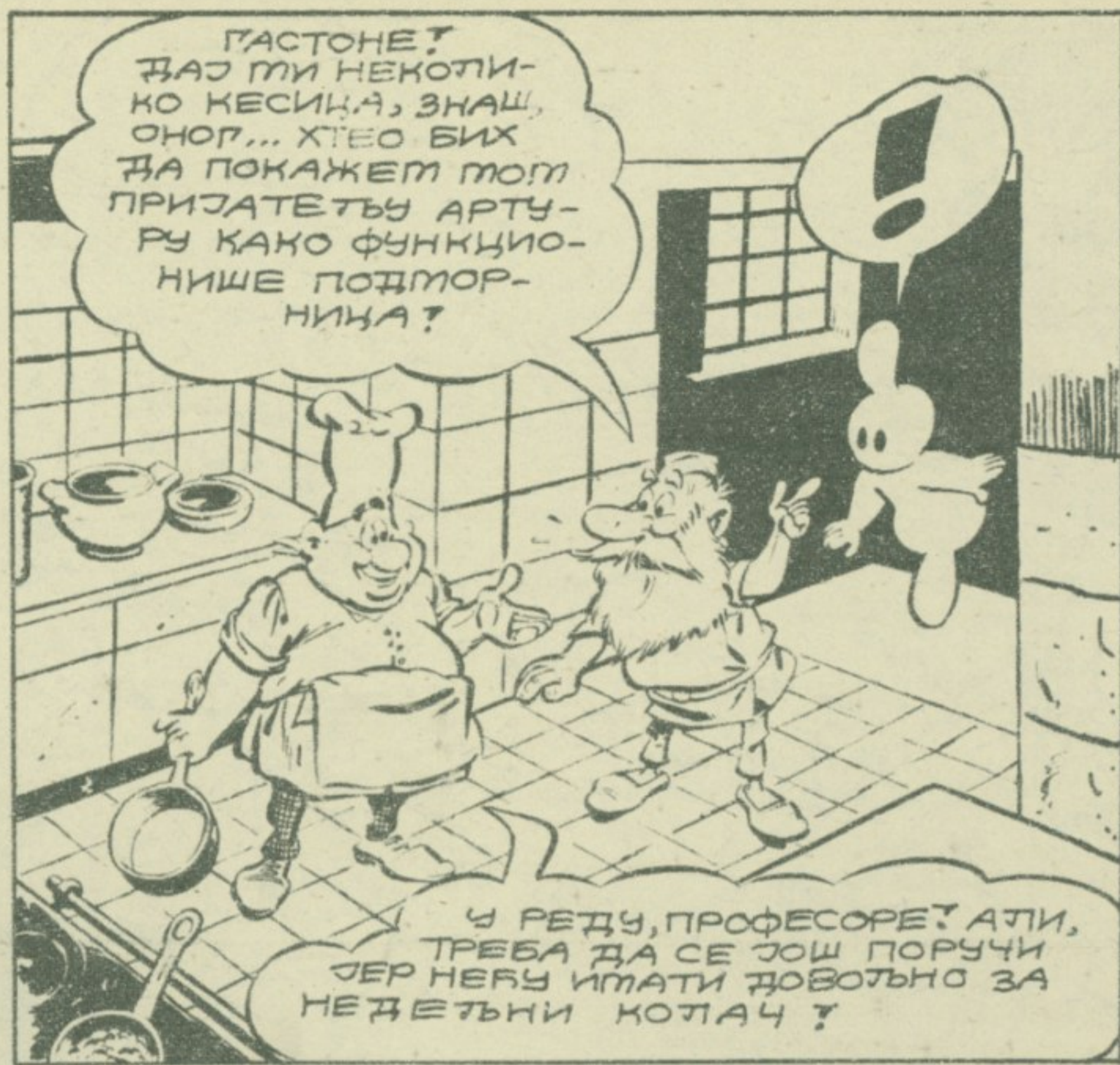
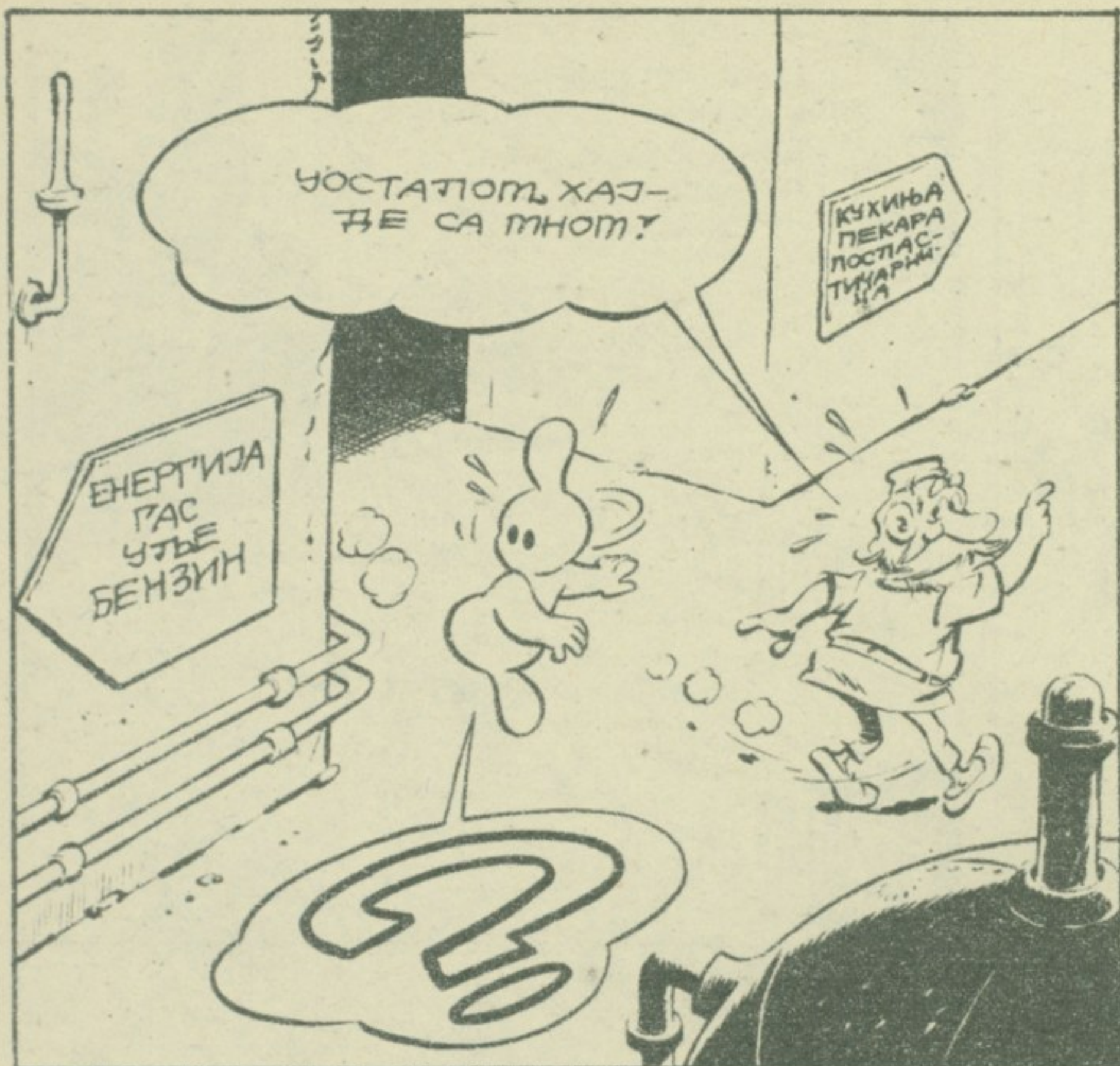

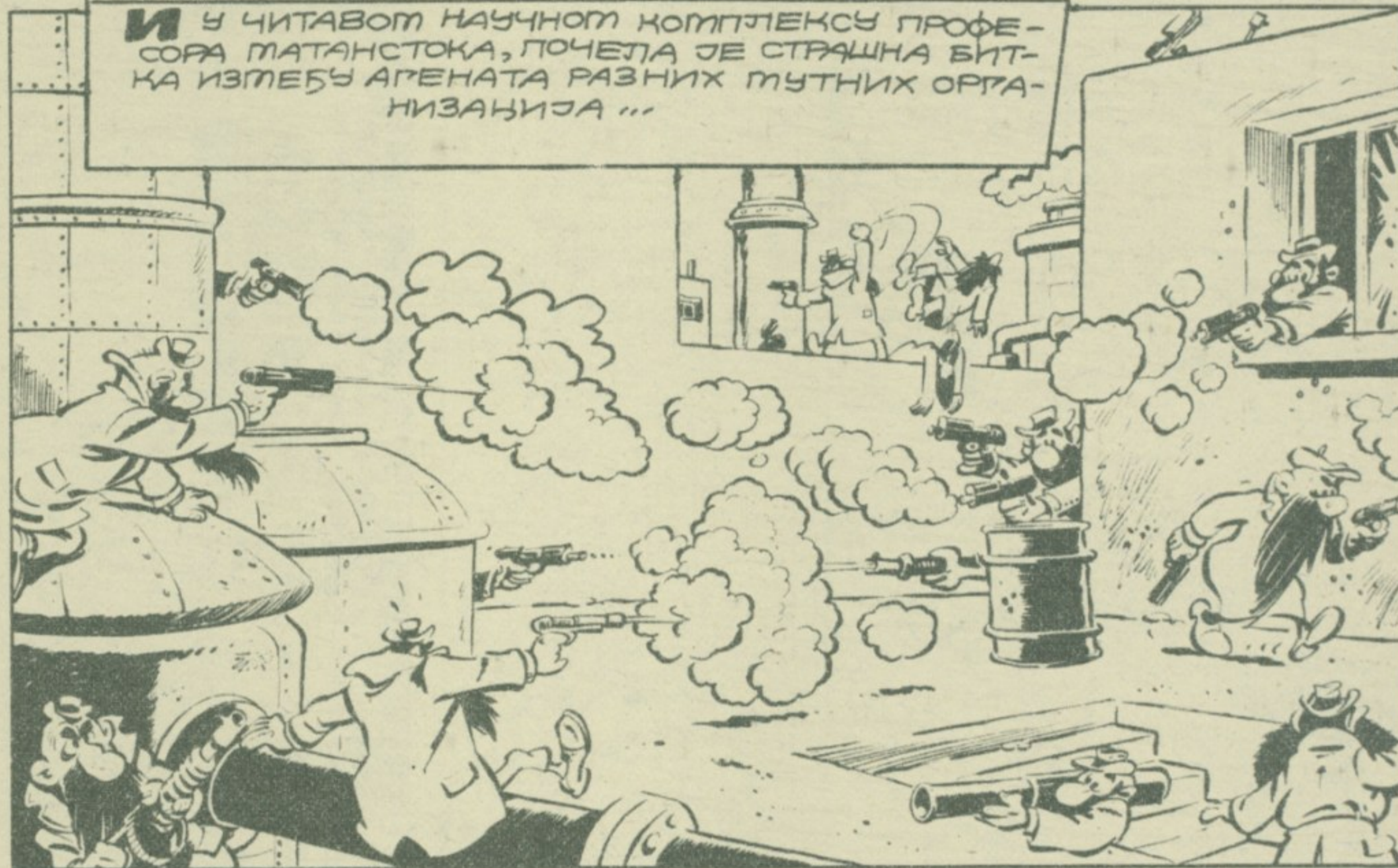

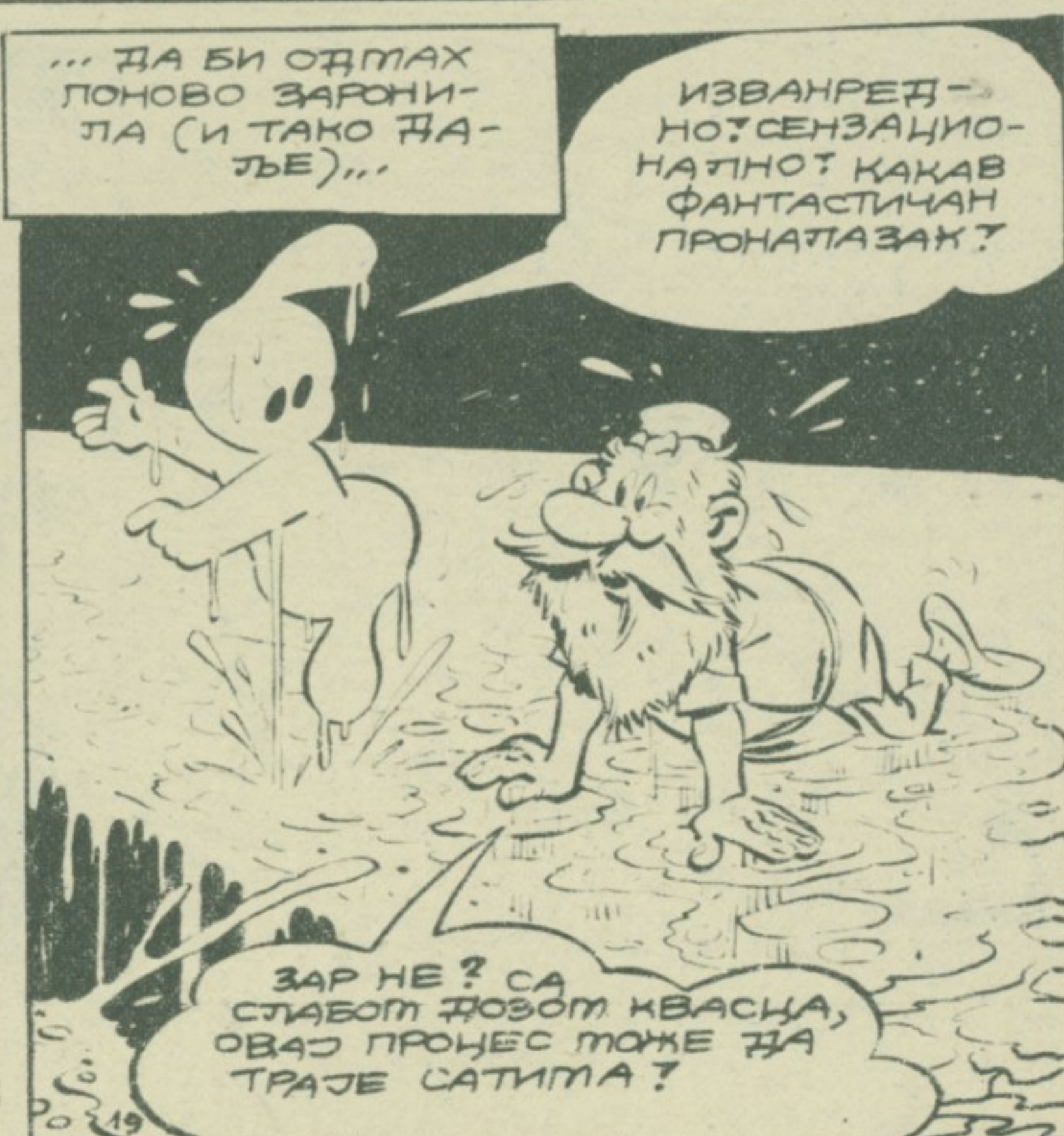
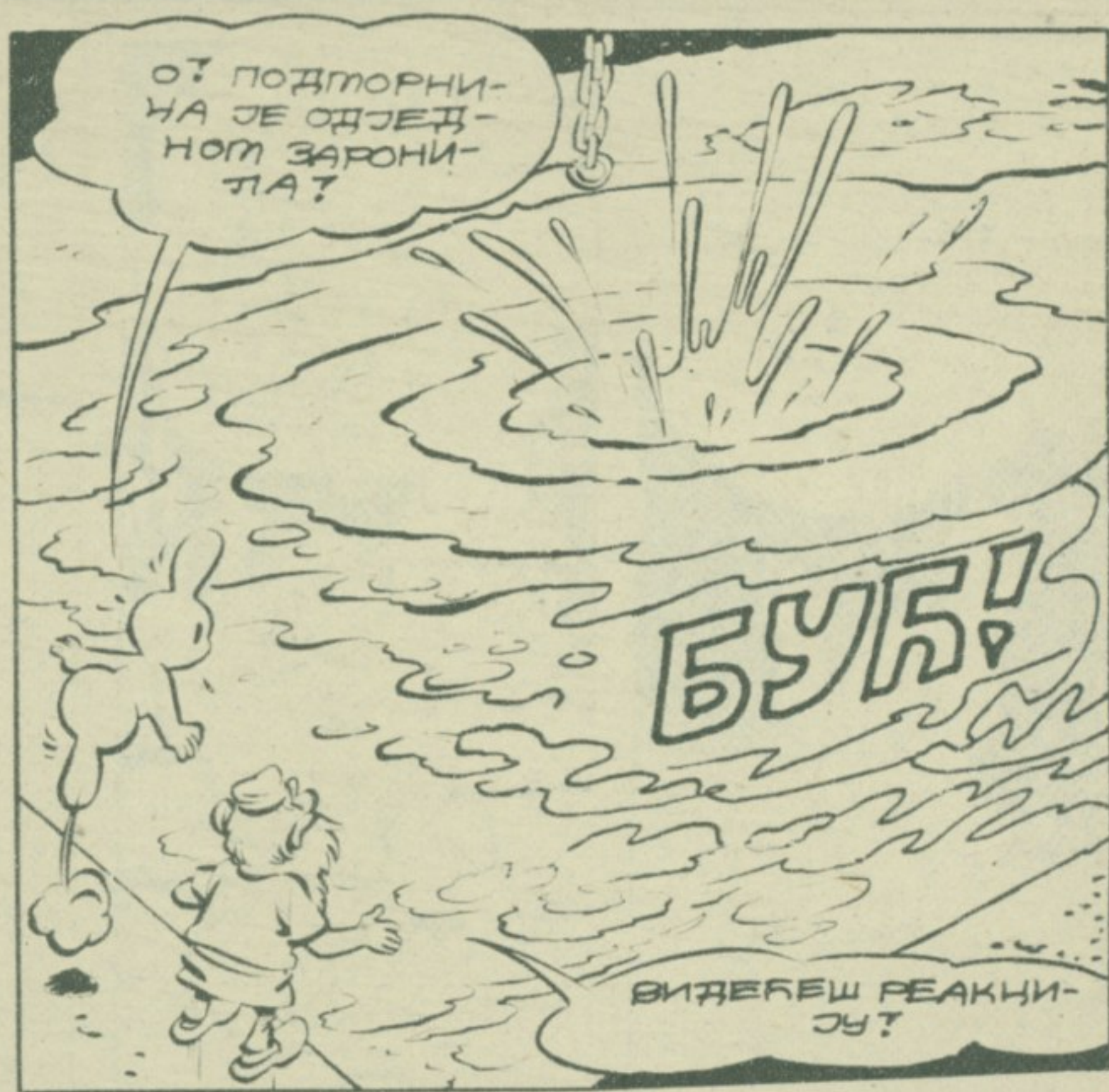
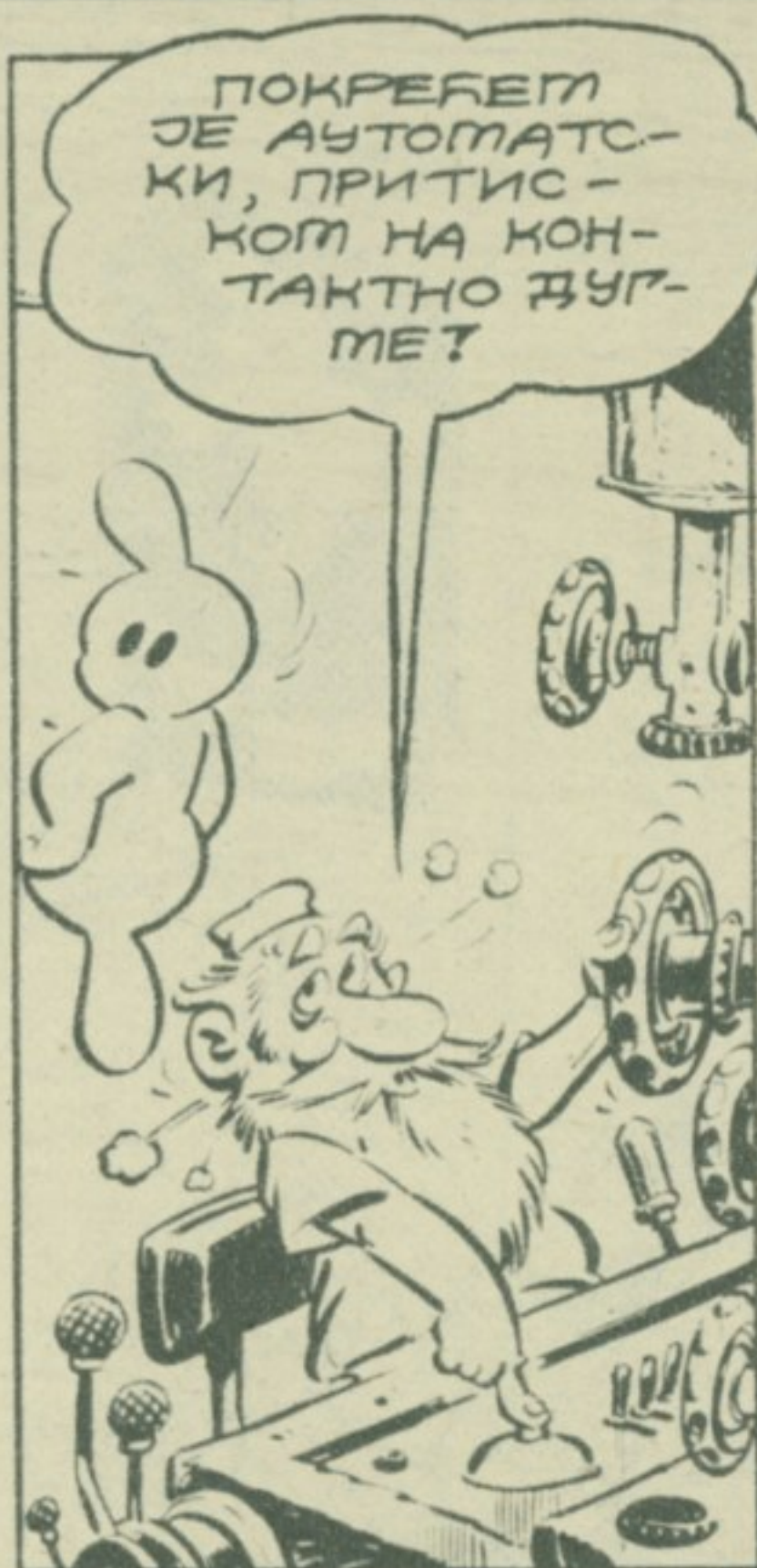
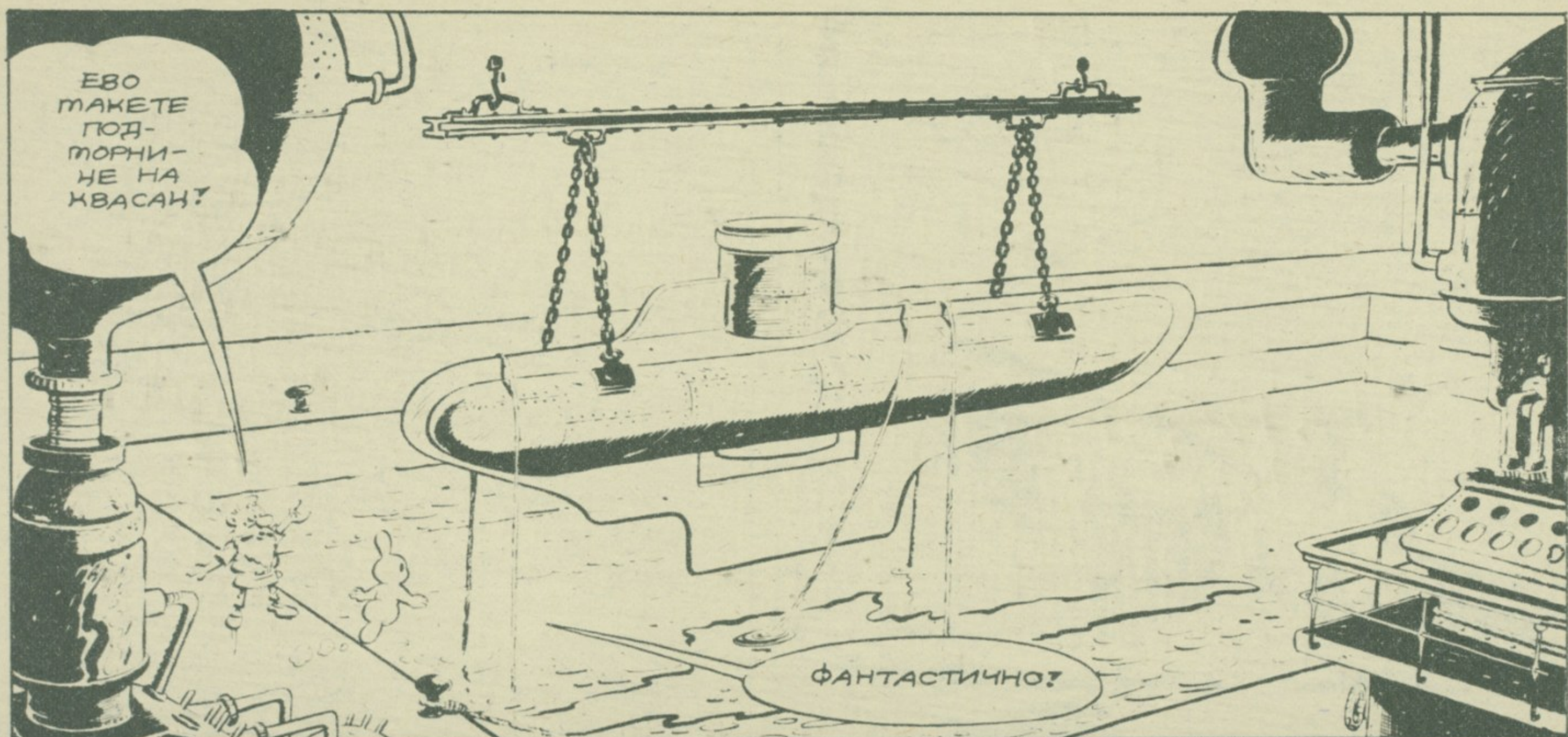

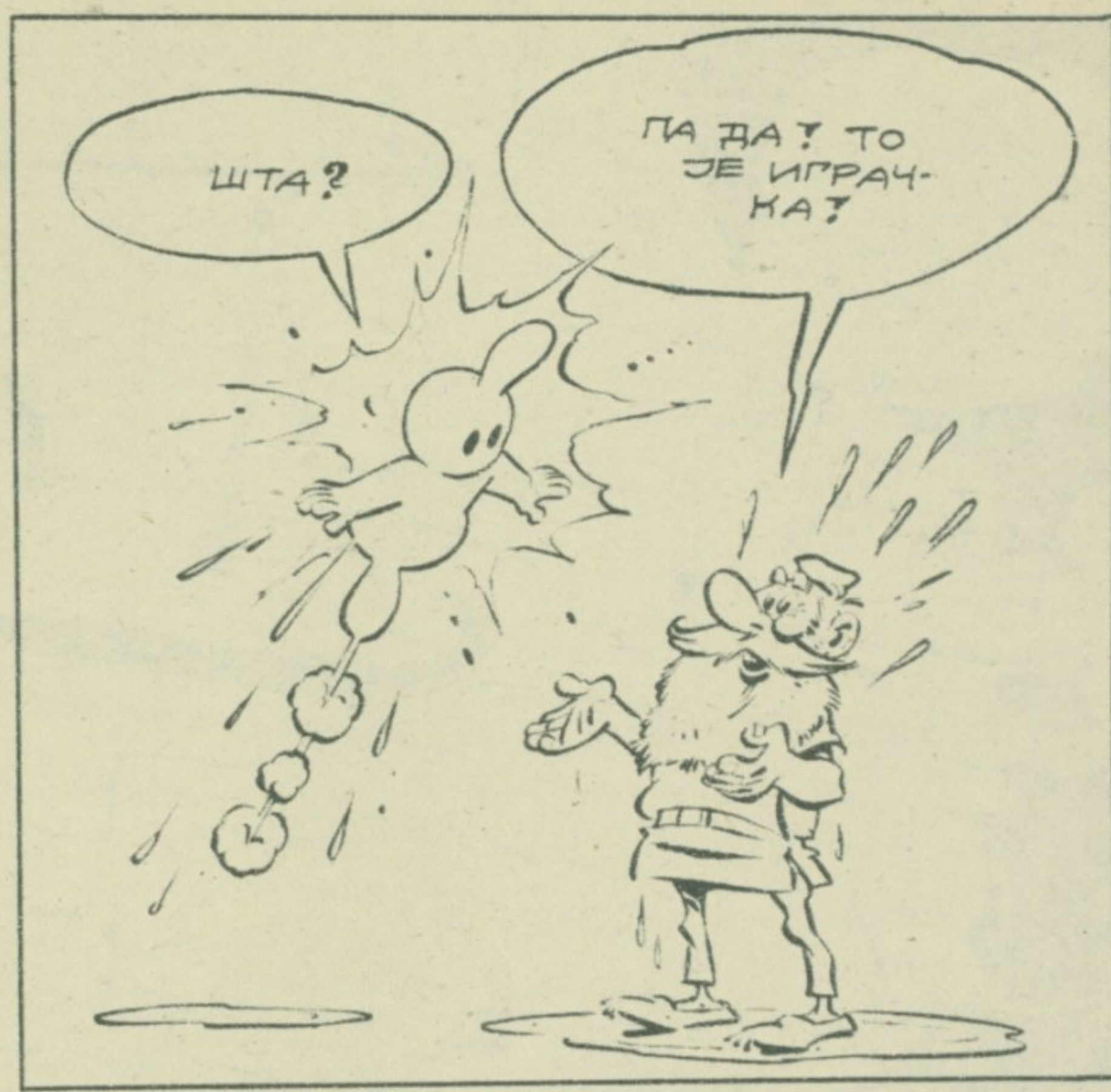

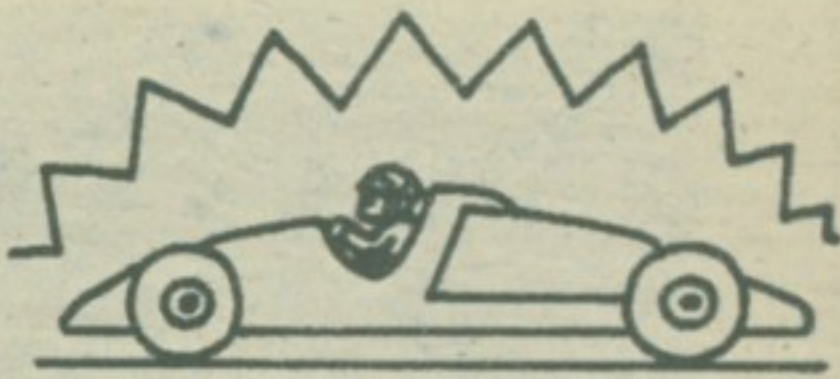

МЛАДИ СТАРАЦ

Ускоро ће поново заблисати
тркачка кола, својевремено
највећи изазов конструктора
Фердинанда Поршеа.

Аустријанац Фердинанд Порше имао је Конструкторски биро у Штутгарту и обиље идеја, али је стално кубурио с новцем. Сасвим други проблем притискао је поједине произвођаче аутомобила у Немачкој, пре свега ДКВ-а, Хорха, Вандерера и Аудија. Мука се звала мала серија, односно ограничена производња. Видећи да такви какви су неће далеко стићи, они су одлучили да се удруже у концерн. Тако је настао „Ауто Унион“. Ништа необично рекло би се, то се и данас чини свугде у свету, и уопште какве везе има Порше с тим удруживањем?

Одговор пружа прича о једном аутомобилу која управо и почиње са почетком „Ауто Униона“. Аутомобил није обичан већ тркачки. Истина, Порше није први направио таква кола, у то време трке су се увелико одржавале, па, ипак, када је 1932. године Међународно удружење аутомобилских клубова сачинило нормативе за аутомобиле који желе да учествују на трци за Гран при 1934, аустријски конструктор није могао да одоли. Био је то велики изазов за њега.

Дан за даном је пролазио а Порше није избијао из бироа и најзад конструкционо решење нових тркачких кола нашло се на папчру.

НА ТРЦИ СЕ НЕ КОЧИ!

Предвиђене нормативе, а основни је био да аутомобил за трку не сме да буде тежи од 750 кг без горива, уља, хлађења и гума. Порше је с лакоћом испунио, иако је његов мотор имао 16 цилиндара! И не само то: предње вешање било је далеко модерније него код осталих возила, дск су амортизери представљали праву малу техничку револуцију. Мотор је развијао снагу од 295 „коња“ и налазио се на необичном месту: одмах иза возача, а испред задње, погонске осовине.

Пројект је деловао убедљиво. Међутим, новца нигде. Порше није клонуо духом. Закуцао је на врата

Овано је изгледао „ауто унион“

генералног директора „Ауто Униона“. Испод руке носио је кожно ташну набијену цртежима. Био је кратак:

— Нудим добру ствар. Ваше је да прихватите или одбијете. Ако прихватите, финансирасте израду кола и задржавате право да им дате име, конструкторско право припада мени!

Бркати Аустријанац није прећутао да су принц од Лихтенштајна и један фабрикант лекова заинтересовани за нови аутомобил, али да немају потребан новац.

Директор, иначе добар зналац аутомобила, бацио је поглед на планове и одмах прихватио понуду. Улагање је било милионско, али ако фирма стекне славу на тркама, слава ће допринети бољој продаји путничких аутомобила. Пружио је руку Поршеу и замолио га да буде на челу тима за израду нових кола.

Није прошло дуго, а пет модела било је готово. Аутомобил је добио име по концерну — „ауто унион“. Новембра 1933. започело се са пробним вожњама. Журило се како би Поршеов мезимац био представљен јавности на берлинском сајму аутомобила марта следеће године. Све је ишло како се пожелети може, осим кочница. Пробни возач ставио је замерку да кочнице брзо хватају и да су „тврде“. Конструктор му је узвратио:

— На трци се не кочи, већ вози! Ипак, прегледао је кочнице и унео измену.

ЈЕДЕ СУПАРНИКЕ

Поршеов тркачки аутомобил блеснуо је на сајму. Концерн „Ауто Унион“ одлучио је да га одене у „сребрну“ боју, па је она постала његов симбол.

Приређена је и трка. Гледаоци и стручњаци остали су запањени. Поршеов „сребрњак“ грабио је круг за кругом у уједначеном темпу. Возач супарничке фирме „Мерцедес“ стењас је за њим!

Готово незапажен, Порше је стајао по страни и штоперцом мерио време. На његовом озбиљном лицу није се видела радост. До краја трке „ауто унион“ је постао троструки рекордер: са максималном брзином од 217, просечном брзином у једном кругу од 200 и брзином у пролазу од 217,018 км на час!

На првој већој трци 27. маја 1934. за Велику награду Француске „сребрњак“ није имао среће. Стартовало је троја таквих кола, али су само једна стигла на циљ и то као трећа. Порше је засукао рукаве и дао се на дотеривање техничких детаља.

— Видећемо се на Нир-

бургрингу! — Често је понављао тих дана мислећи на ривала „Мерцедеса“.

Био је у праву. Касније се причало да је „ауто унион“ просто појео тада чувеног „Мерцедесовог“ возача Карачолу у Нирбургрингу.

На старт је изашло 19 возача, углавном европска елита. Било је то 15. јула 1934. Од првог круга „Мерцедес“ је гледао у задње точкове „ауто униона“. Тако је остало до краја а и у пет наредних великих међународних трка.

НЕМОЋНИ КАРАЧОЛА

Порше није седео скрштених руку. Знао је да се после сваке трке смишља и уграђује понешто ново како би се од тркачких кола извукло што више. Свако то ради, то је чинио и он. Већ за следећу сезону појачао је мотор давши му снагу од 270 „коња“. Повећао је број окретаја радилице.

И „Мерцедес“ се оштрио. Предност те фирме била је у томе што је за њу возио тада најбољи возач у Европи Карачола коме је следећа сезона донела неколико лепих победа.

За 1936. годину Порше је уградио мотор од читавих 520 коњских снага додавши поред имена „ауто унион“ ознаку — С. Те сезоне „Мерцедес“ и Карачола били су немоћни. Штавише, у трци за велику награду Швајцарске „ауто унион“ је у једном кругу постигао брзину од 2 минута 25 секунди и 5 десетина, рекорд који се држао пуних осамнаест година, све до 1954!

Није претерано рећи да је „ауто Унион“ харао на тркама. Кад је губио, губио је за точак или два. На конструкторову жалост, пад је дошао брзо. Већ 1938. године појавили су се дванаесточилиндрични мотори, еластичнији од Поршеовог. Тешка срца власници су оштећеног од борби предали музеју у Минхену.

Неко га се сетио ове године. Пословни људи у СР Немачкој закључили су да би представљао атракцију ако би му се вратио стари сјај. Уложен је новац и позван у помоћ врсни познавалац аутомобила из Беча професор Еберан. Радови на обнављању теку. Прав је нова каросерија која потпуно одговара оригиналу и доводе се у ред мотор и остали склопови.

Старац ће поново да потрчи као младић.

М. Тодоровић

ВЕЛИКА НАГРАДНА ИГРА

ДРУГО КОЛО

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

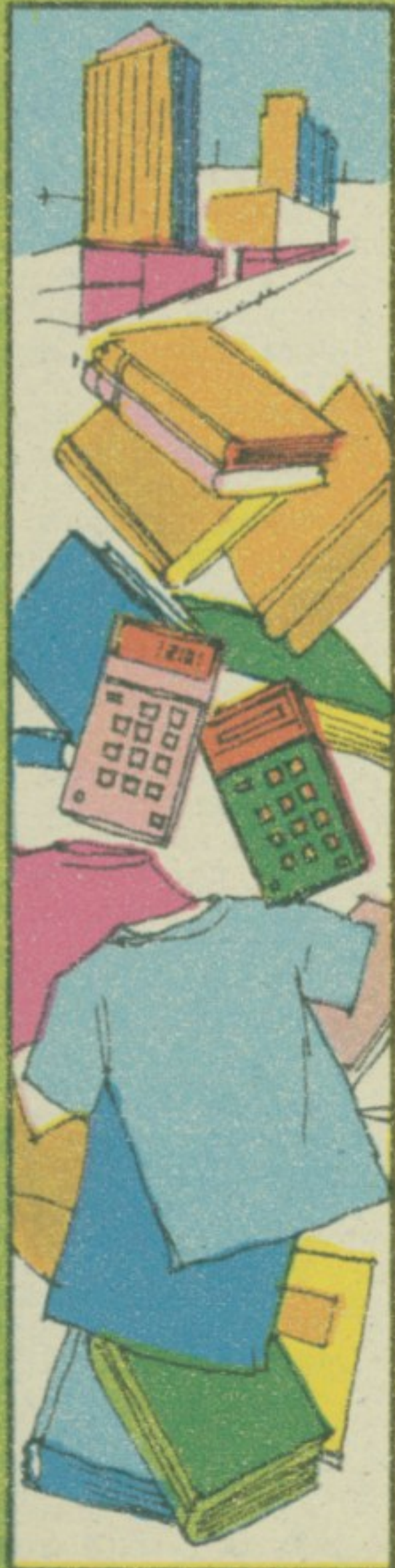

ВАС ВОДЕ У СВЕТ

ПОЉСКА

4 питања - 444 награде!

ВАРШАВА — Иако је до темеља разорена у II светском рату град је повратио свој првобитни изглед. Стара варшава, бројни грађевински и уметнички споменици, Универзитет, као и друге јавне институције, само су део споменика града великог Шопена.
КРАКОВ — Стара престоница Пољске на горњој Висли. Град богате традиције и очуваних споменика грађевинарства и културе: најстарији словенски универзитет после прашког. На кречњачком узвишењу изнад града налази се средњовековно утврђење Вавел из 10. века. Хотели су „Б“ категорије по пољској категоризацији.

АРАНЖМАН: „ВИКЕНД У ВАРШАВИ“

Полазак сваког петка поподне из Београда. Повратак понедељком увече у Београд.

ПРОГРАМ ПУТОВАЊА

Први дан: Лет за Варшаву и смештај у хотелу.
Други дан: Слободан дан.
Трећи дан: Пре подне полудневно панорамско разгледање града. Обилази се: Трг замкова, Старо Миасто, старе палате, антикварнице, Нови Сwiat, Ујаздовске алеје, Краљевски пут, Лазиевски парк, дворца на води, Шопенов споменик. После подне слободно.
Четврти дан: Слободно до одласка на аеродром. Лет за Југославију.

АРАНЖМАН: „ВАРШАВА И КРАКОВ“

Полазак суботом поподне из Београда. Повратак петком увече у Београд. Аранжмани се реализују два пута месечно.

ПРОГРАМ ПУТОВАЊА

Први дан: Лет авионом до Варшаве и смештај у хотелу.

Други дан: Пре подне панорамско полудневно разгледање града. Обилази се: Трг замкова, Старо Миасто, Нови Сwiat, Ујаздовске алеје, Краљевски пут, Лазиевски парк. После подне слободно.

Трећи дан: Рано ујутру полазак аутобусом за Краков. По доласку смештај у хотелу. Слободно.

Четврти дан: Пре подне полудневно панорамско разгледање града са обилазком културно-историјских знаменитости Кракова, старе пољске престонице. После подне слободно.

Пети дан: Пре подне слободно. У подне ползак за Варшаву. Долазак увече. Смештај у хотелу.

Шести дан: Слободан дан.

Седми дан: Пре подне слободно до одласка на аеродром. Лет за Југославију.

Аранжмани рађени на бази полупансиона.

КОРИСНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ

Путници се сами пријављују на одлет на полазном аеродрому.

Водич путује са групом из Југославије, односно дочекује их на аеродрому у Варшави.

Језик споразумевања — поред пољског немачки, руски и енглески.

Новица — мења се сва конвертибилна валута. Динар се такође мења.

Адреса Представништва ЈАТ-а: Novogordzsh 31, телефон 714-747, 215-959. Адреса Амбасаде СФРЈ 41, Ujazdowski 23/25, телефон: централа 256-051, 265-181, секретаријат 263-416. Све информације о аранжманима на телефон: 011-416-122.

ДРУГО КОЛО ВЕЛИКЕ НАГРАДНЕ ИГРЕ „ЗАБАВНИК И ЈАТ ВАС ВОДЕ У СВЕТ“ нашим читаоцима доноси 74 награде.

Овога пута добитници првих награда лете у Варшаву и Лондон где се, према програму ЈАТ-овог Air lift аранжмана, задржавају по четири дана. За Варшаву и Лондон везана су и питања овог кола.

Поред главних, учеснике игре очекују још 72 награде:

целни рачунар,
22 мајице са именима „Забавникових“ листова,
2 годишње претплате на „Микијев забавник“ и „Здраво“,
10 награда у књигама,
10 комплета „Микијевог забавника“ и „Демиса“,
20 комплета значака „Забавникових“ издања,
2 ЈАТ-ове спортске торбе,
2 комплета ЈАТ-ових значака,
2 комплета оловака и
1 комплет ЈАТ-ових привезака.

ПРАВИЛА ИГРЕ — Право учешћа у игри имају сви читаоци „Политикиног забавника“ старији од 7 година. У извлачењу учествују само они читаоци који тачно одговоре на сва четири питања. Зато, ако вам се питања учине теш-

ка, помоћ потражите у школским уџбеницима, атласима и енциклопедијама. Ако међу добитницима прве награде буде читалаца који нису пунолетни, организатори ће од њих формирати групу коју ће, по посебном програму, у пратњи новинара „Забавника“ водити у Амстердам са посетом Мадураду.

КАКО СЕ ШАЉУ ОДГОВОРИ — Прво пажљиво прочитајте питања, затим на приложеном купону упишите одговоре а испод тога сачувајте тачну адресу са поштанским бројем места. Купон исеците, залепите искључиво на дописницу и пошаљите на адресу: „Политикин забавник“, Македонска 29, 11001 Београд, поштански фах 124 са називом: „Забавник и ЈАТ вас воде у свет“. Пазите! Ваши одговори треба да стигну најкасније до 12. јануара 1981. године.

Резултати извлачења другог кола биће објављени у броју 1518 од 30. јануара 1981. године.

Награде ће извлачити специјални жири организатора а главне награде — пут у Варшаву и Лондон — наш познати радио-водител, диск-џокеј, професионални пилот и наставник летења инж. Зоран Модли.

КУПОН ЗА ДРУГО КОЛО
(питања)

1. На којој реци се налази Варшава?
2. Кад је основан Варшавски универзитет?
3. Наведите старо име Лондона.
4. Име најпознатијег фудбалског стадиона у Лондону?

(Име, презиме и година рођења)

(Адреса: улица и број)

(Пошт. број)

Место

ДРСКО, ВЕШТО
И КОМПЛИКОВАНО

ПЛАЧКА СТАРЕ ДАМЕ

НА СУЂЕЊУ ЧЕТВОРИЦИ АМЕРИКАНАЦА У ОЛД БЕЛЛИЈУ СУДИЈА ЈЕ, ПРВИ И ПОСЛЕДЊИ ПУТ У ИСТОРИЈИ БРИТАНСКОГ ПРАВОСУЂА, НОСИО ПИШТОЉ.

Конел Перигрм Маџвик Франсис, шеф лондонске Западне филијале Енглеске банке, ставио је китњаст потпис на поруку намењену богатом америчком клијенту господину Ворену. Сама порука, уосталом пука формалност, била је читко исписана бес прекорним рукописом вишег чиновника банке:

„Част нам је извести Вас о пријему 4.250 фунти у меницама за есконт 21. о. м. Новац је пребачен на Ваш рачун према захтеву.

Писмо је сат касније отпослато за Бирмингем где је веома пословни г. Ворен очигледно успешно уговарао продају нових Пулманових спаваћих кола британским железничким компанијама.

Како је г. Ворен био типичан захуктали Американац без сталног места боравка у Британији, све пошљке је примао на адресу Централне поште у Бирмингему.

Потврда пријема у поруци коју је потписао К. Франсис значила је да је Енглеска банка одмах исплатила новчане налоге издате од познате банкарске куће Ротшилд у Паризу. Господин Лајонел Ротшилд био је и један од двадесет четири директора Енглеске банке.

Следећег јутра, 23. јануара 1873. године, шоферу који је возио два путника од бирмингемског Квинз хотела до железничке станице Њу Стрит речено је да заустави ауто испред Централне поште и донесе све што је стигло на име г. Ворена.

Пошто су примили пошту, путници су се одвезли до станице и пожурили у воз за Лондон.

Тек када су се уверили да су сами у купеу, Џорџ Бидвел је почео коверат и прочитао поруку. Очи су му сијале док је свом сапутнику Едвину Ноизу пружао хартију упирући прстом у „Ваш одани К.П. М. Франсис“.

— Господо, сад смо богати! — узвикнуо је Ноиз одахнувши као да му је пао камен са срца.

И заиста им се смешило велико богатство, и то не само њима већ и њиховим саучесницима Остину Бидвелу и Џорџу Мекдонелу. Порука Конела Франсиса значила је да су четворица Американаца успешно обавила прву етапу смелог плана да опљачкају „Стару даму из Треднидл улице“, како су Енглези одмилла називали Енглеску банку.

Браћа Бидвел, тридесет трогодишњи Џорџ и двадесет шестогодишњи Остин, заједно са двадесет шестогодишњим Џорџом Мекдонелом, стигла су у Британију априла 1872. године са циљем да „олеше“ Енглеску банку, али без одређеног плана акције.

Браћа су се код куће у Америци мувала с оне стране закона финансијских чари Вол Стрита. Енглеска банка привукла их је својом репутацијом неосвојиве, а наравно, ни новац није био наодмет.

Џорџа Мекдонела сматрали су богом даним за такав посао. Он је био црна овца веома богате бостонске породице. Био је

прави таленат за фалсификовање и занат је испекао код познатог кривотворца Џорџа Ингелса, тако даровитог да су га звали Терор Вол Стрита.

Сва тројица уложила су по 400 долара „почетног капитала“. То је била поприлична сума а њихови углађени манири савршено су одговарали пуним новчаницима.

Ти манири, срдечно опхођење, немарна елеганција и, нарочито, јак амерички акценат палили су у Британији. Богати Американци одувек су успевали да разоружају затворена енглеска срца, чак и банкарска.

Одсели су у неупадљивом апартману безличног предграђа Хагертон на северу Лондона. За Остина Бидвела, који је имао да изиграва господина Ворена, богатог клијента Енглеске банке са добром адресом, резервисали су апартман у отменом хотелу Голден Крос на Черинг Кросу у центру града.

Пре свега добро су размотрили ситуацију да би на основу ње направили дефинитиван план.

Енглеска банка је у богатој бизнисменској четврти Мејфер отворила Западну филијалу. Чланови банде закључили су да ће лакше оставити добар утисак и успоставити „интимне“ финансијске контакте преко отмене Западне филијале него у хладној и безличној централи у Треднидл стриту.

Извесно време осматрали су клијенте Западне филијале, дискретно их пратили и најзад, као најпогоднијег

изабрали извесног господина Грина.

Едвард Хамилтон Грин био је један од најбољих лондонских кројача. Имао је радњу у Савил Роу, и данас у свету чувеној улици за одевање богате господе. Грин је имао и веома истанчан њух за богате муштерије.

Једног преподнева оштар амерички нагласак просто га је натерао да изиђе из канцеларије и лично послужи високог центмена који је на глави имао стетсон шешир а у устима цигару хавана.

— Добар дан, потребно ми је модерно пословно одело — рекао је Остин Бидвел, новопечени г. Ворен.

— Дозволите ми да препоручим овај ворстед штоф са широким пругама — ујурбао се г. Грин услужно одвијајући трубу материјала.

Американац је прихватио сугестију и наручио пет пари одела и два помодна дугачка капута. Грин је из канцеларије донео дебелу књигу повезану кожом:

— Будите љубазни да се

потпишете у књигу клијентата, има места и за препоруке — додао је.

Остин Бидвел је узео перо и док је записивао: Фредерик Алберт Ворен, Голден Крос хотел, Лондон, грозничаво је размишљао о препорукама.

— Немојте отварати рачун — рекао је најзад — платићу све у готовом... не живим стално у Британији.

За време проба, током следећих седмица, Остин се зближио са Грином. Док су 4. маја Гринови помоћници паковали готова одела у кожане кофере са иницијалима Ф. А. В. Ворен је извадио новчаницу од 500 фунти.

— Желео бих одмах да платим — рекао је.

Кројач му је понудио фотељу у својој канцеларији док је у сефу тражио кусур, рачун је износио 150 фунти. Сеф се г. Ворену очигледно допао:

— Сувише готовог новца вучем са собом — приметио је. — Да ли бих могао нешто готовине да оставим код вас у сефу?

Грин је био очаран све док није видео да богати клијент вади крупне нов-

чанице и не зауставља се ни код суме од 1000 фунти. И за најбогатијег лондонског кројача толика свота била је претерана. Препоручио је банку као најсигурније место.

Г. Ворен се насмешио у неприлици и признао да у Енглеској не поседује банковни рачун. Сада се Грин пријатно насмешио:

— Мислим да ћемо тај проблем лако средити — рекао је. — Биће ми част да вас лично препоручим својој банци, одмах доле у дну улице.

Остин Бидвел је тамо упознао помоћника шефа Западне филијале. Оставио је депозит од 1.200 фунти потписавши се као „Ф. А. Ворен, посредник“. Помоћник шефа није поменуо никакве препоруке. Предао је Остину књижицу са 50 чекова Енглеске банке уз речи које су биле прави мелем за Остинове уши и душу:

— Од данас можете да уплаћујете и подижете новац по вољи.

Тако је решен један крупан проблем. Други им се чинио још крупнији: фалсификована кредитна писма могла су, можда да прођу у некој од иностраних банака, али тешко да ће их „прогутати“ моћна Енглеска банка, најсигурнија на свету.

Проблем је решен безболно и случајно. Џорџ Бидвел и Мекдонел скок-

нули су преко Ламанша да набаве још капитала. У Роттердаму су претворили нешто стране валуте у „здраве“ менице издате од познате лондонске банкарске куће Барни Брандерс.

Када су се вратили у Лондон, Мекдонел је менице однео у Вестминстерску банку и очекивао да чује „како ће им бити част чим изврше контролу“. Тако су пословале банке у Америци.

На његово запрепашћење и одушевљење новац му је исплаћен на лицу места, без речи.

Банди су се отворила рајска врата — енглеске банке су проверавале покриће менице тек када би долазило време за сконто (одбитак интереса по ранијој исплати), обично два до три месеца по пријему менице.

Бланко менице, штампане на више светских језика, није било тешко набавити а Мекдонел је, уз нешто алата, правио таква чуда да браћа Бидвел нису могла да погоде које су менице праве а које фалсификоване.

Пре „великог ударца“ ипак су морали да опипају било Енглеске банке. Крајем новембра „Г. Ворен“ је ушетао у Западну филијалу, упознао се са Конелом Франсисом и дао му две савршено легалне менице за које је јемчила банкарска кућа Сјуз и Сибет.

Датум исплате био је 3. фебруар 1873.

Све је то текло као по лоју и банда је могла да приступи следећој фази плана — „испумпавању“ средстава из Енглеске банке по налогу Г. Ворена на нов рачун у некој другој банци. Затребао им је помоћник и позвали су Едвина Ноиза који је допутовао из Америке 17. децембра. Ноиз је био криминалац из друге лиге, затваран због фалсифика-

та. Остин Бидвел је у међувремену отворио рачун у Континенталној банци у Улици Ломбард на име Чарлса Џонсона Хортона, а Ноиза је представио као свог, односно Хортоновог „поверљивог чиновника“ који ће уместо њега општити с банком.

Почео је четврти чин драме: „Г. Ворен ће преко Западне филијале да ставља што је могуће редовније фалсификоване менице на свој банковни рачун а затим ће мало-помало, да их пребацује на рачун „Г. Хортона“ у Континенталној банци. Ноиз ће сашалтера Континенталне банке да добија готов новац и када скупе сто хиљада фунти (данашњих милион фунти, тј. 70 милиона динара), испариће из Енглеске и у Америци ће заувек живети срећно и богато.“

Банда је сматрала да је сувише ризично да „Г. Во-

рен“ лично преда прву туру фалсификованих меница Конелу Франсису. Договорили су се да шефу Западне филијале каже да ће боравити у Бирмингему због послова око спаваћих кола и да ће, стога, сваку меницу његових европских муштерија упућивати банци препорученим писмом.

Шеф филијале није имао ништа против и чланови банде били су одушевлени када су примили његову поруку о пријему менице на 4.250 фунти стерлинга. Посао је, најзад, могао да почне пуном паром.

Од тада је Џорџ Бидвел био веома заузет путујући бар двапут недељно у Бирмингем да би послао менице које је Мекдонел фабриковао с неуморном љубављу. Банковни рачун Г. Ворена непрекидно је достигао 45 хиљада фунти и настављао је да расте.

„Г. Хортону“ је такође добро ишло. Чекови из Лондонске банке само су притицали на његов рачун у Континенталној банци и сироти Ноиз, „поверљив човек“, спао је с ногу преносећи готов новац из банке у стан банде.

Једне среде, био је 26. фебруар 1873, циљ је постигнут: четири Американца имала су у рукама готово сто хиљада фунти неосвојиве Енглеске банке и довољно времена пред собом да униште све трагове и ишчезну.

У изнајмљеном стану у предграђу Хагерстон све материјалне доказе прогутала је ватра: и алат, и чековне књижице и банкарске изводе. Али, самољубље чудног Џорџа Бидвела није било задовољено. Стално му се вртела по глави сума од 80 хиљада фунти коју нису заокруглили.

— Јесу ли ове менице исправне, Мек? — упитао је Мекдонела узевши свежањ намењен ватри.

— Наравно, само нису испуњене — немарно му је одвратио другар.

— Онда их испуни, Мек!

Мекдонел је испунио три менице које су стигле пред Конела Франсиса 28. фебруара ујутро. Шеф банке их је погледао и предао чиновнику. Сат касније у његову канцеларију ушао је исти чиновник крајње збуњен.

— Извините, господине — изустео је — мислим да на меницама недостаје датум издавања.

Франсис је и сам погледа и сложио се. То је вероватно пропуст банке која их је издала, помислио је. Банка се звала Б. В. Блајденштајн и комп. и ствар ће се лако исправити.

Чим су менице послате, Конел Франсис их је заборавио. Истог поподнева добио је писмо на коме је стајало: „Хитно и поверљиво“. Отворио га је и претрпео највећи шок у

животу — у коверти су биле менице и кратка порука из Блајденштајн и компаније: „Ове менице нису код нас регистроване. Претпостављамо да су фалсификоване.“

Следећег дана покренута је машинерија правосуђа. Едвин Ноиз је ухапшен истог дана у Континенталној банци где је дошао да подигне задњи део плена. Његове саучеснике упозорили су наслови првих новинских страница па су се разбежали на разне стране.

У Њујорку је сместа ангажована ефикасна детективска агенција Пинкертон, прва те врсте на свету. Њени оператори су успели да идентификују Остина Бидвела као једног од чланова банде и тај траг је био драгоцен. Полиција је око лопова у бекству поставила невидљиву мрежу.

У њу је први упао Џорџ Мекдонел при искрцавању у њујоршкој улици. Долазио је бродом из Француске. Американци су га изручили Великој Британији.

Неколико недеља касније придружио му се Остин Бидвел ухваћен у Хавани. За Џорџом Бидвелом трагало се дужице. Он се скривао по Ирској и Шкотској и ухапшен је у Единбургу.

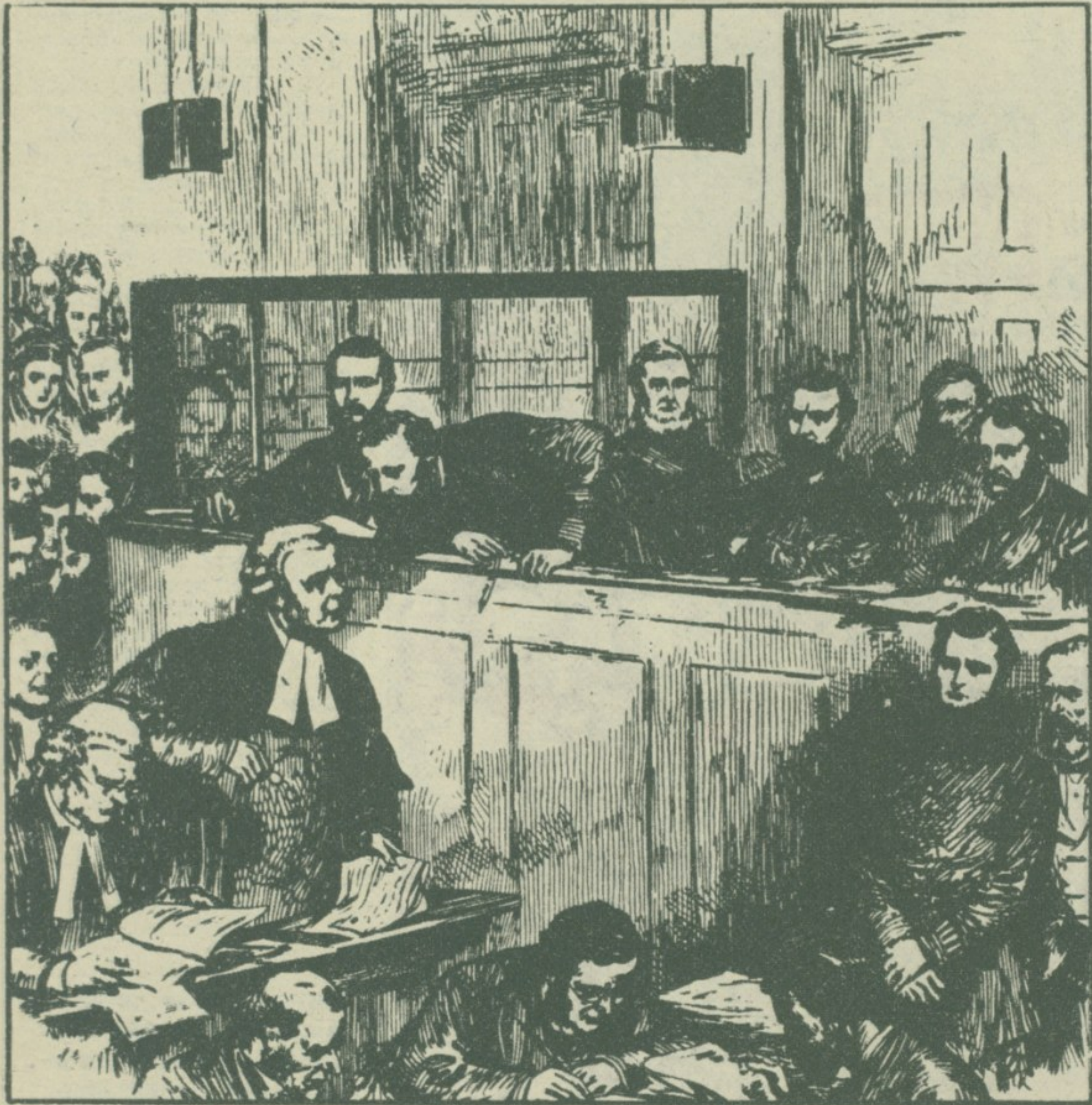
На суђењу у лондонском Олд Вејлију предузете су све могуће мере предострожности јер се сумњало у покушај организованог бекства. Суд је био опкољен наоружаним полицајцима. Чак је и судија — први и последњи пут у историји британског правосуђа — имао пиштољ у це-пу.

Није постојао ни трачак наде да ће оптужени добити благе казне, али је доживотна робија за сву четворицу шокирала и Енглеze и Американце. Изгледа да је напад на институцију каква је била Енглеска банка схваћен као напад на поверење и сигурност имовине уопште, што је битно утицало на строгост пресуда.

Остин Бидвел одлежао је у затвору 17 година, Ноиз и Мекдонел по 18. Џорџ Бидвел, због чијих су буба у глави и откривени, испао је чудан и тврдоглав затвореник. Одбио је сваки посао, легао у кревет у својој ћелији и није устао из њега следећих 14 година!

Покушаји да га натерају да устане и размрда се пропали су пред његовом упорношћу. Џорџ Бидвел се топио док није постао прави скелет. Јула 1887. пуштен је на слободу из здравствених разлога — био је готово на смрти.

Када су га вратили у Америку, самртник се пренуо, зачас повратио снагу и здравље и проживео веома угодан живот. Зарадио је добре паре пишући књиге и држећи предавања о гнусобама злочина.

Није постојао ни трачак наде да ће оптужени добити благе казне, али је пресуда шокирала и Енглеze и Американце.

ХОЋЕ ЛИ ПРЕЛЕТЕТИ 200 МЕТАРА?

Од давнина човек је желео да лети као птица. Легенда о Дедалу и његовом сину Икару из 2000. године пре нове ере сведочи нам о томе. Оно што су њих двојица успела у миту направивши крила од воска и перја, пошло је за руком човеку — ако се изузму технички проналасци као балон, авион, хеликоптер или последњих година све популарнији змај — тек у 20. веку.

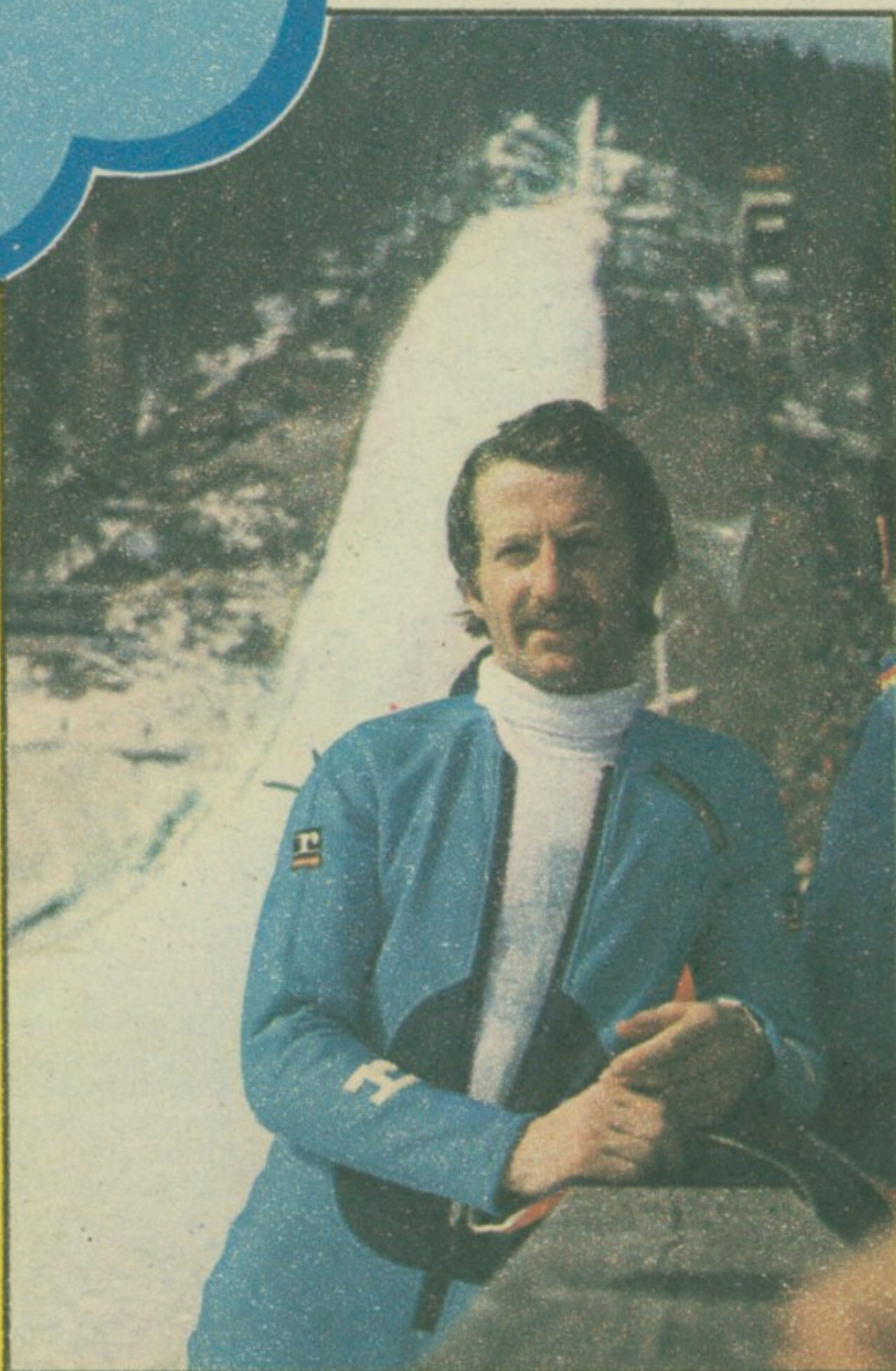
Тада је човек крила заменио — скијама. Настале у време Дедалових крила, оне су вековима служиле за брже кретање човека по снежним просторима. Тек крајем прошлог века, мада су такмичења бележена у хроникама и у 15. и 16. веку, организују се клубови од којих је први основан у малом шведском граду Кристијанији 1883.

Познато је да сваки добар смучар мора, у одређеном тренутку, да прескочи и по неколико метара на скијама да би савладао препреке на свом путу низ снежне падине. Тако се дошло на идеју да се направе вештачка „брдашца“ и да се бележе и скокови и њихова дужина. Године 1868. извесни Норхајм скочио је у Брукенбергу чак 19 метара, а фантастичним се сматрао резултат Норвежанина Микела Немесфајта који је, 1879. у Хусебију, близу Осла, постигао даљину од 23 метра.

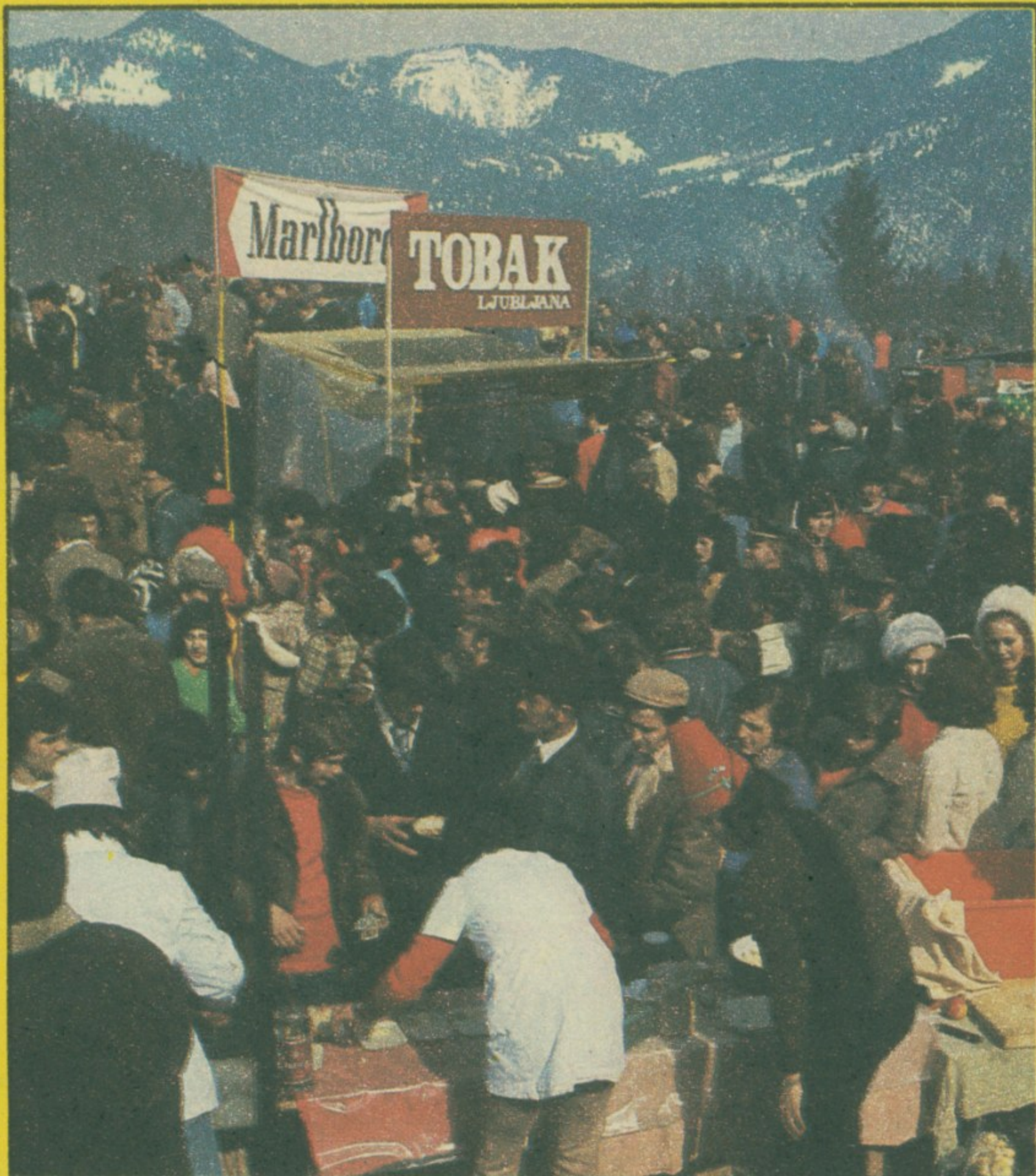
Но, још су ту били само скокови, а они прави летови доћи ће тек много година касније.

Први званични југословенски рекордер био је Јоже Погачар који је, 1921. у Бохињу, постигао резултат од девет метара.

Заљубљеници у скијање дали су се тада у конструкцију скакаоница које би омогућиле човеку веће даљине. Један од тих пионира и данас свакако најзаслужнији човек у свету што су људи успели да полете на смучкама је наш инжењер Станко Блоудек. У долини Тавар изградио је прву велику скакаоницу — Планицу. На њој је Аустријанац Јозеф Брадл 1936. године први у свету прелетео 100 метара али је при доскоку дотакао рукама снег, па овај ре-

Богдан Норич, наш најбољи летач последњих година и човек који је до сада постигао највећу даљину у свету од 181 метар.

ОРЛОВИ

ДОН ИМ СЕ ОВИХ ДАНА ДИВИТЕ ПОСМАТРАЈУЋИ ИХ НА ТВ-ЕКРАНИМА, ОБРАТИТЕ ПАЖЊУ: АКО СМУЧАР ПРЕЛЕТИ «КРИТИЧНУ» ТАЧКУ, ПРЕТИ МУ ВЕЛИНА ОПАСНОСТ.

зултат није признат за светски рекорд. Но, Сеп Брадл је две године касније ипак успео — без пада доскочио је на даљину од 107 метара. Био је то први човеков лет на скијама.

Први Југословен који је успео да прескочи „границу снова“ од 100 метара био је легендарни Јанез Палда 1948. године на Планици са 108 метара.

ОД ШЛИБАРА ДО ЗУПАНА

Мада је такмичење у смучарским скоковима везано својим почетком за скандинавске земље, врло брзо је постало популарно и у Алпима, посебно у Аустрији, СР Немачкој и Југославији.

Иако никада нисмо о-свајали олимпијске ме-

даље (скокови су уведени на Зимске игре од њихових почетака 1924) нити одлијча на светским првенствима, имали смо 1961. године светског рекордера (заједно са Аустријанцем Рајнолдом Бахлером) у Јожи Шлибару који је у Оберсдорфу летео пуних 141 метар и тако достигао до тада најдужи скок у свету.

Упоредо са развојем скијашког скакања, развило се и надметање неких земаља која не имају бољу и већу летаоницу. За сада наша Планица остаје и даље светска лепотица а реконструисали су је, по замислима покојног инжењера Блоудека, браћа Горишек 1972. године и сада су на њој могући скокови до близу 200 метара. Иначе, Станко Блоудек био је и конструктор летаонице у Оберсдорфу (СР Немачка) која је, за сада, једини прави „ривал“ нашој „Великанки“ — како нову скакаоницу на Планици популарно зову.

Уз Планицу и Оберсдорф, ту су и летаонице у Кулму (Аустрија), Викерсунду (Норвешка) и Ајронвуду (САД), а у изградњи су у Чехословачкој, ДР Немачкој, Канади и Совјетском Савезу.

Иако је Јозеф Сеп Брадл још 1938. прелетео сто метара, тек 1972. на Конгресу ФИС у Опатији одвојени су „скокови“ од „летова“. Тада је, наиме, одлучено да се сваки скок преко 100 метара сматра летом, а свака скакаоница која то омогућава — летаоницом. Саме смучке су специјалне израде, врло еластичне, дуге између 240 и 255 центиметара и широке 10 центиметара. Опрема летача састоји се од одећа, заштитне кациге, наочара и рукавица. Дакле, уместо крила на леђима — скије на ногама.

Исте године када су уведени, одржано је и прво светско првенство у

Такмичења на летаоницама сваке године окупљају велики број љубитеља овог атрантивног и опасног спорта.

ТАМУТСКИХ СКАКАОНИЦА

„Велианна“ на Планици, у долини Тамар, за сада је најбезбеднија и најсавременија летаоница на свету.

скијашким летовима а част да буде први домаћин припала је, заслужено, нашој Планици. Победио је Швајцарац Валтер Штајнер. На Планици је одржано 1979. године и пето такмичење ове врсте и донело нам је двоструку радост: Иво Зупан, као предскакач, поставио је нов југословенски рекорд са 171 метром, а такмичар ДР Немачке Клаус Оствалд, у истој улози, изједначио светски рекорд Аустријанца Антона Инауера летом од 176 метара.

Два момента су кључна у сваком лету: одраз са „моста“ и доскок. Дужина залета одређује се према

метеоролошким условима. Уколико су они идеални и дозвољавају летове од преко 150 метара, брзина такмичара на „мосту“ је око 120 километара на час! Тада је потребна пуна концентрација да би се постигао добар одраз који гарантује и миран

Такмичар у ваздуху мора да буде потпуно миран нано би лет био што дужи. Главну опасност представља ветар — непријатељ летача „број 1“.

лет ових „орлова“ без крила и велику даљину скока. У самом ваздуху опасност вреба од наглог налета ветра који може да занесе смучара што је и најопаснија фаза скока. Следи доскок при којем такмичар не сме ниједним делом тела да додирне снег (значи само површином скија). Ту свака летаоница има такозвану „критичну тачку“, односно место где нагиб прелази у равнину. Уколико смучар прелети ту границу пада на равну површину набијеног снега и прети му опасност од повреде. Мада изгледају врло спектакуларни, овакви падови су углавном безазлени без обзира колико је скок дугачак. Наравно, бележе се и озбиљније повреде готово сваке сезоне, али они највештији успешно их избегавају.

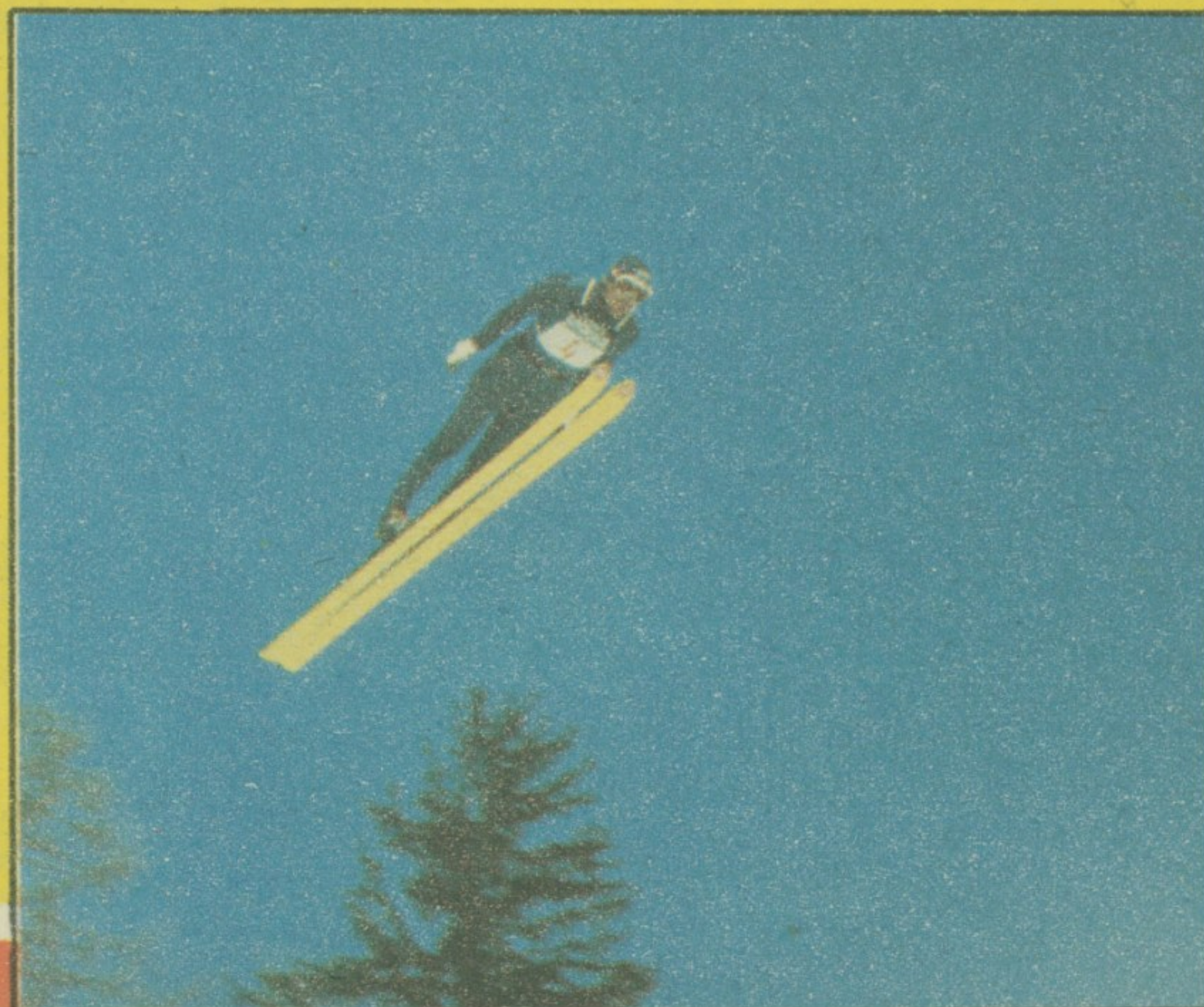
ПОДВИГ БОГДАНА НОРЧИЧА

Управо та „критична тачка“ лишила је нашег данас најбољег летача и наслова светског рекорда. Било је то 1977. године на Планици за време „Недеље летова“. Богдан Норчич изванредно се одразио на мосту и после мирног и веома дугог лета прелетео ону замишљену црту која се назива „критичном тачком“. Махинално је, једном руком, дотакао снег и тако свој фантастичан скок од 181 метра лишио признања за светски рекорд. Међутим, то остаје

до данас најдужа даљина коју је човек икада досегао. Сам Норчич је после овог скока причао: „Учинило ми се да ћу пасти на равно и направио сам грешку додирнувши снег руком. Питате: има ли човек трему пред скок? Па има, нормално. Да ли се плаши? На страх се у тим тренуцима не мисли, то може да буде фатално! Како се осећа у ваздуху? То треба доживети!“

Иначе, свака сезона скијашких скокова и летова почиње такозваном „Новогодишњом турнејом“ која обухвата четири скакаонице: Оберсдорф, Инсбрук, Гармиш-партенкирхен и Бишофсхофен. Летови су на крају сезоне, у марту. С обзиром да су летаонице све дуже и безбедније, можда ћемо већ ове сезоне дочекати тренутак када ће човек летети и преко 200 метара. Можда ће то поћи за руком и неком Југословену јер ми се већ годинама налазимо у најужем кругу светске елите којем припадају и Финска, Норвешка, Аустрија, ДР Немачка, СР Немачка, Швајцарска и, у последње време, Канада и САД уз увек поуздане такмичаре Чехословачке и Совјетског Савеза. Богдан Норчич, Тоне Улага, Иво Зупан, Марјан Тепеш, Бранко Бенедик или неко кога овде нисмо поменули може да буде управо тај који ће својим летом обележити 20. век. Иако без крила, човек је научио да лети и високо и далеко...

Родољуб Марковић

ХИТ-СТРАНА

НОВОГОДИШЊА ЧЕСТИТКА ГЕНЕРАЦИЈЕ 5

Ћацима ће сигурно бити драго ако им неко пожели петице у току 1981. године. То је учинила ГЕНЕРАЦИЈА 5 чији су чланови: Драган Илић, клавијатуре, Драган Јовановић, електрична и акустична гитара, Душан Петровић, бас гитара, Бобан Ђорђевић, бубњеви, и Горан Милошевић, вокал.

У овој години ГЕНЕРАЦИЈА 5 намерава да припреми материјал за нови албум, да организује турнеју по целој земљи тако да постоји могућност да их лично сретнете и захвалите на новогодишњим честиткама.

У овој години
Генерација 5
жели вам
кучице петице

Јован
Бобан
Драган
Душан
Горан

ДОЛАЗИМ ЗА ПЕТ МИНУТА

Музика: Драган Илић
Текст: Бора Ђорђевић
Извођач: ГЕНЕРАЦИЈА 5

Долазим за пет минута,
немој да бежиш, не буди дете,
само ћу скочити преко

пути
да купим пиће и цигарете.

Долазим за пет минута,
ево ти новине, нешто

пронађи,
плоче су тамо, лево у соби,
ја трчим доле — сама се

снађи.
Не бој се! Нећу ти ништа.
Треба ми раме за плакање.
Треба ми склониште од
буке.

Треба ми музика и

стисак руке
(рефрен два пута)

Долазим за пет минута,
немој да бежиш, не буди дете.

само ћу скочити преко

пути
да купим пиће и цигарете.
Долазим за пет минута,
молим те остани где си.

Искључи телефон,
закључај врата,
треба ми љубав — а ти то
јеси.

СА СВИХ СТРАНА

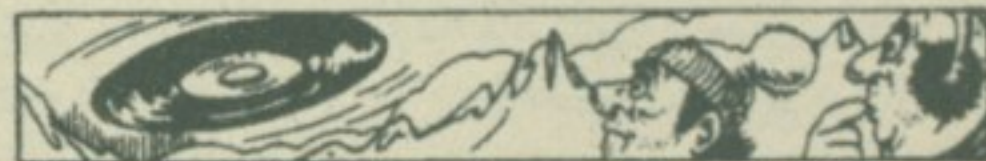
Том Робинсон основао је продукцију грамофонских плоча „Паник рекорд“... Стинг из албума ПОЛИС биће ангажован у једној епизодној улози у филму о Џејмсу Бонду „У четири она“... Полина Мареј (ранији члан групе ПЕНЕТРЕЈШН) сада свира са НЕВИДЉИВИМ ДЕВОЈКАМА а продуцент њеног првог сингла ће бити Мартин Ханет (ЏОЈ ДИВИЖН)... Нови албум ДАЈАР СТРЕЈТС ускоро издаје ПГП РТБ... Таноће и НАЗАРЕТ И РОКСИ МУЗИК... Мислим да би било неукусно да неко други свира под називом ЛЕД ЦЕПЕЛИН, изјавио је Ричи Бленмор (оснивачки члан ДИП ПАРПЛА) мислећи при томе на једну групу младића у Калифорнији који свирају под називом ДИП ПАРПЛ. У ствари то је група Рода Еванса, који је ченад радио са „Парплсима“, али му то не даје пра-

во да присвоји ово славно име. Наравно, ту ће и суд имати посла... Нови албум ИГЛСА вероватно ће бити снимљен уживо... „Дена“ је штампала колекцију од 12 плоча на 45 обртаја најпопуларнијих песама РОЛИНГСТОНСА шездесетих година. Ово издање није у слободној продаји већ се наручује само поштом... Боб Сигер је одушевљен новим албумом Бруса Спрингстина... Ненадашњи плавооки идол америчких девојчица из 1955. године Рини

Нелсон одлучио је да после две деценије паузе поново сними један албум, комбинацију ролнрола и новог таласа... После дуге паузе у једном њујоршном клубу појавио се и Мајлс Дејвис свирајући за Фелиса Хајмана... Ненадашњи шеф ансамбла ХЕРМАН ХЕРМИТС Питер Нун вратио се на сцену са новим оркестром ТРЕМБЛЕРС... Албум „Луди бит“ групе ЦОЕ ЦЕКСОН БЕНД пење се на топ-листама многих европских земаља.

Берза плоча

ИЗЛОГ НОВИХ ПЛОЧА

•ПУТНО ПОЗОРИШТАНЦЕ ПУЖ•

(ПГП РТБ 2140160)

ЛП плоча намењена деци. Мало музике, мало приче — уз стихове најпознатијих дечјих песника: Љубивоја Ршумовића, Драгана Лукића, Душана Радовића, Мирослава Антића, Бране Црчевића.

Главну улогу у свом „позориштанцу“ игра Бранко Коцкица, односно Бранко Милићевић. Музику је написао Оливер Мандић, аранжер је Слободан Марковић.

На А- страни овог албума (I чин) налазе се песме: „Пуж“, „Слатки геније“, „Успаванка“ и „Мали дивови“. На В- страни (II чин): „Чисте руке“, „Вредница“, „Кисни блуз“ и „Онсмотепеја“.

ПУТНО ПОЗОРИШТАНЦЕ „ПУЖ“

Бранко КОЦКИЦА

ЧИТАОЦИ ЈАВЉАЈУ...

»СТУДЕНТИ« ИЗ СТУДЕНТСКОГ ГРАДА

СТУДЕНТИ су млада акустичарска група која активно ради од новембра 1979. године. Мишо, Снежана, Амир и Ибрица живе у Студентском граду у Новом Београду и свирају искључиво своје композиције, углавном, баладе за које сами пишу текстове и музику. До сада су направили 27 композиција од којих је девет са револуционарном садржином. Учествовали су у многим пригодним програмима организованим у Студентском граду, у хали „Пинки“ у Земуну, по разним факултетима и домовима културе. Шеф ансамбла је текстописац и композитор Мишо Бојић.

Латиф Адровић,
Југобанка, 7. јула 19—21
Београд
(хснорар 150)

Купујем следеће плоче: „А-ноткер сиде оф...“ (BOB DYLAN), „Imagine“ (JOHN LENNON), „Хервест“ (NEIL YOUNG), „The Best of...“ (3. 3. TOP) или дајем за сваку од њих: „Help deys night“, „Beatles 1962—66“ (BEATLES), „George Harrison“ (GEORGE HARRISON).

Анте Пекас,
Матије Гупца 6
55000 Славонски Брод

Продајем следеће добро очуване ЛП плоче: „The Alice Cooper Show“ (ALICE COOPER), „Pieces of Eight“ (STYX), „Point of no return“ (KANSAS), „Luxury you can afford“ (JOE COCKER), „Made in Europe“ (DEEP PURPLE), „Стардуст“ (Југотон представља 4 оригинална хита из повијести рок музике) и друге ЛП плоче. Имам такође око 150 синглова народне, забавне и стране музике.

Милан Маринковић,
Мекињар 64
48236 Подлапача

Замолила бих читаоце „Полиптичног забавника“ да ми се јаве ако желе да продају следеће две плоче: „I can't get no satisfaction“ (ROLING STONES) и „Pop music“ (GRUPA M).

Лидија Бунарић,
Босанска 38
31000 Титово Ужице

Желио бих да купим албуме „Плуни истини у очи“ (БУЛДОЖЕР) и „Atom Heart Mother“ (PINK FLOYD).

Дамир Вукушић,
Франц Чандека 31а
51000 Ријека

НАША БАРИКАТУРА

ЈАН ГИЛАН • ГИЛАН БЕНД
(IAN GILAN) (GILLAN BAND)

МОЈ ИЗБОР

Зовем се Снежана Петрак, имам 13 година и ученица сам седмог разреда основне школе „Бранко Радичевић“ у Ченту. По мом мишљењу следеће плоче ће се највише слушати у 1981. години (бар у почетну).

ДОМАЋЕ

1. ПУСТИ, ПУСТИ
МОДУ — Здравко Чолић
2. ЂАВО — Сребрна крила
3. НЕ ГЛЕДАЈ МЕ
ТАКО И НЕ ЉУБИ
МЕ ВИШЕ —
Бијело дугме
4. РАЧУНАЈТЕ НА
НАС — Ђорђе
Балашевић
5. ЈА САМ ЈЕДАН
ОД МНОГИХ СА
ГИТАРОМ —
Сребрна крила

СТРАНЕ

1. DO YOU THINK
I'M SEXY — Rod
Stewart
2. ALBATROS —
Fleetwood Mac
3. TIME — Pink Floyd
4. TRAGEDY — Bee
Gees
5. DOES YOUR
MOTHER KNOW
— Abba

ПОСЛЕ ПОТОПА • МУЗИКА!

Чувену изреку „После мене — потоп“ група средњошколаца из Земуна применила је на други начин. Јесте да им се ансамбл зове ПОТОП, али после њих остаје задовољство које млади имају слушајући њихову музику.

Групу ПОТОП су марта 1980. године основали 19-годишњи гитариста Драгољуб Пејоски и 16-годишњи оргуљаш Александар Локнер. Остали чланови су се мењали, па су на крају остали басиста Драган Илић и бубњар Игор Боројевић. Свирају углавном инструменталну музику засновану на чврстој ритам секцији и маштовитом преплитању гитаре и клавијатура. Углавном су љубитељи дез-рока. Били су међу победницима „Палилулске олимпијаде културе“ а за Радио-Београд су снимили две композиције: „Двобој“ и „Меморија“.

Мадам Фококо :

ПРЕЦИЗАН УДАРАЦ

ЕЛЕКТРОНИКА
И ГАТАЊЕ

САВЕТИ ДИПЛОМИРАНЕ ВРАЧАРЕ

Неке делове данашњег света — и то оног најразвијенијег — захвата неочекивана манија: гледање у карте. У Италији је најчувенија гатара Естер Барбиља.

Америчка фирма „Космос“ лансирала је нешто ново: компјутере за биоритам. За само неколико секунди могуће је унапред сазнати своје „критичне“ и своје „псвољне“ дане и то за сва три биоритамска циклуса: емотивни, физички и интелектуални. На тај начин, каже се у реклами за ове компјутере, свако може довољно унапред да процени када да нешто предузме, да ли да одустане од неке намере због „неповољног“ дана или је, напротив, дошао тренутак неке важне одлуке...

Ето, као да је постало могуће утицати на своју судбину помоћу електронике. Фирма „Космос“ сигурно је уверена да ће многи бити тога мишљења и да ће њени компјутери имати велику прођу, па их израђује у три ва-

ријанте од којих је једна — цепна.

Али, ако је електроника понудила да бар малчице разоткрије мистерију која од памтивека дражи људску радозналост, шта нам крије сушташница, не треба помислити да је прошло време — гатања! Неке делове света — и то оног развијеног — као да је захватила манија „читања судбине“ из карата!

Ако је веровати жени коју сматрају најбољом миланском гатаром, код ње долазе по савет и глумци и певачи и режисери, па писци, политичари, индустријалци, финансијери... Додуше, не и „обичан“ свет, пошто једно њено отварање карата, што траје око пет минута, стаје 100 хиљада лира. Она се зове Естер Барбиља и по професији је — дипломирани правник.

КАО У СТАРОЈ КИНИ

Прорицање будућности карата зове се „тарот“ и то је уједно најстарија позната игра картама — да се многи неће сложити да је то игра! Још у старој Кини, која је можда и постојбина карата, помоћу њих су састављана предсказања, а тако и у Индији, Арабији, Египту. Изгледа да су карте и тарот у Европу донели Сарацени негде почетком 14. века и то у Италију. Углавном, у то време када су због магије и „враџбина“ спаљиване вештице, гатање из карата цветало је на Старом континенту.

Баш као и у ово, атомско доба у неким крајевима! Али, уз сујеверје данас цвета и бизнис. Та-

ко су у Амстердаму, Бечу и Лондону (за сада) никле фирме које препродају мање или више ретке старе карте богатим колекционарима, спремним да плате и по неколико хиљада долара за један шпил. Али, шта је то за њих. Мало скромнијим ценовима поједини издавачи сада нуде прештампане карте из прошлих векова (наравно, ни ово задовољство није баш јефтино).

Колико је гатање из карата захватило, рецимо, индустријски развијену северну Италију, говори и податак да је недавно

објављена књига „Интуитивни тарот“, чији су аутори два Индијца, планула из књижара Милана, Торина и других већих градова. А упоредо са њом нестали су и шпирови карата за гатање (то су нарочите, сликовне карте и обично свака носи исписано значење).

НЕКАДА ЛОМАЧА, САДА МИЛИОНИ

— У твојој будућности видим доларе и мафију прорекла је још давно она иста Естер Барбиља, гатара-правник. Марију

КАКО ИГРАЈУ ТАРОТ

У Парку Семпјоне, као и на неколико других места у Милану на којима се окупљају студенти, последњих месеци могу се видети веће или мање групе високошколаца како гледају у карте. Једна двадесетогодишња студенткиња не крије да сваког јутра сама себи отвара тарот:

— Узмем само пет карата из тарота и поређам их унакрст. Централна карта ми представља главни проблем који ме чека тога дана. Лево и десно од ње су карте „за“ и „против“. Изнад је моја „општа ситуација“, а испод „дефинитивни савет“. Откако ово радим, много сам сигурнија у себе. Уосталом, цело моје друштво игра тарот!

Многима ће сигурно изгледати смешно то што будући лекари, професори, инжењери, гледају у карте. Али, ствар постаје разумљивија после речи једног студента технике, такође из Милана:

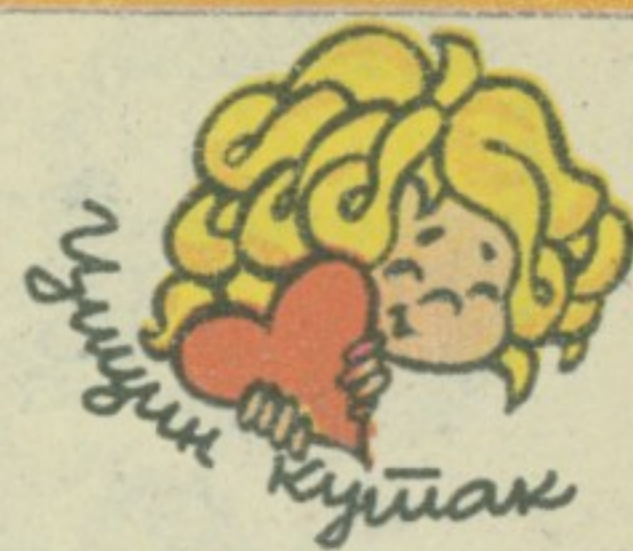
— То је игра као и свака друга, и ко може да ми замери што хоћу да се опустим и охрабрим. Или можда мислите да младе не узрујава то што сваког дана читамо у новинама и гледамо на телевизији: штрајкови, незапосленост, терор...

Пуцу. Додуше, то она обелодањује сада, када се зна колики је био успех Пуцове књиге „Кум“ и филма снимљеног по њој. Али, људи јој верују! Јер она и на телевизији води емисију у којој отвара тарот онима који је позову телефонски. А зову је многи.

Естер Барбиља каже да је и познатом италијанском издавачу Банђакому Фелтринелију предсказала трагичан крај (погинуо је 1972. године), као и да многе угледне личности из јавног и политичког живота редовно код ње „читају“ судбину. Можемо јој веровати или не веровати... Али, једно је сигурно: ако су у средњем веку ризиковале ломачу, у данашње време гатаре су дочекале тренутак да са мало умећа згрну милионе.

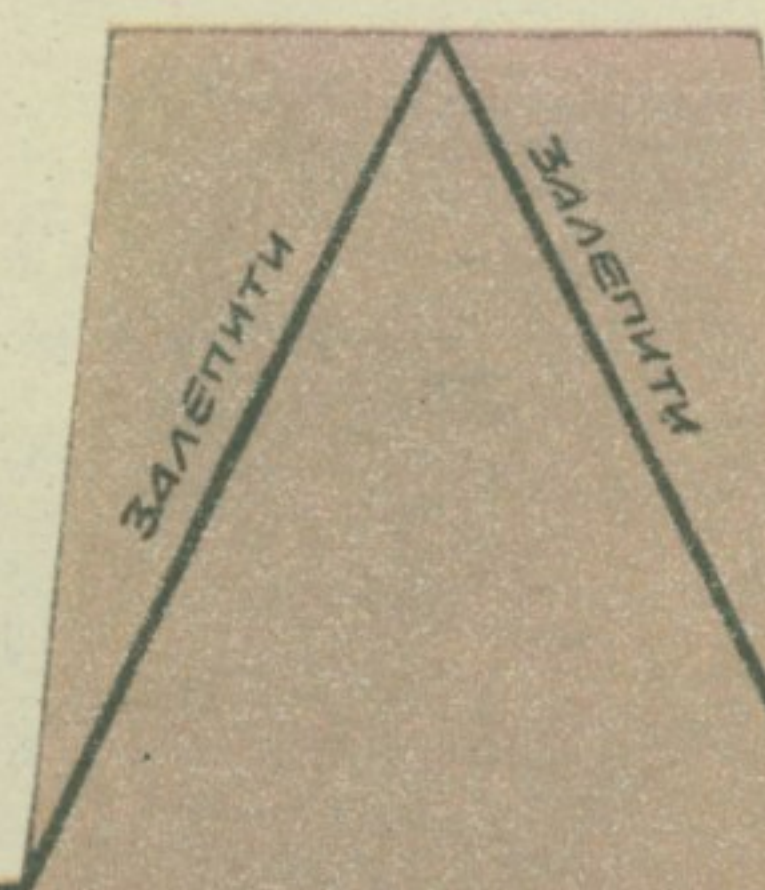
М. К.

ЕСКИМ НАНУК

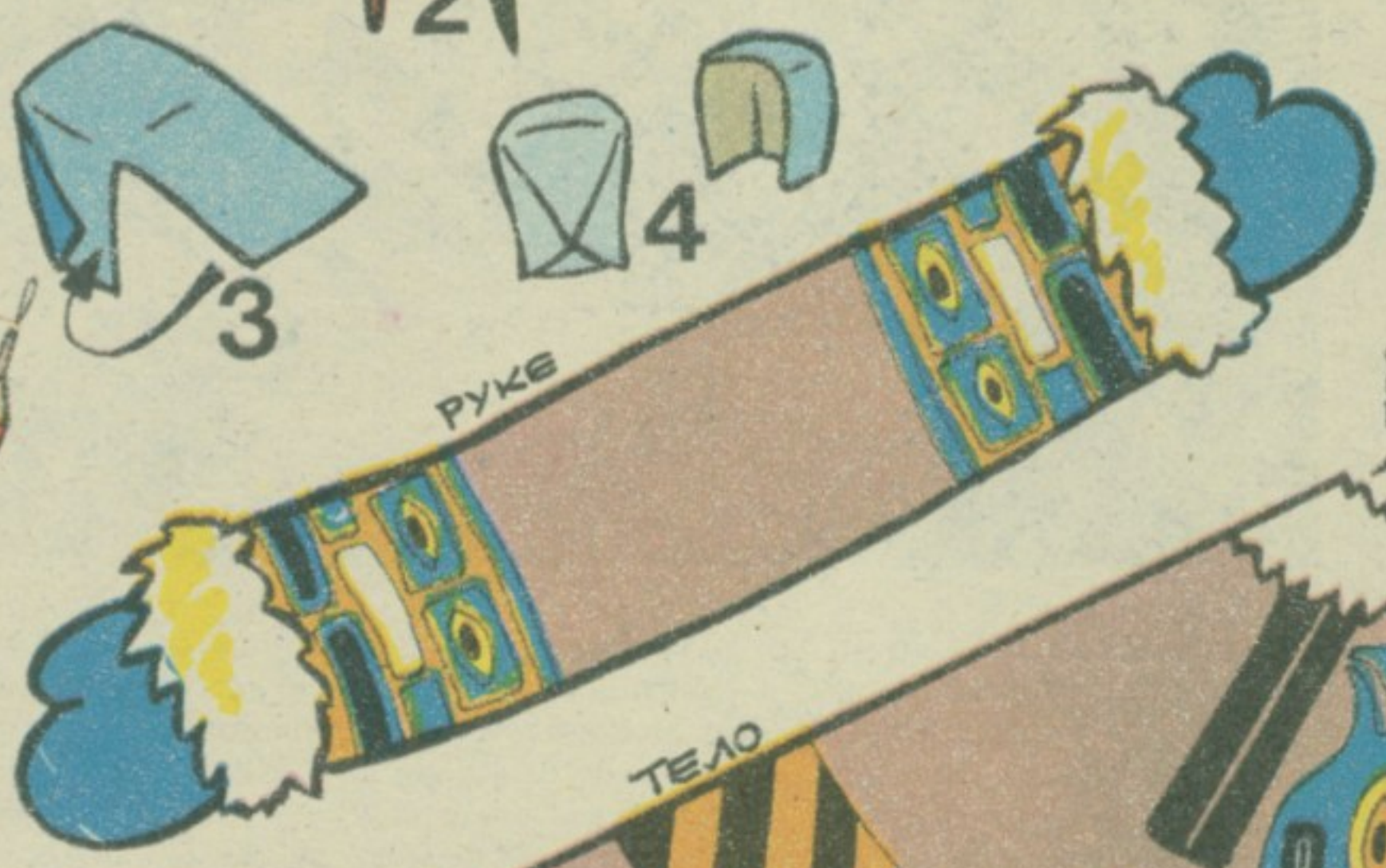
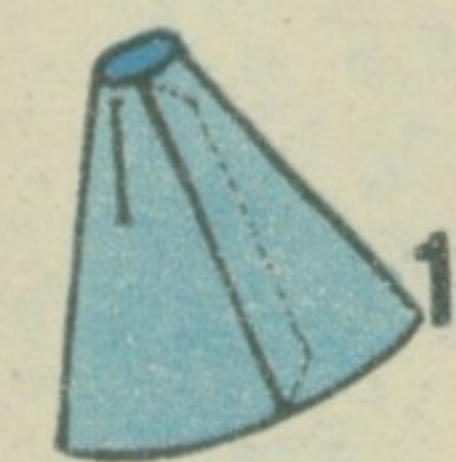

Руке и тело Ескима залепите на тањи картон или хамер, а капу немојте лепити. Исеците сва три дела. Тело залепите дуж места на коме пише „залепите“ тако да добијете облик као на црт. 1. Затим узмите пинг-понг лоптицу, па је пробушите и натакните на штапић или чачкалицу, а затим обојите розе темпером и науртајте лице (црт. 2). Када бојите, најпре насапуњајте четкицу, па је онда умочите у боју јер ће се једино тако боја добро примити за

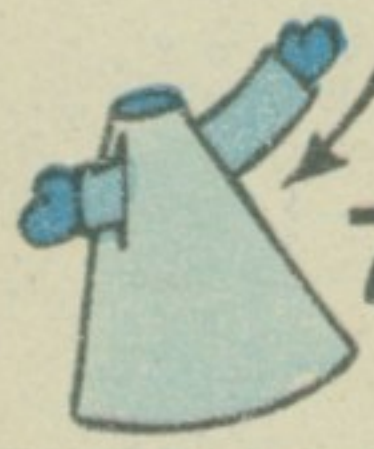
површину пинг-понг лоптице. Предње делове капе залепите по местима где је то назначено (на црт. 3), тако да добијете облик као на црт. 4. Капу ставите на главу, па предње доње крајеве капе залепите за пинг-понг лоптицу (црт. 5). Затим узмите вате, па је развуците и обликујте тако да добијете гајтан дебљине прста. Залепите га око руба капе као на црт. 6 — ова вата представља крзно. На означеним местима направите прорезе на телу, па кроз њих провучите руке (црт. 7). Штапић са лоптицом ставите у тело (црт. 8). На крају облепите ватом сва места где је нацртано крзно, односно по доњој ивици тела, по рукавима и око врата и Еским Нанук је готов.

КАПА

ПРОРЕЖИТЕ ПО БЕЛИМ ЦРТАМА (ПРОРЕЗИ ЗА РУКЕ)

ФАНТАСТИЧНА

ПРИЧА

ФРЕДЕРИК
СТОН-ЏЕНОБСОН

ДОСАДНО НА

ЭПОХА РАДА ЗА НОВАЦ НЕПОВРАТНО ЈЕ ПРОШЛА
— РЕКАО ЈЕ ПРЕМИЈЕР. — ИЛИ ЋЕМО НАУЧИТИ ДА
РАДИМО ОНО ШТО НАМ СЕ СВИЋА, ИЛИ СМО ПРО-
ПАЛИ!

И тако, каже моја леди Ана-
бел, више се не зна ко је
аристократ. Сад сви бес-
послице!

Корина Макензи гово-
рила је о својој отменој, ексцен-
тричној тетки коју је дан раније
посетила у њеном замку у јужној
Енглеској.

— Чудан поглед на проблем не-
запослености — промрљао је
Сирил Бонингтон.

— Незапосленост више није
проблем — приметио је Берт Фле-
чер. — Ти још живиш у прошлом
веку, Сириле!

То није била крупна оптужба —
била је тек 2002. година.

Коринин и Ендров салон гледао
је на септембарски ветровит и у
ово доба дана не нарочито промет-
ан Слоун Сквер. У Лондону као
да је владала мртва тишина. Јасно
се чуо далеки Бит Бен како отку-
чава један.

Сирил Бонингтон, средовечан ал-
вскат без клијената, седео је за-
ваљен у фотељи крај стакленог
зида и зурio напоље на трг.

— Право кажеш, момче — одго-
ворио је Флечеру. — Моје би го-
диште требало на неки безболан
начин ликвидирати. Нисмо за нови
поредак.

— Де, де, дедице, не узимај то к
срцу. Шалио сам се!

— Немој Сирила звати дедицом!
— убацила је Корина Макензи. —
Он је само десетак година старији
од нас. Него, зар нисте гладни?

— Права реч! — узвикнуо је
Берт Флечер, скидајући ноге са
троношца на којем их је држао
откад је дошао. По свој прилици је
ту навику донео из родног Конек-
тиката. — Сириле — додао је, и
даље затиркујући залудног адво-
ката — затварај радњу! Пауза за
ручак!

— Реци ми, младићу — упитао је
Бонингтон Флечера секући печени
кромпир — ти си тамо у Харварду
завршио математику. Зар за тебе
нема посла међу компјутерима?

— Не, дедице. У Америци га није
било, па га ни овде нисам нашао.
Све они могу сами. Али, зар је
тако и у суду, зар машине деле
правду?

— На жалост, да. Мој колега си-
ликонски адвокат, тип Легоком,
модел BC38503, одмах ће сваком
оптуженом израчунати изгледе за
разрешење кривиче и припремити
умесну одбрану. Млађе адвокате
уче да програмирају такве маши-
не. Нас, старце, не.

— Зар нико неће овај последњи
бифтек? — упитао је Ендрју Ма-
кензи и одмах наставио: — Заиста
је незгодно за људе средњих го-
дина који су волели свој посао. Где
они сад опет да „проналазе себе“!

— Кажем ја — поновио је Бо-
нингтон. — Треба нас ликвидира-
ти.

— Ох, доста, Сириле! — узвик-
нула је Корина. — Онда би и Ен-
друа требало ликвидирати. Он је
завршио школу за управне кад-
рове као најбољи студент. Сад
чема коме да наређује.

— Осим теби — рекао је Ендрју.
— Днеси, душо, да попијемо.

У том тренутку звоно на улаз-
ним вратим одсвирало је своју
тему из Бетовенове Пете симфо-
није: та-та-та-тааа. За столом су се
сви згледали. Никога нису очеки-
вали.

Отворивши врата, Корина је на
степеништу угледала девојку у
брасу мантилу и са јаркоцрвеном
капом на глави.

— Је ли ово стан Макензијевих?

Корина је приметила страни наг-
ласак.

— Да?

— Ја сам Милена Симин. Име је
југословенско. Послали су ме из
Центра за организацију дружења.
Кажу — додала је уз осмех — да
вам је потребан неко као ја — ја
сам сликарка.

— Уђите, уђите! — рекла је вед-
ро Корина. — Таквих немамо!

— Милена је сликарка — обја-
вила је Корина у салону. — Ово су
Сирил, Берт и мој муж Ендрју. Ја
сам Корина.

Ендрју је прихватио Миленин
мантил и капу.

— Тако, дакле, сад смо комплет-
ни — срдачно је приметио Бонин-
гтон. — Математичар, директор,
адвокат и сликарка... Наравно, и
новинарка! — додао је брзо, пока-
зујући руком Корину.

— Новинарка? — понсвила је
Милена, окрећући се домаћици. —
Вероватно једино запослено лице?

— Тако је — одговорила је Ко-
рина. — Једно од ретких преоста-
лих занимања.

— Извините — огласио се Ендрју
Макензи враћајући се из ходника
— али ја у два обично слушавам
вести. Смита ли ако упалим теле-
визор?

— Редак домаћин! — рекла је
Милена. — Обично пале без пла-
тања.

Тренутак касније сви су зурили
у велики зидни екран осим Милене
која је скицирала Бонингтонов
профил на полећени једне ковче-
те.

Телевизија је приказивала тучу
до које је сат раније дошло на Тр-
гу парламента. Кордон бобија по-
кушавао је да спречи разјарену
масу да продре у зграду парламен-
та. Неколико болничких кола при-
мало је повређене међу којима је
било и демонстраната и потписа-
јаца.

— Близу стотину повређених! —
говорио је невидљиви спикер. —
Ове демонстрације речито говоре
да нисмо довољно размислили пре
него што смо ослобођење од рада
прогласили врлином нашег друш-
тва. Емитијемо сада специјалну
поруку председника владе.

Још неколико секунди остала је
на екрану слика уличних туча.

— Невероватно! — рекао је Бо-
нингтон, окренувши се Макензију.
— Као да гледам старе филмске
журнале!

— Тишина! — убацила је Корина.
— Да чујемо деду Дениса.

На екрану се појавила села глава
премијера Дениса Фрејзера.

— Са жаљењем у овом часу
признајем — рекао је премијер
отмереним тоном — да су само-
стваривање, креативна делатност,

решењу овог проблема јер догађаји
попут данашњег не слуте на добро.
— И опет подигавши глас, преми-
јер је закључио: — Епоха рада за
новац неповратно је прошла. Или
ћемо научити да радимо што нам
се свиђа, или смо пропали. Хвала
на пажњи.

— Угаси то — рекла је Корина
Ендрју. — Дакле, Милена, шта је
вас довело у ово наше такозвано
„друштво доколише“?

хобији — све то што је требало да
замени рад у фабрикама и канце-
ларијама — за многе од нас само
пароле. Многи од нас — то сад
видимо — сувише су деценија
страћили на послове које су мрзе-
ли да би сад умели да се „оства-
рују“, или чак уопште знали шта
та реч значи.

Премијер је наједном раширио
очи и додао повишеним гласом:

— „Хоћемо посао!“, викали су
данас демонстранти. „Досадили су
нам бископи, телевизија, крчме,
диско-клубови, трке и утакмице,
нећемо више да се забављамо!“

Премијер је сплет застао, гледа-
јући нетремице у камеру као да
покушава да назре реаговање гле-
далаца. Милена је престала да
црта.

— Планиран друштвени живот
— наставио је онда — мешање
класа и професија преко општин-
ских Центара за организацију
дружења, такође није успело код
свих људи. А и како би? Они не
знају шта је друштвени живот —
деценијама за њега нису имали
времена... Влада апелује на соци-
ологе, запослене и незапослене, као
и на читава јавност, да размисле о

— Хтела сам да освојим Лондон
— објаснила је Милена. — Али, ево
већ осам месеци нико није запазио
мој рад... Надам се бар да је ово
интервју!

Сви су се насмејали.

— Па, видећемо — рекла је Ко-
рина озбиљно. — Ја заиста радим
за културни часопис. Само, мисла
бих да погледам ваше слике.

— Ништа лакше! — узвикнула је
Милена, обраћајући се свима. —
Ако тренутно немате другог посла,
хајдемо сви код мене!

Предлог је одушевљено прихва-
ћен, осим што је Берт Флечер, као
да се размече том чињеницом, из-
јавио да се много не разуме.

— Он цени само науку — објас-
нила је Корина.

Слоун Сквер је оживео; мада је
у велику моду ушла поподневна
сијеста, било је доста оних који су
већ после ручка кретали у потрагу
за разном.

Експедиција у атеље Милене
Симин наишла је на препреку већ

на станици подземне железнице. Испред сваког од два улаза стајало је по неколико крупних људи у црним јакнама какве су некада носили железничари. На табли испред једног од улаза било је кредом написано:

„ШТРАЈК СИНДИКАТА БИВШИХ МАШИНОВОЂА. ЖАЛИМО — СТАНИЦА БЛОКИРАНА У ЗНАК ПРОТЕСТА ПРОТИВ КОМПЈУТЕРИЗАЦИЈЕ“.

Берт се изнервирао.

— Слушај, човече, шта ово значи? — упитао је једног штрајкача. — То што пише. Умеш да читаш?

— Окани се, Берте! — рекао је Ендру, смирујући Флечера руком.

— Ваш друг има кратак фитиљ — приметила је Милена.

— Јесте ли ви нормални! — викнуо је разјарено Флечер. — Новац је укинут, можете да радите што вам је воља, а ви тражите да вас баце натраг у рупу!

Сада се крупни човек зацрвенео од беса. Ухватио је Флечера за ревере сакоа и, уневши му се у лице, почео да сриче:

— До-сад-но-нам-је!

— Што се не уздижете? — про-сиктао је Флечер, отимајући се. — Што не идете на курсеве?

— Уздигни ти њега, Биле! — до-викнуо је неко. — Дај му курс!

Ендру Макензи и Сирил Бонингтон прискочили су у помоћ. Народ се већ окупљао. Туче су још биле довољно ретка врста разоноде.

— Ја сам новинар! — цикнула је Корина, не знајући шта да ради. — Ја ћу да пишем!

Човек звани Бил најједном је пустио Флечера.

— Тако, ви имате посао? — ре-као је. — А нама солите памет!

Милена је пришла штрајкачу и ставила му руку на раме.

— Не љутите се — рекла је срдечно. — И нама је досадно.

— То је и дошло од њих, из Америке — сви ти компјутери! — рекао је Бил. Био је запазио Флечеров нагласак.

— Сешћемо у наша кола — рекао је Ендру док је Берт Флечер, још долазећи себи, понављао: „Скандал... Скандал...“

— Значи, и вама је досадно? — упитао је Бонингтон Милену.

— Ох, не мени лично! — рекла је она. — Какав бих ја била сликар?

Вратили су се на другу страну трга и стали око црвеног „воксхола“ Макензијевих, чекајући да Ендру откључа врата, кад су из даљине зачули грају и тутњаву. Сви остали звуци одједном су престали.

Ендру је, зажмиривши да боље види, упро поглед у део улице Кингс Роуд који је водио парла-менту.

— Мислио сам да су демонстра-ције завршене — рекао је Бонингтон.

— Нисмо гледали вести до краја — ркла је Корина као кривац.

Чекали су да се приближи све-тина која се назирала. Избегавали су да гледају једни у друге, осе-ћајући извесну нелагодност: као да

је све, чак и ово, била добродошла разонода.

Заједно с њима, читав залудни трг стајао је као скамењен. Сви су гледали и чекали, захвални за напетост, драму.

Прошло је ваљда десет минута пре него што је постало јасно о коликој се маси света ради. Испуњавала је широку авенију од зида до зида, све тело до тела. Овде-онде штрчали су полуподерани транспаренти. Маса је викала, пре трчала него ходала и, понета сле-пим гневом, газила по онима који нису на време побегли испред ње. Још неких педесет метара делило је ову људску поплаву од Слоун Сквера.

На тргу је завладао жагор; људи су се разилазили, најпре ходом, као да не желе да паниче, а онда ипак трком.

— У кола! Полазимо! — викнуо је Ендру и отворио врата.

Ендру и Корина ускочили су на предња седишта, Сирил и Берт по-зади. Мотор је забрујао. Тек тада приметили су тело у браон манти-ку наслоњено на аутомобил.

Корина је отворила врата.

— Милена, за име света, улази!

— Одмах! — зачуо се одозго уз-буђени глас. Руке су из торбе гроз-ничаво вадиле блок за скипирање и олсвку. — Само да им видим лица...

Бонингтон је отворио своја вра-та.

— Милена, уђите, прегациће вас...

Али, његове речи угушила је ларма од које се више ништа није могло чути. Сирил је кренуо да изиђе и силом угура Милену у ау-томобил али га је Берт снажно цимнуо за руку.

— Не буди луд!

Маса је већ била пред колима. Унутра је од шуме тела одједном постало мрачније. Корина је врис-нула, загризла прсте и стала да туче челом о затворен прозор; угледала је у маси парче браон мантила које је одмах затим нес-тало.

Кроз прозор болнице Сент Сти-венс у улици Фулам Роуд видео се сунцем обасјан зид од црвене опе-ке и у њему други прозори са цве-њем на симсу. Милена је сва била у завојима, само су јој лице и лева рука били слободни.

— Није тако страшно као што изгледа — рекла је уз осмех. Ко-рина Макензи седела јој је с леве стране, држећи је за руку, Сирил Бонингтон с десне, до прозора. Ендру и Берт Флечер седели су у подножју кревета. — Два ребра, рука и нога — додала је Милена. Само — баш десна рука. Нећу ду-же време моћи да радим.

Корина је вртела главом

— Јеси ли успела да нацрташ та твоја лица? — упитала је.

— Да, али изгубила сам блок у гужви. Још су ми пред очима...

Бонингтон се накашљао.

— Причао сам својој жени и деци о теби. Хоће да те упознају.

Милена је зачуђено извила обр-ве.

— Ви... ти имаш жену и децу? Па шта онда радиш код Макензи-јевих по читав дан?

Сирил Бонингтон је оборио очи.

— Нисам навикао — рекао је тихо, уз блед осмех — да будем то-лико код куће. Досадно ми је.

Милена га је посматрала као не-ки необичан предмет.

укрштене речи

ИВАН ГУНДУЛИЋ

Један од највећих мајстора дубровачке писане речи је свакако Иван (Џиво) Гундулић. Члан Великог већа, кнез у Конавлима, и све оно што му је властелинско порекло омогућавало, Гундулић је у младости написао бројне мелодраме, пасторале и лирске песме које су, на жалост, изгубљене. Међутим, глас великог песника стекао је највише захваљујући историјско-романтичном епосу (наслов уписати поред броја 3). Од осталих дела значајна су и пасторала (испод броја 2) и религиозно-рефлексни спев (наслов испод броја 1)

АУТОР: ВЕ-МАК	1	ХЕМИТ- СКИ ЕЛЕ- МЕНТ	2	АВА КО- МАДА ШТЕДЕ- ТИ	ДОСА- БИВАТИ ОЛИВЕР ТВИСТ	МАЛА СОЛА- ТА	ТРАЧ- ИОЕ		
САДАШ- ЊИЦА	с	а	г	а	у	в	о	с	б
ОТИМАЧ	у	з	у	р	в	а	б	о	р
ОВАС	б	о	в	АТОБОЛТ ЗНАК ПУТАЊА (МН.)	а	в	ЗНАК ЗА ПУКЉИЦ ЈАКОВИЧ- БАТОВИЧ	к	к
АНТИЧКА ДРЖАВА У ИТА- ЛИЈИ	е	т	р	у	р	и	ј	а	ИНО- ЗЕМ- СТВО
ЗНАК ЗА СУМПОР	с	ВРСТА МИНЕРА- ЛА (МН) ПОЗИВ	а	т	а	к	и	и	и
САВИТИ, ИСКРИ- ВИТИ	и	з	в	и	т	и	ПРИТОКА ДУНАВА ДРЖАВА У САА	и	и
ДЕО ПРЕСТА (МН.)	и	о	к	т	и	ЧЕШКА ДОУПРА- ЧКА 100m ²	а	т	о
КУХИНСКИ ПРИБОР	а	в	а	и	РЕИЧУ РИБАР БОГА У КАРТАМА	а	и	а	с
ЗНАК ЗА РАДИО- УС	р	НЕПРЕ- ТАН	РИБОВА ЈАЗА КЛИ АГА- МЕНМОНА	и	к	р	а	и	т
ИМЕ ПЕВА- ЊИЦЕ ЗУБОВИХ	а	и	и	у	а	НОЋНИ ЛОКАЛ	б	а	р
ВРСТА ПРУГАС- ТОГ ПЛАТНА	е	е	ф	и	р	ПТИЦА КАРИК ПТИЦА ДРОЗДА	а	и	а
ПРАВИ У ЈАПА- НУ, НА ХОКАИДУ	б	о	и	3	о	с	и	а	и
„ЕЛЕКТРО- КАРДИО- ГРАМ“	е	к	т	ЗНАК ЗА ЈОУТИ	ФИЗИЧАР ПЛАНИ ПРЕКИС (ЛАТИ.)	а	с	с	с
СПОРТСКИ УЧИТЕЛО	т	р	е	и	е	р	ЗНАК ЗА СПЛИТ	с	т
РЕЦА У ЕНГЛЕС- КОЈ, КОД ЛОНДОНА	о	е	и	КОЈИ СЕ МОЖЕ РЕЧИ ТИ	р	е	и	и	в
ТРАГ СТОПА- ЛА	о	т	и	с	а	к	МОСТАР ЗНАК ЗА НИКА	и	о
ШУМИ- ЊА, ЛУГ	т	а	ј	ЗНО, МЕТАК ЗНАК ЗА КЕЛВИН	т	а	и	е	ПРВО СЛОВО ПИРИЧ- ЊЕ
ИМЕ И ПРЕЗИМЕ ФРАНЦУЗ- СКИХ ПЛАНИ- НА	а	и	а	к	а	и	и	а	а

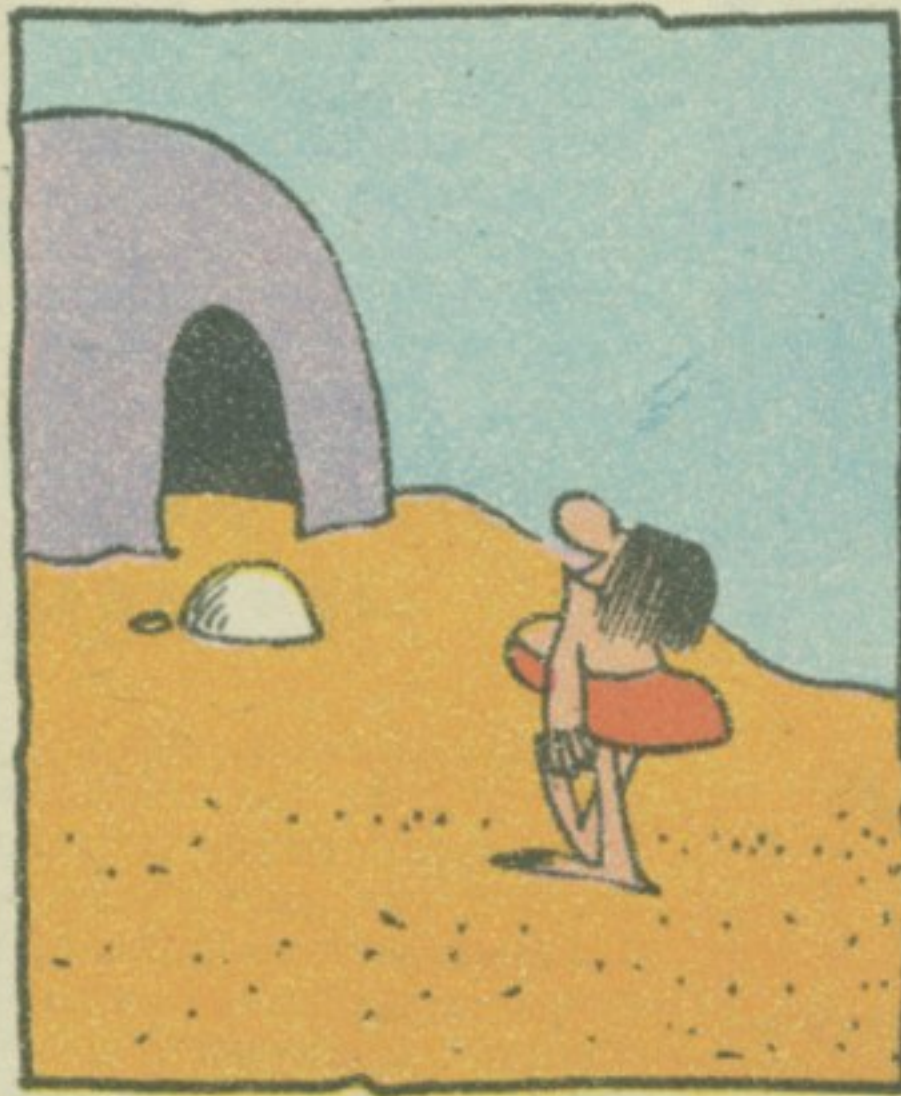
РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: Д, скандал, В, радионица, безостаја, ђурка, ари, наја, Книи, ара, Грант, Нинива, ае, о, Ла, С, г, варијатор, адијабата, гусан, Нал, отада, Ава, ДИНА, Уран.

Vukojevi • Р • Ч • Н • Д • И

ПЕРИНАРИ

СРЕЋНО И ВЕСЕЛО
У НОВОЈ ГОДИНИ

ПОЛИТИЧКИ
ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД

МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Драги Забавнице,

ШТА ЋЕ МИ ОГЛАС?

Желео бих да сазнам зашто Лесковац називају српским Манчестером и да ли је пони-експрес марка бицикла или мотоцикла? Хтео бих и да вам ставим неке примедбе: стрипови „Чапа и Гру-гру“ и „Ратаплан“ су прилично досадни. Зашто уместо њих не објављујете стрипове „Тајни агент X-9“ и „Тајни агент Џејмс Бонд“? Предлажем вам да наставите са рубриком „Чуда људских руку“ и „Битка код...“ па да објавите битку на Маратону, код Саламине и Кане. За крај сам оставио једно питање: зашто на последњој страни уместо огласа којим рекламирасте „Мозаик“ не објављујете нешто што би нас читаоце више занимало, рецимо неки психо-тест, хороскоп или нешто друго?

С. М.
Крагујевац

Претпостављамо да знаш да је Манчестер центар енглеске текстилне индустрије, а Лесковац — наше. Одакле му назив српски Манчестер није тешко закључити

Одговор на твоје друго питање гласи: ПОНИ-ЕКСПРЕС је тип мотоцикла.

Што се тиче твојих примедби ствар стоји овако: сваки пут кад на бавимо добар стрип о „Тајном агенту X-9“, ми га објавимо. Међутим, овај стрип не може да се појављује у сваком броју Забавника јер има читалаца који воле „Чапу и

Гру-груа“, „Ратаплана“, „Црну браду“, „Рипа Кирбија“. Надамо се да нам не замераш што водимо рачуна и о њиховим жељама.

Рубрике „Чуда људских руку“ и „Битка код...“ и даље објављујемо. Чудо да су ти као сталном читаоцу промакле рубрике о биткама

које спомињеш. Примера ради: текст о бици на Маратону објавили смо у броју 1430 под насловом „Милитијадов велики дан“.

Оглас за „Мозаик“ објављујемо на страни поред „Мале поште“ за оне који воле да решавају укрштене речи а уједно сматрамо да ћемо тако најмање „оштетити“ читаоце Забавника.

ОНА КОЈА СЕ НЕ МЕЊА

Молим редакцију да у Малој пошти објави ово писмо као скромну допуну тексту којим је у једном од бројева Забавника објављено порекло имена Марија. Наиме, савремена наука о именима даје неколико тумачења о изворном, етимолошком значењу овог женског имена. Тако облик Мара долази из хебрејског језика и значи Горка. Међутим, име Марија води порекло из старог арамејског језика у којем је гласило: Мериам (на грчком Мариам) а имало је два основна значења Госпођа (Господарица) и Краљева кћи. У старохебрејском добило је још два значења: Моћна (Силна) и Стална (Она Која Се Не Мења).

Др Душан Хр. Константинов,
виши кустос Музеја у Битољу

ВЕЋ СМО ОБЈАВИЛИ

Жељела бих да, ако је могуће, у рубрици Мала пошта објасните како се врши припрема платна за сликање.

Гордана В.
Осијек

О томе како се припрема платно за сликање писали смо у овој рубрици у броју 1464.

КАКО ДА НАЂЕМ СЕБЕ?

Читам књигу „Тамо далеко, преко реке“ од Корињеца па ме интересује шта то значи наћи себе и како човек треба да се понаша да би то постигао?

Ирена,
Београд

Када неко постави овакво питање, значи да је већ на пола пута да на њега одговори. Да би пронашла себе, треба прво да знаш шта желиш да откријеш, шта је то што би желела да радиш, кога да волиш. Наравно, треба да будеш свесна својих способности, да реално процениш шта си у стању да постигнеш.

Човек се, као друштвено биће, формира и развија у оквиру друштва, прво породице а онда и шире друштвене средине. Сваки појединац са којим дође у додир врши утицај на њега, нуди своје виђење живота, одређене обрасце понашања, системе моралних вредности, укуса, итд. Неки људи се приконе мишљењу већине иако се са њим не слажу, други прихвате мишљење људи који су за њих ауторитети а трећи су у стању да следећи своје способности, мисли и осећања, буду оно што заиста јесу.

Човек је једини „инструмент“ који је довољно прецизан да утврди шта је за њега добро, шта уистину жели и шта реално може. Кад нађе себе, човек је у стању да и другима призна њихово право на одлучивање о животу, раду, љубави. Способност да препознаш своје мисли и осећање и да их слободно изразиш, да процениш своје реалне могућности и да у складу са свим овим одлучиш о томе шта желиш, можеш и хоћеш, највиши је домет у развоју човека.

ЈАМИ

Нас неколико другарица и другова основали смо друштво за заштиту животиња које смо назвали „Јами“. Овим писмом желимо да позовемо све љубитеље животиња који желе да нам се придруже да се јаве на адресу: ВЛАДИМИР ИЛИЋ, Божидарчева 22/24, 18000 Ниш.

КАД ИЗГУБЉЕНО НИЈЕ НАЂЕНО

Молим вас да ми одговорите како и на који начин да пронађем документа о завршеном седмом и осмом разреду основне школе која сам изгубио прије годину дана. Документа су ми иначе потребна ради накнадног уписа у усмјерену школу. Војну обавезу регулисао сам прије 10 мјесеци.

Ј. Мухамед,
Зеленика

Мало је вероватно да ћеш сада пронаћи документа која си изгубио пре годину дана ако то већ до сада нису успео. Једини начин да дођеш до докумената потребних за упис јесте да изгубљена сведоштва огласиш неважећим у „Службеном гласнику“ СР Црне Горе и да потом на основу документације у школи коју си похађао прибавиш уверења о завршеним разредима.

ЋАШКО DOBA

Poшtan. fah 38-157

11061 БЕОГРАД

- 64 STRANICE
- 32 ILUSTRACIJE
- U BOJI
- POSTOJANI POVEZ
- NASLOVNA STRANA ZLATOTISAK

ТО ЈЕ:

ЋАШКИ ILUSTROVANI
SPOMENAR
ZA SAMO

MARUĐBENICA

SPOMENAR u količini od _____ kom.

Ime i prezime _____

Ulica i broj _____

Broj pošte i mesto _____

plaćate poštaru

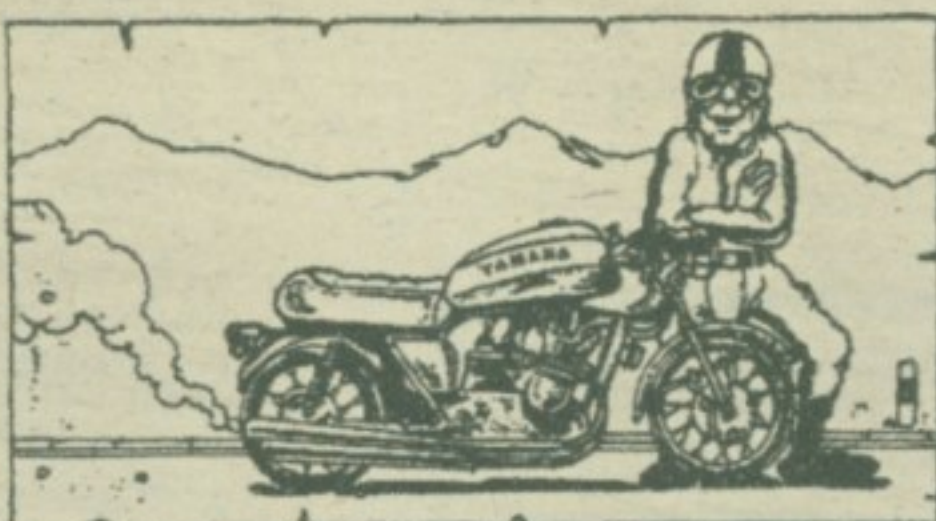
САЧЕКАЈ ПРОЛЕЋЕ!

Редовно читам све рубрике о мотоциклима и веома бих желео да набавим један од њих: JABY 350 или JAMAXY 250. Пошто сте ви у свим рубрикама објављивали само техничке податке о тим мотоциклима молио бих вас да одгово-

рите где могу да се набаве и по којој цијени?

Горан Зубак,
Сарајевска 121
Добој

Јапанска фабрика мотоцикла „Ја-маха“ нема заступника у нашој земљи тако да за сада не постоји могућност да купиш мотоцикл који те интересује. За разлику од JAMAXE, JABA ће се наћи у нашим продавницама али тек на пролеће

и то по цени која за сада није утврђена али се сматра да неће бити мања од 30000 динара.

АДРЕСА ЈЕ ИСТА

Молим вас да ми као дугогодишњем читаоцу дате адресу листа „Здрaво“ јер бих желео да се обратим његовој рубрици „Питајте слободно — стручњаци одговарају“.

Мирослав,
Власотинце

Адреса коју тражиш је: Редакција „Здрaво“, Македонска 29, 11000 Београд.

ПОМОРАНЦА КАО ЛОПТА?

Да ли је истина да постоје наранџе велике као фудбалска лопта и ако је истина где се гаје?

Азра Ђоралић,
О. Ш. „Филип Маџура“
Бања Лука

Мало је вероватно да постоји плод величине фудбалске лопте јер би у том случају био тежак бар 3-4 килограма а ту тежину не би могла да поднесе грана на којој сазрева. Највећа забележена тежина коју овај сочни плод достиже износи 250 до 300 грама. Грејпфрут, нешто мање сочан, има от-

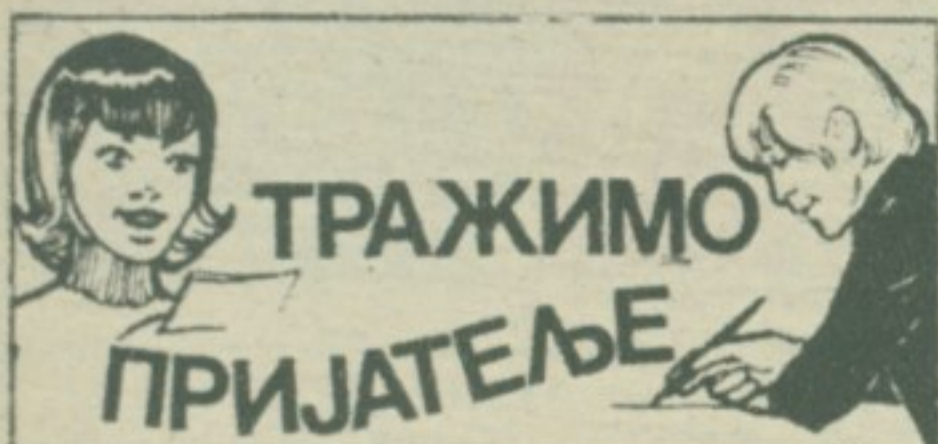
прилике исту тежину али је много крупнији од поморанџе. Међутим, и он је далеко од тога да достигне величину фудбалске лопте. Суви плодови, они који садрже врло мало сока, а такав је кокосов орах, могу да достигну величину лопте али њихова тежина ретко прелази 1,5 килограм, а дршка која их држи за грану је веома чврста, дрвенаста.

ОБРАТИ СЕ МУЗЕЈУ!

Поседујем неколико новчића из 1700. и 1800. године и интересује ме њихова вредност. Уједно те молим да ми наведеш име неког музеја који се бави откупом старог новца.

Золтан Вин,
Соње Маринковић 20
Ветерник

Пошто ниси навео чији су новчићи које поседујеш, односно у којој земљи су исковани, не можемо да ти кажемо колика је њихова вредност. Зато је најбоље да се обратиш Музеју града Новог Сада који се налази у Дунавској 29.

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Милан М. Павловић 15350
Мачвански Метковић, Моше
Пијаде 51 — ученик VIII
разреда, сакупља маркице и
значке, воли забавну музику.

Каролина Димеска 97500 При-
леп, Браће Ламески 38 — 14
година, воли спорт и музику.

Никола Ђурић, 31242 Крем-
на — 11 година, тренира кар-
рате, сакупља постере и
значке.

Мирзета Муратовић, 74318
Дубошница — 13 година, од-
говара на свако писмо.

Лиља Илић, 26204 Опово,
ЈНА 66 — 13 година, воли
спорт и музику.

Оливера Димовска, 91000 Би-
гољ, Партизанска 14/1 стан 3
— 15 година, воли музику и
навија за Партизан.

Раде Панић, 31242 Кремна
— 11 година, тренира кара-
те, сакупља значке и постере.

Татјана Смоковска, 97500
Прилеп, Бидимаш 16 — 12
година, воли музику и са-
купља значке.

Marcu Miriana, Strada poeziei
nr. 4 et. 2 ap. 12, Timisoara
god 1900, Romania — воли на-
родну и забавну музику,
спорт, путовања и Владу Ка-
лембера, навија за Црвену
звезду

Ленче Цветковска, 92210
Пробиштип, 11. октобра 3
— 14 година, сакупља плоче,
постере, маркице и салвете.
Мица Митровић, 31300 При-
лепоље, Суводо 18 — 14 го-
дина, воли забавну музику
и спорт.

Betty Dimovska, 2 Kitchener
Grove, Preston 3072, Melbour-
ne vic Australia — 15 година,
дописивање на македонском,
српскохрватском или енгле-
ском језику

Небојша Томић, 18424 Бело-
љин на екскурзији у Сре-
брени код Дубровника упо-
знао сам две другарице Ве-
рицу и Зорицу из Велике
Плане, ученице трећег ра-
зреда трговачке школе. Мо-
лим све оне који их познају
да ми се јаве.

Санда Јаворчић, 58251 Жрно-
вица, Жрновских жртава
127 — воли музику, сакуп-
ља значке и постере, оба-
везна фотографија.

ПОЛИТИКА Мозаик

У НОВОМ БРОЈУ

ЛУТКЕ СВЕТА

10. КОЛО
ВЕЛИКЕ НАГРАДНЕ ИГРЕ
4 ПИТАЊА — 40 НАГРАДА

ПРВА НАГРАДА

КОЛОР ТЕЛЕВИЗОР!

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Први број Политикиног забавника
изишао је 28. фебруара 1939. године.

Директор НО „ПОЛИТИКА“
Вукоје Булатовић

Главни уредник
Раде Шошкић

Одговорни уредник
Вера Смиљанић

Ликовно-графички уредник
Владимир Горбунов

Издавачки савет:

Ђорђе Радишић (председник), Дра-
гослав Антић, Добривоје Арсић,
Драгомир Вуксановић, Неда Жив-
ковић, Радомир Животић, Олга Јан-
ковић, Живорад Љубичић, Воји-
слав Марјановић, др Иван Николић,
Петар Петровић, Снежана Стамен-
ковић (потпредседник), Јелисавета
Суруџић, Невзат Худаверди.

Редакција:

Диего Варагић, Радана Весовић, Ол-
га Вукадиновић, Душан Глушац, Боја-
на Дожић-Стојковић, Владимир Доро-
шев, Светлана Ивановић, Мина
Илић, Соња Јашовић, Мирјана Крсту-
ловић, Иван Лончар, Мирјана Марин-
ковић, Петар Милатовић, Весна
Минић Ненад Мирковић, Зора Ме-
деница, Витомир Недељковић, Би-
љана Орловић, Љубомир Патронић,
Зоран Петканић, Радоје Савић,
Недељка Сташић, Миленко Тодоро-
вић и Милош Томић.

Секретаријат:

Јованка Војводић, Олгица Стаме-
нић, Даринка Тодоровић, Зорица
Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИ-
КА“ — ООУР Издања за младе „ПО-
ЛИТИКИН ЗАБАВНИК“, Маке-
донска 29, 11001 Београд. Поштан-
ски факс 124. Телефони: 324-471,
централна 324-191 и 325-761.
Рукописи, фотографије и цртежи
се не враћају. Огласна агенција:
Македонска 35/1, тел. 322-711. На
основу мишљења Републичког се-
кретаријата за културу СР Србије
број 413-2973-02 од 22. I 1973. године
не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 15 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 165,00 динара,
полугодишња 330,00 динара, годишња
660,00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 330,00 динара,
полугодишња 660,00 динара,
годишња 1.320,00 динара.

Претплата се врши на жиро рачун
број 60801-601-29728 уз обавезну наз-
наку НО „ПОЛИТИКА“ — ООУР Про-
даја — претплата на лист „ПОЛИ-
ТИКИН ЗАБАВНИК“

ЦЕНОВНИК годишње претплате у
страној валути по земљама:
САД \$ 70.—, СР НЕМАЧКА DM
124.—, ФРАНЦУСКА Ffr. 290.—,
ШВЕДСКА Skr. 292.—, ШВАЈЦАРСКА
Sfr. 115.—.

Уплате из иностранства слати
на девизни рачун НО „ПОЛИТИКА“
код ИНВЕСТ БАНКЕ — Београд,
број: 60811-620-63-257300-00054, уз
обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА на
лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

